

kadın zamanı

avşîn

dilzar dîlok

avşîn

dilzar dîlok

Basım Tarihi: 2016
Basım Yeri: Azadi Matbaası

SAKİNE CANSIZ PKK OCAĞI YAYINLARI -24

Önsöz

Merhaba,

Senin kitabını takımca okuduk ve biz kadın zamanını okurken kendimize ait zamanların olması ne kadar da muhteşem bir şey. Okurken kitabını sanki mitolojik zamanlarını yaşıyor, kendimizi ana tanrıçaların sohbetlerinde hissettik ve yüreğimizde özgürlük rüzgarlarını hissederek sonsuzluğun zamanına erişip hakikat aşkı ile kucaklaşarak keyifle okuduk.

Kuşların sesleri, evrenin ahengi, denizin rengindeki ormanlar daha çekici geldi bize. Yoldaşların gözlerindeki umut daha bir anlamlı geldi yüreklerimize. Yoldaş sohbetleri daha bir koyulaştı. Ve kendimizi edebi yüreğinde hissettik su kadar akışkan kitabını okurken.

Evrenin tüm canlılarına daha bir manidar bakarak seyre daldık. İki dudağın arasından çıkan edebi sözleri okurken yaşamı nasıl şiirsel, düşüncelerimizi nasıl ebedileştiririz yoğunlaşmasına girdik. Tüm kadınların acısını kendi acımızmış gibi duygularımız göğe erişti okurken kadın zamanını.

Okurken kendimizi beş elementin kucağında hissettik. Ateş, su, hava ve toprak, gökyüzü nasıl da bu kutsal vadilerde kucağını açmış sımsıkı sarmış Apocu kadınların yüreklerini. Rozerin'i anlatırken hayat hikayesini aslında hikayenin baş rollerinin biz PKK'lı kadınlar olduğunu anladık. Tüm kadın zamanlarındaki ağız dolu gülüşleri dört mevsimin kanadına bırakıp Mezopotamya topraklarına bıraksın ve hiçbir zaman Ortadoğu'da o gülüşler eksik olmasın. Evet kadın zamanlarında mercan gülüşler halaya dursun. Karanlık gecelerin yerine Apocu kızların ışığı olsun. Zümrütten yeşeren düşler olsun yüreklerinde. Karanlık gecelerde yıldızlar ona yoldaş olsun ve bir ırmak gibi aksın Mezopotamya topraklarına.

“En büyük acı insanın kendisine ait olmaması.” Ne kadar da anlamlı ve düşündürücü bir söyleyiş. Kitabın çok sıcak geldi yüreklerimize. Temmuzun sıcağında ılık bir rüzgar gibi esti yüzümüze ve yüzümüzü mavi umuda çevirdi.

Kadın zamanını okurken öyle bir yoğunlaşmaya girdik: Şimdiye kadar neden kadın zamanına giremedik ya da zamanları kendimize ait görmediğimiz için mi?

Çünkü sistem öyle bir ruh hali yaratmıştı ki biz de zamanları bile karşı cinse ait olduğunu düşünürdük. Ama hakikat aşkının bize bıraktığı mirası algıladıkça yavaş yavaş bilincimiz yerine gelip robotlaşmış kişiliklerden çıkıyoruz.

Kadınlara ait zamanların sanatsal halini görmeye başladık. Yeni bir günün olması için dünün olması gerekir ve dündeki olan sancılar bu günün özgürlük kırıntılarıdır. Dünde olan her şeyin bugünün aynası gibi.

Apocu kadınlar artık kendi zamanlarını kendileri yaratıp bir fidanın kökleri gibi büyüüp her gün yeniden yazılan tarihin sayfalarına altın harflerle yazılacak.

Genel olarak kitap çok beğenildi, umarız devamı gelir. Ağzınıza ve yüreğinize sağlık.

Devrimci Selam ve Saygılar
25 Ağustos 2016
Şehit Sema Takımı

Özgür Yaşam Âşıkları Asla Kaybetmezler

Burada kişiler yoktur, yaşamlar vardır.
Her şey, gerilla zamanlarından toplanmış
yaşam izlerinden bize kalanlardır.
Tarihin çiçeklerinden bal eylediklerimizdir.

Vakitsiz denilen rüzgâr, sana ulaşmak isteyen birinin, kendi an ve mekânını aşır kendi arzusunu gerçekleştirmesidir. O, senin iradenin evren iradesiyle birleşerek bir varoluşa maya olmasıdır. Gerçek olması aslında.

Böyle rüzgârlar estiğinde sakın ha hoşnutsuzluk gösterme. Belki de tam o an'da en uzaktaki sevdiklerin yanında duyumsamak-tadırlar seni.

Onların düşünüyü delip geçme bir kısacık an ile. Onların düşü, payına düşen rüzgârı hoşnutlukla karşılayışınla tamamlanıyor.

Bunu unutma!

Evrenin Rahminde

Avşın, kulağının etrafındaki fazlalıkları atarak duyduğunu sandığı sesi daha iyi duymak istercesine saçlarını kulağının arkasına itti. Uğultularda bir sakinleşme olduğunu düşündü. Birileri onunla konuşuyor sanmıştı. Rüzgârın çarptığı incecik dalların ışığı onu kendine getirdi. Bu sesi tanıyordu. Tanıyor ve seviyordu bu sesi. Bu ışığı duydukça yalnız olmadığını düşünüyordu.

Etrafına baktı, kimseler yoktu. Bir an kendini bir rüyada duyumsadı. Başka bir evrenden gelmiş gibiydi. Yaşlı bir kadının yaşlanmamış zamanlarına dair sezgileri olabilir miydi? Uzak zamanlara dair bir özlemin gerçekleşmesi mümkün müydü onun deminde? Rüzgârı tanımıştı, o kadar. Ya da rüzgârı tanıdığını sanmıştı.

Evrenin sonsuz uzanışında yapayalnız olmanın mümkünsüzlüğünü, katlanılamazlığını biliyordu ve bu ışığı duyduğunda sadece insanlar değil, birlikte olduğu tüm can taşıyanların varlığı onu rahatlatıyordu. Rüzgârın ağaçla ilişkisi Avşın'ın yalnızlığını alıp götürüyordu. Yaprakların sesini dinlerken dalıp gitmiş, kendi iç sesiyle doğanın sesinin düetine kaptırmıştı yüreğini.

Bulundukları yamacın yan tarafındaki vadide yeni erimeye başlayan karların katkısıyla büyüyen ırmağın sesi karışıyordu gecenin

sesine. Aşağı taraftaki şelale gürültüsüz akıyor, kimi zaman rüzgâra katılan bir uğultuyla varlığını hissettiriyordu.

Bir tek ateş eksikti o an. Tüm elementlere yeni yaşamlar oluşturan ateş şu an eksikliğini nasıl da hissettiriyordu. Nöbette olduğundan közlerin yanına gitmemişti ve soğuk hava közlerin varlığını, uzak da olsa varlığını daha da belirginleştiriyordu. Böyle zamanlarda insanın kendi yüreğini hatırlaması, kalbin hiç durmadan çalışarak tüm bedene kendi ateşgahından ısı ulaştırmasından kaynaklanıyor olmalıydı. Yine de “şöyle büyük bir ateş olsa da başında biraz otursam” diye içinden geçirmeden edemedi Avşın.

Gecenin sesini dinliyordu. Bir ağacın duldasına dayanmış, suskun gecenin sesini dinlerken, insanın nasıl böyle durmuşken kendini yürüyor, ilerliyor, duyuyor ve görüyor hissettiğini anlamaya çalışıyordu. Karanlığın yurdunda neyi görebilirdi ki! Geceleri herkes gibi gözleri görmüyordu. Gözler ışık varken işe yarıyordu. Ama ışık yoksa gözler işsiz kalıyordu. Öyle zamanlarda dahi gözlerin kapanmaması, her an bir şey görecekmış gibi açık durması bir alışkanlık olsa gerek.

Konuşmayan ama kıpırdayıp duran dudaklar ne gariptir oysa. Oyun gibi gelir insana. Neler duyuyordu peki bu karanlığın bağrında? Suskun ormanın sesini dinliyordu. Kimdi konuşan, ses veren kimdi? Bir ırmağın gündüz sessiz sedasız akışı neden gece olunca kimi heceleri ona ulaştıran rüzgârla işbirliği yapıyordu. Çok kez hissetmişti böyle. Birileri sesleniyormuş gibi ya da konuşan birinin sözlerinin son birkaç hecesine yetişmiş gibi oluyordu. Yoktu hiç kimse ya da hiçbir şey. Ama seslenen birileri vardı işte. Duyuyordu. Gaipten miydi bu sesler? Gaipten derken olmamış, oluşmamış sesler değildi, olamazdı.

Kaybolmuş ve kendi zamanını bulamamış seslerin birilerine ulaşma isteminin son çırpınışları olamaz mıydı? Duysa birkaç hecesini daha ve kendini bir gizemli öykünün tam ortasında buluverseydi... Rüzgâr sadece bir defa biraz daha cimri olmasa da birkaç hece getirseydi ona. Ne olurdu o zaman? Korkar mıydı? Korkuyu hatırlamayalı epey zaman olmuştu. En azından doğayla baş

başayken korkuyu anımsamayalı çok zaman olmuştu. Bunları düşünürken kendini hafif gülümserken buldu.

Daha üç yıl öncesinde değil gece dışarı çıkmak, odadan çıkmaya korkardı. Dışarıda ne varsa her şeyin üzerine hücum edeceğini sanırdı ve o düşünceden kurtulmaya çalıştıkça daha fazla hücum altında bulurdu kendisini. En sonunda dayanamayıp kardeşlerini uyandırdığı az gece olmamıştı. Gülümsemesi parmak uçlarının değdiği namlunun demir soğukluğunda ciddileşti. Birden kefiyesini kafasının üzerinden geçirip kendini iyice kamufle ettikten sonra saatinin ışığını açtı. Minicik ışık altı dakika kaldığını gösteriyordu. Yönünü mangaya çevirip karanlıkta hızla ilerledi.

Güneş doğmadan önceki saatlerde, tan vaktine kadar tam bir kaosu yaşıyordu evren. Karanlığın son demlerinden faydalanmak istercesine bastırıyordu gece. Orman bu saatlerde bambaşka bir kimliğe bürünüyordu. Gündüz kendi kimliğini belli eden ağaçlar gece olunca canlılıklarına başka bir anlam katıyorlardı. Her bir ağaç bir insan gibi duruyordu. Karanlıkta dahi endamları belirginleşiyordu ormanın içinde. Birazdan ayaklanıp yürüyecek gibi duruyordu ağaçlar. Karanlık yavaş yavaş yerini tan kıızıllığına bırakırken ağaçlar da bu insan özentisi anlamları geceye teslim ediyor ve kendi kimliklerine dönüyorlardı.

Son nöbetçiydi Avşın. Nöbeti bittikten sonra da Zelal ile birlikte keşfe gideceklerdi. Zelal'i uyandırdı ve o gelene kadar saçlarını tarayıp hazırlanmayı düşündü.

Sabahları güneş henüz hiçbir şeyi göstermeden, gözler henüz açılmadan uyanmayı seviyordu Avşın. Güneşin gelişini haber veren kuşların sesi mevsimin en güzel yanıydı. Henüz hava aydınlanmadan, hatta güneş turuncu oklarını noktalarının bulunduğu yamaca fırlatmadan başlıyorlardı ötüsmeye. Günü karşılama şenliğiydi kuşların ötüşü. Bir bayram, bir cümbüş havasında kuş ötüşleriyle uyandığı her sabah cennette olduğunu düşünürdü. Henüz gün ağarmadan uyanıp geceden getirdikleri suyun az bir kısmıyla yüzünü yıkayıp saçlarını ıslatmayı, günün ilk ışıklarının eşliğinde, arkadaşları henüz birer silüet şeklindeyken saçlarını taramayı, ilk ışımayı temiz ve düzenli bir yüzle karşılamayı dinsel

bir tören edasıyla, bir ayinin gereklerini yerine getirircesine yapıyordu.

Düz olmasına rağmen kolay taranmayan saçlarıyla uğraşması epey zaman alıyordu. Herkesin her zaman düz görmeye alıştığı saçları azıcık karışsa, çatışmadan çıkmış gibi duruyordu. Bu nedenle her zaman düzenli tarayıp toplamak zorunda kalıyordu. Saçlarıyla arasındaki ilişki de günün akışına katılmıştı işte. Bir zamandır salt bedensel bir parçası bildiği saçları şimdi başka bir kimliğe bürünmüştü. Belki de kişiliğine benziyordu saçları da. Düz ve kolay taranıyor görüntüsüne rağmen karmaşık ve inatçıydı.

Saçlarının kendisini oluşturan bütündeki varlığını biliyordu şimdi. Saçları kadar tüm bedeniyle ilişkisinin yaşamın her alanına yansıdığını da... Saçlarını tararken kimi zaman saçının her bir teliyle bir ilişki oluşurdu. Saç taramak her zaman kendi başına saç taramak değildi. Kimi zaman düş kurmaktı, kimi zaman bir ana gizlenmiş yaşantıyı anımsamaktı. Kimi zaman da geçen zamanı, tarağın her bir telin rayında geçirdiği yolculukla karşılaştırmaktı.

Seher vakti saçlarını tararken aklına kadınların saç tellerinde uzayıp giden yaşamlar geldi. Yaşam alışkanlıklarından biri de buydu. Hep birlikte yaptıklarından olmalı, tam bir ritüele dönüşmüştü. En güzel yanı eski zamanlarda kalan inançlarda olduğu gibi güneşi karşılamaya hazırlanıyor olmalarıydı. Bunu öğreneli çok olmamıştı ama öğrendiğinden beri bu ilk saatleri daha bir sever olmuştu.

- Daha hazırlanmamış mısın, hadi gidiyoruz. Gün ağarmak üzere! Keşif yerinde yerimizi almalıyız hemen.

- Tamam geliyorum.

Zelal'in sesiyle ritüelin soyutlayan havasından sıyrılıverdi.

Neyse ki saçlarının örgüsünü tamamlamıştı. Silahını kaptığı gibi peşine takıldı Zelal'in. Zelal manga komutanıydı. Dört beş dakika geçmeden keşif yerine ulaştılar. Noktaları oldukça stratejik bir yerde olduğundan yakın bir yerden keşif yapıyorlardı. Günün en çok bu saatini seviyordu Avşin. O zaman günün konuştuğunu, sessizliğin işte bu renklerle kendine ses olduğunu düşünürdü.

Karanlığın gitmek istemeyişi, kızıla çalıp kalma ısrarı karşısında aydınlığın gelmek için acele edişi ve kızılı turuncuya boyaya boyaya gelip karanlığın yerini alması... Ve altın tozlarını andıran sarı-sarı ışık yağmuru altında yeni günü karşılama...

O doğumu her gün izliyordu. Her gün, güneşin doğumunda kendi doğumunu yaşarcasına heyecan duyuyordu. Her gün aynı doğum sancılarını izlese de her seferinde yeni bir doğumun izleyicisi oluyordu.

İşte gün doğdu. Kuşların senfonisi başlamıştı. O birbirinden habersiz binlerce sesin bir araya gelip günlerin anlamını yaratan o güzelliği oluşturması inanılmazdı. Kuşlar, seslerinin güzel karmaşıklığıyla görünmeseler de sarı, yeşil, turuncu renklerini getiriyordu gözler önüne.

Kelebekler de uyanmaya başlamış olmalıydı. Akşamın rüzgârı, ayaz gecelerin soğuğu tüm canlıların uyumasını, aslında uyuşarak uyumasını sağlıyordu. Böylece dinlenmiş olan tüm doğa, gün doğumunu bayram coşkusuyla karşılıyordu.

Ağaçların dalları henüz çıplaktı. Uçlarından minik sarı-yeşil tomrular belirmişti. Ha patladı ha patlayacak gebelikteydi tomrular. Her biri bir renk denizine bürünecek olan dallara baktıkça erken baharı özlemle beklediğini fark etti. Bahar hep istenendi zaten. Özlenen, beklenen ve hiç unutulmayan.

Ormanların yeşil bir deniz olup salınışı gerillanın en güzel tablolarından biriydi. Uzaktan ütülenmiş yemyeşil bir örtü gibi duran ormanların yeşilin onlarca, belki de yüzlerce tonunu barındırdığını biliyordu. Koyu yeşiller, açık yeşiller, sarı olmaktan yeni vazgeçmişçesine daha açık olan yeşiller, parlayan yeşilin daha açık bir renge yaklaştığı kendine has renkler bildiği ve gözünün, gönlünün alıştığı şeylerdi. Sadece bildiği değil onlarsız olamadığı şeylerdi renkler denizi. Hayatın bu renk değişimlerinden oluştuğunu düşünmeye başlar olmuştu. Yeşilin tonlarında hayatı görüyordu. Hayat akışı renk değişimlerinin birbiri ardına dizilişinden ibaret gibiydi. Gecenin gündüze geçişi, renklerin geçiydi yine. Seslerin gecedan gündüze geçişi yine öyle. Kuşların ötüşmeye başladığı

cümbüş saatleri aslında gecenin suskunluğunu yeniden başlattığı saatlere denk geliyordu.

- Heval, bir parça ekmek ister misin?

Zelal'in sesiyle uyandı renk denizindeki uykusundan.

- Heval Zelal, sence tomurcuklar ne zaman patlar?

- Bir hafta on gün içinde patlarlar. Zaten bir patlasınlar, ondan sonra bir haftada haritayı değiştirirler. İşte o zaman gelsin bahar, ormanlar bize kucağını açar artık.

- Sen renk denizini nasıl buluyorsun?

- Ne denizi?

- Renk denizi?

- Nasıl yani?

- Hani şu yapraklar açtığında yeşilin tonlarından oluşan ve gözlerini kapatarak onun varlığını düşündüğünde yüzüyormuş hissi veren renk denizi.

- Eee, ne olmuş?

- Ne olacak renk denizi işte. Baharın bize kucağını açması dedin ya, ona benzer bir şey.

- Heval Avşîn, sabah sabah yine havandasın. Şiir mi yazıyorsun?

- Ya Heval ben hep şiir gibi yaşamak istiyorum ondan sanırım bunları düşünmem.

- Tamam tamam, al bir parça ekmek ye, operasyon çıkar ne olur ne olmaz, şiirlerin aç kalmasın.

Gülüşerek ekmeği bölüştüler.

Mart ayının sonlarındaydılar. Bir hafta önce kutladıkları newroz onlara baharı müjdelemişti. Aslında bahar buralarda newrozla başlardı. Kış aylarının tam ortasına yerleşiverir, henüz karlar çekilip gitmeden yerin derinliklerinde kendini gösterirdi bahar. Bir yanda rengârenk çiçeklerle, diğer yanda karların gitmeye hiç niyeti yokmuş gibi durmalarına rağmen günden güne eriyişlerini yan yana, kolkola görmek buraların olağanları arasındaydı. Ama newroz işi biraz daha resmi yapıyordu ve artık kimse tutamıyordu onları.

Zamanın ılığıydı bahar. Zaman bahar mevsiminde alabildiğine açıyordu kanatlarını. Uykudan uyanan bir bebeğın yaşam güdüsüyle nefes alıyordu. Aşkla... Aşk olmasaydı kapkara toprağın teninde nasıl rengârenk çiçekler açardı? Her bir çiçek bir çığlık gibi yükselirdi gökyüzüne. Tomurcukların patlaması ardından o patlayışı tamamlayan çığlıktı işte çiçeğinki. Kara topraktan doğan kırmızının kendi özgürlüğünü ilan etmesiydi. Mavinin aynı özden geldiğı göğede doğru bir nefes alışı ve hızla yükselmeye yeltenişiydi. Sarının güneş olma, güneşede benzeme istemiydi. Her bir çiçek bir çığlık olup göğede doğru açılıyordu. Her bir çığlık güneşede ulaşmanın ve baharı kendi ığlıklarında müjdelemenin kıvancını yaşıyordu. Sessiz mağrur duruşu bundandı kara toprağın. Onun diliydi çiçekler. Onu konuşuyorlardı. Onun rahminden doğduklarını anlatıyorlardı her yöne. Rüzgârla taşınanları çiçeklerin kokuları sanıyorduk. Oysa rüzgârın taşıdığı, çoğalmanın ve çeşitlenmenin müjdesiydi. Gerillalar çiçeklerin evren açılmasını kendilerinde gerçekleştirencesine dokunurlardı zamana.

Zelal, gerilla deneyimlerinin ona kazandırdığı derinliği gözlerine çizmişti. Gözleri onun yaşamına ayna tutuyordu. Uzun yıllardır gerillada olmasına rağmen çok genç görünüyordu. Hani onu tanımasalar genç bir kız sanacaklardı. Küçük yaşta katılmıştı ama gerilla yaşamının zamandaki hızı da etkiliydi onun genç görünmesinde. Kumral saçlarıyla, dipleri koyu renkli, uçlara doğru giderek açılan, en uçlardan da dağ yanığı sarısına dönüşen bir renk yelpazesi taşıyordu başının üstünde. Saçlarının yarısını toplayıp bir lastik tokayla sıkı bağıyor, diğer yarısına karıştırıp örerek ucunu da ikinci bir tokayla tutturuyordu. Her sabah karanlıklar yerini güneşin erken ışınlarına bıraktığında hafif ısıtıp bağıyordu saçlarını. Sonrasında sımsıkı bir örgü yapıp en son da ucundan bir kez daha bağıyordu. Uzun örgüsüyle dikkatlerden kaçmayacak kadar gür bir saç vardı.

Kiminde birbirlerinin saçlarını tararlardı. Kiminde de kendi saçlarını tarar, işin örme safhasını başka arkadaşlarına bırakırlardı. Bazen de kadınlık imgelerinden bir silsile oluşturlardı saç tellerine tutunup. Bir gerilla onun saçlarını tararken o da önünde

oturduğu bir başka arkadaşının saçlarını tarardı. Birbirine tutunan yaşamlar, birbirine tutunan örükler ve birbirine tutunan zamanlardı tanıklık ettikleri.

Alana ilk gelişinden beri Zelal onun dikkatini çekmişti. Her zaman yaşamın her anında ayrı bir uyanıklık, başka bir duyarlılık içinde olduğu fikri veriyordu Avşin'e. Herkesin duyamadığı sesleri duymaya meyilliydi Zelal. Komutan olmanın getirdiği bir hava olmalıydı. Ufuklara bakardı arada. Bakarken gözlerini kısırdı. Avşin Onun göz kenarlarını hafif kırıştırarak bir yere baktığını gördüğünde "Yine keşif pozisyonunda bizimki!" diye düşünür, kimi zamanlar da düşündüklerini seslendirirdi.

Tam düşündüklerini söyleyeceği anda Zelal seslendi:

- Heval Avşin, şu karşı küçük sırtta bir hareketlilik var. Dürbün nerde, bir bakıp netleştirelim. Ben dürbünü getirmeye gidiyorum, sen gidip arkadaşları sessizce uyar, netleştirene kadar fazla hareket etmesinler.

Zelal konuşurken Avşin büyük bir ciddiyetle dinledi ve ilk cümleden itibaren o yöne bakmakla birlikte her cümlemin sonunda başını "anladım, tamam" anlamında salladı.

Zelal omzundan indirip öndeki kayanın üzerine bıraktığı dürbünü almak için eğildiğinde Avşin iyice eğildi ve koşarak noktaya gitti. Hızla mangaların olduğu yere ulaştı ve arkadaşlarını teker teker uyardı. Bir anda hareketlilik durdu, derin bir sessizlik başladı.

O sırada Zelal bulundukları sırtın yamacına doğru birkaç adım atarak dibinde büyükçe bir taş bulunan bir ağacın yanında durdu. Taşı kendisine siper ederek dürbünü gözlerine yerleştirdi. Bir dakika önce Avşin'e işaret ettiği sırta baktı. Aynı anda gözlerini dürbünden çekip kırptırdı. Gözlerine inanamayanların şaşkınlığıyla dürbünün üstünden o sırta bakmaya başladı. Dürbünden gördüğü yer, hareketlilik gördüğü sırt mıydı diye bu eşleştirmeyi yapmış olmalıydı.

Avşinle birlikte bir gerilla daha keşif yerine doğru eğilerek gelmişti. Zelal'in her davranışını ilgiyle ve merakla izliyorlardı. Anlaşılan hiçbir hareketlilik görünmüyordu dürbünden. Zelal sonra bir

daha dürbünü gözlerine yerleştirdi. Sessizlik bir şekilde bozulmayı bekliyordu. Bahar operasyonu çıkma olasılığı yüksekti. Her bahar düşman tüm sahayı baştan sona tarıyordu. Bölge bölge operasyon yaparak bölgeler arası kopukluk sağlamaya çalışıyor, yapraklar açmadan ve yağmur kesilmeden önceki zamanlarda oluşacak çamurdan izlerle hareket alanlarını tespit etmeye çalışıyordu. Bir hafta önce başlayan operasyon geri çekilmişti ama tüm düşman gücünün geri çekilip çekilmediğini netleştirememişlerdi.

Gerillalar eşyalarını toplarken bir gerilla da duman çıkarmamaya büyük bir özen göstererek ateşi söndürmeye çalışıyordu. Zelal'in dürbüne ikinci bakmasıyla kahkahalarla gülmesi bir oldu. Avşin, Zelal'in sesiyle başını kaldırıp onun olduğu tarafa doğru baktı. Sessiz alanda Zelal'in kahkahaları birkaç saniye yankılandı. Ondan haber bekleyen gerillalar ne olduğunu bilmeseler de gülünecek bir durum olduğunun anlaşılması ve Zelal'in öyle içten kahkahaları karşısında gülümsemeye başladılar. Avşin hızla Zelal'in yanına yetişti. İlk soruyu Avşin sordu.

- Ne oldu Heval Zelal, ne var?
- Heval ben de operasyon çıktı sanmıştım.
- Eeee.
- Operasyon çıkmış tabi. Ama askerlerin değil domuzların operasyonu. Hareketlilik de ormandan çıkan domuzlarınmış. Çok büyük bir domuz sürüsü geçiyor karşı sırttan.
- Dürbünü ver ben de bakayım hele.
- Şimdi yaklaşmışlardır. Bak, şimdi artık dürbünsüz de görebilirsin rahatlıkla.
- Gidip vuralım mı bir iki tane? Zaten erzak sorunumuz var.
- Doğru ama sis bırakmadı keşif yapalım Heval Avşin, nasıl gideriz! Arazide ne var ne yok kim bilir, biraz daha zaman geçmeli.
- Çok dikkatli, sızmalı gideriz Heval Zelal.
- Olmaz Heval. Hem zaten bu mevsimde doğum yapacaklar, hepsi hamile hayvanların, mecbur kalmadıkça ava çıkmamak gerekir.

Avşin son söz üzerine büyük bir suça yeltendiği anda yakalanan birinin endişesiyle durup kesilen bakışlarını yere dikti. Zelal çenesine dokunarak onun başını kaldırdı.

- Avlama düşüncesi fena değil tabi. Ama şimdilik kalabilir değil mi!

- Tabi ki Heval.

Avşin “tabi ki” derken aslında ilk teklifini telafi ettiğini düşünerek sevinmişti de. Sonra birlikte arkadaşlarının yanına döndüler. Orda da olanları zaten anlayan anlamış ve olay anlatılmaya da başlanmıştı bile. Zelal ve Avşin geldiğinde olayın anlatımları oldukça yoruma da tabi tutulmuştu. Onlar göründüklerinde köz başında oturan gerillalar gülümseyerek seslendiler.

- Kolay gelsin Heval! Birkaç gerilla da başarıyla bu dileğe katıldığını belirten işaretler yaptı.

- Sağolun Heval. Zelal cevap verirken Avşin de başıyla onayladı. Zelal gülümseyerek közün başına geldi ve bir odun parçasını ayağıyla düzelterek üzerine oturdu.

- Heval bravo, daha bir şey söylemedik maşallah yorumlarınız göğe ulaştı.

- Eee Heval, ilk kez başımıza gelen bir şey değil ki. Asker olmadığı anlaşıldı. Olsa olsa domuzlardı. Hadi bilemedin aç kalmış da çaresizce etrafımızda dolanmaya başlamış birkaç tilki ya da çakal.

- Tamam, onu anladık, anladınız güldünüz. Bunca zamandır aynı şey mi gülüyorsunuz yani?

- Aynı şey değil ama benzer şeyler. Onu da anlayınca bizimkiler daha önceden başlarına gelen, domuzlu olayları, anıları, zamansız karşılaşmaları anlatmaya başladılar. Artık bin bir gece masalları gibi uzar gider, bitmez bu hikâyeler.

Onlar gülüşler içinde hikâyelerini anlatadursun Avşin birkaç dakika sonra kalkıp oradan uzaklaştı. Biraz ilerde manga yerinin yanındaki geceden kalan közleri karıştırmaya başladı. Onlar keşif yerindeyken közlerin üzerinde çay yapmış ve biraz atıştırmışlardı.

Keşif yerine baktı. Keşif yaptıkları yerin biraz daha yakınında nöbet tutuluyordu. Bahara hazırlanmış dağları seyretti bir süre.

Bulutların dağ başlarında konakladığı, sarı güneş ışıklarıyla mavi gökyüzünün birleştiği dağ doruklarının koyu bir renge büründüğü bir mevsimdeydi dağlar. Köpürerek akan dağ pınarları uzaktan bir ananın memelerinden süt verişini andırırdı. Mor dağların beyaz kuşağıydı bu akışlar. Tam karşısındaki yüksek dağlar soğuk dağ rüzgârlarını taşırdı her yana. Yine de seviyordu dağları.

Dağları sevmek her şeyiyle sevmekti. Soğuşunu, rüzgârını, yüksekliğini sevmeyen dağları sevdiğini söylememeliydi gerillanın kitabınca. İnsanı yutacakmışçasına yükselen bu heybet, düşmanı korkutan en büyük silahıydı gerillaların. Bazen insanlar için söylenen dağ gibi sözü, işte tam da böyle dağlara bakınca daha bir anlam kazanıyor, daha bir ölçüyü yükseltiyordu.

Gülme sesiyle başını dağlardan közlere çevirdi Avşîn. Gülüşmeler bazen azalarak bazen çoğalarak sürüyordu. Gülüşlerini duyuyordu arkadaşlarının. Gülüşler bir dünyayı dolduracak kadar yürek dolusuydu. Ağız dolusuydu. Ömür dolusuydu. Bir ömrü gözünü kırpmadan verecek kadar anlam yüklüydü. Yol arkadaşlarının onu ısıttığını biliyordu Avşîn. Sesler azaldığında basbayağı üşüdüğünü düşündüğü az olmamıştı. Gülüşlerin alıp götüremediği bir üşüme sardı bedenini. Bir eksiklik duygusu gelip doldu kalbine. Gülüşlerde bir eksiklik vardı. Az önce orda olan, ama şu anda alıp başını giden bir şeyin yarattığı bir eksiklik. Taze bir yara.

Bu yarayı her hatırladığında eksik olan her şey o yaraya doluyordu. Çocuk gülüşleri geliyordu önce. Doymadan kalkılan sofralar ekleniyordu sonra. Sonra aşka dönüşmemiş tanışmalar. Tüm geç kalmalar, erken ölümler, oluşmuş ama söylenmemiş sözler, oluşmaya cesaret bulamamış bakışlar, iyileşmeden unutulmak ve görmezden gelinmek zorunda kalınan acılar, sancılar... “İşte bu benim!” demenin tanığı olamayan tüm anlar o yaraya doluyordu. Bir yaranın açtığı boşluğa öyle çok şey doluyordu ki artık bir boşluk olmaktan çıkıyordu. Hiçbir boşluğa benzemiyor, her yeri dolduruyordu. Yara, yara olmaktan çıkıyor başka bir benlik kazanıyordu böyle zamanlarda.

Bir reçine gibi duyumsuyordu ömrünün içinden akıp giden yaşamları. Kendi bedenindeki akışın kıvamının katılığını duyumsu-

yordu. Akıp gitmiyordu hemen. Akarken duruyor, yavaş yavaş ilerliyor, çoğunda yapışıp kalıyor, geçtiği yerde kendinden çok şey bırakıyordu hayatlar. Hızla geçip gitmiyordu ki unutabilsin Avşın. Dura dura ilerliyordu ömrünün değirmeninden. Gerilla hayatları böyleydi. Reçine gibiydi. Bir şafak rengi, bir koyuluk ve kendi akışında sonsuz hızlara rağmen bir yoğunluk ve iz bırakan, kendisini bırakan bir akış...

İz bırakan hayatlar da olmuyor değildi. Ama göğün ağladığına eş zamanlarda akıp gidiyordu izler. Gerilla yaşamı o izleri yok etmesini, kendine katarak ize dönüştürmesini biliyordu. Ustalaşmıştı bu akış harmanını yaratmada. Avşın akışı düşünürdü hep. Yaşamı düşünmek ona bir akışı düşündüğü izlenimini verirdi. Arkadaşlarına dair anıları hatırlamak yine bir akıştı. Yaşayan, devinen ve hareket eden her şeye dair çağrışımlar akışla kodlanmış gibiydi zihninde.

O da katılmıştı işte akışa. Kendini akışın içinde duyumsuyordu. Bundan büyük bir haz duyuyordu. Her sabah uyandığında, o hareketsiz gibi görülen zamanlarda akışın en yoğun anlarını duyumsuyordu. Öyle zamanlarda farkına varıyordu kendinden ve arkadaşlarından öte toprağın ve toprağın sinesindeki tüm canlıların devinimini. Buna yaşamı hissetmek diyordu Avşın. Evrenin devinmesine katılmak ve katıldığının bilincinde olmak diyordu. Akışı hissetmenin hazzı kendinde evrensel izler bulmasından olsa gerek yaşam coşkusunu her gün tazeliyordu.

Bir hafta önce birlikte aynı gülüşleri yükselttiği arkadaşlarını hatırlamıştı Avşın. Her gülüşte o bütünlüğü oluşturan gerillaları tek tek düşünüyordu. Bir haftadır orada olmayan arkadaşlarının yüzlerini getiriyordu gözlerinin önüne. Onlarsız bir bütün düşünemiyordu. O bütünlüğün bir kenarında onların olmayışının yarattığı bir boşluk oluşuyordu. Bir eksiklik bilinci ve bir tamamlanamayış acısı... Yarım kalmışlığın tüm hayata yayılan gerginliği. Bir acının yarım kalmışlığa sinmesi... Her yarımılıkta kendini yeniden diriltmesi... Derin izler açan bir yüreğe dokunuş...

Rozerin'in gözleri çıkmıyordu aklından. O bal renkli gözler geldikçe aklına, yaşamın süzülüp o gözlerde şekil bulduğunu hüznle anımsıyordu. Ellerinden kayıp giden bir kadının kendini yaratırken oluşturduğu anlamları kaybetmenin hüznüyle katılıyordu zamana.

Son bakışına yerleşen o anlamı tarif etmeye çalışıyordu hep. Acı çekme miydi, bir sona geldiği bilinci miydi, bir tamamlanışın metanetle karşılanması mıydı, yoksa yarım kalmışlıkları anlatan bir bakış mıydı? Son ana yerleşen anlamı kalıcılaştırma istemin-den olsa gerek insanlar gözü açık ölüyorlardı ve birileri gelip gözlerini kapatıyordu.

Avşin gözlerini kapattı. Rozerin'in o anları gelip yerleşti gözkapaklarının ardındaki dünyaya.

Rozerin'le bir görev öncesi tanışmışlardı. Avşin görev hazırlıkları içinde koştururken Rozerin'in saçlarını eylem öncesi yıkayıp taraması, ilgiyle örmesi Ona garip gelmişti.

Rozerin tecrübeli bir gerilla olmanın rahatlığındaydı. Bildiği yaşamı yaşıyordu işte eyleme giderken. Avşin'in ise ilk görevlerindendi. Coşku ve istem kadar kaygıları da vardı. Rozerin'in rahatlığı yanında saçlarıyla o kadar uğraşmasını garipsemiş, hatta içinden bu davranışın geleneksel bir yaklaşım olduğunu, göreve giderken bu kadar süslenmenin gerekli olmadığını da kendi kendine söylemişti. Oysa Rozerin, ilk geldiği gün gelenekselliğin çelikten giysilerini yırtıp atmıştı. Kadınların bedeninde çelikten giysilerden daha sağlam ve direngen bir giysi olduğunu, o çelikten giysileri yırtıp attıktan sonraki duyumsamalarından çekip çıkarmıştı. Örtünmek ihtiyacı duymamıştı ya, özgürlük onun tenine dokunabilmiş demekti.

Avşin bunu bilmiyordu, bilemezdi.

Eylem başarılı olmuştu ve eylem dönüşünde arka arkaya yürürken başlamıştı asıl tanışmaları. İnsanlarda varolan güvenme istemi, hep birilerine yüreğini açma eğilimi onlarda da yoğundu. Bundan olmalı yeni tanıştıkları ve henüz tanımadıkları insanlara açılmaları, kendilerinden, sevgilerinden, beğenilerinden, onları heyecanlandıran şeylerden söz etmeleri. Onlar da öyle yaptı.

Eylem dönüşünün terli zamanlarındaydılar. Geri çekilme hatını yanlış göstererek düşmanı şaşırttıklarından rahat rahat geliyorlardı noktalarına. Avşın geri çekilmenin bu kadar kolay olacağını düşünmemişti. Eğitimlerde her zaman geri çekilmenin eylemden daha zor olduğu, esas kayıpların eylemde değil de geri çekilmekte verildiği söylenmişti. Eylemde kayıp vermemişlerdi. Bu Avşın'ın içinde geri çekilme zamanlarında arkadaşlarını kaybetme korkusuna dönüşmüştü. Korkuları hafifletmenin en iyi yöntemi tedbir almaktı. Bunu yapmışlardı ve tüm sevinçlerine rağmen tedbirli bir yürüyüşle noktaya doğru ilerliyorlardı.

Avşın bir an Rozerin'e yakınlaşarak fısıltıyla konuştu.

- Heval, ben bu saatlerde rüzgârın hafif esintisini çok seviyorum.

- Terliyken bile mi?

- Terliyken bile.

- Heval sen çok romantiksin. Ben de bir an önce noktaya ulaşip uyumayı düşünüyorum.

- Düşmanı iyi şaşırttık değil mi ama?

- Tabi ki, zaten tüm planlamamız bu çerçevedeydi, planımızı gerçekleştirdik.

- Yaşamın planlandığı gibi yürümesi çok güzel. Kendi belirlediğin gibi yaşamak yani. Başarman diyorum aslında.

- Aslında başka ihtimalleri de düşünmedik değil. Biliyorsun, başka bir durum da olabilirdi. Ama bizim timlerimiz küçük olduğundan ve yaygın olduğumuzdan doğasında tüm bu ihtimallerin tedbirini almış olduk. Belki pusu grubu savunma grubu olurdu ama sonuç itibarıyla bir şey değişmezdi.

- Evet... Heval Rozerin bir şey soracağım.

- Sooor.

- Sen niye saçlarını öyle yıkayıp özenle taradın. Eyleme geliyoruz zaten. Temizlik önemli ama yine de açıkça söylemek istiyorum, biraz abarttığını düşündüm.

- Öyle düşünmüş olabilirsin ama bence normaldi. Bir kadın özgürleştiğini düşündüğü eylemler öncesinde bedenini de hazırlamalıdır bence. Bu niye garip olsun ki. Hem şehit düşersem düş-

man anti propaganda yapmasın 'bu gerillalar ne pasaklıymış' falan diye.

Gülüştüler.

- Tamam orası doğru ama yine de sen bunu ağır ağır yaptın, bana garip geldi. Bir tören havası hissettim. Nasıl diyeyim, yanlış anlama ama düğün gibi.

Rozerin birden Ona döndü. Avşın'ın gözlerinin içine baktı. Rozerin'in gözlerinin içindeki şimşek çakışlarını farketti Avşın. Aynı şiddeti yansıttı Avşın'e.

- Düğün gibi değil Heval Avşın! Düğün gibi değil. Söylediklerinize dikkat edin biraz.

Son sözlerini biraz sert söylemişti. Avşın bu sohbetin böyle biteceğini tahmin etmemişti. Sen ben derken birden siz olmuştu Avşın. Ve bu siz olmaklığın, iki insanın arasındaki mesafeyi anlattığını iyi biliyordu.

Ne olduğunu anlayamadı. Rozerin'in eylem öncesi davranışlarında sezinlediği gariplik bu davranışıyla iyice kesinleşmiş gibiydi. Artık iyice merak etmeye başladı. Neden böyle davrandığını anlamak istiyordu.

Rozerin gerilla yaşamında coşkusu, moralli oluşu, güler yüzlülüğü ve tüm arkadaşlara gösterdiği bitmez tükenmez sevgisiyle bilinirdi. Onu sinirli görmek pek kimseye nasip olmamıştı. Bir yanıyla da şaşırması bundandı Avşın'ın. O yumuşak huylu kadını böyle keskin bir tavırla görmüştü.

Avşın söylediği bir kelimenin Rozerin'in zihninde yarattığı çağrışımları bilecek kadar deneyim sahibi değildi belki. Merakı gidecek artsa da bu eylem dönüşü yorgunluğunda hele hele ilk eylemini başarıyla gerçekleştirmiş olmanın verdiği sevinçle coşmuşken bunu sorun yapmamaya karar verdi. Alnında biriken ter damlalarını kefiyesinin ucuyla silerek yoluna devam etti.

Noktaya tam ulaşmamışlardı ki onları karşılamaya gelen arkadaşlarıyla karşılaştılar. Bir mola verip ateşli tartışmalara başladılar. İkili üçlü gruplar olmuşlar, herkes neler yaptığını anlatıyordu. Bir yanda nasıl mevziye yaklaştığını anlatan bir gerilla, diğer taraftan savunma grubundaki arkadaşın mermilerin yönünü belir-

lediği anlara ilişkin duyguları... Anlatılanların toplamından bir bütün eylemin görüntüsü ortaya çıkıyordu. Ne yazık ki bütünlüklü anlatmak diye bir şey yoktu. Orada bulunmayan arkadaşlarına anlatmanın heyecanıyla her biri bir şeyleri aktarmaya çalışıyordu. Bu tartışmalar sıcak sıcak sürerken içlerinden biri birden bir el işaretiyle hepsini susturdu.

- Heval, burada böyle fazla durmayalım, zaten noktaya yakınız, sizler de yükleri boşaltmışsınız, gidip noktada devam edelim. Közlerin üzerinde çay da yapmışız. İçersiniz, sonra da dinlenirsiniz. Gidelim hadi.

O ateşli tartışmaları yürüten başkalarıymış ve kendileri de gitmeye dünden hazırmış gibi birden hepsi ayağa kalktı. Bu tutum gerillada en mantıklı olanın, zamana en uygun olanın yorumsuz uygulanmasını anlatan ortak akıldı. Ortak aklı bir kişi de temsil etse, eğer ortak faydayı, ortak düşünceyi ve ortak anlamı ifade ediyorsa birlikte o tek kişide somutlaşan temsiliyete göre hareket etmenin hiçbir zararı olmasa gerek. Gerillalar da sözleşmiş gibi ayağa kalktılar. Uzun yıllar patikalarda yürümenin verdiği bir alışkanlıkla kalkarken doğasında tek sıra oluverdiler. Kalkmaları için onları uyaran gerillanın peşinden ormana daldılar.

On on beş dakika sonra noktaya ulaştılar. Onları getiren gerilla, görevden gelen arkadaşları oturduktan sonra bir daha “kolay gel-sin!” dedi. O sırada herkes közlerin başında yerini almıştı. Avşîn’in gözleri Rozerin’i arıyordu. Çarber dedikleri ince uzun, dik-dörtgenimsi bir çukura yerleştirilen közlerin etrafına iyice yerleştiler. Rozerin yoktu.

Avşîn o sohbetten sonra ilk kez o anda kötü bir şey yaptığı his-sine kapıldı. Çaylar doldurulurken içini bir burukluk kapladı. Artık kalkıp gidemezdi de. Başarılı bir eylemin ardından arkadaşlar bunca moralliyken, bir sebep de yokken ve ilk noktaya girdiğinde yorgunluk gibi bir gerekçe ileri sürüp uyumaya gitmemişken şimdi bu közlerin başında, hem de çaylar bardaklara doğru yol almış-ken gitmesi bir gerilla imkânsızıydı.

Çayını içti. Teri soğumuş, üşümeye bile başlamıştı. Bundan ol-sa gerek sıcak çay ve közler ona iyi geldi. Hızla çayını bitirip ye-

meği beklemeden arkadaşlarına “şevbaş” diyerek oradan uzaklaştı.

Kadın gerillaların olduğu manga yerine doğru ilerlerken Rozerin'i düşündü. Yorgun olduğunu, uyuyacağını söylemiş ve çay içmeye gelmemiş. Oysa o anda Rozerin'in uyanık olduğunu, hatta onu gördüğüne dair bir his içini kapladı.

Birkaç adım daha atmıştı ki Rozerin'in sesi geldi.

- Sen misin Heval Avşın?
- Evet Heval Rozerin. Sen daha yatmadın mı?
- Yok, seni bekliyordum.
- Neden?
- Merak ettim.
- Hıı, iyiyim, bir çay içip geldim.
- Onu demiyorum.
- Ya ne?
- Refleksim karşısında şaşırdın yolda değil mi?
- Eee, şaşırdım tabi. Seni hiç böyle görmediğimden olacak.

Oluyor bazen, bazı sözler, kimi zamanların katran karasına batırıyor yüreği. Kesin böyle bir şeydir diye düşündüm. Ama ne olduğunu da merak da etmedim değil.

- Ben de tam ondan söz ediyorum.
- Neyden söz ediyorsun?
- Yaşamın katran karası zamanlarından...
- Nasıl diyorsun, anlayamadım.
- Yaşamdan söz ediyorum, kendi yaşamımdan.

“Yaşamı kavramak isteyen insan dışında, her canlı-cansız varlık sadece kendi anlarını yaşayabilir. Bir kurdun kaptığı kuzu ile bir kara deliğin yuttuğu galaksi belki de aynı evrensel kaderi paylaşmaktadır. Bu bile yaşamı kavramak için bir sır değerindedir sadece.”

Rozerin'in Akışı

“Yaşam diyorum. Kendi yaşamımdan söz ediyorum.

Yaşamın ne olduğunu düşünmediğim zamanlardı. Yaşamı en yoğun haliyle yaşadığım ama tanım getirmediğim zamanlar... İnsan yaşarken ve akışta bir pürüz olduğunu hissetmezken yaşam üzerine düşünüp taşınmıyor. Bir halı düşün. Yaparken güzelliği de pek anlaşılmaz. Ardı ardına karmaşık renkteki ilmekler... Kenarlardan fırlamış, birbiriyle aynı olmayan iplikler... Oysa bittiğinde ve bir adım geri atıp şöyle bir baktığında anlaşılır emeğin ve emekle örülen duyguların nakşedildiği bütünlükteki güzellik. İnsan yaşamı da öyledir. Yaşayıp bitirdikten sonra anlaşılıyor çoğunda yaşam.

Kendimce o çağlardaydım.

İçimde bir suyun yükseldiğini duyumsardım kiminde. Bir şeylerin taşacağını sanırdım. Anlamlandıramazdım öylesi anları. Bilmezdim öyle anların yaşamın karar anları olduğunu. Yaşamın bir yerde başlayan ve insanın kendi hakkında aldığı kararlar kadar başkalarının insan hakkında aldığı kararlarla akışa katılan bir hakikat olduğunu bilmezdim o zamanlar. Kendince akıp giden bir

şey sanırdım. Dalgaların akışını görür ama deli dalgalarla karşılaşacağımı düşünmezdim. Dağlara vururdum kendimi.

Alıp başımı köyümüzün üzerindeki tepeliklere doğru giderdim. Bahçeleri geçip tarlalara girdiğimde başka bir dünyaya girdiğimi düşünürdüm. İçimde bedenimin bütünlüğünü oluşturan parçaları bir camın ardından izliyorcasına başına buyruk bir devinimi seyrederdim. Öyle hissederdim. Ama sadece o taşma anlarında öyle duyumsardım. İçimden taşan şeyleri derleyip toplayıp bırakacağım bir yeni dünya açılırdı gözlerimin önünde o vakit. Başka zamanlarda ise toprak aynı toprak, taşlar, otlar, naylon ayakkabımın kenarındaki yırtıktan içeriye sızan dikenler yine aynıydı. Nadir anlar başkalaşırdı. Başkalaştığı anlar benim başkalaştığım anlardı.

O günleri öyle çok defa yaşadım, hatırladım, andım ve kendi içimde tartıştım ki, şimdi düşündükçe o zamanki hislerimin bugünkü fikirlerimin kızkardeşi olduğunu düşünüyorum. O günlerdeki hisler, olgunlaşmış, çözümlenmiş ve kendini yaşamın bilinç süzgecinden geçirmiş düşünceler haline geldi. Hatta bazen tam da o günlerde dahi bu günkü gibi düşündüğüm hissine kapılıyorum. O günkü hislerim kendi yaşında kaldı Heval. Çünkü yaşım küçük de olsa, o hisler beni özgür yaşamın kıyısına getirdi.

On beş yaşındaydım o zaman. O günlerde on altı yaşıma gireceğimi annemle babam konuşurken duymuştum. Niye benden gizli konuşuyorlardı merak etmiştim ama çok da önemli değildi. Ne fark ederdi ki, ha on beş ha on altı. Ne önemi vardı ki... Varsın yaşımı onlar bilsindi, ne de olsa o yaşı yaşayan bendim. Ben de yaşamın gerektirdiği işleri hızla yapar, sonrası zamanları arkadaşlarımla geçirirdim.

Öğleden sonraları güneş batmaya az bir zaman kala köyün çobanı koyunlarını arkasına verir, şarkı söyleyerekten gelirdi. Henüz köye ulaşmadan sesi ulaşırdı bize. Onun sesi, güneşin batacağı saatleri haber verirdi. Onun zamanı da yaşamın içine yerleşmiş bir anlam zamanıydı ve hiç birimiz onun zamanının sonradan yapılmış olduğunu düşünmezdik. O bizimle, köyümüzle, yaşamımızla bütünleşmişti. Varolan her şeyin içine girmişti bir parça. Her şeyi biraz kendisi kılmıştı belki de. Köydeki birçok şeyin as-

linda böyle olduğunu sonradan anladım. Her şey birbiriyle birlikte bir bütün oluşturunuyordu. Yapılmış şeyler hep varmış ve varolacakmış duygusu veriyordu insana. Yaşamın sonsuzluktan gelip sonsuzluğa gideceği sanısı bir katı inanç olur yerleşirdi insan algısına o zaman.

Çobanın ardına takılmış koyunlar küme küme hangi eve gideceğini bilir, sakın sakın her günkü sırayla evlerine dağılırlardı. Her bir evin yakınında bir küme eksilirdi sürüden. Köydeki insanlar köy yaşamından koparak şehirlere gitmeye başladığından bu yana sürüler azalmıştı ve her aile kendi sürülerini otlatmayı bırakmıştı. Dağların yamaçları özlemle bekliyordu koyunları. Ama yoktular. Uzayıp giden otlar onları koparıp süte dönüştürecek koyunları çağırircasına rüzgâra vermişti kendini. Yoktular.

İlk başlarda birkaç ev sürüsünü birleştiriyor, kısa aralıklarla değişmek üzere çoban çıkarıyorlardı. Sırasıyla her aile çobanını gönderiyordu dağlara. Sürüler giderek azaldı. Koyunların azalışı, onların azalmasından fazla bir anlam taşıyordu. Koyunlar çoğalırken yarattıkları umudu ve çoğalma hissini tüketircesine umutsuzluğu ve tükenişi çağırıyordu azalışları. Artık birkaç ailenin oluşturduğu sürülerin dahi bir çoban için çok çok az olduğu zamanlar gelmişti. O zaman köydeki tüm koyunları iki sürü haline getirdiler. Güneş doğmadan o çoban kavalı elinde yola çıkıyor, koyun sahipleri ahırların kapısını açıyordu. Koyunlar çobanın ve sürünün peşine takılarak yamaçtan ilerliyorlardı.

Bir süredir böyle ilerliyordu yaşamın akışı. Parçalanmaya başlamış köyü birleştiren en canlı yaşam parçası sürülerdi. Köye dönüşleri, çıkardıkları tozlarla uzun uzun melemeleriyle ve kendi yerlerine doğru ayrışma gayretinin yarattığı telaşa hissedilemeyecek türden değildi. Bu meleyişleri ağlayışa yorup hayıflanmadıkları gün yoktu köylünün. Çağıl çağıl koyun seslerinin köyü sardığı, alıp götürdüğü zamanları hatırlamadıkları gün yoktu.

Sessizlikler giderek çoğalıyordu. Meleyişler azalıyordu giderek. Sessizliği her hatırlayış, eski seslerin hayalinin onların yüreğine dokunmasıydı. Acıyla, hüznle ve sonu olmayan bir kaybediş duyumsamasıyla.

Benim çocukluğum seslerin azalmaya başladığı döneme rastlıyor. Seslerin insanın kulağını henüz doğmadan doldurduğu yaşamın kendisini değil kırıntısını buldum bu yaşamdan. Tutundum ucuna desem yeridir.

Seslerin kesildiği zaman benliğimde sarsılmaz bir yapıt olup yükseltti kendini. Bir kuşak bunu yaşadı tabi ki. Ben kendim de işte o kuşaktan biriyim. En fazla kaybedenlerin kuşağı. Yitirdiklerinin ne olduğunun farkına dahi varmayanların zamanı henüz gelmemişti ama daha şanssızdım belki de.

Neyi yitirdiğini bilmeyenler acıyı da tanıyamayacaktı. Mutluluğu yaşayıp da tanımlayamayanın kendini mutsuz saymasına benzer acının gurbetinde oluş. Bilmeyen çekemez acıyı. Bilmez çektiği acının tarifini. Bir cesettir o. Narkozlanmış bir beden varolma sınavını henüz tamamlamamış yaşam sanrısı içindedir onlar. Ne yaşadıklarını, ne yaşayacaklarını bilirler. Nasıl yaşayacaklarının cevabını hiç mi hiç veremezler. Onlar neyi kaybettiklerini bilmezler ve kaybettiklerini bilmediklerinden yerine neyi koyacaklarını da çaresizlik içinde karşılarlar, bilmezler. Hayatları boyunca nedenini bilmedikleri sebepsiz pişmanlıkları yaşarlar.

Ben onlardan değildim. Ne yazık ki değildim. Acının kendi zamanından çıkıp tüm zamanlara hükmedişini yüreğimin derinliklerinde hissediyorum bugün dahi. Acının oluşum zamanının tanığıyım. Kaybedişlerin, geri dönülmezlerin tanığı... Acının çökerttiği köyüm insanının yüz çizgilerinin giderek derinleşmesinin şahidiyim. Tanrının huzurunda şahitlik yaptım o tarihi anlatan yüz çizgilerine. Taptaze kıpır kıpır insanların birkaç yıl içinde birkaç yüz yılı taşıdıklarını gördüm yüz çizgilerine.

Gün görmüş derler. Gördüm geçirdim diyenler hep kötü günleri anlatırlar. Nedense insanın bellek hanesine mutlulukları değil kötü günleri ve acıları daha fazla yazılıyor. Mutlulukları yazmaya gerek duymuyor insan. “O benimdir zaten” diyor. Acı ise onun olmuyor. Belleğe kazındıktan sonra insan acının oluveriyor. Aidiyetler yer değiştiriyor. Hem de tam tersiyle. Diğerleri unutuluyor. Uçup gidiyor. Çizgi çekmiyor insan tenine diğerleri. Ilık bir rüzgâr gibi değip geçiyor.

Ama acı... Ama yitiriş... Ama o deriyi yarıp derinlere dalan ve unutulmamacasına kanırtan yara... Hiç esip geçmiyor işte o. Deliyor, çiziyor, kanatıyor insan ruhunu.

O zamanlar yaşayacağım en büyük acının, eksilen sürülerin artık varolmayan çağıldayışları olduğunu sanırdım.

Değilmiş.

Bir öğleden sonraydı. Anam o gün her günkünden başkaydı. Dünkü yaşını birkaç zaman evvel atlatmış sandım bir an. Her gün bembeyaz süt tazeliğinde görünen anam bugün toprağın rengine yakınlaşmıştı. Hastadır dedim geçip gittim yanından.

Bahçe, tarla işlerini her zamanki sırasıyla bitirdikten sonra tarlanın bittiği yerdeki taşın üzerine oturdum. Bir baktım anam tarlaya geliyor. “Allah Allah” dedim, anamın ne işi vardı tarlada. Ben yapıyorum ya her gün bu işi. Zaten şunun şurasında ne kalmış ki. Otlar hemen hemen temizlenmiş. Birkaç güne, bilemedin bir haftaya kalmaz tohumları ekeriz.

Anam o sabah giyindiği toprak rengini almış sırtına, iyice koyulaştırmış gibiydi. Bana doğru gelirken beli iyiden iyiye bükülüyordu. Dilsiz denilecek kadar az konuşan anamın bedeni öyle çok konuşuyordu ki kulaklarımın bir an dolduğunu sandım. Kulaklarım kimsenin işitmediği seslerle doluydu ama ben de işitemiyordum. Seslerin hangi anlamlara denk geldiğini bir türlü kavrayamıyordum. Ben o dili anlayacak yaşta değildim. Biliyordum olağan değil ama anlamıyordum işte. Bilmediğim bir dili anlama çabası içinde debelenirken anam yetiştii.

Bana baktı. Bakışı bir şeyleri kesiyordu. Sanırsın gözleri olmuş bir keskin bıçak, kesip duruyor bir şeyleri. O anda anamdan koptuğumu hissettim. Anam ilk kez bana böyle uzaklardan bakıyordu. Yanımdaydı, soluğunu duyuyordum. Eteğinin esintisi yüzüme vuracaktı neredeyse. Ama anam uzaklardaydı. İçimi bir korku kapladı. Hemen tutundum ona. Yanıma oturdu.

Anam acaba hasta mıydı? Ölümçül bir hastalığa mı tutulmuştu? Anamın ölümü kıyamet kadar uzaktı benim için. Onsuz yaşamı düşünmek mümkün değildi. Kendi yaşamımı onun varlığının

bir parçası olarak tanımıyordum. Onu tamamlama, onun varlığını bütünleme idim yalnızca. Onun varlığının bir uzantısı belki de. Anamın her şeyimle beni hissedebilmesi bunları düşünmem için yeterliydi. Görmememize rağmen varolduğunu bildiğim bir bağ aramıza gerilmişti. Koyunların kuzulamalarını görmüştüm. Küçük kardeşlerimin doğuşuna tanıklık ettikten sonra bu bağın hiçbir zaman koparılamayacağını anlamıştım.

Süt veren canlılar kendilerinden doğurttukları parçalardan hiçbir zaman ayrılamıyorlardı. Kuzuların anne koyunlarla buluşma saatleri köy yaşamının en güzel yanıydı. Daha beş altı yaşlarında bir çocukken ve annemin eteğine sımsıkı sarılıp bırakmadığım zamanlardayken, o buluşma saatlerindeki cümbüşün coşkusuna kapılıp giderdim. Onlar annelerini arayıp bulduktan sonra sımsıkı sarılırdım anamın bacağına. Ben de onun sütünü emmek isterdim. Benden daha küçük olan kardeşlerim vardı ve ben o çağı çoktan aşmıştım ama yine de o anlarda anamla aramdaki bağın, uzaklıkların yok olma hızına denk bir hızla yok olduğunu, ikimizin birbirimize yapışırçasına yakınlaştığını düşünürdüm. Bunu tamamlamak, onun varlığında kaybolmak isterdim.

Anam ise onca işin arasında bir eliyle beni iter işiyle uğraşmaya devam ederdi. Bu itişler gerçek itişler değildi. Ve hiçbir zaman da gerçek olmamıştı. Hiçbir zaman anamın o el hareketlerinde yaşamın dışına itildiğimi düşünmedim. Öyle de değildi zaten. Anamın küçük kardeşlerimin ihtiyaçlarına, köy yaşamının gerekliliklerine koşturma çabasının kaçınılmazlarındandı bu hareketler.

Şimdi farklıydı. İlk kez bir itilme duyumsuyordum anamın tavırlarında. Zamanın akışı durmuştu galiba. Beni kendi yaşamının dışına ittiği korkusuyla anamın elini tuttum. Havanın sıcaklığına rağmen eli buza kesmişti. Yüzüme bakmıyordu. Bir kaç parmağının ayakkabının dışında kaldığı ayaklarına dikmişti gözlerini. Bir ayağının ucuyla da toprakta bir şey ararcasına eşeliyordu. Sonra olduğu yere oturdu.

Uzun bir yoldan gelmiş gibiydi. Bilemezdim onun kendi içindeki hüznün uzun ve zorlu yollarını her gün adımladığını. Yorgunluğunu hasta olabileceğine yordum. Anam dinçti. Sağlıklıydı. onca

çocuğuna rağmen bahçe, tarla işlerine hep koştururdu. İşlerini aksatmadığı gibi başkasına da bırakmayı kesinlikle kabullenmezdi. Ana olmanın koşullarındandı evi çekip çevirmek. Anam da evi, yaşamımızı, her şeyimizi çekip çeviriyordu işte. Bizi çekip çeviriyordu. Sonradan güneşin dünyanın etrafında döndüğünü duyduğumda kardeşlerimle kendimi anamın etrafında, onun yörüngesinde dönerken hayal etmiştim.

Anam öylece durdu birkaç dakika. Sonra bana bakmadan,

- Kızım, bırak işini eve gel. Seninle konuşacaklarımız var.
- Tamam ana, zaten az kalmış bitirip geleyim.
- Bırak kızım bırak! Dünya işi bitmez. Dünya işi...

Anamın sözlerinin son hecesini anlamakta zorlanıyordum. O dağ gibi kadın, sözlerinin son hecesine yetişemeyecek kadar nefessiz kalıyordu. Korktum bir yakınımız ölmüş diye. Öyle olsaydı feryat figan olurdu anam. Buraya ulaşırdı ağıtlar hem de. Anama baktım yine. Köyde arasına yaşanan ölümlerin ardından anamın gözlerinde oluşan bulutlar yoktu. Öyle zamanlarda anamın gözüne bulut gelirdi. Bir zaman ağlar sessizce, sonra o bulutlar dağılırdı. Anamın da hüznü dağılırdı. Yaşamın eksilen parçasını, emzirdiği çocuğuyla doldururdu. Şimdiyse bulut yoktu. Berrak bir hava vardı. Ama bir ayaz soğukluğu yayılıyordu gözlerinden. Yaz sıcağında bir kar fırtınası oluşmuştu. İçim titredi birden. Sonra silkinerek kendimi toparladım. Anamın elini tutup kaldırdım. Elini güçsüz bir keskinlikle çekti. Bir çaresizlik olduğunu bilemeyecek kadar küçüktüm. Birlikte eve doğru ilerledik.

Birkaç dakikalık o yol uzayıp gitti. Bitsin istiyordum ama beni aşan bir güç o yolun hiç bitmemesini istiyordu. Bir çekişme vardı. Aramızda zaman gidip geliyordu. Durmak ve akmak arası bir yerdeydi zaman.

Nihayet bahçe görüldü. Babam bahçede oturuyordu, bizi görünce içeri girdi. Ne olduğunu anlamak istercesine baktım anama. Bir fırtınalı rüzgâr geçti anamın ayaz mevsimi gözlerinden. Sonra tekrar önüne baktı. Birlikte eve girdik. Babam ona seslendi.

- Ona söyledin mi?
- Yok söylemedim. Nasıl söyleyeyim damdan düşer gibi.

- Damdan düşmesi mi var bunun. Söyleyiver gitsin. Ben söyleyecek değilim ya. Anası sensin. Senin söylemen gerekir.

- Anası benmişim, benim söylemem gerekirmiş. Bana bir şey söylediniz mi ki şimdi söyle diyorsun.

- Bak Nure! Bu töreleri ben çıkarmadım. Hem kız gelmiş on beş on altı yaşına. Evlendirmeyip ne yapacağız.

- On beş on altı deme ikide bir. Kız daha on beş yaşında. Yeni on beş yaşını bitirdi. Erken diyorum sana, dinlemiyorsun. Beklesin bir iki yıl daha ne olacak? Söz keselim, kız da biraz büyür, alışır.

- Kızlar kocasının evinde daha çabuk büyür Nurê. Öyle tut evinde, ne olacağını bilme, korkuyla bekle, vay genç kızın var, namusun ne oldu... Daha neler neler. Babasının evinde büyüyeceğine kocasının evinde büyüsün daha ne büyüyecekse. Kız bu yaşa gelmiş, yarın öbür gün ne olacağı belli olmaz. Namus bu, sandığa koyup saklayamam ben. Genç kızdır, köyün gençleri de az değil, sonra namusumuzu nasıl temizleriz.

- Bak Salih Efendi! Ben yıllardır bu evi çekip çeviriyorum, senin kahrını yirmi yıldan fazladır çekiyorum, çocuklarıma bakıyorum. Köydür, evdir, tarladır tasdır derken ömrüm geçti. Bir fikre vardım elbet. Ama bu yılların nasıl geçtiğini, on beş on altı yaşındaki bir kız için ağır olacağını da bilirim. Ben on üç yaşındaydım bu eve geldiğimde. Ama az da çekmedim, az zahmet görmedim. Bunu bilesin!

- Sen yapabiliyorsun da o niye yapamıyor.

- O zaman başkaydı.

- Zaman geçer gider ama töreler aynı kalır. Sen mi değiştireceksin. Kızı istiyorlar, vereceğiz o kadar. Git söyle ona, hazırlansın. Sesini de etmesin.

....

Fırtına olup odaya giren anam fırtına sonrası bir yıkıma uğramış halde çıktı babamın yanından. Kiminde yükselen seslerinden bazı kelimeler duymuştum ama ne konuştuklarını anlayacak kadar söz toplamamıştım. Bir şeyler ters gidiyordu ama neydi?

Anam omuzları biraz daha aşağı inmişçesine bana doğru geldi. Elimi tuttu beni çekip mutfağın köşesine doğru götürdü.

- Bak kızım, ben bu eve on üç yaşında gelin geldim. Ev derdi, köy derdi derken çoluk çocuğa karıştım. On dört yaşında ana oldum. Kendimle büyüttüm çocuklarımı desem de olmaz. Hepsini ardı ardına doğurdum. Birden bire büyümek zorunda kaldım ve hepsini birlikte büyüttüm. Büyüdüm mü büyümedim mi o da bilinmez ama hayatın kanunu böyle kızım.

- Ana niye bunları anlatıyorsun şimdi.

- Kızım seni istemeye geldiler dün. Baban da tamam dedi. Bizim aşirettendirler. Eniştenlerin akrabasıdır. Ben de görmemişim oğlanı.

- Ana...

- Kızım sus, dinle. Bana da sormadılar, sana da sorulmuyor?

- ...

- Bana mı sordular? Ne beni bu eve gönderdiklerinde ne de seni bir başka eve gönderdiklerinde kadınlara soracaklarını mı sanıyorsun? Kadınlara söz düşürmezler bu diyarda. Töreler böyle. Erkekler kendi aralarında verirler kararı. Aslında karar verdiklerini sanırlar ama onlardan önce alınan kararları uygulamakla uğraşırlar ömürleri boyunca. Tarlayı sattıkları gibidir evlilik anlaşmaları da. Erkeklerin arasında yapılır anlaşmalar.

- Ben bilmem ana. Ben ablam gibi olmak istemiyorum.

- Kızım sana fikrini sormuyor kimse. Diyorum bana da sormadılar sen hala diyorsun 'ben istemem!' Töreler böyledir. Törelere karşı gelinmez. İnsan töreden üstün değildir. İnsan, törenin altındadır. Töre varsa insan vardır. Töre yoksa insan da yok olur. Ancak ona uyabilir.

- Ana benim yaşitlarımın hiçbiri evlenmemiş daha. Hem evlenmek deyince ablam geliyor aklıma. Ablam evlendikten sonra hastalanmıştı, günlerce hasta yattı. Yüzünün rengi gitti, bir tutam kül geldi yüzünün yerine, hatırlamıyor musun? Ben istemiyorum.

Son sözümü söylerken anam beni artık dinlemiyordu. İçinden başkaları konuşuyor gibiydi. Acaba anam ikna edip vazgeçirir miydi babamı? Yoksa ablamdan söz edince onu düşünmeye mi

başlamıştı? Anam gözlerini parmak uçlarına dikti bir süre. Bir iç çekti, başını kaldırmadan mutfaktan çıktı.

Ne olacaktı? Anam ne yapacaktı? Törelerin babama verdirdiği kararı değiştirebilecek miydi? Anam güçlü kadındır. Başaracaktır tabi. Babamın sözü geçse de anam dediğini yaptırmayı bilirdi evin içinde. Onun aklına girerdi bir şekilde. Anam yaşımın henüz evlenme çağına gelmediğine ikna edecekti babamı. Etmeliydi.

Öyle olmalıydı.

Bu düşüncelerle işimin başına döndüm. Yemek temizlik derken günü tamamladık. Köy yaşamında güneş belirliyor sınırları. Güneşin gelişi ve gidişi yaşamın sınırlarını oluşturuyor. Herkes onun etrafında kendi yaşamını kuruyor. Güneş battığı andan itibaren yapılacak işler, güneşin bir sonraki gelişine devrediliyor. İşlerimin kalanını yarına tamamlamak üzere gidip uzandım.

Yorgun bir gün geçirdiğimden ya da anamla tartışmamızdan olacak hemen gözlerim kapandı. Biraz uyanık kalıp dinlenmek, düşüncelere dalmak istedim ama pek başaramadım. Birkaç dakika olmamıştı ki derin bir uykuya dalıverdim. O gece ablamı gördüm rüyamda. Ablamı evlendirdikleri zamanlar gelip girdi rüyama.

O gün bir kere yaşanmıştı ama ben defalarca yaşamıştım rüyalarımda. Küçük yaşma rağmen bu rüyayı görmek, başıma gelecekleri bilmekten, anlam vermekten çok korkudandı. Allah bilir ablam kaç kez yaşamıştı o acıyı. Ablam, onu evlendikten sonra gördüğüm giysileriyle geliyordu rüyama. Düğün dernek çalıp oynamalar, gülüp eğlenmeler ardından ablamın yüzünde tüm renklerin solduğunu görmek ve bu hissi bende uyandıran bir acıyı bulmak bana uçurum duygusu yaşatmıştı. Ondan olmalı en kötü zamanlarımda o rüyayı görürdüm.

Hep bir uçurumla başlardı.

Uçurumdan düşerdim. Büyük acılar içinde düştüğüm uçurumun dibinde ablamı aynı renksizliğiyle, solgun yüzüyle görürdüm. Evimizin neşesi, sesi ve tüm renkliliği olan ablam bozarmış ve rengini kaybetmiş bir kumaş bulanıklığında görünürdü gözüme. Düğünden bir hafta sonra gördüğüm haldeydi. Onu uçurumun dibinde, düştüğü acıların içinden çıkamayacağı duygusunu yansı-

tırcasına görürdüm. Bir güneş gibi parlayan gözleri, solgun birer mumun ev sahipliğine kalmıştı. O solgunluk içinde bir inleyiş gibi gelen sesini duyardım:

“Sakin küçük yaşta evlenme kardeşim! Yakma başını! Düşme bu uçuruma!”

Ben evlilik deyince, düğün deyince çalıp oynayan erkek görüntülerinin arkasına gizlenmiş acılı kadınları görüyordum artık. Her gülüş bir acıyı gizlemiyor olabilir. Ama her gülüş bir acıya rağmen kendini varetme çabasını anlatır. Erkeklerin her gülüşü bir kadının acısına rağmen. Her gülüşün ardında bir gözyaşının varlığı gülüşlerin mutlulukla ilgisi olmadığını düşündürüyordu. Mutluluk ne de olsa tek başına oluşmayacak bir şeydi. Bunları anlamam için çok erkendi. Ablamın neden bu kadar acı çektiğini de anlamıyordum. Neden bunca acı çekmişti?

Onu düğünden bir hafta sonra gördüğümde hasta demişlerdi. Soğuk mu almıştı, ne olmuştu. Ablam canlı sağlıklı biriydi ve bizim evde en dayanıklı olan da oydu. Ne olmuştu da hasta olmuştu. Ne yapmışlardı ablama. Bu düşünceler kafama üşüştüğçe enişteme kızıyor, ona karşı hissizliğimi sevgisizliğe dönüştürüyordum. İçimde tam anlayamasam da sezgisel bir devim vardı. Onu hatırladıkça, yokluğun negatif bir varlığa nasıl evrildiğini daha iyi anlıyorum. Sevgisizlik demlendikçe nefrete dönüşüyormuş meğer.

O zamanlar küçüktüm. Sekiz yaşındaydım. Bilemedin dokuz. Ablamın evinde kaldığım birkaç gün içinde hastalığını anlamaya çalıştım ama bir şey söylemiyorlardı ki. Yalnız bir ara ablamdan bir iki yıl önce aynı eve gelin olan kadın ile kaynanasının konuşmalarını duymuştum. Kandan söz ediyorlardı. Ne kanı, ne kanaması. Hızla yanlarına girip sordum. Kaynanası beni eliyle iterek “sen anlamazsın, karışma büyüklerin işine” deyiverdi.

Ne yapmışlardı ablama bilmiyordum. Ağlamaya başladım. Sonra ablam gelip sorduğunda yine fısıltıyla bir şeyler söylediler. Ablam gelip beni teselli etmeye çalıştı. Elimi tuttu, sonra sımsıkı bana sarıldı. İşte o günlerdi ablamın “uçuruma düşme sakın!” dediği zamanlar. Ben ne bilecektim. Ne anlayacaktım ki uçurumdan.

Aradan yıllar geçti. Çocukluk yılları olduğundan çok acı biriktirmemiştim. Ama çok zorlandığım zamanlarda ablam gelirdi rüyama. Uçurum kenarı sözünü söyler giderdi. Yine böyle olmuştu. Şimdi ablamın yanında olsaydım keşke. Evlenmek zorunda olmasaydım. Onunla aynı evi paylaşıyaydık, tarlamızla sürülerimizle uğraşıp kendi küçük dünyalarımızda büyük anlamlarla yaşasaydık hep. Hem ben yeğenlerime de bakardım. Beni de çok seviyorlardı zaten. Onlarla oyunlar oynar köyün tüm güzelliklerini onlara anlattırdım.

Ama ne yazık ki o gün yine uçurum kenarı sözünü duymuştum ablamın. Gelip durmuştu rüyama ve söylemişti sözünü. Anamla geceki tartışmanın etkisi henüz bitmemişken ablamın sözü de üzerine gelmişti.

Rüya değil kâbusttu. Kâbusun havası uyanık zamanları da işgal etmemişti henüz.

Henüz birkaç gün geçmemişti Anam geldi yanıma.

- Hazırlan kızım, dedi. Bir iki güne kalmaz gelirler.
- Ana ben ne bileyim ne yapacağımı.
- Sen hazırlan, zamanı geldiğinde sana söylerler ne yapacağımı.

Anam bu sözleri söylerken yüzüme bakmamıştı. Neydi bana söyleyecekleri? Aklıma getiremiyordum hiçbir şey. Bir uçurumun kenarında iyice sıkıştığım duygusuyla sarılmıştım. Ablamı görüyordum her an. Her an gözlerimin önündeydi ve inatla duruyordu. Uçurumun kenarındaydım. O dibindeydi. Sesini duymuyordum ama bana söylediği sözü tekrarladığını duyuyordum.

Yaşam uyanırken görülen bir rüyaya, hatta kabusa dönüşmüştü. Hani rüyada olur ya, karşıdakinin dudakları kıpırdamaz ama konuştuğunu ve ne dediğini anlar insan. Öyleydi işte. Ses falan duyduğum yoktu ama içimde bir uçurum açılmıştı. Ablamın soluk sesinden kaçamıyordum.

Sonraki gün anam geldi yanıma. Yılları güne sıkıştırmış gibiydi. Gözlerindeki yaşam sevinci köyünü çoktan terk etmişti. Savaş mağdurlarınıninkine benzeyen hüznler yüklenmişti. Gözlerinde

dünden kalma bir kandil duruyordu. Fitili tükenmiş... Israrla yanmaya çalışan. Ama ısımayan... Elimi tuttu. Beni oturttu.

- Kızım, yarın gelip seni götürecekler. Sen o zaman...

Konuşmaya yeltendim, beni susturdu.

- Yarın gelip götürecekler. Şu andan itibaren artık sen bir çocuk değilsin. Yarın düğünün olacak. Artık bir çocuk değil kadın olacaksın.

- Ben de yaşlılarım gibi çocuk yaşıyım hala.

- Biz nasıl olduysak, sen de öyle olacaksın. On dört yaşına girdin. Hem yaşına göre çabuk da geliştin. Evlendiğin adamın yanında kaldıktan sonra kadın olacaksın. Ona göre davran artık.

- Ana ben ne yapacağım o adamın yanında nerden bileyim.

- Kızım, nasıl davranacağımı sana anlatacak Gulê teyzen. Git bak, avluda seni bekliyor.

Ben bana anlatılacakların korkusuyla avluya gittim. Gulê teyze orada beni bekliyordu. Benden öte bir ben için her şey hazırlanmış gibiydi. Başı önündeydi. Ayak seslerimi duyunca başını az biraz kaldırdı. Elini uzattı. Beni tutmaktan ziyade kendisi tutunmak ister gibiydi.

- Hoş geldin Gulê teyze.

- Hoş bulduk kızım, gel otur. Sana anlatacaklarım var.

- Ne yapacağımı söyleyecekmişsin.

- Bak kızım, sana söyleyeceklerim hepimizin başına gelenlerdir. Tüm kadınların. Sadece bizim köyde değil tüm dünyadaki kadınların başına gelen şeyler. Kadın olmanın sınırlarındandır da diyebiliriz. Sen de öyle anla söyleyeceklerimi. Şimdi dinle beni. Bir şey bilmene gerek yok zaten. Düğün olup bittikten sonra misafirler birer ikişer çekilecek evlerine. Akşam herkes gittiğinde, köylüler sizi yalnız bıraktıklarında size ayrılan odaya geçeceksiniz. Odaya girdikten sonra üzerindikileri çıkaracaksınız. Soyunup gireceksin yatağa... Bacaklarını açacaksın sonra. Başka bir şey yapmana gerek yok.

- Neee!

- Korkma, hepimizin başına geldi aynı şey. Dünya böyle. Birkaç damla kan gelecek senden, korkma. Az bir acı çeceksin,

bitecek. Ondan sonra zaten kadın olacaksın. Çoluk çocuğa karışınca unutursun hepsini. Çocuk doğurmanın acısı ve sonrası sana her şeyi unutturur.

Gulê teyze de anam gibi olmuştu birden. Sözlerini hazırlanmış ama tam da başaramamış bir tiyatrocunun tutukluğundaydı. Kelimeleri akıyordu. Bir dalın kırılması gibi önce bir çatlak, sonra ince çıtırtılar çıkararak büyüyen yarılmayı anımsatıyordu sözleri. Herkes aynı dili konuşuyordu. Bir ben başka bir dil arıyordum bana beni anlatacak.

- Gulê teyze ne diyorsun sen, ben anlamıyorum senin söylediklerini.

- Susss! Çocuk falan değilsin sen. Ben senin yaşındayken bir çocuğum kucığımda biri de karnımdaydı.

- Senin çektiğin acıların aynısını çekmek zorunda mıyım? Kaderimizin tek ortak yanı acılarımız mıdır haaa?

- Kaderimizin ortak yanındır acılar. Kadınların kaderinin ortak yanı. Sadece senin ve benim değil tüm kadınların.

Gulê teyze sözünü söyledikten sonra yönünü mutfığa döndü. Son kelimeleri dillendiren sesi çatallanmıştı. Karşımda bir ceset donukluğunda dillendirdi söylemesi gerekenleri. Ve benim de bir ceset sakinliğinde kabullenmemi bekliyordu. Kabullenemediği bir acı vardı onun yüreğinde. Kabullenemediği ama karşısında yenildiği bir acı. Kendi acılarını kabullenememişken benim acılarım da üzerine ekleniyordu. Her kadın tüm kadınların acısını çekiyordu. Tüm kadınların acıları birbirine eklenerek yeni bir kadınlığı oluşturmaya meylediyordu.

Gulê teyzenin sözleri kulaklarımda çınliyordu. Bir yere çarpıp parçalanmış cam kırıkları gibi parça parça dökülüveriyordu kelimeler içime. Her bir an bir çınlama sesine denk düşüyordu içimin derinliklerinde. “Bacaklarını açacaksın, kan gelecek...” bu sözleri hatırladıkça anamın “korkma kızım!” uyarısı daha büyük bir korkuyu alevlendirmeye başlamıştı. Ölüm geliyordu aklıma. Ablamın uçurumdan gelen sesi bana o uçurumun dibinde öleceğimi söylüyordu.

Mutfığa gittim. Beni görünce anam anladı Gulê teyzenin anlatıklarının beni ezdiğini. Konuşmaktan, aynı konuyu yeniden açmaktan kaçınırcasına hızla çıktı ordan. Anamın kendince konuyu kapattığını anladım. Bu demektir ki ölüm meleği de gelse anam artık konuyu açmayacak. Yıllardır kilitli duran sandığa benzemişti anam. Sımsıkı kapatılmış kilidiyle evin bir köşesinde dururdu. Vardı ama yaşamımızda yok gibiydi. Herkes onun o köşedeki varlığını kabul etmiş gibiydi. Sanki kendini yüzeye vurmayan anam o sandıkta kilitliydi. Susuyordu. Ağzını mühürlemişti ve mühürü vurduktan sonra kırmak imkânsızdı.

Dışarı çıktım. Serin bahar havası vardı köyde. Ama içimde bir ateş yanmaya başlamıştı. Bir köz düşmüştü yüreğime. İçimin dumanlar çıkara çıkara yanmasına seyirci mi olacaktım? Ne yapacaktım. Ölmeyi kabul mü edecektim. O sönük ölümcül tekrarı kabul mü edecektim? Nasıl duracaktım hiç tanımadığım bir adamın yanında çırılçıplak? Nasıl soyunacaktım? Nasıl açacaktım bacaklarımı? Hem niye açacaktım ki...

Düşündükçe kendimden utanıyor ve korkuyordum. O korkuyla yürürken bacaklarımı açmaya çekinir olduğumu fark ettim. Bir an durup “Allahım beni bu dertten kurtar!” diye yalvardım. Allah sesimi duyacak mıydı bilmiyorum ama umutla ve çaresizce yalvarıyordum. Yalvarışlarımda bir bekleyiş kadar, olması gerektiğini kesin olarak vurgulayan bir emir yükü hissettim. Bir an tanrıyı gücendirmekten korktum. Ama bu korku anamın yapmamı istediği şeylerin yarattığı korkuya galip gelemedi. Yeniden aynı duygu yoğunluğuyla yalvarmaya başladım.

İçim yanıyordu. Ne yapacağını bilmez bir yaralı hayvan gibi sağa sola koştum. Çok korkmuştum. Ne yapacağımı bilemiyordum. Ama içimde bilemediğim bir şeyi yaratmak istercesine soruyordum. Hiçbir yol yoktu. Kendime bir yol yaratmalıyım. Gideceğim hiçbir yer yoktu. Ne yana dönsem anamın ve babamın, aslında benim için tayin edilen kaderin söylediklerini uysalca yerine getirmemi öğütleyen gözlerle karşılıyordum. Tüm gözlerin söylediği şey aynıydı. “Sen bizim gerçeğimizin dışında değilsin. Aynı kaderi sen de yaşayacaksın.”

Tüm gözler aynı sözlere ayna tutuyordu. Hepsinin mahkûm olduğu ortak gerçeği dillendiriyordu gözler. Az kalan ortaklıklarının en büyük kanıtı olan acıyı dillendiriyordu. “Hayır!” diye bir çığlık attım. Etrafıma baktım, kimse yoktu. Aynı kaderi paylaşmayacaktım. Acı çekmekse çekerdim ama ablamın uçurumdan gelen sesini ben başka bir genç kıza, başka bir çocuğa söylememeliydim. İçimde tarifini dahi yapamadığım acıların yeni genç kızlarda yeşermesini kabullenemezdim.

Düğün günümde anladım.

Hiçbir yol kalmasa dahi, insan istediğinde yolu yaratabilirmiş.

Deliler gibi oraya buraya koşturduktan ve fazlasıyla yorulduktan sonra eve girdim. Anam mührünü sımsıkı tutuyordu hala. Bakmıyordu gözlerime. Bir an baktığında da, içimdeki bir uzak dağ başını seyrediyor hissini uyandırıyor. Babamı zaten pek fazla görmüyorduk. O kendi dünyasında, törelerin ona söylediğini uygulamanın ve bu yolla babalığını gerçekleştirmenin yolundaydı. Günü bu koşturmacayla bitirmiştik. Her şey görünüşte çok sakin-di. Ama içimde hiçbir şey dünkü yerinde değildi. Yaşamımın değiştiğini, değişeceğini anlamıştım. Hiçbir şey dünkü gibi olamayacaktı. Korku ve bilinmezlik sarmıştı beni. Başımın içinde örs ile çekicinin savaşı başlamıştı. Giderek ağırlaşıyordu. Taşıyamayacak hale geldiğimde başımı yastığa bıraktım.

Sabaha kadar uçurum kenarlarındaydım. Bir keresinde az kaldı düşünüyordum. Son anda küçük bir hareketle çektim kendimi. Son anda bir ses mi duymuştum. O anda uyandım. Uçurumun yüksekliğince yükseliyordu korkum da. Ter içinde kalmıştım.

Her insanın hayatında ölüm ile yaşam algısının denendiği anlar vardır. Eğer insan birkaç kere bu algısının denendiğini görürse, bilmeli ki ilkinden ders çıkarmamıştır. Anlamamıştır ilkindeki dersi. Ki ona aynı ders yeniden verilmektedir. Kimi insanlar bunu yaşamaz. O insanların ihtiyacı yoktur. Kendinden bunu bilenler kadar hiç anlamayacak olanlardır bunu yaşamayanlar. O gece ölüm duygusunu hatırlayıp durmamı böyle yorumladım sonraki zamanlarda. O gece ölüm gelip beni sınamadı.

Geldi. Kan ter içinde bıraktı. Ve gitti.

Günün başlamasıyla birlikte hareketlilik de başladı. Misafir gelecek diye herkeste bir hareketlilik vardı. Kardeşlerim ortalıkta bir oraya bir buraya koşuyorlardı. Herkeste bir şeylerin yeni başlayacağı hissi vardı. Bir şeyler bitiyordu çünkü. Başlangıçlar bitişsiz olmazdı ne de olsa.

Beni bitirmeden bir başlangıç yapması mümkün değil miydi bu zamanın? Onlara bakarken yaşamın acımasızlığı değil de kiminde yan yana ve aynı olan şeylerin herkese aynı yansımadığını düşündüm. Renkler bile herkese aynı görünmüyordu. Hava bu gün nasıldı anama göre. Ya kardeşlerim, bugünkü rüzgârı nasıl tanımlıyorlardı. Ağaçların tepesinde rüzgârı tanımlamaya çalıştığımız günleri hatırlarken sekiz yaşındaki kardeşim Mustafa'nın hızla gelişiyile kesildi zamanın o akışı.

- Geldiler ana!

Geldiler mi? Geldiler mi? Geldiler... Geldi... Gel...

Yankılanıp durdu bu sesler beynimde. Gelmişlerdi. Beni alıp götüreceklerdi. Kendimi hiç bu kadar değersiz, anlamsız hissetmemiştim. Hiç bu kadar canımın söküldüğünü duymamıştım. Hiç bu kadar hiçbir iş yapmadan yorgunluk yaşamamıştım. Ölmeden ölmemişim hiç.

Ayakta durabiliyordum ama bir canımın olduğunu fark edemiyordum. Aslında yok gibiydim. Gelmişlerdi ve beni götüreceklerdi. Pınarın başına gidip bir kova su getirmek gibiydi. Tarlaya gidip birkaç sebze almak gibi. Yaşam akışına tabi olan basit bir ayrıntı gibi gerçekleşiyordu olaylar bir genç kızın etrafında.

Geldikleri tarafa döndüm. Birkaç atlı, birkaç yüklü katır göründü önce. Sonrasına bakamadım. Arkamı dönmeye çalıştım. Dönerken sendeleyip yere düştüm. Anam gelip beni kaldırdı. Ona dayanarak mutfığa yöneldim. Artık her şey gerçek olmuştu. Korktuğum ve kötü ihtimal dediğim her şey, başkaları için içine girince gerçek olmuştu. Bu kâbus, evimizin dışına taşmıştı işte. Rüya sandığım anda rüyanın içinde uyanmış ve kâbusun içinde bulmuştum kendimi.

İnsan, korktuğu ya hayal ettiği şeyleri kendisiyle sınırlı tuttuğu zaman denetimde tutabilir. Ama kendisi dışındaki insanlar karış-

tığında artık denetlenecek bir şey kalmamış demektir. Ortak kader denilen şey de böyle oluşuyor olsa gerek. Gelmişlerdi ve beni götüreceklerdi. Artık bu korku gerçek olmuştu. Gerçekleşmek üzereydi. Gelenler kendileriyle bir de imam getirmişlerdi. İmam cemaatin saygı duyduğu biri olsa gerek herkes ona yol veriyordu. Gelenler dinlenecek, birlikte yemek yenecek ve sonra gideceklerdi.

Yemekler yendi, çaylar kahveler içildi. Erkek âleminin eylemleri törelerin en aktif kısmını oluşturuyordu. Onlar karar alır, uygular ve yaşarlardı. Kadınlar sadece alınan kararların uygulanmasında engel olmamaya çalışır, varsa engelleri ortadan kaldırır ve kiminde uyum kolaylaşsın diye küçük roller de oynarlardı. Bu defa da öyle olmuştu. Yapılması gerekenler yapılmış, törelerin gerektirdiği şeyler yerine getirilmişti. Sıra biz kadınlara gelmişti.

Anama ve bana başrol verildiğinden anam yanıma geldi, beni aldı, mutfağın yanındaki odaya götürdü. Bir bohça getirip önüme bıraktı. Benim kımıltısız durduğumu görünce oturup bohçayı açtı. Etrafımda yengelerim, kardeşlerim, komşu kızlar, gülüşler geziniyordu. Bense sadece anamla benim olduğum bir dünyadaydım. İkimizden başka kimse yoktu.

Anamda ruh vardı hala. Ötekilerin tümü ruhlarını kaybetmiş olmalıydı. Nerede kaybettiklerini bilmedikleri ruhlarının peşinden gitmeleri de mümkün değildi. Kimbilir çoğu ruhunu kaybettiğinin farkında dahi değildi. Onları bir tablonun donmuş kareleri olarak görüyordum. Her biri resmin bir parçasıydı ve hepsi donmuşlardı. Hiçbiri hareket etmiyordu. Kımıldamıyorlardı. Öylesine kalakalmışlardı. Biri onları sağa sola hareket ettirmezse mutlak bir durağanlığı yaşamaktan başka seçenekleri kalmamış, bırakılmamıştı. Zamanın bir kesitinde kalıvermişlerdi, cansız. Sesleri duyuyordum ama seslerin ne anlama geldiğini kavrayamıyordum. Sadece ses vardı onu biliyordum. Anlamı giyinmemiş sesler geliyordu kulağıma.

Kızlar bohçayı açtılar. İçinden düğünde gelinler giysin diye hazırlanmış giysiler, alı pullu baş örtüleri ve ıslıl takılar göründü. Altınların dizili olduğu zincirleri havaya kaldırıp bakıyor, ışığa tutuyor parıltılarını seyrediyor, sonra yine bohçaya koyuyorlardı.

Ömrümde görmediğim parıltılar çıkmıştı o küçük bohçadan. Işığın onlara vurduğu anda parıltılar ışığın suya vurduğu zamankini andırıyor, yayılıp etrafa bir ışıltı yaydıktan sonra kayboluyorlardı. Ama zamanın ruhudur nesnelere mana giydiren, ki bohçadaki parıltılar karanlık bir zamandan geçen benim yüreğimi aydınlatmıyordu. Yetmiyordu ve yetmeyecekti. Her bir parıltı bir kılıç olup saplanıyordu yüreğime. Benim gerçeğim bir uçurum rüyasındaydı. Karşımda durmuş beni bekliyordu. Gerçeğim önüme çizilen tek yoldu. Ondan öte bir yol yoktu gidebileceğim. Ölüm bile bir yol olamayacak kadar uzaktı bana.

Giydirdiler, süslediler ve beni yola çıkmak üzere hazır hale getirdiler. O andan kopmak, gördüklerimi görmezlikten gelmek ve unutmak istiyor, başaramıyordum. Maddenin hükmedici gerçeği tam da bu olmalıydı. Bu hükümden kurtulmak için rüya görmem gerekirdi. Oysa gündüzün gözüne dahi düşünüp peşinden gideceğim bir rüyam yoktu benim. Gördüğüm tek rüya uçurum diplerinin kanlı görüntüleri idi. Korkunun tam ortasından filizleniyordu. Öyle ya, güzellikler filiz olabilir ancak. Ama ben ölüme öyle muhtaçtım ki ölüm filizlenip geliyordu rüyalarım. Rüyalarım da rengârenk çiçekli bahçeler mi görecektim? İşte etrafım çiçeklerle dopdoluydu.

Her mevsimin zamanını artık kendimden iyi biliyordum. Çünkü onları görüyor, izliyor ve anı anına takip ediyordum. Onları kendimden çok gözlüyordum. Ve tanıyordum. Uzak bir rüyanın konuğu olamayacak kadar benimdiler onlar. Renklerin dansıyla örülü yaşam serüvenimin kırmızının uçurum diplerindeki vedaıyla son bulacağı düşüncesi tüm renkleri solduruyordu. Renklerin dansı orada bitiyor ve yas başlıyordu.

Bu renk geçişinin tam ortasında bir sesle irkildim.

- Kalk hadi, giydirelim seni güzelce.
- Hadi nazlanma, gelinler hep nazlı olurlar zaten.
- Evet ya, hem ağlarlar hem giderler.

Nereye gidilebilirdi ağlayarak. Ablamın ağlamalarının gitmeye razı olmaktan kaynaklanmadığını anlayalı epey bir zaman olmuştu. Bilmesem de onun gibi olmayacağıma karar verecek kadar

hissetmiştim: Ağlayarak gitmek gerçekten gitmekti. Her gitme, içinde bir geri dönüş barındırırdı. Bizde ise geri dönüş özlemi olarak kalıyor, giderek kısırlaşıyor ve bir zaman sonra yok olup gidiyordu.

Söylenen sözlerin yüreğimde yoğrulup dönmesine izin vermeden çekiştirmeye başladılar. Etrafımdaki kızlar kıkır kıkır gülüyorlar, bohçadan çıkan her elbiseyi tek tek kendi üzerlerine tuttuktan sonra yanındakine veriyorlar, birbirlerinin gözlerine bakarak kime ne kadar yakıştığını anlamaya çalışıyorlardı. Bir heves almış gidiyordu. Hepsinin gözlerinde hevesini duydukları şeyi tanımadıkları, bilmedikleri günlük yaşamın yorgunluğundan böyle sıyrılmaya çalıştıkları okunuyordu. Bilinmeyen cazibesiydi onları gülümseten oysa bilindiğinde gülümsemeler sonsuza kadar kaybolacaktı.

En son elbise gelip benim önümde durdu. Kan kırmızısı bir fişandı. Üzeri kırmızı ve gümüş pullarla işlenmişti. Pullara yaprak şekilleri verilmişti. Kırmızı ve gümüş yaprakların parıltısı içimi kıyıyordu. Her bir pul bir kurşun ağırlığında acıya koşullanıyordu. Çekiştirerek üzerime geçirdiler kan renginden giysiyi. Hareketsizliği gelinlerin nazlanmasına ve kendilerini gönülsüz göstermenin töre gereğine bağlıyorlardı. Öyle değildi. Bilmiyorlardı ve ben de anlatamıyordum. Konuşmanın hiçbir anlamı yoktu. Kime neyi anlatacaktım ki.

Gelinliğin kırmızısı ne de düşmanca bakıyordu bana bu renkler içinden. Renklerin güzelliğine rağmen hayatımızın yolları onları acı dehlizlerine götürebiliyordu. Acıya banıp bize sunabiliyordu kimi yaşam emarelerini. Böyle bir zamandaydım işte. Zaman her şeyi acıya banıp uzatıyordu elime.

- Hadi kızlaaar! Yarın artık aramızda olmayacak bu gelin. Artık bir kadın olacak. Artık bizimle oturup kalkamayacak. Çoluk çocuğa karışacak. Belki de koca derdi, çocuk derdi derken unutacak bizleri. Tadını çıkaralım bu son saatlerin. Yarın o artık başka biri olacak. Tililiiiiiii...

Öyle ya. Yarın artık onların arasında olmayacaktım. Her şey nasıl da ölümü çağırıyordu. Yarın artık onlarla birlikte olamayacaktım. Ablamın uçurum dipleri dünyası, önce rüyalarım girmiş-

ti. Şimdi de hayatımın tam ortasına girmek üzereydi. Hayatımın kalbine bir bıçak saplanmıştı. İçimin parçalandığını duyumsuyordum.

Yarın artık kadın olacaktım. Nasıl kadın olacaktım ki. Ben daha on beş yaşındayım. Kadın deyince anam geliyordu aklıma. Belleğimdeki kadın anamdı sadece. Bir günde nasıl anam gibi olabilirdim ki... Anam da bana buna benzer bir şey söylemişti. Kadın olmam için acı çekmem gerekiyormuş. Bir gün içinde, belleğimdeki kadın tanımı değişmişti. Öyle özel bir tanım olmamasına rağmen kadın deyince aklıma gelenler alt üst olmuştu.

Kadınları çoğul bir anlamla hatırladığım zamanlar birlikte yün yıkamaya gidilen zamanlardı. Tüm kadınlar analık rolünden öte kadın olurdu sanki. Öyle hissederdim. Giysilerini çıkarır, altta giydikleri giysilerle yarı çıplak türkü söyleye söyleye yünlerini yıkarlardı. Birkaç kadın yemek yapımıyla uğraşırken yün yıkayanlar bir yandan birbirlerine şakalar yapar ve güle eğlene zamanı karşılarlardı. Su damlacıkları kadınların gülüşlerine karışırdı. O zaman her şeyin anlamının mutlulukla değiştiğini anlamıştım. Kadınların gülüşleri her şeyin anlamını değiştiriyordu. Evde de bazen böyle şakalar oluyordu ama sadece kadınlar bir aradayken yaşanan anlar unutulmayanlar oluyordu. Yün yıkama günlerinde kadınların bambaşka bir dünyası olduğunu, giysilerinin gerisinde bambaşka yaşamları sakladıklarını görmüştüm.

Ama şimdi tanımlar bulanıklaşmış hatta koyu renklerin ardında kaybolmaya başlamıştı.

Kadın olacaktım... Ben zaten kız değil miydim, niye ki kadın olmak için ayrıca acı çekmek zorunda kalmalıyım... Tanımadığım biriyle evlenmem gerekiyormuş. Soyunup o yabancıya yana yatmam, sonra da bacaklarımı açmam gerekiyormuş. Düşündükçe midemden bir şeyler yükseliyor, kusacak gibi oluyordum. Kımıldayacak yer yoktu odada. Kusmamak için kendimi defalarca bastırdım o saatlerde.

Anamın o sözlerinden sonra birbirine bağlanmışçasına yapıştırmıştım bacaklarımı. Yürürken azıcık açmaya korkar olmuştum. Henüz birkaç saat olmuştu oysaki. Yürürken eşikten uzun bir

adım atmam gerekse korkuyla bakıyordum bacaklarıma. Adımımı azıcık büyük atsam bir ölüm duygusu gelip sarıyordu benliğimi. Kan gelecek demişti Gulê teyze. Kan ve uçurum, kan ve ölüm kardeş olmuştu belleğimde. Korku denizine dalıyordum bacaklarımı açtığımda kan gelecek diye. Birkaç saat geçmişti geçmesine ama bu korkuyu belleğimin en derin korkusu olarak işlemiştim yüreğime. O zamana kadar pek fazla korktuğumu hatırlamıyordum. Aslında aylardan ya da yılanlardan biraz korkuyorduysam da böyle bir korkuya kapılmamıştım. En fazla beni zehirler ya da öldürüp yerlerdi yırtıcı hayvanlar. En fazla yutar bitirirlerdi. Soyunmam ya da bacaklarımı açmam gerekmezdi ki.

İçimden artık dua etmek de gelmiyordu. Öyle bir hale gelmiştim ki duaların dahi işe yaramayacağı duygusuna kapılmıştım. İşe yarasaydılar bunca korkuyu yaşamadan beni bu durumdan kurtarırlardı. Böyle yaşamaktansa ölmeyi düşündüm bir an. Nasıl yapacaktım? Kendi canıma nasıl kıyacaktım? Ölmeyi hak edecek ne yapmıştım? Benim de her insan, her canlı gibi yaşama hakkım yok muydu? Başkalarının aldığı kararlar yüzünden kendi canıma kıymak neden benim payıma düştü ki? Etrafımdaki kalabalığa içimdeki kalabalık karışmıştı. Bu hayhuy ile geçti günün geri kalan kısmı. Kızlar güldüler oynadılar, şarkılar söylediler. Eğlendiklerine, kendileri ve benim için iyi bir şeyler yaptıklarına inanarak gittiler.

Öğleden sonraydı. Akşamüzeri gelip beni götüreceklerini söylemişti anam. Güneş bu haberi verircesine uzaklaştı uzak ufuklardan. Törelere göre giysilerimle diğer köydeki eve kadar gitmem, oradaki karşılama töreninden sonra yapılacak kutlamaya bu giysilerle katılmam ve gecenin sonunda çıkarmam gerekiyormuş. Fistanın etekleri ayaklarıma dolanıp duruyordu. O güne kadar tarlada bahçede koşturan ben, iki adım yürüyemez olmuştum. Nasıl onca yolu gidecektim? Tanrı benim böyle ölümüne nasıl sessiz kalıyordu? Nasıl razı olacaktı bir genç kızın böyle ölümüne? İçimden sorular soruyordum. Küçük inanç kırıntıları vardı ve bunları kaybetmediğimi sanıyor, bu sanıyla dualarımı yakarışa dönüştürüyordum.

Ve güneş battı.

Küçük kardeşim misafirlerin köyün girişine kısa mesafedeki küçük tümseğe vardıklarını, on on beş dakikaya kadar buraya ulaşacaklarını söyledi. Yüreğimi bir alev yaladı. Bir ateşin ortasına düşmüş gibi yandı ayak tabanlarım. Allahım, ölüm geliyordu işte. Almış tasını tarağını köyümüze gelmişti bir insan suretinde. Oturamıyordum. Midemdeki kabarışlara karın ağrıları eklendi. Başımı çekiçe örsün arasında hissetmekten yorulmuştum. Hiçbir ses duymuyordum. Uğultular işgal etmişti içimi.

Gidecek hiçbir yerim yoktu. O eve, o köye gitmek istemiyordum. Ablamın uçurumundan düşmek istemiyordum. Nereye gidecektim? Bir insanın koca dünyada hiç mi gidecek yeri olmazdı? Anamın babamın yanı başında, köyümde, yaşamımı ördüğüm evimin içinde bir yaban oluvermiştim. Uçurumdan henüz düşmemiş olsam da yüreğimde derin yaralar açılmıştı. Yaralı bir yaban hayvanı olmuştum. Bu eve yabandım artık. Yaban bir hayvan ne yapardı kendini yaban hissettiği yerden çekip gitmekten başka. Ölümün diğer yüzü gitmek olabilir miydi?

Bir anda aklıma gelivermişlerdi. Geçenlerde köyü ziyaret eden bir grup genç, dağlardan, özgürlükten, savaşmaktan söz etmişlerdi. Kimdi onlar? Nerdeydiler? Nerde yaşıyorlardı? Beni alıp götürmezler miydi? İçimde uçurum kenarından bir adım geriye gittiğimi duyumsadım. Ölümünden yaşama yakınlaşmış olabilir miydim bu bir adımla?

Güneş batmıştı ve henüz hava aydınlıktı. Beni götürmeye gelen kabile giderek yakınlaşıyordu. O gençleri düşünmekten başka bir şey yapamıyordum. Kızlar da varmış yanlarında. Ama kızkardeş gibiymişler. Savaşmak ve özgürleşmek isteyen kızlarmış onlar. Anam ve babam bizleri onlara pek yaklaştırmamışlardı. Zaten ben de utandığımdan gitmemiştim yanlarına. Yabancı erkeklerin yanında kızların gelip oturması namussuzluk sayılır ya, mutfaktan sadece merak ettiğim için kafamı çıkarıp bakmıştım. O anda içlerimden birinin mutfak kapısına doğru baktığını görünce hızla geriye çekilmiş, ondan sonra da bir daha bakmaya cesaret etmemiştim.

Konuştuklarını dinlemiştim biraz ama pek fazla da anlamamıştım ne dediklerini. Şimdi o kulağıma çalınan sözler gelip durdular karşımda. Ömrümün bir uçurum kenarına gelip dayandığı bu keşitinde işte onlar vardı. En derin umutsuzluklardan umut doğarmıydı? Kendime oyun oynamıyorsam bu düşünceler beni ölümden yaşama götürecektir yolu açacaktı.

Dağlara çıkan gençler gelmişti bizim evimize de. Hepsi savaşıyorlardı. Böyle uçurum kenarlarında ölmek için savaşıyorlardı. Bunları duymuştum ama pek önemsememiştim. İçlerinden biri azıcık tanıdık gelmişti. Sonradan anama sorduğumda “komşu köyden Halil İbrahim’in oğludur. O da katılmış Apocular’a” demişti biraz istemsizliğini belli eden bir ses tonuyla. Allahım, ben şimdi nasıl giderim bu gelinlikle komşu köye? Gitsem bulabilir miyim onları? Ne derim onlara? Nasıl söylerim düğün gecesi kaçıp geldiğimi? Ya bulamazsam ne olur halim? Babam gelip bulursa beni öldürmez mi oracıkta?

En sonunda karar verdim. En sonunda dediğim de iki üç dakika sonraydı. Ölümlerden ölüm beğen deselerdi yine bu yolu seçerdim. Ablam gibi yaşamayacak ve ablam gibi ölmeyecektim. Yemin etmişim kendi kendime. Ölsem de yürüyen bir ceset olarak yaşamayı kabul etmeyecektim.

Akşam serinliğine gölgeler düşmeye başlamıştı. Soğuk denecek kadar serin bir hava vardı. Bense ter içindeydim. Tek başıma köyün dışına dahi pek fazla çıkmamış olan ben, düğün gecesi kaçırıyordum köyümden. Kendi uçurumuma gidiyordum. Tanımadığım insanların benim için belirleyecekleri uçurumlara yuvarlanmak yerine kendi uçurumuma koşacaktım. Kararımı vermiştim. Tam o sırada misafir kfilesi geldi. Ben odada tek başıma oturup merasimlerin bitmesini beklemeliymişim. Anam bana bunları söyleyip gitti. Anam benimle konuşurken bana bakmıyordu artık. Bakamıyordu. İçinden uğurlamış ve yüreğinde benim yerime bir boşluk bırakmış gibi bakıyordu yere. Tarladaki o konuşmadan beri hep ayak uçlarına bakıyordu anam. Kendi almadığı kararları uygulamanın utancıydı anamın başını eğdiren. Anama baktım bir kez daha.

- Ana beni gönderme oraya. Ben orda ölürüm, dedim. Anam arkasını döndükten sonra,
- Bu yolun dönüşü yok kızım. Tek dönüşü ölümdür, deyip çıktı dışarıya.

Anamın bana söylediği son sözlerdi bunlar. Anam çıktıktan sonra bir iki dakika bekleyip çıktım. Mutfak kapısından çıkıp evin arkasına geçtim. Hava akşamüstü olmasına rağmen şafağın kızılı-nı yaşıtıyordu bana. Bahçede bağlı olan atı alıp yavaşça ilerledim. Misafirler içeri doluşmuşlardı. Tüm kardeşlerim onlara hizmet ediyordu. Konu komşu da yardıma gelmişti. Ortalıkta kimseler görünmüyordu. Komşu köyün yolunu biliyordum. Oraya gitmemiştim ama gelip gidenlerden çok dinlemiştim ve hangi istikamete gideceğimi biliyordum. Korkudan kan ter içinde kalmıştım.

Bugün babam beni öldürmezse kolay ölmeyecektim. Yaşama kararımı vermiştim. Hızlı adımlarla evin bahçesini çıkıp yamaca doğru ilerledim. Yamaçlar da öyle çok engebeli olmadığından epey uzaklaşmam gerekiyordu. Evden biraz uzaklaştıktan sonra adımlarımı hızlandırdım. Ata binebilmem için biraz daha gitmem gerekiyordu. Her an evden biri gelip beni yakalayacakmış gibi bir korkuyu yaşıyor, bu korkuyla arkama bakıp duruyordum.

Birkaç dakika içinde oldukça uzaklaştım. Adımlarımı öyle hızlı atıyordum ki, beni gören rüzgârla yarıştığımı sanırdı. Aslında rüzgârla değil ölümle yarışıyordum. Bunları düşünürken bir daha ardıma baktım. Bunca yıllık evim uzaklarda kalmıştı. Anamın söylediği gibi dönüşü olmayan bir yola girmiştim ama onların benim için seçtiği yola değil kendi seçtiğim bir yola girmiştim.

Yolda ne çıksa karşıma artık bu benim yolumdu ve ben uçurum kenarlarından koşa koşa uzaklaşmıştım. Eve bir kez daha baktıktan sonra ata bindim. Atın yularını komşu köye çevirdim. İçimde kabaran mide bulantılarının tükendiğini, yerini korkuyla karışık bir yürek kabarmasının aldığını fark ettim. Serin bir yel esti yüzümünden geçerek. Bir parıltı duydum o an içimde. Bu defa gerçek bir parıltı. O parıltının verdiği sevinçle atımı dehledim.”

- Yani sen böyle mi katıldın partiye?
- Nasıl böyle?
- Düğün gecesi yani?
- Evet, hem de düğün giysilerimle katıldım.
- Ne macera Heval bu? Yakalasalardı ne olacaktı?
- Doğru çok maceralı oldu. Yakalasalardı öldüreceklerdi tabi

ki. Gittim buldum arkadaşları. Tabi kolay olmadı. Böyle sakın anlattığıma bakma. Bugünkü kafamla anlatıyorum biraz da. o çocuk halimle oldukça zorlandım. Çok zor oldu. Sonra ailem arkadaşlara ulaşip beni istedi. Aslında namus meselesi yapmışlardı. Onların verdikleri sözü boşa çıkarmış, damadı eli boş göndermişim ya, ondan. Kızları ailenin verdiği yere değil de başkasına kaçmış olanlara namussuz olarak bakarlar bizim oralarda. Ondan dolayı bizimkilerin namus temizleme çalışmaları sürdü epey. Ben de karardım tabi ki o uçurum kenarlarına gitmemeye. Gitmedim de.

- Zor olmadı mı senin için de yeni hayatına alışmak.
- Olmaz mı! Çok zorlukları oldu. Her şeye sıfırdan başladım desem yerinde olur. Hayatı yeniden öğrendim. Tabi köyde öğrendiklerimin de çok faydası oldu.

- Köyde büyümenin avantajları çok değil mi Heval? Araziye uyum sağlama konusunda şanslıydın sen.

- Bilemiyorum. İlk zamanlarda çok zorlandım. Ama sorun araziden değildi. Düğün gecesi söylenenler beni uzun süre etkiledi. Yürürken hep ürküyordum. Arazide her zaman rahat yürümen gerekiyor. Gerektiğinde bir yerden atlıyorsun, bacaklarını koca-man açıyorsun. Bende o düğün gecenin korkusu vardı ve uzun bir süre yürürken adımlarımı rahat atamadım.

- O kadar çok etkiledi mi seni? Yani yürüyüşünü gerillada dahi belirleyecek kadar.

- Bir süre için evet. Birkaç ay sürdü. Sonrasında bir gün görevden dönerken gittiğimiz yoldan geri dönemedik. Yolda hareketlilik vardı ve yolumuzu değiştirmek zorundaydık. Biz de başka bir yoldan geldik. Gelirken de biraz karıştırdık yolu. Bir kayalıktan atlamak zorunda kaldık. Yolu uzatabilirdik ama o kadar zamanımız da yoktu. Birkaç saniye içinde oradan çıkmak zorundaydık.

Çünkü yakınlarda siviller vardı. O anda yaşamı seçmek istiyordum. Hayatımdaki tüm tercihler yaşam ile ölüm arasındaki uçurumdan doğmuştu zaten. Bacağımı açmaya korkuyordum ama yaşamak istiyordum.

- Ne yaptın o zaman?

- O zaman ilk önce ürktüm yine. Ama sonra karar verdim ve atladım.

- Ne hissettin atladıktan sonra? Hani insan yeni kararlar alınca ve uygulayınca bir şeylerin değişmesini bekler. Sen de öyle hissettin mi?

- Aslında o gece noktaya geldikten sonra o an neler yaşadığımı, o an yaşadıklarımın beni ne kadar etkileyeceğini hatırlamıyordum. Ama sonraki gün, bir sonrası derken baktım ki yürüyüşüm değişmiş. Adımlarımı daha bir rahat ve kaygısız atıyorum. Zaman işledikçe o anın unutulamayacak değişimler yarattığını gördüm.

- Bir an değiştiriyor değil mi bazen insanı?

- Öyle tabi. Bazen diyoruz değişim uzun zaman ister. Her zaman öyle değil. Aslında çoğunda öyle değil. Çünkü çoğu zaman bir kısacık anda oluşan kararlaşıma bütün yaşam boyunca sürüyor ve tüm yaşamın anlamını değiştiriyor.

- Bazen ben de böyle oluyorum. Bir an bir değişim yaratıyor, öyle ki sonraki zamanda dilinin değiştiğini hissediyorsun. Sanki yeni bir dil öğrenmişsin de o dille konuşuyormuşsun gibi.

- Evet o atlayıştan sonra yeni bir dille konuşmaya başladım. Çünkü hayatımın uçurumuna düşmemiş, o uçurumun üzerinden atlamıştım. Yaşamı seçmiştim. Sımsıkı tutunmuştum hem de.

- Uçurumlar bıraktı mı peşini ondan sonra?

- Uçurumlar bıraktı peşimi ondan sonra. Ölüm seçeneği öyle zayıfladı ki. Yaşam seçeneği kendini merkeze koydu bir anlamda.

- Yaşamın sırrına ermek böyle bir şey olmalı.

- Ben de böyle düşünmüştüm işte. Yaşamın sırrını az da olsa anlamıştım. Artık beni yutacak bir kurt, bir canavar ya da bir ölüm sanrısı yoktu. Artık korkuyla arkama bakmıyordum. Korkmadan kendi anlarımın dışına çıkmayı başarmıştım. O atlayışta

hakikate dair ilk gerçek dersimi almıştım Heval. Atlarken de tüm korkularımı rüzgâra bırakmıştım. Zaten ondan sonra rahatladım. Köyde, tarlada, bahçede nasıl koşturuyorduysam, bahçeden gelirken günün yorgunluğuyla koşarak nasıl evin yolunu tutuyorduy-sam, aynı rahatlıkla yürümeye başladım.

- Ya ben seni öyle yürüyemeyen ya da ürkek adımlar atan biri olarak düşünemiyorum Heval Rozerin. Bana göre her zaman en hızlı yürüyen, en atik en becerikli kadınlardansın sen.

Rozerin biraz duraksadıktan sonra cevap verdi. Cevabı salt o andan değil, o anın geçmişinden, köklerinden süzülüp geliyordu.

- Tabi kadın olmanın ilk dersini çok kötü aldım ama gerçek dersleri gerillada Başkan'ın çözümlemelerini okuyarak aldım ben. Yaşamı kavramak için sır değerinde olan şeyleri kendi hayatından süzüp çıkarmak gerekiyor. Yoksa yaşadıkların bir anlama dönüşmüyor Heval. Ölüm gelip seni kapacak bir kurt gibi karşında durduğunda, tüm evrenin bir kara delik tarafından yutulacağı hissini duyar insan. O anda ölüm karşısında vereceğin yaşam mücadelesi tüm evreni yaşatma mücadelesi kadar anlamlıdır. Kadınlar yaşamlarının çoğu kesitinde hissederler bunu. Çünkü kadın olmada evreni farketme yükü var. Ve bu yüke rağmen tanımsızlaşma her an bir saldırı olarak karşısına çıkar kadınların. Her an bir yutulma tehdidi vardır kadınların karşısında. Belki adını koymamışsındır ama sen de az çok farketmişsindir.

- Hmmm, bazen bazı durumlarda eridiğimi ya da bir şeyler tarafından çekildiğimi düşünürdüm ben. Hiçbir utanç olmadan yerin yarılp beni içine çekişi gibi... Böyle mi diyorsun?

- Evet biraz öyle. Bu da kadınlık hallerimizden biridir Heval. Bana kadın olmayı öğreten Başkandır. Ondan dolayı Başkanı hep yanımda hissediyorum ben. Her zaman yanımda Başkan'ın sesinin kayıtlı olduğu kaseti taşımam da bundan.”

Avşin elini yeleğinin üst cebine götürdü. Kaset oradaydı. Rozerin oradaydı. Başkan oradaydı. En derin öğrenmelerin, en derin yoldaşlığın, en derin anlamların toplandığı, insanın tüm hayalle-

rini topladığı ses oradaydı. Rozerin oradaydı işte. Başkan'ın sesine karışmıştı Rozerin'in sesi.

Sorular çarpıyordu anıların yoğurduğu yüreğinin duvarına. Rozerin'in Onu hiç terk etmeyen sesi, Avşın'ın iç sesine karışıyordu. Avşın'ın cevapsız kalmış sorularına karışıyordu.

“Kadın olmayı nasıl öğrendin Rozerin?”

“Hayallerin hangi kâbuslara çarptı Rozerin?”

“Erkeklerin başrol üstlendiği bu kâbuslardan nasıl kurtuldun Rozerin?”

“Yüreğin sana neler söyledi Rozerin?”

“Kadın olmayı kimden öğrendin Rozerin?”

Rozerin. Rozerin. Rozerin...

İzler izler... İzler üşüşüyordu her yanına. Eli hala yeleğinin üst cebindeydi. Seslerden çok yankılar vardı belleğinde. Avşın böyle dinliyordu o kaseti. Her defasında Başkan'ın Rozerin'le konuştuğunu düşünerek, öyle hayal ederek dinliyordu kaseti. Elini kasetin üzerinde tutuyordu. Bıraksa o kasete ve kasetteki seslere yüklenen anlamlar uçup gidecek korkusuyla yapıştırmıştı elini cebinin üzerine. Rozerin'e tutunmuş sayıyordu kendini o kasete tutunduğunda. Nehirlerin yüzündeki dalganın toplanıp yatak değiştirmesi gibi iki damla gözyaşı toplanıp gözlerinden aşağı süzülüyordu.

Yanaklarındaki ıslaklık beklenmedik bir acı verdi. İkiye katlanmış kâğıdı diliyle ıslatarak kesmeye çalışırken dilin kesilmesi gibiydi. Acı, insanın zamandan çıkmasına asla izin vermez. An ile kardeşir acı. Hangi acı olursa olsun hissedeni kendi anına çeker. Ve hiçbir güç bunu gerçekleştirmekten soyutlayıp çıkaramaz kendini. Avşın'ın yanaklarını kesen gözyaşı damlası buz gibiydi.

Gözlerini sildi. Közlerin başında kaç zamandır durduğunu bilemedi. Kordonunun koptuğunu unuttuğu saatine bakmak istercesine kolunu kaldırdı. Tam o anda saatini gömleğinin cebine koyduğunu anımsadı. Kalkan kolunun yönünü değiştirip elini gömlek cebine doğru götürdü. Saatini çıkarıp baktı. Bir süre dur-

du, hangi zamanda olduğunu anlaması zaman aldı. O kendi zamanındaydı.

Anlam zamanı Rozerin'i göstermiş ve epey bir süre orada kalmış gibiydi. Kolundaki çarkların takılı olduğu minik oklar ise sabah ile öğle arasında bir yerde durmuştu. Güneş yükselmiş hava ısınmıştı. Domuzların operasyonu ardından arkadaşlarının gülme sesleri arasında Rozerin'in zamanına gidip gelmişti bir kez daha. Şimdi kendi zamanındaydı.

Közlere baktı. Közlerin üzerini kalın bir kül tabakası kaplamıştı. Çaydanlık kendi yolunu bulmuş buharını yavaş yavaş lülesinden salıyordu. Çıkan buhar sıkıştırıldığı yerden kurtulmuşçasına dağılıp kendini görünmez kılıyordu. Avşîn çaydanlığı kaldırıp içinde su olup olmadığını anlamaya çalıştı. Çok az su kalmış olmalıydı çünkü çaydan çok hafifti. Çaydanı bir kenara koydu ve ayağa kalktı. Bidonlara baktı. Yüzünü yıkamak istiyordu ama su yoktu. Günişığıyla yıkamaya alışmış olsa da bir su vurmak istedi yüzüne. Kalktı, üstünü başını düzeltti. Bidonları alıp pınara giden patikaya girdi.

“Yavrusu için kendini paralayan canlıyla atom-altı parçacıkların inanılmaz hızda diyalektik oluşumları gerçekleştirmesi de aynı evrensel kuralın gereği olarak işlemektedirler.”

Felat'ın Akışı

Bahar almış başını gitmişti. Ardında kendi gençliğinin tamamlanmışlığını bırakarak, olgunlaşarak gitmişti. Gerillalar baharın peşine takılmış gidiyorlardı. Baharla tutunmuşlardı zamana. Bahara yüreklerinde çiçek açtırmış ve yüreklerine bir bahar yazdırmışlardı. Olgun bir yaz mevsimindeydiler. Zamanın olgunlaştığı, doğanın, meyvelerin ve eylem zamanlarının olgunlaştığı demdediler. Avşın artık ilk yılındaki gibi habire sorular soran havasında değildi. Bahar alıp götürmüştü o havayı. Avşın de olgunlaşmıştı. Bu ikinci yılıydı gerillada ve arkadaşları moral olsun diye söylemiyorlarsa hızlı geliyor, gerillalaşıyordu. Hayatının tüm yaşanmışlıklarını bu bir yılın süzgecinden geçirerek öğrenmelerini hızlandırıyorlardı. Gerillaların deyimiyle yaşamın içinde pişiyordu. İlk öğrenmeleri kendi deneyimlerine dönüştürmüş, kendine ait kılmıştı. Yaşamın kıvrımlarını görmek, duymak ya da yaşamak ona garip gelmiyordu artık. Akış onu kıyıları çarpmıyordu. En şiddetli yerinde dahi akışın kendisi olduğunu, nefes alıp vermek kadar doğal olduğunu biliyordu. Akıyordu işte.

Birçok pınar yaz sıcaklarından dolayı kurumaya başlamıştı. Aslında yazın kuruyan pınarlar bahar pınarlarıydı. Hakiki pınarlar

hiçbir zaman kurumuyorlardı. Tabi kimi küçük pınarların sonbahara doğru içilmez hale gelmesi sayılmazsa...

Avşîn, sabah hareketlilik olmasın diye akşamdan suya gitti. Azar azar akan pınardan iki bidonu doldurup patikaya bıraktı. Sonra elini yüzünü yıkadı. Yüzünü silerken diğer eliyle cebindeki küçük aynayı çıkardı. Kapağı kırılmış aynayı ilk katıldığı günden beri yanında taşıyordu. Aslında sürenin bilinirliği ona aynanın zamanının eskiliğini bildiriyordu. Aynayı çıkarıp yüzüne baktı. Bahar güneşi alnını ve yanaklarını hafiften yakmıştı. Gülümseyerek baktı yüzündeki yanıklara. Gözlerinin yeşili güneş battıktan sonra daha koyu görünüyordu. Ormana konuk olan karanlığı gözleri de paylaşıyordu. Güneş battığında parlaklık kadar açık renge bürünen gözleri ona her sabah başka bir güneşin de onun gözlerinde doğduğu izlenimi veriyordu. Şimdi yine karanlık arifesindeydi gözleri. Dingin bir koyu yeşile bürünmüştü. Elini atıp saçlarını düzeltirken aynayı tekrar cebine koydu.

Mendilini de yıkayıp yakasına yerleştirdi. Yanındaki küçük pet şişeyi de doldurup cebine koydu. İçinde koyu gri bir bulutun gezdiğini düşündü bir an. Etrafına baktı. Birinin geldiği sanısına kapılmıştı. Patikaya, ardından karşı sırttan noktaya doğru inen ana patikaya baktı. Bir şey göremedi. İçti rahat etmedi. Bidonları alıp hızla noktaya döndü.

Gündüz nöbet saati bitmek üzereydi. Son nöbetçiler henüz dönmemişlerdi. Son bir keşif yaptıktan sonra gündüz nöbetçileri geliyordu ve karanlık çöktükten sonra da gece nöbeti başlıyordu. O araftaydılar. Gün bitmemişti ama güneş batmıştı. Bu saatler sabahki araf gibi en kritik zamanlardı. Bir değişim anına insan her şeyi sığdırabiliyordu. Bu anlar keşifte en dikkatli olunması gereken anlardı. Sonrakiler zamana bırakılabilecek ya da sadece sabırla aşılabilecek anlardı. Oysa bu anlar kesinlikle özel bir dikkat gerektiriyordu.

Etrafına baktı herkes normal seyrin içindeydi. Avşîn'in içinde ise o bulut hala süzülüyordu. Kendini dinlemeyi seviyordu. Gerilada öğrenmişti kendini dinlemeyi. Kendi sesini dinlemek ile kendi içine bakmak zordu ama başarıldığı zaman da güzel bir yaşam

seyri oluşturmaya katkı sunuyordu. Bidonları bir ağacın dibine bıraktı. Üzerine biraz yaprak atarak bidonları kamufle etti. Sonra arkadaşlarının yanına gitti.

Gece için köz yapılmıştı. Közlerin önünde oturdu ve defterini çıkardı. Defterini her açtığında yazdığı son yazıya bakar, biraz okur ve sonra yazmaya başlardı. Bir halkayı tutup diğerini ona geçirir gibiydi onun yazmaları. Defterin ortasındaki sayfayı açtı. Bembeyaz sayfalar geçen kıştan kalan nemin sarımsı rengine bürünmüştü. Avşın yazmak istiyordu. Günlüğüne yazdığı çok şey vardı ama paylaşmayı derinden yaşadığı zamanlarda yoldaşlarına mektuplar yazıyordu. Günlük bir defterdi nihayetinde. Mektup yazmak, yazmanın ötesinde uzaklardaki yürek yoldaşlarıyla aynı zamanı paylaşmaktı Avşın için.

“Zeynebe” diye bir başlık attıktan sonra közlere biraz daha yaklaştırdı kendini.

“Hep atışlardadır yürek. Varolduğu için hep özgür atışlardadır. Her varoluşta güçlü bir özgürlük eğilimi vardır ve yürek bunun en büyük temsilcisidir.

Yürek her zaman atar. Durmadan, bize romantik gelen oysa korkunç oluşu durduğu an bilinebilir olan devinimini sürdürür. Hep sürüyor bu gidip gelmeler ve hiç durmuyor. Ama bazı zamanlar belki de resmi çekilemeyen zamanlardır bu bazı zamanlar, olağan gidiş gelişlerin çok ötesindedir bu devinim. Bir volkan patlar, lavlar püskürür, ateşten bir akış sarar her yanı. Yüreğin kendisi baştanbaşa ateş topu olur. Kişi kendi yüreğini nasıl taşıdığına şaşar böyle zamanlarda. Ama esas olan o yüreğin kendini o volkanik atışlara rağmen yerinde tutabilmesidir.

Ne büyük güç!

Düşünüyorum da hiç mi hiç beklemediğimiz bir şey gerçekleşse, diyelim ki bir mucize olsa, kalbimiz durabilir mi yerinde acaba? O gücü var mıdır? Hani o ölçüsüz sevincin ölümlü getirmesi gibi mutlaklığın negatif ve pozitif yanının bir olanda buluşması mümkün mü? Bu sevince dayanamayacak olanlar var diyorum

ben. Belki de çıldırırız. Bizler öyle akıl-lı olmuşuz ki halk olarak bu soykırım sisteminde çıldırmayı bile başaramıyoruz.

Ölmeden ölmeyi başarmak, ölmüş olmaklığa rağmen yaşıyor olmayı sürdürmek herkesin harcı değil ne de olsa. Bu bizlerdeki rasyonelliğin zirvede seyrettiğini de gösteriyor. Ve bu rasyonelliğin yıkılacağı anlar, delirme anları dediğimiz anlar oluyor. Kalbin mevcut olana rağmen makul durma modundan çıkması, duyguların seli önünde düşüncenin barajlarını yükseltmemesi, yıkıp atması tüm engelleri.

Bazen diyorum ki insan hiçbir konuda kendini engellemese, kendine hiçbir sınır koymasa kesinlikle yaşayamaz. Bu konuda en şanslılar biz Apocu kızlar oluyoruz. Çünkü en fazla istediklerini yapabilenler bizleriz. Düşünsene sistemde insanlar ne hale geliyor şimdilerde.

Yüreğim dolup dolup taşıyor can. Vahiy gelmiş bir peygamber neleri duyumsar anlıyorum artık. Abartıyorum sanma. Kendimi ya da yaşantımızı abarttığımı ve acıları görmezden geldiğimi aklı-na dahi getirme. Yeterince belki de fazlasıyla acı yaşadık biz. Ve taşıyacağından fazla olduğunda, acıların artık insanın efendisi olduğunu da yaşadık. Acı, kiminde bir sermayeye dönüşüyor. Kiminde bir diktatör olup insanın yanı başına dikiliyor. Acıların bizi yönetmesine izin vermemek bence bizlerin başarısı olacak. Özellikle biz gerillaların. Ve bu acıların bilinciyle duyumsuyorum peygambersel sezisleri.

Hiçbir sevinç acıdan azade değildir can. İnsan nasıl sevinir diyorum bazen. Mutsuz ya da acılı ya da sıkıntılı bir zamanda beklemediğimiz ve sıkıntıyı giderecek bir şey olduğunda seviniriz. Biraz da negatifin pozitifini koşullaması var burada. Hâsılı, acıyla geliyor sevinç.

Ne acımasız değil mi? Ve ben tüm bunlara rağmen, acıları an an yaşamamızla, nefes nefese acıların pençesinden yaşamı söküp alma mücadelemizin verdikleriyle biliyorum peygambersel duyumsayışları. Vahiy gelmiş gibi dedim. Açığa çıkmamış, ifadeye kavuşmamış, şekil almamış ve kimseyle paylaşılmamış akıldan gelen ilhamlar değil midir vahiyler. Bence öyledir. Ve bizler tüm

bunların hepsini zamanın ruhuna serpilmiş yoldaşlarımızda yaşıyoruz. Yoldaşlarımızdan bizlere ulaşanları bir vahiy kutsallığında yaşıyoruz can.

Gönderdiğin not ulaştı. Öpüp başıma koydum can. Bir vahiy kutsallığında yoldaş yüreğinden süzülüp harflere doluşan anlamları baş tacı yaptım. Eleştirilerin, önerilerin ve her şeyle, hatta sitemleriyle birlikte aldım yüreğime senden koşup bana gelenleri.

Rüzgârla geldin. Rüzgârın ülkesinde gezinmem bundan. Bıraktığın rüyaları rüzgârın kanatlarından toplamaya heveslendim can.

Merhaba rüzgârla gelen,
merhaba can,
merhaba ortak yürek atışlarının can parçası,
can ortağı,
mana ve düş ortağı.

Seni sımsıkı kucaklıyorum. Yüreğimin yol arkadaşlarıyla bütünleşerek kendini varetme kararlılığıyla selamlıyorum seni.

Serkeftin.”

Noktayı koyduktan sonra başını kaldırdı Avşîn. Közlerin üzerindeki çaydanlık fokur fokur kaynıyordu. Mektubunu bitirdikten sonra çaydanlığın sesini duymaya başlamıştı. Çaydanlığın dibinde bir bardak kadar su kalmış, neredeyse kuruyup gidecek bir haldeydi. Bir bardağı yarısına kadar kaynar su doldurdu. Güzelce çalkalayıp diğer bardağa boşalttı. Bunları yaparken arkadaşlarına sordu.

- Heval kimse çay içiyor mu? ‘Hayır’ anlamında başını iki yana salladı birkaç gerilla. Bir diğeri cevap verdi.

- Yok heval, biraz önce içtik. Seni bekliyorduk. Sen de çayını al, çaydanlığın üzerini dolduralım. Nöbetteki arkadaşlar gelene kadar kaynar zaten. Yeni bir çay da demleriz. Güzel bir çay içsinler.

Avşîn iki bardağı da aynı yöntemle temizledikten sonra kendine bir çay doldurdu.

Toz şekeri kaynatıp katılaştırarak yaptıkları, sonra da küçük parçalar halinde kırarak poşetlerde taşıdıkları kırtlama şekerden

bir küçük parça alıp ağzına attı. Daha hesaplı ve kolay taşınır olduğundan kırtlama yapıyorlardı. Ağzına attığı şeker dişlerine çarptı, gelip dilinin kenarında durdu. Bir yudum çay aldı. Çayın, yorgunluğunu alıp götürdüğünü düşündü. Bir iki yudum içtikten sonra Zelal'i sordu.

- Heval Zelal gelmemiş mi daha? diye sordu. Zinar cevap verdi.

- Geldiler heval, yemek yedikten sonra dinlenmek için mangalarına gitmişlerdi.

Zinar'ın cevabını beğenmemiş olan Dilan Ona baktıktan sonra söze karıştı.

- Ma kaç saat yatacaklar Heval, çoktan kalktılar. Çoraplarını yıkamaya gitmişlerdi, şimdi gelirler.

- İyi, nasıl geçmiş görevleri acaba? Siz hiç tartıştınız mı?

- Diyorlardı görev iyiydi. Ama zorlanmışlar. Düşman her yeri tutmuş. Onlar da düşmana fark ettirmeden o depoya ulaşmak için epey zorlanmışlar. Eski kampların etrafında malzemelerimiz kalmış olabilir diye düşmanın pusu attığını söyleyen köylüler varmış. Onlar pek kulak asmamış ama dikkat etmek gerek Heval Avşîn.

- Heval Zelal dikkat eder bu konulara. Pek yansıtmıyor ama o çok dikkatlidir Heval. Kulaklarına güveniyor biraz da.

- Ne olmuş kulaklarına? Bizde de kulak var. Bak benimki onun kulağından daha büyük hem de!

Fırat'ın bu sözleri hepsini güldürdü. Fırat oldukça iri bir gerillaydı. Kendi küçük köyünden hiç çıkmamış, ilk kez çıkmayı denemiş, o ilk kezde de gerillalara yakalanmış ve askeri kanunla katılmış bir gerillaydı. Herkes Fırat'ın böyle sözlerine alışmışlardı. Onun az konuşan ama konuşunca herkesi söylediklerine yönelten, dikkat çekmeyi çok gürültü yapmadan başaran zeki ve sade duruşu herkes tarafından seviliyordu. Her zamanki gibi arkadaşlarını güldürmüştü. Avşîn Fırat'a bakarak,

- Heval Fırat, iyi duymak için büyük kulaklar gerekmiyor ki.

- Niye ki, büyük kulaklar daha iyi duyar bence.

- Yani sen diyorsun, büyük ağızlar daha iyi yer ve doyar öyle mi?

- Yok, bak ben böyle demiyorum. Ağız büyük de olsa küçük de olsa insan kendini doyurmayı biliyor. O mideyle ilgili değil mi?

Fırat'ın teorileri herkesi güldürüyordu. Çünkü verdiği yeni cevaplarla teorisini temellendiriyordu. Avşın de gülümsedi.

- Senin her organa yönelik bir stratejin var anlaşılan. Ya Heval gelecek toplantıda seni takım doktoru yapalım, valla sen iyi yaparsın. Ne de olsa iyi tanıyorsun.

- Ya heval ben köydeyken hayvanları çok seviyordum, doğumlarında hep yanlarında kalıyordum ama...

Bir kahkaha koptu. Fırat konuştuğuca gülüyorlardı. Fırat ise gayet ciddi idi.

- Heval niye gülüyorsunuz. Ma onlar da can değil mi? Ben onların doğumundan ta ölümlerine kadar yanlarında kalıyordum. Valla çok benziyor insanlar hayvanlara. Hema gülün siz! Ne olmuş. Sanki sizdeki canı da allah vermemiş!

Artık kahkahalarla gülüyorlardı. Herkes Fırat'ın sözlerini birbirine hatırlatıp gülüyordu. O esnada patikadan sesler gelmeye başladı. Son nöbetçi olan Felat hızla noktaya girdi. Dürbünü kılıfına koymadan geldiğine göre acil bir durum var demekti. Herkes birden sustu. Felat eliyle yandaki vadiyi işaret ederek:

- Heval vadiye doğru bir hareketlilik var. Ben tepelere baktım, bir şey göremedim. Gizli hareket ediyor olabilirler. Genel bir hareketlilik yok ama vadiye doğru bir hareketlilik var. Bir arkadaş benimle gelsin diğer yamaçtan kontrol edelim. Arkadaşlar da seslerine dikkat etsinler. Maşallah sesiniz nöbet yerine kadar geliyor.

- Yok heval ya!

- Valla, Fırat yine uçmuştu değil mi?

Avşın bir kabulleniş mahcupluğuyla cevapladı:

- Doğru söylüyorsun, Fırat güldürdü bizi yine Heval. Tamam arkadaşlar, hele biraz sessiz olun. Ben gidip Zelal arkadaşına bakayım. Herkes mangasını toparlasın. Zaten çantalar hazırdır, farklı bir şey olursa çatışmaya gireriz. Ona göre mevzileniriz. Düşman ayağıımıza gelmiş. Bu da bir fırsattır.

- Tamam heval.

Herkes bu uyarılar ardından dağıldı. Felat ise Fırat'la birlikte diğer yamaca doğru ilerledi.

Bu arada çaydanlığı boşaltıp torbasına koydular. Manga lojistikçileri hemen malzemeleri toplayıp harekete hazır hale getirdiler. Vadiye girmişlerse nokta tespiti yapmış olmalıydılar. Közlerin üzerine büyük birkaç taş bırakıp toprak attılar ama söndürmek mümkün değildi. Közleri söndürmek için epey bir duman çıkarmak gerekiyordu, bunu yapmadılar.

Felat ve Fırat hızla onlara geliyordu. El hareketlerinden düşmanın vadiye girdiği ve ilerlediği anlaşıyordu. Harekete hazır olan gerillalar bir araya geldiler. Zelal da gelmişti. Avşın'le birlikte arkadaşlarının mevzilenecekleri yerleri hızla belirlediler. İki ya da üçerli gruplar halinde vadinin girişinden yukarı doğru mevzileneceklerdi. Çok fazla sayıda asker içlerine girmeden önce vuracaklardı. Eğer kapsamlı bir operasyonsa zaten çatışmalar sürerdi. Değilse de bir eylem yapmak ve noktalarına bu kadar yaklaştırmaya cesaret eden düşmana bir cevap vermek yerinde olacaktı. Yamaca doğru yerleşecek grup ise ilk ateş eden gerillaların savunmasından sorumluydu. Böylece pratik bir düzenleme yapıldı ve vedalaşıp başarılar dileyerek hızla yollarına koyuldular.

Böyle anlarda gerillalar yürümüyor, ayakları yerden kesilmişçesine, yerin yüzeyinde kayarcasına ilerliyorlardı. Herkes birkaç dakika içinde yerini almıştı. Savunma grubu en uzakta olduğundan yerine ulaşması biraz zaman aldı. Zaten onların yeri uzak olmakla birlikte küçük bir düzlükle bölünüyordu. O düzlükten geçmek zorundaydılar. Ağaçların seyrekleştiği alanda görüntü vermeden geçmek de biraz zaman almıştı. Bu haliyle de yedi sekiz dakikada herkes yerini aldı. Böyle zamanlarda cihaz üzerinden anlaşıyor, yerlerini aldıklarını şifrelerle birbirlerine söylüyorlardı. Dört grup olmuşlardı ve grupların her birine bir rakam verilmişti. Herkes ona verilen rakam kadar cihaz mandalına basarak yerine ulaştığını bildiriyordu. Savunma grubu da yerini aldıktan sonra birkaç dakika soluklanma fırsatları olmuştu.

Hava kararmak üzereydi. Karanlığın basmasının avantajları oldukça fazlaydı. Bu arada askerler vadiden gelerek noktaya epey yaklaşmışlardı. Hemen hemen noktanın tam karşısına düşüyorlardı. Askerler onlara iyice yaklaşıncı ilk gruplar ateşe başladı. İlk sıralardaki üç asker sarsılarak yere düştü. Çığlıklar vadiyi doldurdu. İkisi hiç ses çıkarmadan düşmüştü. Üçüncüsünün çığlıkları ise yaralı olduğunu gösteriyordu. Çığlıklar giderek azaldı. Geniş bir yolun giderek daralması gibi inceliyordu azalan çığlık. Sonra bir inleyişe dönüştü. Son mermiyi alan ve yaralı kalan asker ölmeyeceğini anlamıştı. Yarasının acısı daha az acı veriyor olmalıydı ki ölüm duygusu onu terk ettiğinde inleyişleri de azalmıştı. Sesi çattallı çıkıyordu. Korkmaya başlamış olmalıydı. Orada yatan beden de iki ruh var gibiydi. Sesini yükselten ölüme kendini en yakın hisseden olmalıydı. Her iki ses birleşip tek nefes borusundan yükselince oluşuyordu çattallı ses. Öyle olmuştu.

Onların gerisindeki askerler hemen mevzilenmişlerdi. Ateş kısa bir süre için kesildi. Yaralı asker bu durumdan endişe duymuş olmalıydı. Başını aniden kaldırıp etrafına bakıyordu. Gerillalar onu görüyordu. Bilinçli olarak ateş açmadılar. Sessizliğin uzun sürmesi yaralı askerdeki endişeyi azaltmış olmalıydı. Başını yine eğdi. Birkaç saniye sonra yine kaldırıp etrafa baktı. Sessizliğin sürmesi ona cesaret vermişti. Sürünerek geri çekilmeye başladı.

Askerlerin cansız bedenlerinin arasından sürünerek geçti. Ölümün içinden geçerek yaşama sürünüyordu. Sürünmenin verdiği yakınlık ve yavaşlık onu ölü askerlere bakmaya mecbur ediyordu. Bu onda korkudan ziyade ölümlle yüzleşme anlamında bir istemsizliğe yol açıyordu. Mümkün mertebe o cesetlere bakmaya çalışarak sürünmeye devam etti. On beş yirmi metreyi beklediğinden hızlı geçmişti. Arkadaşlarına ulaşmıştı. Arkadaşlarının olduğu yer vadinin aşağı tarafı olduğundan biraz daha rahat hareket edebiliyordu.

Yaralı asker arkadaşlarına ulaşır ulaşmaz gerillalar ateş açtı. İki mermi atıp durdular. Bu mermiler “sizi takip ediyoruz ama yaralı arkadaşınıza geri çekilme zamanı tanındık” anlamındaydı.

Sessizlik başladı işte.

Gün ışığında varolamayanlar, özgür olamayanlar gecenin karanlığında kendilerini varetme mücadelesi verirlerdi. Gece, sessizliğin kimliği idi. Sessizlik uzadıkça ağırlaşıyor, ağırlaştıkça büyüyüp tüm evreni kaplayacağına benziyor. Akşam karanlığı çöktükten sonra sessizliğin sürmesi düşmanın çekilmeyeceğinin ve mermi seslerinin sabahın ilk ışıklarıyla birlikte her yeri kaplayacağını işaretliydi.

Felat bunları düşünürken içindeki seslerin arasından bir perdeyi aralayarak ileriye baktığı hissindeydi. Yarına daha çok var denir akşamın ilk karanlığında. Böyle zamanlarda ise yarına çok kalmıyordu. Yarına çok az bir zaman kalıyordu. Bir bütün yaşamı o saatlere sığdırmanın telaşı da eklenince zaman, varolan değeri bilinmeyen ve buna rağmen kendini çoğaltmaya zorlanan bir kadına dönüşüyordu.

Felat son dört günün akışını düşünüyordu yine. On dokuz yaşından beri yürüttüğü gerillacılık hayatını bu dört güne sığdırabilir miydi? Sığdırmıştı işte. Sekiz yıllık dağ yaşamı bir dağ olup çıkmıştı karşısına. Dağa ilk çıktığı günler geldi aklına. İlk adımların heyecanı, ilk titreyiş, serin dağ rüzgârlarının yüzüne vurduğu ilk yürüyüş.

Hiçbir zaman özgüvenini yitirmemişti. Hiçbir zaman acaba dememişti. Hiçbir zaman yapıp yapamayacağını sorduğu monologlarında yapamam dememişti. Yıllardır durmadan yürüdüğü dağ yollarında patikalar ikiye ayrıldığında seçmediği yolu düşünerek yüreğini ikiye bölmemiş, hiçbir zaman tereddüt etmemişti. Tereddütsüz seçme ve seçtiğinin sonucuna katlanma cesaretini her zaman göstermişti. Son dört gün içinde bunları kendisine defalarca söylemişti. Öyle ki, bu sabahtan itibaren aynı soruların sonsuz tekrarı, aynı cevaplar konusunda zihninde bulutlar yaratmaya başlamıştı. Bu bulutların neden oluştuğunu anlayamıyordu. Neden cevaplar gidiyor yerine bulutlu zamanlar geliyordu? Zorlu dağ yürüyüşlerinde üzerinden atladığı engeller şimdi birer birer gelip karşısına mı dikiliyordu?

Zelal'in onun için söyledikleri beyninin duvarlarına çarpa çarpa onun cevaplarını alıp götürmüş gibiydi. Söylenenleri kabul etme-

mişti ama duymasını nasıl engelleyebilirdi ki. Söylenen sözlerin hâkimiyeti, söylenmesiyle oluşmaktaydı. Söz söylendiği an, tanrı-sallaşıyordu. Söylendiği an bir şeyleri yaratıyordu. Sesler insan bedeninin kıvrımlarında bir şekil aldıktan sonra varoluyordu ve insanların ruhunda yer ediniyordu. Yanlılığı tüm dünya insanları tarafından bilinse dahi söylenen sözler birilerini etkilerdi. İnsanın kutsallığından olmalıydı bu durum. Ama Felat için bu durum kut-sallık kavramının kıyısından dahi geçmiyordu. Neden sözler insan kaderiyle bunca ilgiliydi? Sözü oluşturan sesler nasıl oluyordu da bunca tanrısal bir işlev görebiliyordu?

İlk zamanlarına tekrar döndü. O zamanın dokunulmamışlığı Felat'ı içine çekiyordu. Gerillalara ulaşmak için çıktığı yolda aldığı ilk nasihati hatırlamıştı. “Sen sen ol, gittiğin yerlerde kadın gerillalara yan gözle bakma!” Bu sözün söylenişindeki ciddiyete büyük bir anlam biçmişti. İlk zamanlarda, o ciddiyeti oluşturan hayat tecrübelerinin toplanıp söze sığındığı yaptırımın farkına varmamıştı. Öyle de olsa, o ciddiyet onu korkutmuştu. Yeni atıldığı yaşamında ölümcül hatalar yapmama kararlılığı da onu uyarılan konudan uzak durmaya yöneltmişti.

Ablalarının ve kızkardeşlerinin büyük ilgisi ve sevgisiyle büyümüşü Felat. Kızkardeşleri yaşamını öyle kolaylaştırmışlardı ki, hiçbir zaman hayatın zorlukları karşısında yenilmesine izin vermemişlerdi.

Annesinden sonra onun temel dayanağı olmuştu kızkardeşleri. İlk gerillacılık yıllarında dağ yaşamına adapte olmak zordu Onun için. O dönemlerde en fazla desteği kadın gerilla arkadaşlarından görmüştü. O yıllar, onun kadın gerillalara karşı saygısını sevgiyle yoğrulan bir bağlılığa ve yaşam biçimine dönüştürmüştü.

Kimi zaman ona takılıyordu arkadaşları. Naz yapmamasını, kimsenin onun ablası ya da kızkardeşi olmadığını şaka yoluyla da olsa dile getirmeleri bir şeylerin doğru olmadığına dair uyarılardı. Direkt uyarıların yıkıcılığı yanında dolaylı uyarılarda, her zaman korkuyla şefkat bir arada oluyordu. İki gerilla arasındaki mücade- lenin getirebileceği olumsuzluklardan doğacak çekince kadar, kar-

şıdakini kırmadan dile getirmenin şefkat duygusu hep iç içe giriyordu.

Felat bunda bir yanlışlık görmüyordu. Kötü bir şey yapmadığını düşünüyordu. Saygı konusunda bir hatası ya da yanlıgısı yoktu. Olmamıştı ve olmasına izin vermeyecek kadar yoldaşlarını sevdiğini düşünüyordu. Arkadaşlık ilişkilerinde doğru yoldaşlık ölçülerinin dışına da çıkmamıştı. Neden erkek arkadaşları bunca rahatsız oluyorlardı ki.

Felat kimi zaman bu sözlerin uyarıcılığına boyun eğse de genelde bu eleştirileri kendisi gibi rahat ilişkileneemeyen erkek gerillaların kıskançlığına yoruyordu. Tabi ki ilişkilene meme ve uzak durmanın da çözüm olmadığını kendisi de biliyordu. Yaşamın akış yoğunluğu da böyle düşünmesini engelliyordu. Bir anlamda yaşamın dengesi böyle oluşuyordu. Eleştiriler, kaygılar ve yoldaşlık ölçüleri yanlışın işini zorlaştırıyordu. Ama bu defa ne olmuştu da kadın gerillalardan beklemediği eleştiriler almıştı. Felat nasıl yaklaşıyordu kadın arkadaşlarına, yaklaşımları nasıl yorumlanıyordu, nasıl algılanıyordu ve neden böyle bir eleştiriyi dillendirecek kadar rahatsızlık yaratmıştı. Kadın konusunun sonsuz bir özgürlük konusu olduğunu, evren kadar geniş bir konu olduğunu henüz bilememişti ama dört günlük başağrısı bu konuda ipuçları veriyordu.

Geçen dört gün boyunca bu zamanı böylesine katran karasına büründüren o tartışmayı hatırlayıp durdu Felat.

Dört gün önce Zelal onu çağırmıştı ve tartışma o zaman başlamıştı.

Felat bir görevlendirme olduğunu düşünerek raxtını yeleğini giyip Zelal'in yanına gitti. Zelal'i ilk kez böyle ilgisiz görüyordu. O her zamanki canlı bakışlarını görememişti. İlk önce kötü bir haber almış olabileceğini düşündü. Acaba diğer sahalarda şehit olan arkadaşlar mı vardı? Yoksa farklı bir şey mi olmuştu? Zelal'i bunca cansız kılacak ne olabilirdi ki! Felat bu düşünceler içindeyken müsaade isteyip oturdu. Zelal'in yanında Felat'ın manga komutanı olan Rêdûr da vardı. İkisini bir arada görünce ters giden bir şeyler

olduğunu anlamıştı. Ters giden şeyin ne olduğunu merak ediyordu ve soran gözlerle komutanlarına bakarken bu sorunun cevabını istiyordu.

Önce Rêdûr başladı.

- Heval Felat, hepimiz seni tanıyoruz. Son üç yıldır bir birlikteliğimiz var. Acı tatlı dönemlerimiz de oldu. Yaşamı, ilişkileri bilmeyen bir arkadaş da değilsin.

- Heval Rêdûr yeni savaşçı değilim. Ne söyleyecekseniz söyleyin? Bir şey mi var?

- Bak Heval Felat, seni tanırım, yaşamda öyle sıradan biri de değilsin. Eksikliklerine rağmen bir katılımın var, hepimiz bunu biliyoruz. Tabi insanız. Eksikliklerimiz, yanlışlıklarımız da oluyor değil.

- Eeee, ne olmuş?

- Eleştiri var sana. Kadın arkadaşlara yaklaşımın eleştiriliyor.

- Nasıl yani?

- Nasılımı söyleyeyim. Kızkardeşlerinle, ablanla büyüdüğünü ve onların senin yaşamını etkilediğini herkes biliyor. Ama kadın arkadaşlar senin kızkardeşlerin değil. Bu konuda yaklaşımlarını düzeltmen gerekiyor. Ayrıca kızkardeş gibi yaklaşmak toplumdaki ailesel ilişkileri birbirimize dayatmayı getiriyor. Ve giderek yaklaşımlarımıza göre beklediğimiz ilişkiler gelişmeyince yaşam içinde gerginlikler, yanlış dayatmalar ve ilişki sorunları artıyor.

Felat sorunun tam olarak ne olduğunu anlayamamıştı. Soran gözlerle Zelal'e bakınca Zelal bir şeyleri izah gereği duydu.

- Heval Rêdûr da belirtti. Senin yaklaşımlarını eleştiriyoruz Heval Felat. Burada senin kızkardeşlerin yok. Genç arkadaşlara böyle yaklaşarak onları yanlış yönlendiriyorsun. Ayrıca kızkardeş falan diyerek geliştirilen rahat yaklaşımlar da her zaman çok masum olmayabiliyor. Yaşam ölçü ve ilkelerimizi gevşetiyor senin yaklaşımların. Hiçbir kadın arkadaşla böyle yaklaşamazsın. Sen de hepimiz gibi yoldaşlık ilkelerimize göre ilişkileneceğini esas almak zorundasın.

- Heval ne diyorsunuz siz? Masum değilmış, ilkeymiş, ölçülmüş?

- Yaşam şakalardan ve duygusallıklardan ibaret değil Heval Felat. En iyi niyetle de yaklaşmış olsan bunlar yanlıştır. İlişki ve ölçülerine dikkat edeceksin. Bu konuda sana eleştiriler var. Biz de Rêdûr arkadaşla tartıştık. Önderliğin kadın aile ve özgürlük çözümlerini okuman iyi olacak. Biz iki çözümleme getirdik, okuduktan sonra bir rapor yazacaksın.

- Nasıl, anlamadım?

- Bu ceza değil, yoğunlaşma raporudur. Ulaştığın sonuçları paylaşmanı istiyoruz. Raporunu bir hafta on gün içinde yazabilirsin.

- Heval rapor istiyorsunuz, ceza değil diyorsunuz. Daha ne olsun. Partide rapor yazmaktan daha ağır ceza mı olur?

- Artık sen öyle diyebilirsin ama bizim amacımız senin yoğunlaşman ve yoğunlaşmalarını paylaşmandır.

...

- Başka bir şey yoksa bizim işimiz var, gideceğiz Heval.

Felat sert bir bakışın ardından hışımla kalkıp oradan uzaklaştı. İlk kez yoldaşlarına “şevbaş” dememişti. Kendi mangasına geldikten sonra da bir süre kimseyle konuşmadı. O akşam yemek de yemedi. Manga komutanı Rêdûr mangaya genel bir açıklama yapmış olmalıydı ki arkadaşları Ona ne olduğunu sormadılar. Yoksa sorup bir şeyler öğrenmeden peşini kimse bırakmazdı. Felat konuşmayacak, bu kadar surat asacak ve hiç kimse bir şey sormayacaktı öyle mi? Kesin sorulacak soruların cevaplarını öğrenmişlerdi ve artık soracak bir şey kalmamıştı.

Felat arkadaşlarına kendisine dair açıklamanın yapıldığını anladı. Aslında kendisi açıklamak isterdi. Kendisi açıklamak ve söylenenlerde hiçbir gerçek payı olmadığını bağıra bağıra söylemek isterdi. Olmadı. Ne kimse sordu, ne de o kimseye bir şey söyledi. Sadece sustu. Susmak Ona göre ne bir kabulleniş ne de protestoydu. Sadece yapılan yanlışlığı farketmek için kendine zaman tanımaydı.

Dört gün geçmişti ve o günü hatırladıkça içine bir ateş düşüyordu Felat'ın. O günü tarihten silmek, unutmak ve herkesin belleğinde yok etmek istiyordu. Aşılmaz olan tek şey zamandı şu evrende. Düzeltilemez ve telafi edilemez olan tek şey. Olsaydı böyle bir imkânı tek tek arkadaşlarının zihninden Ona dair söylenenlerin zamanını siler yerine bir çarber sohbeti tadında anılar bırakırdı.

Felat'a göre kadın gerillalara hiçbir zaman yanlış bir yaklaşımı olmamıştı. Yanlış ilişkilendirmelerin sonuçlarını da az çok görmüştü. Mücadele içinde aşk adı altında yaşananların iki insanı da karşılıklı mücadeleden kopararak egemen sisteme taşıyan bir kara büyü olduğunu, birbirini düşünmekle geçen her anın uğruna sayısız gerillanın can verdiği değerleri tüketen anlara dönüştüğüne tanık olmuştu. En acımasız da aşk adı altında birbirini yok etmenin eşiğine getiristi. Ve Felat bunları görmüştü. Bedeli ağır olan durumlarla da karşılaşmıştı. İki kişinin duygusunun bir grup gerillanın yaşamını tehlikeye attığı zamanlar da olmuştu.

Kızgın bir savaşın tam ortasında yaşıyorlardı. Kurşun seslerinin gelmesi değildi sorun. En kızgın zamanlar, kiminde kurşun seslerinin gelmediği zamanlar oluyordu. Böyle zamanlarda duyarlılık zirveye çıkmalıydı. Oysa bir defasında böyle bir ilişkinin sonucu olarak duyarsızlık yaşamıştı arkadaşları ve büyük kayıpların eşiğinden dönmüşlerdi. Zorlanmalar belki çözümlenebilir durumlardı ama hiç kimse devrim mücadelesine başka birinin kişisel duygularının ve bu duyguların peşinden koşmasının getirdiği durumların cezasını çekmek için gelmemişti.

Savaşın ortasında eksikliklerin ve yanlışlıkların telafisi mümkün olmuyordu her zaman. O zaman da can kaybı olmamasına rağmen yaşanan durumdan dolayı her iki arkadaş da cezaya tabi tutulmuştu ve sonrasında da yerleri değiştirilmişti. Böyle zamanlarda kendi kendine söylediği tek şey vardı ve bunu ilke edinmişti: Özgürleşmeden aşk gerçekleşmez.

Kadın gerillaları seviyordu ve sevgisini yansıtmaktan hiçbir zaman çekinmemişti. Sevginin paylaşıldıkça çoğaldığına ve yeni anlamlar inşa ettiğine inanmıştı. Kendince sevginin gizli kaldıkça

zarar verecek hale geleceğine inanmış, tüm arkadaşlarına olan sevgiyi gizlemenin de devrim değerlerine bir katkısı olmayacağına kanaat getirmişti. Bu sevgiyi yansıtmaması sorun olmuş olabilir miydi? Bu soruyu defalarca kendine sormuştu. Hissettiklerini yansıtmamak çözüm olabilir miydi? Öyle yapsaydı bu eleştirileri almazdı ve başı da ağrımazdı. O zaman da duygularını gizlediği için başı ağrıyacak ve acı çekecekti. Ne de olsa insana en fazla acı veren şey, kendisi olamamaktı. Tek kişiyi sevmenin mümkünsüzlüğü kadar çok kişiyi sevmenin zorluğu da birbiriyle atbaşı mı gidiyordu?

Felat'a verilen sürenin yarısı dahi geçmemişti. Ona verilen çözümlemelerden birini okumuştı. Kendisinde dört gün öncekine göre bir farklılık var mıydı? Dile gelen sorunun özde öyle olmadığını, rahat davranışlarının yanlış anlaşılmasından ibaret olan bir geçici durum olduğunu düşünmüştü ilk başlarda.

Bu düşüncesinin doğruluğu artık ona tam doğru olarak görünmüyordu. Yaşamla buluşmadığı ya da buluşmaları sarstığı zaman, doğruların doğruluğundan şüphe edilmeliydi. Bir yerde bir yanlışlık olmalıydı. Bazen bir dönemin küçük doğruları, tablonun tamamında anlam yaratmıyordu. Bazen de yanlış bir anlayışa vesile oluyor, hatta birçok yanlışla karşı güçlü özgürlüksel duruşların gelişmesini önlüyordu. Kadın gerillalara karşı ne hata işlediğini düşünüp duruyordu. Onlara kızkardeşten de öte, kutsal davranıyordu. En azından öyle olduğunu düşünüyordu.

Kutsallıkların nasıl oluştuğunu bilmeseydi de dokunulmazlık derecesinde saygı ve sevgi ölçülerinde olduğunu sanıyordu. Diğer erkek gerillalar kadın gerillalarla onun gibi ilişkilienmiyordu. Birkaç kez onlara “neden bu kadar uzak duruyorsunuz” ya da “neden bu kadar soğuk davranıyorsunuz” gibi sözler söylemişti ve arkadaşları da kadın gerillalarla ilişkilienmede gerilla yaşamında oturulmuş olan ölçüleri aşmanın onlar için doğru olmadığını söylemişlerdi. Bazen ona yönelik yaptıkları şakalar ya da imalar da dikkat çekiciydi ama yine de hiçbir zaman bu imaların gerçek bir eleştiri olarak karşısına çıkacağını düşünmemişti.

Çıkmıştı işte. Eleştiri almayacağını düşündüğü nadir konulardan biri belki de kadın gerillalarla ilişkilienme meselesiydi. Bugün

gelip durduğu yer ise tüm sanrılarını boşa çıkarmıştı. İyi niyet ya da dürüstlük olarak tanımladığı kavramlar kar altındaydı. O kavramların üzerinde kar fırtınaları vardı şimdilerde. Kavramlar, anlamı kavramanın yöntemleriydi. Anlamı kavramanın temel aletleri, sistemleri ve modelleriydiler. Yaşamın başarı ölçüsü eleştiri almamak değildi. En azından bu dört günde bunu öğrenmişti. Öğrenmeler her zaman coşkunlukla olmuyordu. Hayatın içinde derin öfkeler ya da derin acılar da öğretiyordu. Öğrenmeler her zaman bir artma hissiyle oluşmuyordu. Kiminde bir eksilme, bir noksanlık duygusu öğretiyordu insana birçok şeyi.

Kendine sorduğu sorulara verecek yeni cevapları yoktu. Bu cevapsızlık onu geriyor, karşısında duran birine anlatmak istercesine elini gayri ihtiyari kaldırıyordu bazen.

Gecenin rengi koyulaşıyor saatler ilerliyordu. Ve saatler ilerledikçe sessizlik daha da koyulaşyordu. Çantasının üzerine bağladığı kefiyesini çıkarıp başının üzerinden geçirdi. Boynuna dolarken burnunu açıkta bırakacak şekilde sarıp başının arkasında bağladı. Kefiyenin sıcaklığı yalnızlığını alıp götürmüştü. İnsanların belleğine çıplaklıkla birlikte utanç duygusu işlendiğinden bu yana, giyinerek yalnızlıklarını gidermeye çalışıyordu insanlar. Giyinmek de bir şeylere her an sarılarak yalnızlığı gidermenin bir biçimiydi. Kefiyesine sarıldığında onu saran birliktelik ve hızla farkedilen sıcaklık hissi bundan olmalıydı.

Bu son günlerde gerilla yaşamında ilk kez yalnızlık duyumsamıştı. İlk geldiği zamanlarda bir kez arkadaşlarından kopup yalnız geçirdiği dört beş saat dışında yalnızlık duygusunu yaşamamıştı. O zaman da arkadaşlarıyla buluştuğunda üzerine birkaç saatliğine yapışmış olan yalnızlığın kuruyup gittiğini ve bir daha hiç gelmeyeceğini düşünmüştü. Anaya sarılır gibi sarılmıştı kavuştuğu yol arkadaşlarına.

Tek başına kaldığı zamanlarda dahi arkadaşlarının varlığını yanında hissetmesi ona bir güven veriyordu. Her zaman sevdiği ve uğruna ölüme yürüdüğü insanlarla birlikte olduğu hissiydi ona güven veren.

Şimdi yalnızdı. Yalnızlık bir mesafeydi. Bir insanla başka bir insanın arasına giriyor ve mesafeler yarattığı kadar kendine yaşam alanı yaratıyordu. Bedensel tekilliğe mahkûmiyet değildi yalnızlık.

En güzel yaptığını sandığı şeyin en kötü sonuçlar vermesi, bastığı toprağın kayması gibiydi. İlk gün başının ısrarla dönmesi bundan olmalıydı. Felat, yaşamını, yaşamındaki güzellikleri neyin üzerine inşa ettiğini sorguluyordu şimdi. Hiçbir güzellik kalıcı ve sürekli değildi. Tek bir an ile sınırlıydı güzellik algısı. Tek bir anın duyumsamasıydı güzellik denilen... Sonrasındaki anlara da renk vermesi kişinin kendi algı sınırlarına ve metafizik yaratıcılığına kalyordu. Bu dört günün en ağır yanı da buydu.

Güzellik neydi, doğru olan neydi, nasıl oluşmaktaydı? Ona güzel gelen paylaşımlar tüm arkadaşları için güzellik oluşturmamış mıydı? Yalnızlığı ona hiçbir zaman yaşatmayan arkadaşlarıyla ortak anlamı yaşamıyorsa kendi duyumsamalarına nasıl güzel diyebilirdi ki? Onu bir ana kucığı gibi saran arkadaşları sarmıyordu şimdi. Onlarsız bir an dahi düşünemeyecek kadar yer etmişlerdi hayatında. Herhangi biri, herhangi özelliğiyle onun yaşamının içinde erimişti. Şimdi onların gözlerine bakmak, o birlik-teliği duymak istiyordu. Yanılgılarını giderecek zamanları özlüyordu. Dört gün ona bir hazan mevsimi gibi gelmişti. Başını yan tarafındaki kayaya dayadı. Taşın soğukluğu ona yalnızlığını bir kez daha hatırlattı.

Bir hışırtı duydu. Sesin geldiği yöne doğru baktı. Rêdûr fazlasıyla eğilerek ona doğru gelmişti. Çok ses çıkartmayacağını bilse sürünerek gelecek gibiydi eğilişi. Bir an Rêdûr'un yürüyüşünü bir kertenkeleninkine benzetti Felat. Nerdeyse yere yapıştırmıştı kendini. Karanlığa rağmen gözleri buluştu. O anlık buluşma Felat'ın içini ısıttı. Rêdûr selam verdi ve kayaya sırtını dayayarak oturdu.

Düşman çekilmemiş, vadinin iki yamacına yerleşmişti. Karşı boğaz da tutulmuş olmalıydı. Eğer öyleyse ya noktanın orada olduğuna dair bilgi almıştı düşman ya da fark etmedikleri arazi timlerine görüntü vermiş olmalıydılar. Kısık sesle gün doğduğunda

neler yapılacağı üzerine konuşmaya başladılar. Felat, tüm konuşmalara sızan bir burukluk hissettiği anda birden üşüdüğünü hissetti. Bedenini saran üşümeye rağmen konuşmayı kesmedi. Onun tutunacağı ve içini ısıtacak olan bir şeye ihtiyacı vardı ve Rêdûr ile konuşmak ona güven veriyordu.

Zelal, kendine kızılıyordu. İlk zamanlarda Felat'a müdahale etseydi böyle olmayacaktı. Onun şakalarına, doğallık tanımı etrafında gelişen sınırsızlıklarına ve bu sınırsızlıkların özgürlüğün sınırlarıyla çakıştığı anlara, takımın ilişki ölçülerini geriye çeken, sivilleşiren yaklaşımlarına ilk başlarda müdahale etmediği için kızılıyordu kendine. Şakalar ve doğal yaklaşımlar ilk başta oldukça sevimli görünmüştü ona da. Oysa aynı sevimlilikler arttığında ve birçok kişi tarafından benimsendiğinde hiç de sevimli olmuyor tam tersine sevimsiz bir yaşam tablosu ortaya çıkıyordu. Yaşam ölçülerini yerle bir ediyordu böyle durumlar.

Yapması gerekenleri zamanında yapsaydı böyle olmayacaktı. İkilem içindeydi. Felat'ın davranışları ona zararsız gibi gelmişti şimdiye kadar. Hiçbir zaman doğallığın yaşama büyük bir zarar verecek düzeyde olduğunu düşünmemişti. Bir uyarıyla giderilecek sanıyordu. Oysa şimdi Felat'a gelen eleştiriler Zelal'i düşünmeye zorlamıştı. Acaba o şakalar ya da doğal görünen yaklaşımların altında kendi kişiliğinde çözmediği ve gerilla yaşamı boyunca gizleyip bastırıldığı, açığa çıkarmaktan korktuğu yaklaşımlarını mı gizliyordu? Gelen eleştirileri dikkate almak zorundaydı. En azından Felat kendi yoğunlaşmalarını paylaşana ve kendisi hakkındaki düşüncelerini, kadına yaklaşımını ortaya koyana kadar kesin bir sonuca varmak kolay değildi.

Sorun olarak tanımlanan sadece bir gerillanın başka bir gerillayla ilişkisi de değildi. Ortak yaşamlarının disiplini, takımın başarısıyla direkt ilişkiliydi. Tedbir almak zorundaydı. Ama yaşam tedbir almayı çok aşan bir akışkanlığı barındırıyordu. Yüreğinde Felat'a karşı olan duygularının kırılmasını ve Onun yoldaşlığına dair düşüncelerinin sarsılmasını istemiyordu. Arkadaşlarına olan güvenini kolay kolay yıkmazdı. Eksikliklerin tamamlanacağına inanır ve bu inançla ilişkilerini belirlerdi. Hiçbir arkadaşını hatası

ya da bir yanlış tutumundan dolayı silip atmamıştı. Bunu kolay kolay yapmıyordu ama yıllar boyu süren mücadele kadına yönelik kaba, hâkim erkek yaklaşımlarından ziyade inceltilmiş, derinleştirilmiş ve böylece fazlasıyla gizlenmiş hâkim erkekliğin zarar verdiği Ona göstermişti.

Gerilla yaşamında kadın ve erkek arasındaki ilişkilene ölçüleri biliniyordu. Şiddet ya da farklı bir yaklaşım olmadığından ve bu tür çete eğilimler önceki yıllarda çokça tartışıldığından kimsenin sergilemeye de cesaret edemediği davranışlardı. Gerilla yaşamının kadınlar için en anlamlı yanı bu olmalıydı. Bununla birlikte yaşanan ortamlarda, ilişkilerde ya da birlikte üstlenilen görevlerde karşılıklı yaklaşımlar gözlemleniyor ve çözümleniyordu.

Belirlenmiş ilişki biçimleri, hakim sistem alışkanlıklarının göstergesi olan davranışlar kabullenilmiyor, kadınlarda geleneksellik, erkeklerde ise klasiklik adını alıyordu böyle duruşlar. Özgürlük ölçüleri yükseltilmeye çalışılıyordu. Özgür bir yaşamı ve ülkesi olmayanın özgür ilişkilenemeyeceği dile getiriliyordu.

Aşk adına yola çıkışların ihanetle sonuçlanması az yaşanmamıştı. Bu da bir tür aşk cinayetiydi ve yaşamın yaratıldığı dağlarda bu cinayetleri kabullenmek zordu.

Aşka dönüşememiş hisler, söylenmemiş sözler, ertelenmiş ya da görmezden gelinmiş duygular da çoktu. Eğitimler, tartışmalar, amaca odaklanmalar bu konuda yaşanan zorlanmaları belli oranda aştırıyordu.

Yeni katılmış da olsa bir erkek gerilla, kadın gerillalara karşı saygı ölçülerini esas alması gerektiğini, bunun da öncelikli olarak doğal bir mesafeyi korumakla mümkün olduğunu anlardı. Çünkü mesafesizlik kötü çarpışmaları getiriyordu ve ağır yaralı durumların yaşandığı çarpışmalar da az olmamıştı. Ulaşılan bu sonuç, yaratılan bir devrim değeri idi. Kolay mülkleştirilen, şiddet uygulanan, bağırılıp çağırılan ya da hizmete hazır görülen kadın yoktu ortada. Kimse bu yaşam formunun dışına da çıkamıyordu ama bu formu içselleştirmek ya da kendi kişiliğine kabul ettirmek de büyük fedakârlıklar ve de zaman istiyordu.

Kimi erkek gerillalar kadın özgürlüğünde kendi yücelişlerini de görebilecek kadar anlam yaratabiliyorken kimileri de yaşam formunu salt görünürlük sınırı olarak ele alıyorlardı. Tabi ki ikinciler kendilerini çözümleyemeyenlerdi. Ve onlar hiçbir zaman bir kadınla özgür bir yaşamı paylaşacak düzeye de gelemeyecek olanlardı. Böyleleri kiminde kendilerini zorlayarak bir demokrasi havası verse de kendilerini gizlemeleri de mümkün olmuyordu.

Kadınla ilişkilenmede felsefi bir ilişki akışkanlığına ulaşmış olanlar oldukça azdı. Belki de hiç yoktu. Çünkü en derin düşünsel eylemlerde bulunanların kendilerini fazlasıyla ve yersiz bir tarzda abartmalarının belirsizlikten kurtulduğu alan, kadınla ilişki ve yaşam alanıydı. En özgürlükçü konuşmaları yapanların ya da öyle olduğunu iddia ve ima edenlerin dahi, kadınla karşılaştıkları yaşam alanlarında bir iktidar oluşturmaya çalıştıkları, hele hele düşünsel iktidarı hiç bırakmadan bunu gerçekleştirmeye çalıştıkları da sık görülen durumlardandı.

Kimileri de kadına karşı mesafeli, saygılı ve anlayışlı davranışlarını söylerken kendi cinsleriyle ilişkilerinde kesinlikle çekilmez küçük iktidarlar kurma peşinde koşuyorlardı. Böyle durumlar tabi ki daha ucube ve anlamsız oluyordu. Anlamı oluşturacak kadar forma kavuşmayışları ve yaşam içindeki duruşlarıyla bir türlü uyum sağlamayan amorf duruşları da çoğunda komik ya da basit görünüyordu. Erkek zihniyetindeki ideal formlaşma biçimi iktidar olmaktı ve bu formu reddettikleri oranda özgür bir formlaşmaya doğru gitme imkanına ulaşıyorlardı.

Kadının düşüncelerine değer vermek ve o düşüncelerde bir anlam bulmak, alıştırılmış erkeklikten feragat etmeyi koşulluyordu. Reddedilen yaşamların verdiği doğal cins hâkimiyetini kullanmaya karşı tavrı almak kolay değildi. Aynı zamanda kadının toplumsal konumsuzluğunu ve olağanlaşan nesneleştirilmesini aşmak için feragat edip vazgeçtiklerinin yerine bir şeyler koymasını bilmeyi gerektiriyordu.

Kadını tanımladıkları nispette kendilerini tanımlayabildiklerinin farkında değillerdi erkek gerillaların çoğu. Oysa erkekler kadına verdikleri anlamı bilince çıkardıkça kendilerindeki anlamı

çoğaltıyorlardı. Bunu başaran erkek gerillalar da vardı ve yaşamı en anlamlı yaşayanlar da onlar oluyordu.

Anlam verme yerine, hiç dokunulmayan bir alan olarak bırakmayı yeterli gören, hatta en makul yaklaşım olduğunu düşünenler ise, başka bir âlemdeydiler. Onların yaşam sınırları tek yönden ilerliyordu. Giderek kısırlaşan bir yaşam algısında olduklarının farkında dahi olmadan akışların içinden geçip gidiyorlardı. Irmak akışlarının içinde bir buz kütlesi gibiydi onlar. Erime korkusundan güneş ışınlarının değme ihtimalinin olduğu yüzeye dahi uğramadan korkuyla ve hızla akıyorlardı. Bir tamamlanmamışlığa yenilmek çoğunda onlar için kaçınılmaz oluyordu. Böyle olunca kişinin verdiği zarar da daha derin oluyordu. Kendini aşma mücadelesini yürütme konusunda atılan adımlar bu kesime girenler için büyük bir sınav, aslında devrim anlamına geliyordu.

Zelal bu konuları tekrar tekrar düşünüyordu. Felat'ın duruşuna yansıyan neydi? Gerçekten art niyet taşımadan mı yaklaşmıştı yoksa ince ve kolay kolay görünmeyen bir hâkimiyet sınırı mı oluşturmaya çalışıyordu kendine? Bu sorunun cevabı Felat'ın kendini çözümlemesiyle verilecekti. Kendini çözümlemekten kaçınması, ezop bir dille vereceği kaçamak cevaplar, kendini içine girdiği konumdan çıkarmaya odaklanmış yaklaşımlar onun da bu ikinci kesimden olduğunu kanıtlamış olacaktı. Yaşananlara ve art niyet olmamasına rağmen kendini çözümleyebilir, sorgulayabilirse doğru yolda olduğunu göstermiş olacaktı.

Zelal işte bu iki yol ayrımının yarattığı eşikteydi. Felat'ın yaklaşımları genç kadın gerillalarda Ona karşı aşırı duygusal bir bakış yaratıyordu. Bu durum eleştirel olmayı engellediği kadar zaman geçtikçe yoldaşlık ilişkilerinde yıpranmalar da yaratıyordu. Bunun nedenini çözmek Felat için de önemliydi. Felat'ın mevcut durumda bunu anlaması mümkün değildi. Her zamanki gibi tavizsiz evrensel akışa, zamana ihtiyaç vardı.

Erkek gerillaların, çoğu zaman yardım eder gibi görünen yaklaşımları, kadın gerillalara yardıma muhtaç varlıklar gibi baktıklarının kanıtı oluyordu. Birlikte çok kolay aşılabacak olan yaşam engellerini sırf bu bakış açısı kırılsın diye reddedişleri az olmamıştı

kadın gerillaların. Minnetle bakan birkaç çift göz görmek ya da lütuf yapıldığını hissettiren bir ses sonu duymak yerine, birkaç damla daha ter dökmek ya da başka bedensel zorlanmayı kabullenmek daha katlanılırdı.

Yardım eden abi pozisyonunda kalmayı en iyi olmak bilen erkek gerillalara, en iyisinin bu olmadığını, hatta en kötüye giden ilk adımlar olma ihtimalini fazlasıyla barındırdığını anlatmak zordu. Oysa bunu başarabilmek, özgür bireyi yaratma devriminin gövdesiydi. Bu yaklaşımın kadını güçsüz görmekten kaynaklı olduğunu onlara kabul ettirmek için aradan geçen yıllar büyük zorluklarla ve kendisi olarak yaşamı yaratmaya çalışan kadın gerillaların büyük bedelleriyle doluydu. İncelikli görünen, kaba olmayan, oldukça incelmış bir kendini beğenmişlikle ve ince elenip sık dokunmuş bir iktidarla yükseltelen erkek egemenliğinin gerisinde, kadını zayıf ve her koşul altında yardıma muhtaç gören, giderek ölçü ve ilkeleri zayıflatan cinsiyetçi alışkanlıklar vardı. Sivil yaşamda zayıf görüp reddeden yaklaşım devrim içinde zayıf görüp kabullenen yaklaşıma dönüşüyordu böyle durumlarda.

Ve Zelal bu erkek yaklaşımlarıyla az karşılaşmamıştı.

Bilinçli ya da bilinçsiz gelişen bu yaklaşımlar uzun mücadele yılları boyunca gündemlerindeydi. Gerillalar, özgür ilişki yaratmayı özgürlük savaşlarının bir amacı olarak görüyorlardı. Kadın ve erkekler olarak, hiçbir sistemde olmadığı kadar özgür ilişkilenecek istiyorlardı. Özgürlük ölçüleri duygusallıkların, sevgilerin ve iyi niyetin çok ötesindeydi. Ve özgür ilişkilenebilmek için özgür cins kimliklerini yaratmak gerektiğini bilecek kadar mücadeleyi solumuşlardı. Zaman zaman yaşamın sınırlarını belirleyen gerekliklerin zayıfladığı ya da eski alışılmış ilişki algılarıyla gevşetildiği olmuyor değildi. Bu konular yaşamın en ciddi mecralarındandı. Savaş kadar ciddiydi. Belki de daha da fazla. Çünkü savaş öldürdüğünde kutsal olurdu gerillalar. Fakat bu tarz öldürmeler lanetliyordu onları.

Neydi özgürlük ölçüleri?

Felat'a haksızlık mı etmişlerdi yoksa geç mi kalmışlardı?

Zelal bu ikilemi yüreğinden çıkaramıyordu. Onu hiçbir zaman çok zarar verecek biri olarak görmemişti. Ona sert yaklaşmadığını, ondan istediklerinin de çok ağır bir durum ya da ceza olmadığını düşünerek kendini rahatlatıyordu. Yoğunlaştıktan ve raporunu yazdıktan sonra onunla tartışılacaktı. O zaman içindeki ikilemi de giderebilecekti.

Yaşam çoğunda ikili yanların tekliğe yönelişinin savaşıydı. Tek olmanın güzel yanından çok, tekliğe yönelişin güzel yanı çekiyordu insanları. Çünkü teklik, karmaşıklıkları ortadan kaldırıyor ve insanlara tercih etmek gibi bir sorumluluk vermiyordu. Doğruyu tek olanda görmek, tek olanın kaçınılmaz hakikat olduğunu düşünmek insan sınırlılığının en zararlı yanı olsa gerekti. Ve insan, gariptir ki tek'e ulaştığında, ulaştığı tek'in hakikat olmadığını anlasa dahi, tekliklere yönelmekten vazgeçmiyordu. Doğrunun başka bir tek'de gizli olduğu, insanı aynı algıyla başka bir yöne yönlendiriyordu. Bir anlamda ikili olandan kurtulma arayışıyla örülüyordu yaşam. En azından arayışla örülü olması yaşamın anlamını arttıran bir gerçeğe dönüşüyordu.

Zelal da ikili duygulardan onu kurtaracak olanın Felat'ın yazaçağı rapor ve vereceği cevaplar olduğunu düşünerek tek olanda doğruyu bulacağını düşünürken aslında bunun kendi doğrusu olmadığını, sadece ikili olmanın getirdiği karmaşadan onu kurtaracağı için onu rahatlatacağını da biliyordu. Yine de bu sadelik onu karmaşadan kurtaracağından, sadeliğe, tek olandaki cevaba ulaşmak istiyordu. Felat'a karşı ikilemli yaklaşımı ancak o zaman çözebilecek olmak, Zelal'i rahatsız ediyordu. Ne de olsa, zaman her zaman yeterli zamanı tanııyordu gerillalara.

Bu düşüncelerle Avşın'ın yanına gitti. Rêdûr'a aktardıklarını Avşın'e da aktardı. Avşın, Zelal'in konuşmasını dikkatle dinliyordu. Konu Felat'ın rapor yazmasına gelince daha bir dikkat kesilen Avşın, Onun dudaklarının her hareketini pür dikkat izlemeye başlamıştı. Sanki Onun gırtlğından çıkış esnasında bir harfe yüklenmiş anlamı kaçırmaktan korkuyordu. Ve o duyamayacağından korktuğı anlam, duyması gereken gerçek anlammış gibi dikkat kesilmişti. O anlamı kaçırmamaya özen gösteriyordu.

Konuşma kısa sürmüştü ama Avşin uzun bir konuşmayı dinlemiş olmanın yorgunluğundaydı. Belleğinde Zelal'in söylediklerini birkaç kere daha tekrarlayarak anlamaya çalıştı. Sorular üşüşüyordu beynine Felat'a dair. O kısacık an içinde soruların hücumuyla uğraşırken Zelal Onun yanında biraz oturduktan sonra yeniden ayrılarak kendi mevzisine döndü.

*

Güneş doğmak üzereydi. Göğün koyu kızılığы giderek çözülüyordu. Herkes uyanmıştı. Hayvanlar, insanlar ve bahar çiçekleri uyanmıştı. Sessizlik bozuluyor ve yerini kıvıl kıvıl bir hareketliliğe, bir curcunaya bırakıyordu. Hava tam aydınlanmamıştı. Yanlarındaki ekmekten birer parça yediler. Düşmanın biraz geri çekilerek mevzilendiğini düşünüyorlardı. Şafağın doğum sancılarıyla yüklü zamanlarının sessizliğiydi bu kanaati oluşturan. Oysa gün geceye deviniyordu. Oysa düşman daha yakında mevzilenmişti. Korkudan mı yoksa önceden planlandığı için mi olduğu bilinmeyen nedenlerden dolayı girdikleri vadiden çekilmemişti. Yerinde mevzilenerek gündüz gelecek takviyeyle birlikte saldırmayı amaçlıyor olmalıydılar.

Zelal etrafı izliyordu. Düşman saldırırsa sabahın ilk saatlerinde saldırabilir diye düşünüyordu. Gün aydınlığından en fazla yararlanabilecek şekilde bir plan yapılacağına fazla ihtimal veriyordu. İlk saatlerde bundan dolayı dikkatler doruktaydı. Herkes her an pür dikkat olmuştu.

Bir gümüş kılıç olup karanlığın bağına saplandı gün ışığı.

Bitti işte. Bir gece daha hayat hanesine yazıldı. Geldi ve gitti. Dürbünler çıktı kılıflarından. Gelip durdu gözlerin önüne. Bakıldı. Dakikalarca bakıldı. Küçük olup gözden kaçma ihtimali bulunanlara daha bir dikkatle bakıldı. Gözler kısılarak, aynı noktada karanlığın son damlası da buharlaşana kadar bakıldı. Hiçbir hareketlilik yoktu. Kuşlar dahi vadinin üzerinden uçmaz oldu. Sivrisinekler gün ışığıyla birlikte uyanmış vızıl vızıl uçuşmaya başlamışlardı. Havada asılı kalmış ve kendi üzerine gölgesi düşmüş ışık kırıntılarını andırıyordu sivrisinek grupları. Akarcasına uçuyorlardı. Kiminde bir kertenkele ani bir hışırtıyla bir taşın altına ka-

çıp kayboluyor, kiminde yuvasından çıkma kararlılığında olmayan bir karınca görünüp kayboluyordu.

Her şey normal görünüyordu ama hiçbir şey normal değildi. Kertenkelenin hızlı koşusu, sivrisineğin vızıltısı olağan seyrin sürekliliği için yetmiyordu. İnsanlar seyrin dışındaydı. Birbirlerini bekliyorlardı. Karşı karşıyaydılar. Mermiler sürülmüştü namlulara. Keşfin yapıldığı sabah saatleri bu bekleyişlerle geçti. Ses yok seda yok. Birileri bir ilk patlamayı bekler gibiydi. Saat sekize geldiğinde beklemelerin getirdiği tetikte olmalar gevşemeye başladı. Her an her şeyin olabileceğini biliyorlardı. Buna rağmen zamanın sessiz ilerleyişi onlardaki bu duyguyu gevşetiyordu.

Düşman geri çekilmiş olabilir miydi? Gece bir tim bırakıp geri çekilmiş olmalıydılar. Sessizlik sürdükçe bu düşünce hâkim olmaya başlıyordu. Alanda bir tim bırakılmasının her iki taraf için riskleri vardı. Sadece bir tim, savunmasız bir tim demekti. Kendi kaderine bırakılmış gibiydi. Aynı zamanda küçük grupların kendini kolay gizleyebilmesi de keşif yapmayı, noktaları belirleyerek imha saldırıları gerçekleştirmeyi de kolaylaştırıyordu.

Bu düşünceler içinde zamanın akışı durmuyordu. Böyle zamanlarda sıcak daha sıcak, soğuk daha soğuk oluyordu. Güneş bir çıkmaya görsün serin bahar zamanını ateş topuna çeviriyordu beyinlerde. Beyninin içindeki hücrelerin kıvıl kıvıl ettiğini düşünüyordu insan. Güneşin görmediği bir gölgede kalınmışsa, serinlik buza kesmiş bir havaya dönüşüyor, bahar çiçeklerini unutturuyordu.

Avşın hafiften yerini değiştirmeye çalıştı. Üşümüştü. Ağaç gölgesinden biraz çıkmak için ayağa kalkmadan kendini toprağın üzerinden kaydırды. Güneş alnına değince içi ısındı. Düşmanda küçük bir hareketlilik görmüştü. Çok yakın değillerdi ama her an bir çatışma başlayabilirdi. Dün gece geri çekilmemiş olmaları saldırı kararlılıklarından ziyade aldıkları bilgilerin güvenilirliğinden olmalıydı.

Avşın'ın belleğinde bir kekremsi tat doğmuştu günle birlikte. Bugün, düne ve yarına hiç benzemeyecekti. Bunu derinden du-

yumsuyordu. Dünü biliyordu ama bugün henüz kendi tanımını oluşturmamıştı. Dün yaşadıklarını düşündü.

Felat'tan kadın gerillalara yaklaşımından dolayı rapor istenmişti. Bu durum Avşin'i öfkelen diriyordu. Bir yıla yakındır aynı mücadele alanındaydılar. Hiçbir zaman Felat'a karşı yoldaşlık çizgisi dışında bir davranışta bulunmamıştı. Yaşamın akışı içinde ortaya çıkan sorunlarda payı varsa onu eleştirmiş ve eleştirileri de genelde sonuç almıştı. Son eleştiriler onu da rahatsız etmişti.

Nasıl olmuş da Felat, bildikleri ve tanıdıkları yaklaşımların ötesinde yaklaşabilmişti? Acaba bu sorunun farkında olmuş muydu? Yoksa bazı şeyler abartılarak sorun haline mi getirilmişti? Hiçbiri ni bilmek ve net cevaplamak mümkün değildi. Onun yoğunlaşması ve kendi kişiliğine dair sorgulamalarını yansı tacağı raporu aslında yaşananlar hakkında bir bilgi verebilirdi. Çünkü Felat şimdiye kadar kendini gizleme çabasına girmemişti. Böyle bir kaygı duyduğunu da hiç yansıtmamıştı. Herkes onun eksiğiyle fazlasıyla kendini yansıttığını biliyordu. Tabi son eleştirilen konunun hassaslığı da ayrı bir konuydu.

Avşin bu konuları düşünürken elini cebine attı. Cebinden bir parça kırtlama şeker çıkarıp ağzına attı. Şeker eriyip bitene kadar onu emdi. Ardından bir yudum su içti. Ekmeğinden de bir parça aldıktan sonra kefiyesini açıp yanındaki taşın üzerine bıraktı. Saçlarını biraz düzelttikten sonra kefiyesine uzandı. O anda bir mermi vızıldayarak geçip yanındaki ağaca saplandı. Avşin aynı anda kendini yere attı. Silahını alıp emniyeti açtı. Sürünerek bir iki metre ileriye doğru gitti. Yerini değiştirmek her halükarda iyiydi. Yerini aldıktan sonra yakın mevzideki arkadaşlarına baktı. Onlar da mevzilenmişlerdi.

Avşin, Zelal'in da mevzilendiğini gördü. İlk gelen merminin yerini tespit etmişlerdi. Gerillaların en uçtaki mevzisinden oraya doğru ateş başladı. Bu organize olmayan atış çatışmanın kaderini belirlemişti. Felat ya da Rêdûr atmış olmalıydı o mermiyi. İlk atışı yaparak yerini belli eden ilk kim ise düşmanın ilk yönelimi de oraya olacaktı. Ki öyle oldu. Merminin geldiği mevziye doğru yoğun bir atış başladı. Tabi ki askerler de böylece yerlerini de deşifre

etmişlerdi. Onlar ilk mevziye yönelik atışa başladıktan hemen sonra Avşın ve Zelal'in olduğu mevziler de yerleri deşifre olan düşman mevzilerine doğru ateş açtılar.

İlk yoğun atış onların saldırısını kesmişti. Ama bu yetmeyecekti. Avşın ve Zelal mesafeli bir şekilde atışı sürdürdüler. Bu arada Felat ve Rêdûr'un yer değiştirmesi gerekiyordu. Bu tarz atışlar zaman kazandırıyordu gerillalara. Avşın ve Zelal bir ara durdular. O anda düşman mevzilerinden yine yoğun bir atış başladı. Psikolojik yanı ağırdı bu atışların. O anda Felat ve Rêdûr yeni yerlerinden başladılar ateş etmeye. Bu bir anlık şaşkınlığa yol açtı askerlerde. Durdular. Sonra mevziyi değiştiren gerillalar olduğunu anlamış olmalı ki yeniden ateşe başladılar. Çünkü bu arada ilk mevzi susmuştu. Çatışma böyle aralıklı bir şekilde yarım saate yakın sürdü.

Ne demekti yarım saat?

Yarım saat bir insan yaşamında ne anlama geliyordu?

Fabrikaya yetişmeye çalışan bir işçi için yarım saat bir yaşam molasıydı. İş ile ev arasında kalan, ona verilen bir yaşam aralığıydı.

Okula yetişmeye çalışan bir ortaokul öğrencisi için derslerin farklı katılığı ile evin esnek aynılığı arasındaki bir nefesti.

Bir ilkokul öğrencisi için ailenin koruyucu sıcak kucağından koptuğu ve öğretmenin azıcık ana kucağına benzettiği kanatları altına ulaşmanın arafıydı.

İşsiz olan ve işsiz olduğu için güçsüz olan biri için bitmez tükenmez bir yaşam yüküydü yarım saat.

Ağır ve umutsuz bir hasta için yaşam adımlarının sayılı olduğu ve her sayının kurşun ağırlığınca tartıldığı bir zaman uzayıydı.

Ölümcül bir hastalığı olduğunu bilen bir yaşam aşığı için aşkından ayrılma acısının erken sancılarını bağrında taşıyan ve son buluşma heyecanı ile dopdolu bir hızlı akıştı.

Yarım saat, dünyanın en uzak köşesinde bulunanların farkında olan ve varlığını onların varlığıyla ilintilendiren her insan için bir evren kesişmesiydi.

Ve yarım saat çatışmadaki bir gerilla için yaşam ile ölüm sınavını verdiği, verilen bu sınavı her canlının, her bir gerillanın gözünden izlediği bir akış serüveniydi. Akışa ölümün gölgesinin düştüğü, yaşam tililisinin her kurşun atımında gölgeleri parçaladığı bir serüvendi. Aralıklarla birlikte yarım saate yakın süreç çatışmada her bir gerilla bu akışın her bir dalgasına vurdu kendini defalarca.

Bir an sustu tüm silahlar. Sessizliğin korkunç yanıydı bu. İçinde her şeyi barındıran bir tür doluluğun yarattığı boşluktan doğan sessizlik gelip durdu vadinin ortasına. Sessizlik bir boşluk değil tam tersine bir doluluktı. Ve bu doluluğun her yanı kapladığı zamanlardan birindeydiler. Sabırsızdı bugünkü sessizlik. Sabırsızdı ve hemen kendindeki gizli sesleri boşaltmak istiyordu vadiye. Tüm sesleri yutuyordu. Tüm varlığı yutan bir yokluk kendini sessizlik yapıp aşikâr kılıyordu işte. Doluluğu bundan olmalıydı. Ağırlığı ve yoğunluğu bundan olmalıydı. İçinde şeker eritilmiş su nasılsa öyleydi şimdi zaman. Akışkanlık hızı değişmişti zamanın. Ağırdan alıyordu her şeyi. Katılaşmamış ama ayrıştırılamaz bir yoğunluğa ulaşmıştı. İçinde eritilmiş çok şey vardı bu anın.

Bu sessizliğin içinde sürünen bir kötü ses olmalıydı. Çatışma başlamadan önceki hali geldi aklına Avşın'ın. Bugün, dün ve yarına benzemeyecekti. O anda büyük bir patlama oldu. Bir bomba atılmıştı gerillaların olduğu tarafa. Taş ve odun parçaları etrafa yayıldı. Gerillalar ağaçların ya da kayaların arkasına mevzilendiklerinden dolayı uçuşan şarapnel parçalarından etkilenmemişlerdi. Ama atılan bomba bununla da kalmadı. Bir diğer bomba yakındaki kayanın kenarına çarpıp sekti. Yan tarafa düşerek patladı ve bazı taş parçalarını Zelal'in olduğu mevziye kadar getirdi. Arkadaşlarını kontrol eden Zelal son anda başını eğdiğinden soğumuş bir küçük taş parçasıyla kurtuldu. Kıl payı kurtulmak deniyor ama gerillalar pek kullanmıyordu bu kavramı. Kıl payı kurtulmaları pek kurtulmak saymıyorlardı. Ne kurtulma sevinci ne de ölümün korkusu onları sarabilirdi böyle anlarda. Ama kıl payı ölümleri en acı ölümden sayıyorlardı. Zelal da soğumuş taş parçasının değdiği

alnını eliyle kontrol etti. Eline baktı, bir şey yoktu. Sonra tekrar etrafı kontrol etmeye başladı.

Bakarken dikkatli olmaya çalışıyordu ama ne olursa olsun koordineyi koparmamalı, kimin hangi mevzide olduğunu, durumlarının ne olduğunu her an kontrol etmeliydi.

Yaşıyorsan eğer, sadece kendin için varolmaktan kurtulmamışsan, işte o zaman kendini yok etmekteydin. Bir gerilla vahiydi. Kendi yalınlığında varolmanın tadı birlikteliklerdeydi. Yalnızlık yerine yalınlık vardı. Yalınlıklar birleştiğinde ise varolmanın anlamı çoğalmaktaydı.

Dilan da Zelal'in yanındaydı ve onların olduğu yere yoğun atışlar başlamıştı. Askerler çatışma mesafesinden çekilmiş, bir kade-me geriye vermişlerdi kendilerini. Bombalar hedefi bulmaya çalışıyordu. Birkaç bomba atımından sonrakiler daha da yakınlaşmaya başlamıştı. Zelal atılan bombaların periyodunu anlamıştı. Bomba atıldıktan ve patladıktan sonra etkisi bekleniyor, havada uçuşan tozlar bir iki saniyede yerini bulduktan sonra diğeri atılıyordu.

Zelal'e en yakın mevzideki Felat da bu periyodu fark etmişti. Rêdûr Felat'ı çekıştirdi:

- Çok hareket ediyorsun, görüntü vereceksin. Bak yerimiz deşifre olacak, biraz eğil!

Felat'ı bıçak gibi kesti bu sözler. Rêdûr ne demek istiyordu. Yerinin deşifre olması ne demekti? Zaten askerler karşılarındaydı ve çatışıyorlardı. Daha ne olsundu. Ayrıca biraz önce ateş ettikleri mevziden üç dört metre ancak çekilmişlerdi. Zaten herkes çatışma alanındaaydı. Nasıl olur da yerlerini deşifre etme kaygısı taşıyabilirdi ki? Onu kesen metal etkili sözleri bir yana bırakıp etrafa bakmaya devam etti. Gözleri Zelal'in mevzisi ile bombayı atan düşman mevzisi arasında gidip geliyordu.

Bir an durdu Felat. Yarım saatlik çatışma ardından atılan bombalar Rêdûr'e ne yapmıştı böyle? Zamanın yarım saatlik kesiti bir insanın evrende durduğu yeri bu kadar hızlı değıştirebilir miydi? Rêdûr'un az önce söylediğı sözler üzerine düşünmeye başlayınca, içinden bulanık kirli bir su akışı başlamıştı. Düne kadar içinde

yükselen isyan sesleri dünden beri dinginleşmişti. Susmamışlardı ama bu defa başka şeyler söylüyorlardı. Şimdi ise bu bulanık akışı durduran bir ses duyuyordu.

O sırada bir bomba Zelal'in olduğu mevzinin önüne düştü. Bombanın patlamasıyla Felat'ın yerinden fırlayarak onların yanına gitmesi bir oldu. Bildiği periyodu o anda unutmuş olmalıydı. Tozlar havaya fırladığında Felat da yerinden fırlamıştı. Zelal tozlardan kapanmak üzere olan gözlerini kırpıştırarak açtı. Felat nefesi kesilmişçesine sordu.

- İyi misin?
- İyiyim, dedi Zelal.

Felat Dilan'a baktı. Dilan öksürerek doğruldu. Ağzına dolan tozları tükürdü. Bulundukları mevziyi değiştirmeleri gerekiyordu. Bir küçük an gerekiyordu onlara. Bir küçük anlık fırsat bulsalar hemen o kayanın arkasından çıkacaklardı. Bunu düşman askerleri de iyi biliyordu ki o küçük anın oluşmaması için gayret ediyorlardı.

Aynı anda bir bomba daha aynı yere düştü. Felat hızla bombayı alıp geldiği yöne doğru fırlattı. Üçünün bakışları buluştu bir kısıcık zaman diliminde. Bir iki saniye içinde bomba patladı. Önünde durdukları kayaya yapışırçasına sığındılar. Dilan Felat'a bakıyordu, bir saniye önce patlayan bombaya dokunan ellerine bakıyordu. Ölümü alıp fırlatmıştı Felat karşı kıyıya. Ölümün ısrarlarına yaşam ısrarıyla cevap vermişti.

Bu defa diğer bombanın gelişi biraz uzun sürdü. Askerler attıkları bombanın onlara yakın bir yerde patlamasına şaşırılmış olmalıydılar. Bu şaşkınlığı atlattıktan sonra birkaç lav silahı atıldılar. Kayanın ardına istedikleri gibi vuramadıklarından yeniden bomba atışlarına başladılar.

Bu defa da ilk bomba biraz uzağa düşmüştü. Ardından bir ikincisini attılar. İkincisi tam ortalarına düştü. O an'ın kısıcılığına rağmen herkes o anı net bir şekilde görmüş ve belleğine kaydetmişti. Bir anda suyun altından bir patlama sesi gelir gibi oldu. Patlamanın ilk şiddetinin bir sıvı dalgasına çarparak çıkardığı sesi anımsattı gerillalara bu ses. Denizin ortasında, suyun altında alkış çal-

mak gibi miydi? Yoksa sessiz sedasız bir damla olarak varolduğu an'a atfen yoğunlaşmış bir su sesi miydi? Sesin kaynağını ayırt etmekte zorlandılar. Bu defa toz toprak kalkmamıştı.

Dilan ne olduğunu anlayamadı. Zelal onun başını tutup hızla omzuna bastırdı. Öyle sıkıyordu ki Dilan başını kurtaramıyordu Zelal'in ellerinden. Zelal, Dilan'ın görmesini istemiyordu mevziyi. Gözlerini kapatmasını ve mevzinin o anki görüntüsünün zamandan silinmesini beklercesine ısrarla ve kuvvetle tutuyordu Dilan'ın başını.

Dilan başını sağa sola salladı. Başını Zelal'in ellerinden kurtarmak istiyordu. Bir iki salladı, sonra durdu. Görmek isteyip istemediğinden emin değildi artık. Ne olduğunu anlamıştı. Bombanın düştüğü yerde Felat'ın parçalanmış bedeni bir hırıltı çıkararak sustu. Felat tam ortalarına düşen bombaya yetişip bir önceki gibi başka bir yere atamayacağını anlayınca kendini bombanın üzerine atmıştı.

Dilan derin bir iç çekiş ardından gözyaşlarını bıraktı. O anda çıkardığı sese iç çekiş ya da ağlama denilemezdi. Bir canın içine evreni dolduran acıları boşaltma isteminin kükreyişiydi iç çekışı. Bir cana doğru, içe bükülerek tüm evrenin acılarını anlatan bir nefese neler sığabilirse oydu. Sesine engel olmak istercesine her iki eliyle kefiyesini ağzına bastırmıştı. Sessiz sessiz ağladı biraz. Zelal, durumu kavradığını ve ani bir refleks göstermeyeceğini anladığı an Dilan'ın başını bıraktı. Dilan o tarafa bakamadı.

Zelal Felat'a bakıyordu. Yüzü hiç yara almamıştı. Gözleri açıktı. Gözlerindeki ifade bulanık değildi. Bir merak vardı yalnız. Hem bir netlik hem bir merak aynı ana nasıl ve neden yerleşmiş olabilirdi? Zelal O'nun bir şeyler anlattığı ve anlattıklarının anlaşılmasını istediğini düşündü.

Son üç gün Felat için çok acılı ve ağır olmuştu. Rapor yazma gerekliliği onun olağan yaşam algısını oldukça daraltmıştı. Zelal bunları görmüş ve hissetmişti. Onun yaşama daha bütünlüklü ve kendini sorgulayarak yenileyerek yaklaşmasını istediğinden ilgisiz görünmeyi tercih etmişti. Felat, komutanının bu ilgisizliğini, yaşama bakış açısının sandığından daha fazla yanlış olduğuna yor-

muştı. Yine de yaşadıklarından ve eleştirilerden güç almak istemişti.

Hayat çoğu zaman insana telafi imkânı sunuyordu. Ve Felat hayata dair hataların telafisini basite almıyordu. Hayata önem verdiği kadar hayata dair hataların giderilmesine de önem veriyordu. Ya Felat'ın onların yüreklerinde yarattığı acıları kim, nasıl telafi edecekti? Son gün, ilk iki günün sıkıntısını aşmışsa da bunu arkadaşlarına yansıtamamıştı. Ve bunu hiç kimse bilmeyecekti. Buna şahit olan tek kişi Rêdûrdu.

Günün üzerine bir ağırlık çöktü. Felat'ın ruhu o zamana işlendi. Felat'ın yoldaşlığı, feda ruhu nakış nakış işlendi o zamana. Zelal, Felat'ın şahadetinden sonra çatışmayı yeniden başlattı. Bir süre çatıştıktan sonra Dilan'a işaret etti. Düşmana fark ettirmeden sürünerek yerlerini değiştirdiler. Bir süre daha boş mevziye ateş ettiler. Uzun süre karşılık gelmeyince durdular. Bir süre sonra Fırat ve Zinar'ın olduğu mevziden ateş başladı.

Bu şekilde vadinin derinliğinden çıkana kadar çatışmayı sürdürdüler. Vadinin bittiği yerdeki boğaza ilk giden grup biraz dindikten sonra düşman askerlerinin tuttuğu mevziye sızma yaptı. Gün akşama yakınlaşmıştı. Güneş batmamış ama karanlığın az sonra geleceğini bilmek gerillalara umut veriyordu. Askerlerin de en büyük korkusu olan karanlık, avantajı gerillalara veriyordu. İlk sızma sonuç almıştı. Bunda askerlerin beklenmedik bir zaman ve şekilde yakalanmalarının payı olduğu kadar zayıflayan güneş ışığının verdiği karanlığın müjdesinin askerler üzerinde yarattığı korkunun da payı vardı. Mevzideki askerlerden kurtulanlar kaçmaya başlamışlardı.

Güneş ışıkları tam kaybolduğunda ve hava kararmaya kısa bir zaman kala Zelal bir plan yaptı. Yakınındaki arkadaşlarının da görüşünü alarak saldırı planını somutlaştırdı. Günün en avantajlı saatlerine gelmişlerdi. Sabırla karanlığı beklediler. Sabırla beklenen zamanların daha da uzadığını en iyi gerillalar bilebilirdi.

Zaman bekledikçe uzuyordu. Sabırsızlığı yaratan Felattı. Onun şahadet biçimi arkadaşlarına bir emir veriyordu. Felat'ın intika-

mını almak ve iyi bir ders vererek düşman askerlerini vadiden çıkarmak için saniyeleri çekip duruyorlardı.

Felat kendi bedenini arkadaşları için siper etmişti. Onlar da Felat'ın anısına bu saldırıyı yapacaklardı. Karanlık bastı ve gerillalar harekete geçti. Saat yediyi gösterdiğinde silahlar hep birden konuşmaya başladı. Karanlığın dilinden konuşuyorlardı. Eylemle konuşuyorlardı. Her bir gerilla her anını Felat'ın intikamını alma sözüyle yaşıyordu. Her bir gerilla verdiği bu sözde kendi varlığını anlamlandırıyorlardı. Susuyorlardı. Hiçbiri tek kelime konuşmuyordu. Yapılması gerekenleri herkes biliyordu. Fazlasına gerek yoktu. Önceki zamanların deneyimleri konuşmayı zorunlu olmaksızın çıkarıyordu. Söze gerek olmayan bir zaman aralığındaydılar. Anlamanın kendini yarattığı ve söze ihtiyaç duymadığı bir zamandaydılar. Söylenmesi gerekenler bir işaretle söylenmiş oluyordu. Kiminde bir el işareti, kiminde gözlerin bir yöne hareketi, kiminde parmakların hareketliliği kimin nasıl ve hangi yöne gideceğini, nasıl hareket edeceğini anlatmaya yetiyordu.

Felat'ın bir ana sığın eylemi karşısında susmak ve durmak kendini anlamsızlaştırmak olacaktı ve gerillalar bunu biliyordu. Onlar susuyordu. Zaman konuşuyordu şimdi. Zamana nakışlanan Felat ruhu konuşuyordu. Zamanın ruhu bu anda kendini yeniliyordu. Kendine yeni bir ad koyuyordu zaman.

Felat'ın son anları Zelal'in gözlerinin önünden gitmiyordu. O anki hız aklının sınırlarına sığmıyordu. Evrensel bir kural mıydı işleyen? Herkesin yaşamadığı, yaşayamadığı ama her canlıda gizil olan bir evrensel kural olmalıydı. Yoksa nasıl bu kadar hızlı ve planlı gerçekleşebilirdi ki böyle bir eylem.

Yavrusu için kendi canını vermekten zerre kadar şüphe etmeyen bir canlı değil miydi Felat da? Her canlı nasıl kendi geleceğini yavrularında görüyorduysa, Felat da kendi özgür geleceğini yol arkadaşlarında görmüştü. Her canlı nasıl kendi yavrusunda sonsuzlaşacağını bilirse Felat da yol arkadaşlarında sonsuzlaşacağını bilmişti. Sonsuzlaşma eğilimi her canlının ölümsüzlük arayışında somutlaşan evrenin bilinemez olan ve sonsuzluk olarak adlandırılan son noktasına dokunmak değil miydi? Felat da o noktaya do-

kunmak istememiş miydi? Bundan değil miydi o noktaya dokunmak için kendini yol arkadaşlarının yaşamında ölümsüzleştirme istemi?

Bir canlı yavrusu için kendini nasıl paralıyorduysa Felat da öyle, can havliyle ve inanılmaz bir hızla kendini paralamıştı yol arkadaşları için.

“ ‘Ben kimim?’ sorusu evrensel kuralın ilk defa kendini dillendirmeye çalışması sorusudur. Canlı-cansız tüm evrensel yaşam belki de ‘Ben kimim?’ sorusuna erişim sağlamak içindir.”

İki Akışın Karışması:

Avşîn Amara

Avşîn yaşadıkları mevsimin içinde, hayatın akış hızını düşünerek kendi akışını anlamlandırmaya çalışıyordu. Kendi bedeninde miydi şimdi? Bedeni ona garip gelmişti birden. Bu baharın ona kattıklarıyla ondan aldıklarını hiçbir terazinin kefesine koyamazdı Avşîn. Bu, birkaç haftadır yaşadığı bir duyguydu. Varoluşunun farkında dahi olmadığı, sadece bildiği bedenini bir kütle olarak hissettiği bir an gelip gidiyordu. Dayanılmaz bir ağırlık altında duyumsuyordu kendini. Başka bir beden gelip onun bedenine eklenmiş gibiydi duyumsadığı ağırlık.

Bu kendine yabancılıktan öte, kendi ruhunun bedeninden çıkıp gittiği hissindendi. Bir farklılık, başkalaşımdı. Eskiden bir anlık yorgunluk onu tüm dünyadan koparırdı. Böyle zamanlarda uyumak, uyumak, uyumak isterdi. Şimdilerde ise en yorgun olduğu zamanlar, kendini en uyanık hissettiği zamanlara dönüşüvermişti. Nasıl da böyle ters dönebilirdi bir insanın bedeniyle ruhu arasındaki yollar. Eskiden azıcık terlese yapış yapış bir kirlilik hissederdi. Şimdi terledikçe hafiflediğini duyumsuyordu.

Evrensel varoluşu yaratan elementlerin kendi bedenindeki devinimi onu mutlu ediyordu. O yapışkanlık imgesi silinip gitmişti hayatından. Devinimi duyumsuyordu terlediği zamanlarda. Rüzgârın herkese aynı ölçekte dokunmadığını görüyordu öyle zamanlarda. Yapışkanlığın eski yaşamındaki ateş eksikliğinden kaynaklı olduğunu düşünmeye başlamıştı.

Evreni oluşturan elementlerden birinin tendeki ya da tindeki eksikliği insanın varlığını yarım bırakıyor olmalıydı. Böyle yarım-lıklar, yarımlik olarak hissedilmeyebiliyordu. Kiminde fazlalık olarak hissedildiği dahi oluyordu. Böyle bir şeydi yapışkanlık duygusu da. Bir elementin yokluğunun, eksiklik yerine kendince bir fazlalık oluşturmayaıdı bu.

Yapışkanlık hissiyatı, sıkıntının bir ıslaklıkla nemli bir deniz iklimiyle birlikte gelmesine benziyordu. İnsandaki yaşam ateşinin yoksunluğunun getirdiği bir ıslaklıktı. Yüreği yaşam ateşiyle dolmayan, yüreğinde yaşam aşkının maşuksuz zamanlarda da alevleri yükseltmediği insanlar bu yapışkanlıktan, bu ıslaklıktan, bu ateşsizlik ikliminden asla kurtulamayacaklardı. Bir yarım bırakılmışlıktan ziyade yarım olmuşluk hissiniin mevcudiyeti bundandı. Hiçbir eksikliğin farkına varmadan yarımılığı duyumsamak da bundan olmalıydı.

Avşın kendindeki böyle hissiyatları tartmak istercesine bakıyordu kendinden içeri. Neyi görmek istiyordu? Görmekten korktuğu ne vardı? Baktığı anda görmekten korkmak nasıl bir paradoks oluştuyordu. Paradoksun kendisi zıtlıkların birlikte varlığını nasıl barındırıyordu. Neden gözlerini kapatıp korkuyu fırlatıp atmak varken korkuyla bakmayı tercih ediyordu herkes. Herkes arzu ile korku arasındaki ilişkinin akıl almazlığına rağmen kendi yaşamını ikisinin içinden çekip çıkarmaya mı çalışıyordu şu aralar onun yaptığı gibi.

İçindeki ateş eksikliğini keşfeden bir kadın başka bir keşif yapabilme gücünü nereden bulabilirdi? Enerjinin kendinde hiçbir oluşa kıvılcım olmadığı bir kadın nasıl yangınlar çıkarabilirdi, ne yapabilirdi? Yaşamın tüm anları için gerekli olan temel element ateş iken ne yapılabilirdi kıvılcım dahi olamazken?

Ya rüzgâr... İçinde rüzgâr esmeyenler, nasıl solurlar zamanı? Kendi zamanları var mıdır onların?

İçinde rüzgâr esmeyen insanlar başkalarının rüzgârına ihtiyaç duyarlar. Kendi rüzgârını estiremeyen başkasının rüzgârında kaybolur. Her esişin hızı aynı değildir ne de olsa.

Kadınlar, kendi rüzgârlarını her şeye rağmen estirebilirler. Başkalarının rüzgârlarına katılsalar dahi, kendi fırtınalarını estirmeyi başarabilirler.

Havanın insan zamanıyla buluşmasıdır rüzgâr. Eğer bu buluşma yoksa, insan eksiktir. Rüzgâr yoksa insan eşref-i mahlûkat olmaz, noksan-ı mahlûkat olur. Yaratılışı tamamlayanlardan biri de kişinin içine yerleşen ve kişinin yüreğini, bedenini ve benliğini oradan oraya taşıyan, insanın yüreğine arayış tohumu eken rüzgârdır.

Rüzgârı ve zamanı düşünmeyi hiç bırakamıyordu Avşîn. Her ikisinin devinişinde görüyordu kendi varoluşunu ve sürekliliğini. Değişen, devinen, düşünen, değiştiren, yeniden düşünen, mücadele eden, düşündüklerini bir daha düşünen ve daha birçok şey. Her düşüncüsü bir tamamlanışa hasretmenin de sürekli bir eksiklik algısından doğduğunu fark etmişti. Bu fark edişi kendisi olmakla özdeş tutuyordu.

Avşîn içindeki eksiklikleri keşfetmekten mi korkuyordu? Yoksa keşifleri aştıktan sonraki engelsizlik zamanını yaşamaktan mı?

Önünde engeller olduğunu bilen bir kadın, kimi aralıklarda durmayı yolun gereği sayar ve bu durmalarda kendine verdiği acıyla kendini tanımlamayı kabullenir. Sürekli yürümeye gücü olmayanların tanrısı olan engeller ortadan kalktığında, sürekli yürümek zorunda kalmaktan korkar kimileri. Engellere sığınır. Bilmeden severler acıyı zamanla. Acı onların telafisidir. Onlar, yaşamlarının telafi edilmişliğini sevdiklerini sanarak acıyı eritip karıştırırlar varlıklarına. Her şeyi acıyla telafi ederler. Eksiklikleri, mutsuzlukları, aşksızlıkları ve ateşsizlikleri... Her şeyin yokluğunu acıyla doldururlar. Acının en kötü tamamlanış olduğunu bilmeden kendilerini acıyla tamamlarlar.

Böyle kadınlardan mıydı Avşîn?

Avşin sürekli yürümekten korkan bir kadın değildi. Avşin'in korkusu kendini keşfetmeye dairdi. Korkuyla bakıyordu şimdi. Çoğu kişinin çıktığı yolda baktıklarına bakmıyordu. O şimdi kendine bakıyordu. Görecekları yaşamında bir daha asla unutamayacağı şeyler olacaktı. Bakacak ve yaşamının bundan sonraki akışının bu gördükleriyle oluşacağını bilecekti.

Bu tehlikeli anın gelişini bir süredir ertelemişti ama artık erteleme payı kalmamıştı Avşin'e. Yaşam ertelenmeye gelmezdi. Acele edilenler belki telafiye imkân bırakabilirdi ama ertelenenler asla! Avşin bunu bilecek kadar yaşamın anlamını kavramıştı. Ve şimdi sımsıkı tutunduğu, yüreğiyle kavrayıp sımsıkı sardığı o anlamı bırakamazdı bilinmez zamanların akışına. Belki de yokluğa.

Öyle çok şey tersine dönmüştü ki, bir yıl önceki Avşin ile bugünkü arasında inanılması zor bir farklılık, hatta birçok konuda tezatlık vardı. Avşin bunun farkındaydı ve kendini yeniden yaratmak diyordu buna. Kendindeki değişimin ayırdındaydı ve bunları kişiliğinin içinden seçebilmek ona güç veriyordu. Bildiklerinin yaşamla buluşması arttıkça kendi kendisinin farkına varıyordu Avşin. Aynaya baktığında belleğinde oluşturduğu suretini görmek gibiydi. Bedeniyle ruhunu karşılaştırdığı zamanlar ruhundaki acıların nasıl bedenleşeceğine dair merakla örülen zamanlardı.

Acı bir başka anlamla uğruyordu artık zihnine. Artık hiçbir surette eski hissedişlerine dönemeyecekti. Çünkü acılar duyumsamayanlar için nasıl ki yoksa, duyumsayanlar için de silinmez izler bırakırdı. Acıları farketmişti. Hiçbir acı değip geçmiyordu, geçip gitmiyordu onda. Gelip duruyordu. Kalp gözü açılmıştı ve içeriye öyle çok şey girmişti ki, artık kalbinin başka bir kalp olduğunu düşünmesi boşuna değildi.

O, istese de eskisi gibi olamazdı bundan sonra. Eski yaşamlara dönemez, eski yaşamların hissedişlerini kendisininmiş gibi yaşayamazdı. Bu acılara tanış olmayanlarla aynı şeyleri paylaşamazdı. Konuşamazdı onların dilinden mesela. Onlar gibi üşüyüp onlar gibi ısınmazdı artık. Onlar gibi gülüp ağlayamazdı. Tekmil onlar

gibi olamazdı işte. Yok sayıp acılarını, onların yaban duygularına aşinalık rolünü hiç oynayamazdı.

O artık başka biri olmuştu. Avşın olmuştu artık. Acılar en büyük devrimcilerdi ve Avşın'deki birçok şeyi devirmiş ve yerine yenilerinin yükselmesi için alan açmışlardı. İçinin ona sunduğu bu mekâna acılardan süzülen anlamları ekmek istiyordu. Acıları işlemeyen yaşamamaya karar vermişti. Hiçbir duygu, ona uğrayan hiçbir his, kendisi olarak kalmayacaktı. Avşın'ın benliğinden süzülerek yüreğine ve beynine yerleşecek, Ona ait yeni bir anlam oluşturunca.

Avşın hissetmeye yeni başlayan bir felçli gibi tanımlıyordu kendini. Hissetmeye başlamıştı ve yıllardır kimtısız duran hisler harekete geçmiş, uyusukluklarından sıyrılmış ve yürümeye başlamışlardı. Artık yerinde durmanın, bir an dahi hareketsiz, devinimsiz durmanın onu bir daha kalkmamacasına yere bağlayacağına dair bir korkuyla gelip ona bir günah gibi görüldüğü zamanlardaydı. Durmak ölümdü artık. Bir an olsun durmuyordu. Bir an dursa o anda donup kalacak, o anda taş olacakmışçasına bir korku yerleşmişti içine. Korku sandığı belki de bir yaşam coşkusuuydu. Ama onu salt bir sevinçle karşılayamıyordu. Damıtılmış bir memnuniyetle karşılayamazdı zaten bu devinim coşkusuunu. O memnuniyetin huzuru gelip dursa yüreğine, devinim biterdi. Avşın bunu dile getiremiyordu. Yüreği korku sandığı bir duyguyla onu devinimde tutuyordu.

Közlerin ısısı bitmek üzereydi. Son közleri karıştırıp ellerini ısıtırken kendi korkularıyla yüzleşmenin yaşam coşkusuunun yoğunluğundan olduğunu düşünerek kendini rahatlattıktan sonra kalktı. Sakin adımlarla manga yerine doğru ilerledi. Arkadaşlarının yanına uzanıverdi. Karanlıkta elini uzatıp silahının yerini bir kez daha yokladı. Ardından çantasını başının altına koyup gözlerini kapadı.

*

Koyu karanlık ormanın sık ağaçları arasında arkadaşlarından kopmuştu. Arkasında onu yakalamaya çalışan düşman askerleri vardı ve sayıları da oldukça fazlaydı. Sağ eliyle tuttuğu silahını sınıksız kavramıştı. Mecbur olmayınca kullanmamaya, yerini bil-

diklerinden ve onu gördüklerinden emin olmayana dek ateş etmemeye karar verdi. Atacağı ilk mermi onun yerini gösteren bir işaret fişegi olacaktı. Ve eğer vereceği bir işaret varsa, bu yaşam tercihi olarak düşman askerini vuracak bir işaret olmalıydı.

Bu ikilemi düşünüyordu. İşaret vermek ile işaret verdiğini vurmak arasında yaşam ve ölümün savaşı vardı. Yaşamak için ateş etmek zorundaydı. Ateş ettiğinde ölümü de göze almak zorundaydı. Ölümü göze aldığı anda yaşam kararlılığı onu attığı hedefi vurmaya mecbur ediyordu. Hedefi vurmazsa yaşam da kendisiyle birlikte ölecekti. Çünkü gizlendiği yer deşifre olacaktı. Kendi mermisiyle kendini keşfettirmiş olacaktı düşman askerine. Kendi mermisi işaret fişegi olacaktı.

Ardındaki hışırtılar giderek artıyordu. Hızlı hızlı adımların sağa sola itilen dalların çıkardığı sesleri duyacak kadar yakınlaşmışlardı. Büyük bir ağacın gövdesini kendine siper etti, elindeki silahını dizine dayayarak doğrulttu. Yavaşça emniyeti açtı. Öncesinden namluya mermi sürmüştü. Ağacın köküne doğru çömeldi. Otlar onu iyice gizlemekteydi. Gizlenmek hala içini rahatlatıyordu. Ve bu rahatlamamanın az sonra, atacağı ilk mermiyle sonlanacağını bilmek, o rahatlama anını daha da yoğunlaştırıyor, anlamını artırıyordu. Bunu bilmek biraz daha rahatlık verdi Ona. Artık ateş etmekten başka çaresi kalmamıştı. Askerler çok fazla yaklaşmışlardı. Şimdi ateş etmezse sağ ele geçecekti. Bir gözünü kapatıp nişangâha baktı. Soluğunu tutup tetiğe bastı.

Bir çırq sesi çıktı. O kadar. Sadece iğnenin mermiye değen ama barutu harekete geçirecek kadar bir etki yaratamayan temasını anlatan zayıf ses... Patlama sesi yoktu. O an soğuk bir ter kapladı bedenini. Mermi patlamamıştı. Tetiğe basmıştı ve sonrası sessizlik olduğundan “çırq” sesi merminin patlamasından daha büyük bir ses çıkarmıştı. Merminin patlamasının çıkaracağı ses kendince bir şeyler yaratacaktı. Yaşam ihtimalini çoğaltacaktı ölüm karşısında. Ama patlamasız kendi başına bir çırq sesi yaşam olasılığını sıfırın altına çekiyordu. O ses ormandaki her bir ağaca çarparak ilerliyordu. Ve çarptığı her ağaçta biraz daha büyüyerek yol alıyordu.

Her ağaca çarparak ve ağacın gövdesince bir ses dalgasını da yanına alarak ormanın derinliğine yayılıyordu.

Bir daha tetiğe bastığında askerler onu görecektik kadar yakınlamışlardı. Mermi bir türlü patlamıyordu. Bir daha, bir daha basıyordu tetiğe. Her defasında ilk basıştaki sesi öldürsün istercesine ısrarla basıyordu tetiğe. Üst üste birkaç kez tetiğe bastıktan sonra karşıya baktı. Nişangâhın önünde düşman askerinin ona doğru eğilen silüetini gördü. Asker elini uzattı. Omzuna dokunacağı an, annesinin sesini duydu. İnsanların uğramadığı bu ormanda annesi ne arıyordu? Sesin geldiği yöne çevirdi yüzünü. Annesini göremedi. Yanlış duyduğunu düşündü, etrafına baktı. Asker kaybolmuştu. Sağa sola bir kez daha baktı. Asker görünmüyordu. Sık orman, koyu gölgeler ve sayısız orman böceğinin sesi gitmiş, yerine bir yayla havası gelmişti. Annesinin sesi hala kulaklarındaydı. Bu defa sadece çağırıyor, ona dokunarak onu uyandırmaya çalışıyordu:

- Kızım, kızım güneydin! Hadi kızım kalk okula geç kalacaksın!

O dürtülme hissi ve geç kalma sözcüğü beynine ulaşır ulaşmaz irkilerek uyandı. Hayattaki küçük geç kalmaların büyük anlamlara geç kalmalar olduğunu öğrenecek kadar deneyimliydi. Gözlerini bir iki kırpıştırıp etrafına bakındı. Ne asker vardı etrafta ne de Onu çağıran annesi. Uyumuştur ve annesinin onu uyandırdığına dair bir rüya görüyordu.

Rüya içinde rüya mı görüyordu? Yaşamın rüya içinde rüya olduğunu okumuştur bir keresinde ama çok fazla anlam verememişti bu söze. Şimdi rüya içinde rüya görmüştü işte. Hangisinin rüya, hangisinin rüyanın içindeki rüya olduğunu ayırt edememişti. Bir an kendinin içinde olduğu bir filmi seyrediyor buldu. Uyandı. Gözlerini kırpıştırdı. Etrafına daha dikkatli baktı. Arkadaşları hemen yanındaki ağacın altında oturmuş, güneşin doğmasını bekliyorlardı.

Onun kalktığını ama tam uyanamadığını gören Amara ona seslendi:

- Nihayet uyanabildin. Kaç defadır çağırıyoruz, bir türlü uyandıramadık seni Heval, hayırdır?

- Saat kaç?

- Yediyi biraz geçiyor.

- Heval, ben sesinizi duyuyordum aslında da rüyama karışmış bir ses zannetmişim. Rüya mı gerçek mi ayırt edemedim bir süre.

- Eeee, sabah uykusu tatlı Heval, insan uyumak için kendine böyle güzel rüyalar bile yaratabiliyor.

Amara'nın soruları uyanmasına yardım ediyordu. Onun sözlerinin anlamını düşündükçe yoğunluklu hatta reçelimsi bir sıvıdan bildiğimiz suyun akışkanlığına geçtiğini duyumsadı. Sözlere karşılık verme istemi de uyanmasını hızlandıran bir diğer etkendi:

- Yok Heval, ben erken uyanmayı seviyorum.

- Valla bana kalsa sabahları hep geç uyanırım. O serin saatlerde azıcık üşüyerek uyumanın tadı hiçbir şeyde yok.

- Bense güneşin karanlıkları iteleyerek gelişini her gün görmeyi tercih ederim. Ama bugün biraz ağırlaşmışım. Mevsimden olmalı.

- Bu haftanın yorgunluğundan da olabilir heval.

- Biliyor musun, öyle kötü bir rüya gördüm ki. Neyse annem sonunu iyi bağladı.

- Nasıl, annen mi, ne gördün ki?

- Ormanda tek başıma koşuyorum. Bir asker peşime vermiş beni kovalıyor. Aslında elle yakalayıp esir almaya çalışıyordu. Koştuğum koştum ondan kurtulamadım. Dönüp ateş etmek istedim. Bu sefer de silahım patlamadı. Bir iki derken üst üste denedim patlamadı. Birden buz gibi terler atmaya başladım. Tam asker gelip karşımda durduğu anda annemin sesi geldi. "Kalk kızım" diye çağırıyordu beni. Etrafıma baktım. Kimse yoktu. Tekrar askerin durduğu yere baktım asker de yok. Annemin sesi gelince asker yok oldu. Askerin yok olduğunu öğrendiğim anda uyandım.

Amara uzman rüya yorumcusu edasıyla başladı anlatmaya.

- Heval şimdi bu rüya iki bölümden oluşuyor. Önce onu netleştirmek gerek.

- Ne demek bu?

- Şu demek: İlk bölüm hemen hemen her arkadaşın gördüğü bir rüya olup bir gerilla klasığıdır. Ma sen hiç dinlememiş misin arkadaşların rüyalarını?

- Bir arkadaş daha söylemişti ama klasik olacak kadar yaygın olduğunu düşünmemiştim.

- Nasıl olmaz, tam da öyle. İnsanlar zorlanınca görülen rüyalar ortak oluyor yaşamları, sevinçleri, yanılgıları ve korkuları ortak olan insanların. Gerillanın da zorlandığı, sıkıştığı ya da bir engelle karşılaştığı zaman gördüğü rüya böyledir. Ya silahı çalışmaz ya da silah çalışır ama mermi patlamaz. Son aylarda yaşadığımız olaylardan kaynağını alıyor sanırım bu rüya.

- Evet ya, tam da öyle.

- Öyle tabi.

- İkinci kısım peki?

- İkinci kısım aslında yok.

- Nasıl?

- Yok da var.

- Allah Allah, var mı yok mu Heval?

- Şöyle diyeyim. Aslında kendini sıkıntından kurtarma çaban var. Rüyada da olsan askerden nasıl kurtulacağını düşünüyorsun. Bu durumlarda anneyi görmek en saf halidir bilinçaltının. Bazen sevdiğin bir arkadaş da olabilir.

- Evet ya, nasıl da düşünemedim.

- Biliyor musun, benzer durumlardaki rüyalarda, aynen senin anneni gördüğün gibi Başkan'ı gören arkadaşlar öyle çok ki.

- Yaa, kurtarıcı imgesi mi diyorsun?

- Tam da öyle. Ana nasıl koruyucu ise Başkan da kurtarıcı olarak belleğimizde yer etmiş heval. Toplumsal bir ana olmuş bize.

- Heval Amara, sen hiç Başkan'ı gördün mü rüyanda?

Amara sustu. Düşünüyor muydu, bir zamanlar gördüğü rüyayı hatırlamaya mı çalışıyordu anlamadı Avşin. Gerillanın ruh halini bu kadar nasıl yorumlayabiliyordu Amara? İçindeki sesi duymak için hep başkalarını dinliyor olabilir miydi? Amara çok eski

bir gerilla değildi ama çabuk gelişmişti. Gelişimini en fazla besleyen şey de iyi bir dinleyici olmasındandı.

- Evet! Aslında hayır. Aslında bilmiyorum. Görmek denirse bir kez rüyamda sesini duydum Başkan'ın.

- Nasıl, görmedin ama sesini duydun öyle mi?

- Evet!

- Garip! Nasıl anladın rüyada duyduğun sesin Başkan'a ait olduğunu?

- Rüyalarda imgeler oluşur ve bilinçaltındaki yerini alır. Gördüklerimiz bile gördüğümüzü sandığımız, göze gelmeyen beyne ulaşan şifrelerdir sadece. Ses de ona benzer bir şey.

- Başladın yine bilimsel açıklamalar yapmaya. Ne diyordu Önderlik sana?

- Şöyle dedi: 'Yola çıkarsan her zaman gideceğin yere ulaşırsın. Önemli olan yola çıkmaktır.' O sözü duyduktan sonra da ben yürümeye başladım. Yürüyüp gitmeye başlayınca da 'dağlara dokun' diye ekledi.

- Ne güzel! Uyandığında ne hissettin?

- Ne bileyim, bir garip oldum. Tabi aradan geçen iki yıla rağmen o sözleri hiç unutmadım. Üstelik aynı sesin yankısı hep kulaklarımda taşıdım.

- Eee tabi, her an taşınacak kadar anlamlı sözler bunlar. Ben yazayım bir köşeye bunları.

- Yazacaksan çözümlemeler var, onlardan yaz yoldaşım yazacaklarını. Neyse, ne yapıyorsun sen bugün?

- Akşama göreve gideceğiz.

- Kaç kişi gidiyor, Heval Zelal bir şey söyledi mi?

- Dört erkek, iki kadın arkadaş gidecekmişiz. Zelal arkadaşla birlikte yedi arkadaşır toplam.

- Benim gitmeyeceğimi mi söyledi?

- Öyle bir şey demedi. Ama ben öyle düşündüm.

- İyi. Gitmezsem ben de banyo yaparım. Saçlarım keçe gibi olmuş. Bu kirle tarasam hepsi aşağı inecek diye son birkaç gündür tarayamıyorum da.

Avşîn banyodan söz ederken ayağa kalktı. Günlerdir yıkamadığı saçlarını biraz karıştırdı. Örüğünü önüne getirip bir baktı, sonra yine arkaya attı. Amara da onun ardından kalktı. Üstünü başını kuru yapraklardan ve otlardan silkelerken gülerek seslendi Avşîn'e.

- Bir de bakıyormuşsun hepimiz sana keçel Avşîn demeye başlamışız.

- Yok o kadar değil ama içim rahat etmiyor. Neyse artık bugün görev olmazsa yıkarım bir güzel ve kurtulurum keçel olma riskinden.

- İyi iyi, ben gidiyorum.

- Nereye?

- Biraz odun toplayacağım. Mutfakçılar var.

- E ben de geleyim o zaman. Şu uyku mahmurluğunu da atmış olurum.

- İstersen kahvaltı yap sonra gidersin oduna.

- Yok yok, şimdi geleyim, sonra bir şeyler atıştırırım.

Az bir mesafe ilerlediler. Biraz sonra Amara bir şarkı mırıldanarak küçük bir tümseğe doğru ilerlerken, Avşîn diğer yamaca çevirdi yönünü.

Seyrek ormanda güne geç kalmışlık duygusuyla ilerlerken Amara'yı düşündü Avşîn. Onun kendi içindeki sesleri duymaktan kaçındığını düşünmüştü her zaman. Neden böyle düşündüğüne bir açıklama getiremezdi ama böyle düşünüyordu. Kendini tanımaktan, kendisiyle yüzleşmekten mi korkuyordu? Amara neden kendi dışına karşı bu kadar ilgiliydi? Bu kadar ilginin oluşturacağı duygulanımları taşıyacak bir yüreği nasıl yaratmıştı? Amara'ya dair ikilemli duygular gelip gidiyordu. Bu gerilla birliğinin hiçbir üyesine benzemiyordu Amara.

Herkesle biraz ortaklığı vardı ama bu ortaklıkların seviyesi çoğunlukla pek yüksek değildi. Birçok rengi kendinde barındırıyordu ama onun rengini anlamak zordu. Avşîn'in en zorlandığı renk seçimi bu olmalıydı. Bir an neden Amara'yı da herkes gibi ele aldığı, herkes gibi bir tanıma girmesini düşündüğünü sordu kendine. Aslında hiç kimse birbirine benzemiyordu. Bu herkesin gö-

zünün önünde olan, her an herkese kendini gösteren fazlasıyla doğal ve aşıkâr bir hakikatti. Ne yazık ki insanların büyük çoğunluğu bu çok yakınlarındaki doğallığı görmekten ve algılamaktan imtina ediyordu.

Evrende hiçbir şey birbirine benzemiyordu. Şu içinde yaşadıkları, onlara her zaman ana kucağını açan ormandan daha büyük öğretmen var mıydı? Her bir ağaç bir çeşitti ve hiçbirini bir diğerine benzemiyordu. Aynı çeşit olanlar dahi bir diğerine benzemiyordu. Uzaktan bakıldığında aynı renkte bir yamaç görüntüsü verse de yakına geldiğinde her birinin yaprak rengi, parlaklığı, yeşilinin tonu, yaprakların genişliği ve hatta gölgesinin duyumsanışı dahi bambaşkaydı. Ve bu bambaşkalığı herkes kabulleniyordu. Dahası bu bambaşkalık karşısında tüm insanlar boyun eğiyordu. Çünkü insanlar bu bambaşkalığın birlikteliğini güzel buluyordu. Güzelin buradan çıkıp tüm evrene yayıldığını biliyorlardı.

Evet ama neden bunu bildikleri halde birbirlerindeki farklılıkları güzellik olarak algılayamıyorlardı? Neden bu farklılıkların birbirini tamamlayışından doğacak güzel anlamlara gurbetti yürekleri?

İnsanın taşıdığı yaşam yükü arttıkça anlam çoğalmaktaydı. Doluluk hissi yaratan bu durum bir bakıma anlam hanesinin dolması olabilirdi. Yükün artması onu taşıyabilen insanın varlığını gösterdiğinden olmalı anlam yaratıyordu. Hafiflik ise yüklerin hepsini taşıma gücü oluşturmakla başlayan bir uçma hevesiydi. Avşın yaşamı düşündüğünde kendisine hangisini tercih edebileceğini sormaktan kaçınıyordu. Yükü taşıma gücü ile yüksüzlüğün vazgeçebilme iradesi arasındaki ayrımı kaç ömür başarabilmişti ki. Kaç yürek bu tercihler karşısında geriye dönüp kendisinden kaçmamıştı...

Geçmiş günlerini anımsadı. Sonra bu günlerin resmini belleğinde bir kez daha belirginleştirmek istercesine durakladı. Bir ağacın önüne gelip oturdu ve gövdesine sırtını verip yaprakların arasından güneşin ışınlarıyla kımıl kımıl oynaşarak görünen mavi gökyüzüne baktı.

Bu bakışlarda yolculuk vardı. Bu bakışlarda zamanın ruhunda bir geziniş vardı. Avşın de öyle yaptı. Kendi zamanının ruhunda bir gezintiye çıktı. Katılmadan hemen önceki günlerini düşündü. Yüreğiyle bir kavgaya tutuşmuştu o zamanlar. Katılma istemi de bir yaşama istemiydi ama yaşama istemlerinin hepsi aynı yola sığmamıştı. Sığmıyordu ve hiç kimseninki de sığmayacak gibi görünmüştü ona. Sevdikleri ve onu sevenleri düşünmüştü günlerce. Onları bırakmak ona zor gelmemişti aslında. Onları, kendisiz bırakmayı cesaretle adımlayacağı bir zaman olacaktı, onu düşünmüştü epey.

Belki de her terk ediş böyleydi. Kendi zorluklarıyla baş etmek, terk edilenlerin yaşayacağı zorlukları düşünerek kendini teselli etmeye çalışmaktan daha zordu. Ve bu teselli çabasında biraz da insanın kendini yüceltişi vardı. Kendini değil de başkalarını düşünmenin getirdiği adanmışlık duygusu insani bir yüceltişe dönüşüyordu. Avşın de düşündü bunları. Gittiği kısa süreli eğitim kampında kaldıktan sonra katılım kararında netleşmişti. Nerede ve nasıl yaşamak istediğini artık daha iyi biliyor ve dillendirebiliyordu.

Sevdiğiyle görüşmüştü dağlara çıkmadan bir süre önce ve ona gideceğini söylemişti. Gideceğini ve şehirler yaşanabilecek hale gelmeyene kadar şehirlere dönmeyeceğini söylemişti. Avşın katılmadan bir buçuk yıl önce kısa bir süre için dağa gidip döndükten sonra içindeki tüm yolların dağlara çıktığını bilecek kadar tanımıştı Avşın'ı sevdiği. Avşın'ın gözlerindeki yıldızımsı ışımanın o zamandan bu zamana bir gerçeği aydınlatarak hakikate dönüştürdüğünü biliyordu. İşte Avşın gideceğini söylüyordu. Avşın'ın hakikati gitmekti.

Avşın O'na gideceğini söylemiş ve yolu anlatmaya çalışmıştı. Önceki gidişin izlerini bu defa yüreğinin değil beyninin dilinden anlatmaya çalışmıştı Ona. Gitmek korkuyu barındırıyordu. Merakla karışık bir korkuyu, bir bilinmezliği hissettiriyordu ama gidip dönmek hep bir yarımılığı hissettiriyordu.

Avşın tamamlanmak istiyordu. Yüreğinin her an parçalandığını hissetmeden hayatı solumak istiyordu. Gerçekten gitmezse bu

parçalanmışlık duygusundan hiçbir suretle kurtulamayacağını, ölümün dahi ona yardım edemeyeceğini biliyordu. Gitmeliydi artık. Ve bu defa keşfetmeye değil yaşamaya gitmeliydi. Sağlam tutmaya çalıştığı yüreği ve beyni ondan bunu istiyordu. Bunları anlatmaya çalıştı sevdiğine. Yüreğindeki, yüreğinin tüm yollarındaki akışları anlatamayacağını da bilerek dillendirmişti anlatmak istediklerini. Birkaç şey söyleyip susmuştu. Ve O, kurduğu binanın altında bırakılmışçasına hüznün hükmünde bir yüzle ayrılmıştı Avşîn'in yanından.

Avşîn bu tablo karşısında yüreğine doluşan acıları görmezden gelemezdi. Kendisinin sebep sayıldığı bir yıkım duruyordu tam karşısında. Ama yola dair düşüncelerini atamazdı bir kenara. İçinde coşkun nehirler yaratan akışları yok sayıp sessiz sedasız bırakamazdı hayatının bir kenarına. Bir zaman gelip o nehirler onu boğmaz mıydı? Yüreğinin çeperlerine vura vura tüketmişti acıyı. Görmüş, yaşamış ve bir kenarına koymuştu hayat akışının. Onun da böyle yapabileceğine, yüreğindeki acıları çeke çeke tüketmesine karar vererek geriye dönmemişti.

Göğsüne yıldız basmıştı Avşîn. Sinesini yıldızların uzaklarda kalan ısıısıyla dağlamıştı. Yüreğindeki iki ayrı yangını birbiriyle söndüremeyeceğini biliyordu artık. Yüreğindeki gizli yangını sızım sızım duyumsamanın ve o acının oradan hiç gitmediğini bir an bile unutmamanın yüküyle yaşamak istemiyordu.

Kalbinin mahzeninde, unuttuğu kapıları sımsıkı kapatıp ardına bakmadan çekip gittiği şeyler yok olmamıştı. Geçmiş geçmiyordu. Ama Avşîn geçmiş bir ceset gibi kendisiyle sürüklenme niyetinde değildi. Sevmelere verilecek en büyük anlamın da böyle oluşacağını biliyordu. Sevmenin böyle oluşacağını biraz da.

Ve bir gece yüreğini dağlara vermişti. Bir süredir görüşmediği sevdiğine o geceden birkaç saat önce, günün son saatlerinde ona bir mektup yazmıştı.

Avşîn'in o anını anımsadığı şu evren diliminde O da cebindeki mektubu çıkarıp bir kez daha okuyordu. Avşîn, bir kez daha sevgiyi tanımlamaya çalışıyor, sevgiyi tanımlayan bir kadının ilahi varoluşunu seyreliyordu kendi içine baktıkça.

Mektup.

“Ben gidiyorum dedim, ve sen gittin. Gittin ve yarım aylık bir zaman bıraktın ardında. Şimdi yine uzaklık oluştu. Yaşama haksızlık ediyoruz diyorum bazen. Hep sonrasında verdiğimiz anlamların doğru olduğu çıkıyor ortaya. Ve bu gecikmiş doğruluklar katılaştıkça hep sonraki zamanı anlamlandıran insanî algılarımızı bir kez daha sorgulama ihtiyacı duyuyorum. Hayatı karşılayacak kadar gücümüz yok mu acaba?

Neden hep geç kalıyoruz, ve neden hep yaşarken değil de yaşayıp bitirdikten sonra, üzerine zamanın herhangi uzunlukta bir kısmının gelmesi ardından yeni anlamlar veriyoruz? Ve neden bu sonralıkta oluşan tanımlara gerçek anlam diyoruz?

Sanırım cevabını az da olsa buldum bu sormaların. Yaşam öyle kutsal bir şey ki, o kutsallığı karşılayacak ya da taşıyacak gücümüz yok çoğumuzun. Kendini unutuş ya da savrulmalar bunun uç bir örneği olsa da buna uç olmayan örnekleri de kendi hayatlarımızdan verebiliriz.

Uzaklık varsa, sözler dokunuşsuzluğun uçurumunu kapatmak için dolar, taşar. Yakındayken ise yüksek rakımlı sözler bir dağ olur yükselir durmadan. Söz, uçurumu kapatmıyorsa dağı açar. Uçurumları kapatmayan her söz yüreğimizde yeni bir dağ açar. Yakırken yeni ve aşılması zor dağlar yaratmaktan korkar insan bazen.

Senin ruhunun memleketinde neler mi gördüm?

O memleketin o zamanından izlenimlerimi bil o zaman.

Coşkun nehirlerin vardı. Çılgınca akamayan nehirler. Bir de barajlar vardı. Zamanın demlerinden örülü zamanlar. Ve ben gördüm. Bildim ki, azıcık dokunsam, yıkılacak barajlar. Azıcık dokunsam sadece barajlar yıkılmayacak, coşkun akışlar beni katıp önüne götürecek. Bu yerle bir oluşu sezinlediğim an içimden bir şeylerin “kırp” diye çatırdadığını duyumsadım. Bir şeyler kopacak gibiydi. Sadece yıkmayacak yıkılacak gibiydim aynı zamanda. Sendeki yerle bir oluş bende yansımısını bulmakta gecikmeyecek-

ti. Zamanın demleri ateşe tutulmuş buzdan kaleler gibi olacaktı. Eriyip gidecekti akışın şiddeti karşısında. Belki de yıkılıp gidecekti.

Yapamadım.

Barajları sevmiyorum. Çok olmasa da tanydın. Barajları sevmediğimi göstermekten de hiç çekinmedim. Ama kimi akışlar vardır ki, barajlanmaktan daha çok korkutur kadınları. Sınırları sevmem ama içinde yokolma tehlikesi olan sınırsızlığa da kapılmak istemem. ‘Zaten kimse yokolmaya hazır olmaz dersin’ şimdi. Ben de derim ki, bazen insan yaşadığı zamanın ve anlamın çerçevesini bilmezse, sınırsızlık içinde yutulduğunu fark etmeye fırsat dahi bulamaz. Zaten fark etmek bilmekle başlar.

Bazen insan dalgalarına atılacak bir deniz, uçurumunda kanatlanmasını sınavacak bir dağ başı, hıçkıra hıçkıra ağladığında hiçbir şey demeden onu dinleyecek bir yürek arar. Aslında kendini arar. Kendini arar da, bu isimler altında arar işte. İntihar eden birçok insanın uçurumu ya da denizi seçmesi de benlik arayışındaki başarısızlıktandır. Dalgalara kulaç atamamak ve uçurumlarında kanatlanamamak insanın kendi imtihanında sınıfta kalmasıdır. Kendini aramaya çıkmış ama bulamadığı kadar yaratma gücü de oluşturamamış olmanın bir sonucudur kendini yokediş.

Bir varlık yokluk tahterevallisine dönüştüğünü sandığımız hayat aslında süregelen bir kendini yaratma eylemi olduğunu durmadan hatırlatır. Hem de hiç durmadan. Bir an, sadece küçük bir an dursan yaşam duracaktır. Durmamak yaşamın bir kuralıdır. Durduğun an ölürsün. Çünkü yaşam, canlılıkla hareketle, süregelenlikle mümkündür. Bu tabii ki insanın iç dinginliğinden uzak bir şey değil. Dinginlikte de yavaş da olsa bir akış vardır. Benim söylediğim durmaktır. Bak ne kadar keskin değil mi kelime. İnsan duyunca bile tüyleri ürperiyor.

Belki de zamanın demlerinin barajlar kurmadığı bir yaşam kesiti lazım bana. Böyle bir zaman ve mekân kesiti lazım bana. Bana, beni yok etme ya da yutup bitirme korkusuyla sarmayan bir akış lazım. Kalbimin çeperinde buzdan duvarların yükselmesine mahal vermeyecek bir güneş lazım bana.

Güneşin doğduğunu gözleri kapalı da olsa anlamaz mı insan? O sıcacık dokunuşlar göz kapaklarına ulaştığında bilmez mi çoğunda bizi avutan ve gerçek olmayan fakir ekmeği umudu yaratan. Bilmez mi gerçekten, ne diyorsun şimdi?

Bilmiyor değildim. Çağırarak bir kalp açılmasıdır. Bir çöl susuzluğunu aşıkâr ediş bazen de. Yapmayacağım demiştim, iflah olmadım bir daha yaptım. Kusur işte can. Uzaklıkların hepsini tek tek vurmak isteyen bir kadının kusuru say sen. Mevsimin hesabını yapamayan bir kadının kusuru de, bırak bir tarafına yüreğinin.

O memleket dediğim sendeki mevsimi de anlatayım. Yaz kurağı sanmıştım mevsimi. Oysa hala bahardı. Irmaklar deliydi hala. Hala yarım açılmış yaprakları mevsimin istikrarsız rüzgârıyla tek tek işleyip yorgun kılıyordu yürekler. Sarıp sarmalıyordu sonrasında.

Bahardı hala. Sular çekilmemişti. Toprak kendi esmer teninden bir rengi fırlatmaya devam ediyordu. Esmer tenli insanlar da toprak gibi midir? Rengârenk çiçekleri doğurmak içindir baharların dinmek bilmez uğultusu, kim bilir. Bahar mevsiminde karlar erirken başlayan ve çiçekler açarken bile devam eden uğultu doğum sesleridir değil mi? Doğarken her canlı henüz hiçbir şeye benzemeyen sesler çıkarıyor. Doğa anadan öğreniyorum işte.

Hey can, bahar beni alıp götürüyor. Varlık ve hiçlik duygularıyla yüzleştiriyor. Tüm kadınlar böyledir can, bunu unutma. Ama tüm kadınlar kendini aynı sözlerle, aynı anlamlarla anlatmaz can.

Bahardı hala. İşte yarım ay oldu. Bahar vardı teninde. Ve mevsimin azameti beni çekip duruyordu. Tutunamadım esmer tenli topraktan elçikip... Tutunmak yokolmak gibiydi. Yutulmak istemedim can.

Vahalar yüreğimin toprağını büsbütün örtene kadar çöllerden ya da susuzluktan sözetmemeliyim artık. Kendime bir susma cezası vermeliyim. Kendime diyorum can, dilime ve yüreğime diyorum anlayacağın.

Bu erken mevsime neden geri döndün, bunu söylemeliydin bana. Kimdin ve teninde baharı nasıl açtırdın?

Söyle şimdi, kimsin sen? Nedir seni oluşturan şeyler? Nelerden ibaretsin? Hadi söyle, seni oluşturan şeyler nedir can?

Sütü sağılmayan koyunların memelerine dolan acılar mı doluyor göz çukurlarına? Dolup dolup boşaltılamayanların acısı belki de. Çok içli dışlı olup yaban mı kalıyorum dersin acılara? Anlayabilir miyim?

Bu satırlar hepsi iki şeyden ibaret. Sorulmamış bir soruya cevap ve verilecek bir cevaba soru.

Söyle şimdi. Aldığın cevaplara denk gelen sorunu sor. Ve cevap ver bu acıyla demlenen soruya. Yüreği başka ne alıkoyar ki çürümekten. Sevilmenin insandaki egoyu okşadığı için her insanın sevilme ve beğenilmek istediğini söylüyorlar. Kimi insan sevilince büyümüş. Olabilir. Ama sevilince değil sevince tanrı oluyor insan. Sevenler tanrı oluyor sevdiklerinin karşısında. Böyle olunca sevilene de kul olma ağırlığında durup o sevgiye boyun eğmek kalıyor.

Bir zamanlar kuyunun yusufu yuttuğu söylenirdi. Ya da dağın ferhadı, mağaranın muhammedi.

Oysa kuyu yusufun varlığına bir rahim olmuştu, dağ ferhadın, mağara da muhammedin. Tüm zamanlarda kadının erkeği yuttuğu da söyleniyor. Bu sözün aslı, ana olmanın ötesinde, kadının erkeklerin varoluşuna rahim olması gerçeğidir.

Erkeği yaratan kadındır. Muhammed nasıl mağarada peygamber olduysa, erkekler de kadınların varlığında insan oluyor.

Tanrılaşmak korkutur beni. Ama kul olmanın kendisi büsbütün korkunçtur. O asla kabullenilmeyendir. Seven kişi tanrısı oluyor sevilenin.

Sen nesin can?

Bir söz söyle şimdi.

Sözcüklerin uzağa seslendiği mülteci zamanları, kendi ülkemin esintisinden uzak zamanları hatırlarsın. Hatırlarsın demek haksızlık olur sanırım. Çünkü sen pek unutmazsın olan biteni. Ve özellikle de duyduklarını.

O zamanlar kötüydü. Söylemiştim sana. Zamanın içinden, zamana değe değe akıp gidememek, yaşamın güzellik doğuran san-

cılarıyla yoğrulan yorgunluğunu tadamamak beni eksik kılıyor can.

O zamanlar, zaman beni kesip geçiyordu ve ben hiçbir şey yapamıyordum. Zihni açık olan birinin narkozlanmış bedenine vurulan neşterin dehşeti belki bunu biraz anlatabilir. Acıyı duyum-suyor ama kalkıp müdahale edemiyor kesilip doğranmasına. Yarım olduğunu, bir tamamlanış özleminin sürükleyiciliği olmadan bir eksiklik zinciriyle, derman bulmaz irinli bir yara sızısıyla duyumsamaya benziyor. Dedim ya sakat bırakıyor.

Ben bir devrimciyim. Özgürlük mücadelesini kendime hayat yolu bilen bir devrimciyim ben. Bunu kendi içimde netleştirdiğim andan itibaren kendimi böyle adlandırırdım. Biz diyelim, iki yıla yakın bir zamandır.

Sessiz akışlara bir tekme savurup coşkun ırmakların şelalelerine atılmayı soluk bilmişim can.

Nasıl durabilirim su birikintilerinde.

Ben devrimciyim. Yaşam devrimini her an deli dolu farketmek isterim. Kendi birikintilerimi bile tanımaya meyilliyim. Tanımaya ve onları ırmaklara katmanın can savaşına...

Özgürlük akışıyla coşan bir yaşamı seçtiğim için ve mülteci zamanlar özgürlüğe ters düştüğü içindi tüm sıkıntılar. Sesimin ikili, kırıklı çıkması, sıkıntının çelikten bir haleye dönüşüp beni sarması ve acıya dönüşerek çoğunda tuzlu suları oluşturarak yaraya basması bundandı.

Böyleydi can. Oysa şimdi, oysa yarım bir ay öncesi başkaydı. Sen de tanık oldun can. Zamanla nasıl da sıkı fıkıydım. Nasıl da zamanın tenine değişirdi benim her an. Zaman ve ben, nasıl da birbirimizi kucaklıyorduk değil mi? Zamanı tik-taklardan ve sayılardan bağımsız yaşamak, aslında kendi ruhunu da zamanın yakalamasına izin vermek, emek harcamakla mümkün oluyor.

Sadakat deyince bağımlılık gelirdi aklıma önceleri. Bağımlılıklardan her türlü bağımlılıktan kurtulmayı özgürlük bilirdim. Oysa sadakat bir varolma şartı imiş. Evrende öyle çok enerji var ki, hiçbir yere, hiçbir mekâna hiçbir oluş ya da eşyaya bağlı değiller ve bu bağımsızlıktan dolayı varolamıyorlar. İnsan enerjisine bakarak

evren enerjisinin ne kadar büyük, inanılmaz sınırlarda olduğunu hayal edebiliyorum zor da olsa. Nereye gidiyor bu enerji?

Hele hele varolamayanlar, forma kavuşamayanlar... Bundan olmalı, şimdilerde saatlerin tiktaklarından bağımsız ama zamanın akışlarına bağımlı bir yaşam akışı içinde olduğumun farkındayım. Yoksa doğayı nasıl sevebilirim ki? Benimle hiçbir bağı olmasa, yaprakları nasıl duyumsarım can?

Biliyorum ki, hepsiyle aramda bir bağ var. Ve bu yeni bağımlılık tanımının evrensel hakikate sadakatle bağını kuruyorum artık. İnsanın varoluşu da bununla mümkün oluyor can.

Zaman, insanın içine işleye işleye yaratır insanı. İşlemiyorsa öldürür. Zamanın teğet geçmesi onu katil yapar can. Teğet geçtiği canı öldürür o.

Senin de şahitlik yaptığın mevsimde zamanı katil yapmadım ben. Onu bir tanrı yaptım can. Çünkü zaman beni sevdi. Şimdi bu sevgiyi bir sevdaya dönüştürme niyetindeyim. Ben de zamanı seyerek kullaşmama mücadelemi sürdüreceğim can.

Tanrılarla çok işim oluyor bu aralar, neden dersin? Kendi tanrısallıklarımızı hiçleştirmeden evrenin ve onun en güzel varlığı olan insanın, onun yarattığı toplumun tanrısallıklarına, kutsallarına olan saygımı yitirmedığım için zamana kıymıyorum.

Seni de yüreğine ve kendi tanrılarına emanet ediyorum can.

Hoşçakal.”

Avşîn, o mektubu ona yazdıran zamanları düşünürken yeniden o duygularını anımsadı. Yıkım etkisi yaratan sözlerin şiddetinin bu mektupla yapıcı anlamlara bürüneceğine inanmıştı. Öyle olmasını umuyordu. İncanın tükenmekle yüzyüze kaldığı bir çağda, sevgisinin tanrısallık yaratmasını ve ardında kendi sevgisiyle malyalanmış bir kulluk bırakmak istememişti. Sevilen insanın borçluluğunu bir enkaz yığını gibi bırakmak istemiyordu ardında. Seven insanın yaşadığı gururu sevdiğinde bir ezilme metaforuna dönüştürmek, sevilenin rahman tanrısından gaddar tanrısına dönüşmekti. Avşîn bunu biliyordu. Aslında kendisini biliyordu. Gaddar olamayacak kadar ısrarlıydı rahman olmakta.

Gaddar değildi. Ve hiçbir zaman da olamazdı. Bunu kendi özgür yaşama istemine de aykırı bulmuştu. Kendisini kullaştırma-kadar tanrılaştırmamakta da ısrarlıydı. Ve her bağlanmada, her sınırsızlıkta bir hükmedici tanrısallık görmüştü. Yaratana, doğurana ya da esirgeyen değil hükmeden, cezalandıran ve hep sınavan...

Hepsine birden nokta koymuştu o mektupla.

Gözlerini gölgesinde oturduğu ağacın yapraklarında gezdirdi. Birbirine benzeyen yüz binlerce küçük yaprağın oluşturduğu manayı düşündü. Şu yemyeşil yaprakların varlığı nasıl da gerillaları tamamlıyordu. Nasıl da onlarla, onların o minik bedenleriyle kendilerini tamamlanmış sayıyorlardı. Her yıl newrozda nasıl da gözlemlemeye başlıyorlardı onların cılız ve çıplak dalların uçlarından çıkmaya can atan minik can filizlerini. Nisan'ın ilk günlerinden itibaren yaprakların oluşmasını an an gözlemleyişlerini nasıl da kendi doğumlarıymış gibi izliyorlardı.

Gerilla en çok arkadaşlıklarla tamamlanıyordu. "Heval" olunca tamamlanıyordu her biri. Her bir yaprak da bir diğerinin hevali oluyordu.

Heval kelimesini düşündü. Gözlerini kapattı. Göz kapaklarına güneş vuruyordu. Hoş bir sıcaklık duyumsadı. Heval kelimesinin ruhu güneşin sıcaklığına karışarak geliyordu göz kapaklarına. Kafasında simgesel dilin şekilleri bir dilbilgisi dersinin heyecanlı bir saatindeymiş gibi gelip gidiyordu. Hev-alî Kurmancî'de aynı tarafta olanlar anlamına geliyordu. Heval, Hogir, Hevrê kelimeleri de aynı anlama geliyordu. Hogir, birbirini tutma, dayanışma, birbirine sımsıkı tutunma anlamına gelen hev-girtin sözcüğünden dönüşmüştü. Bu sarılış halaya tutuşmak gibi bir sarılıştı. Birbiriyle aynı düzlemde, birbirine kenetlenmişçesine ve bir ezgiyi yüreğinde hissederek, o ezginin akışına tüm benliğiyle katılarak...

Hev-rê de aynı yolda olmak demektir. Hepsinin anlamları nasıl da ince yürek işçiliğinin dil kalıbına dökülmesiyle oluşmuştu. O anlam akışları nasıl da gelmiş yüksek yerlerin insanların o güzelim dil tasında şekil almıştı. Bir nakkaş nezaketiyle dokunmuş özenle tarihin sinesine eklenmiş bir anlamdı Heval. Unutturulan

dilini öğrenmişti Avşîn. Öğrendiği her kelimedede yeni bir anlam ırmağına doğru süzölmüştü hem de. Kendi dilini öğrenmek, kendi toplumunu sevmek demekti. Halkını seversen dilini de öğrenirsin demişti kendi kendine ilk günlerdeki dilsizlikleri sırasında. Öğrenmişti işte. Artık ona ait bir dili vardı.

Avşîn evdeyken çocukların hastalandığında “anne” diye yardım çağırdıklarını biliyordu. Her çocuğun bir özel tanrısı vardı. Ve her anne kendi çocuğunun mabedi yıkılmayan tanrısıydı. Gerillada ise ilk yardım çağrısında ilk akla gelen sözcük “Heval” oluyordu. İçinden tekrarlayıp durdu bu sözcüğü. Heval...Heval...Heval...Ve Avşîn Heval olmayı, gözler kapalı olsa dahi varlığı bilinen güneş sıcaklığına benzetti. Bu duyguyla gülümserken Zelal’in öfkeli sesiyle gülümsemesini bir kenara bıraktı.

- Ooo Heval Avşîn, biz bir saattir seni arıyoruz, sen burada mışıl mışıl uyu!

Zelal’in hesap soran sesleriyle Avşîn aniden gözlerini açınca, Zelal kendini tutamayıp devam etti azarlamalı sözlerine.

- Uyumuyor da, uyanırken rüya görüyor!

Zelal’in gözlerinden ne kadar öfkeli olduğu anlaşılıyordu. Avşîn hemen toparlandı. Saate baktı.

- Heval Zelal ben saati fark etmedim, biraz odun toplamıştım, sonra biraz oturup dinleneyim dedim, Heval... Aslında... Yani... Ben...

- Tamam Heval, her neyse, geciktin merak ettik, bunca zaman odun toplamak için biraz fazla oldu tabi ki. Hadi odunlarını al gidelim noktaya.

Avşîn son sözlerin ilk sözlerle aynı tonda gelmediğini sezinleyince gülümseyerek ayağa fırladı. Odunlarını şutiğiyle bağlayarak hızla Zelal’in peşine düştü.

Noktaya geldiklerinde herkesin günün akışıyla uyum içinde hareket halinde olduğunu gördü. Her bir gerilla bir şeyle uğraşıyordu. Bir arkadaşı ateş yakmış çaydanlığı üstüne yerleştirmekle uğraşıyordu. Bir başkası dağınık odunları bir kenarda toplamaya çalışıyordu. Bir diğeri az ötede telsiz için büyük pilleri birbirine yaklaştırmış bantlıyordu. Geç uyandığı bu günde kahvaltı bile

yapmadan odun toplamaya çıkmıştı ama topladığı odunlar da pek öyle geçirdiği saatleri dolduracak cinsten değildi.

Neredeyse öğle olmuştu. Açlığını hatırlayıp elini şutiğinin üzerine götürdü. Bir an günü nasıl geçirdiğini düşündü. Banyo yapma planları aklına gelince panikledi. Bir şeyler yiyip hemen dere kenarına gitmezse gerçekten de Amara'nın dediği gibi Keçel Avşin olabilirdi. Biraz daha zaman geçerse bu fırsatı da kaçıracaktı. Hemen koşarak Amara'yı buldu. Ayaküstü bir şeyler konuşup yemekten sonra banyoya gitmeye karar verdiler.

Banyoya doğru giderken patikadan fazla ayrılmadan çalı çırpı toplamaya başladılar. Zamandan kazanmak istiyorlardı. Yol boyu topladıkları kuru dallar suyu ısıtıp giysilerini yıkamaya başlayana kadar onlara yetecekti. Sonrası zaten su ısınadursun gidip gerektiği kadar odun toplarlardı.

Bu davranışlar onlar için konuşmasına gerek kalmayacak kadar yaşam içilemişti. Böyle işler için ayrıca plan yapmazlardı ve bunlar doğasında geliyordu. Susayınca su içmeye benziyordu gerillanın bazı yaşam parçaları.

Küçük derenin sık ağaçlıklı yerine gelince durdular. Birkaç gün önce araziye sakladıkları tenekeyi bulup getirdi Amara. Hızla su doldurup Avşin'in hazırlamakta olduğu ocağın üzerine yavaşça yerleştirdi. Teneke oldukça eskimiş olmalı küçük damlalar sızdırıyordu. Avşin bunu görünce ateşi biraz geriye çekip yakmaya devam etti. Ateş iyice tutuşup büyüyünce ve minik su damlalarının söndüremeyeceği kıvama gelince ateşi iyice bir tenekenin altına itti. Ateş büyüyünce damlalar korkup gelmiyor muydu, yoksa hemen buharlaşıyor muydu belli değildi. Getirdikleri odunlarla ateşi bir güzel destekledi ve birkaç dakika içinde kuru odunlar her şeye rağmen bakmaktan gerillaların kendilerini alıkoyamadıkları bir ateşe dönüştü. İnce odunlardan biri keskin bir üfleme benzer bir sesle birlikte ucunda çakmak yanmış gibi alev çıkarmaya başladı. Birbirlerine bakıp gülümsediler. Gerillada ateşten böyle bir ses çıktığında birilerinin ateşi yakan kişi hakkında konuştuğu söylenirdi. Amara hızlı davrandı:

- Heval Zelal bizden bahsediyor olmalı.

- Evet olsa olsa Heval Zelal olabilir.

- Bak bak, ses durdu. Demek ki gerçekten de oymuş bizden bahseden.

- Ben bazen ses durana kadar sayıyorum isimleri. Takımdaki arkadaşların isimlerini bitirince kız kardeşimi, annemi ya da teyzelerimi sayıyorum. Birinde durur elbet diyorum.

- Hııı.

Amara bir şey söylemedi. “Hııı” yaptıktan sonra arkasını döndü ateşe. Avşîn ateşi seyrediyordu hala. Ayağa kalkıp şutiğini açmaya başladı. Ateşe bakarak konuştu:

- Ateş her şeye rağmen, banyoda da olsa güzel değil mi?

- Bilmem...

- Nasıl yani, sen sevmez misin ateşi.

- Yok, öyle özel olarak değil ama, işimizi görüyor işte. Sevsem de ateşin yüreğimi ısıtacağına inanmam pek.

- Neee, neden öyle düşünüyorsun? Ateşi sevmeyen gerilla yok.

- Heval Avşîn, yeni savaşçılar gibi konuşuyorsun bazen.

- Heval merak ettim, ateşle aranda bir sorun var galiba.

- Evet öyle ama sırası mı bunun?

- Anlatmak istersen dinlemek isterim. Aslında merak da etmiyor değilim.

- Neyi merak ediyorsun?

- Seni, iç dünyanı, arkadaşlarla ilişkilerini...

- Nasıl yani?

- Şöyle. Genelde herkesle ilişkilenen ama hep bir mesafeyi, bir aralığı bırakmanı sağlayan gerekçelerini... Ne bileyim seni merak ediyorum işte.

Amara şutiğini çıkarırken durakladı. Başını kaldırıp Avşîn’e baktı gülümseyerek ve şaşkınlıkla.

- Vaayy, banyoya gelmesek söylemeyeceksin bu gizli meraklarını demek.

- Değil tabi ki. Bir zamanın ve mekânın oluşmasını bekliyordum belki de. Öyle pat diye soramaz ki insan.

Amara bir an Avşîn'e baktı, sonra dönüp ateşe baktıktan sonra açıp elinde tuttuğu şutiğini bir ağacın dalına bıraktı. Yönünü suya doğru çevirip kendisiyle getirdiği iki küçük bidonu doldurmaya başladı. Suyu doldurmak bahaneydi. Dere kurumamıştı ya. Önlerinde akıp gidiyordu işte. Bir şeylerle uğraşarak zamanın oluşmasını bekliyordu.

Bidonlar doldu. Su hafif ısındı. Amara ceplerini kontrol ettikten sonra gömleğini ve şalını çıkarıp yandaki kayanın üzerine bıraktı. Ardından tişörtünü ve eşofmanını da çıkarıp diğer elbiselerin üzerine bıraktı. Askeri kefiyesini bir omzunun altından geçirip çaprazlama bağladı diğer omzunun üzerinde. Sivrisinekler bir saniye dahi durmuyorlardı. Az da olsa kendini koruyabiliyordu bu kefiye yöntemiyle.

Yanında getirdiği bir metrekarelik naylon parçasını çember şeklinde dizdiği taşların üzerine açarak pratik bir leğen yaptı kendine. Elbiselerini içine koydu, sabunu üzerine bıraktı ve az ısınmış sudan salça kutusuyla birkaç kutu alarak elbiselerinin üzerine döktü. Amara hızla bir kez yıkayıp bitirdiği elbiselerini bir kez daha yıkamak istiyordu. Bu arada su da iyice ısınmıştı. Sıcak suyla da bir el daha yıkasa tamamdı. Suyu alıp giysilerinin üzerine döktükten sonra tenekenin üzerini soğuk suyla doldurdu. Birkaç dakika içinde giysilerini yıkadıktan sonra derede iyice durulayıp hemen yandaki çalılıkların üzerine serdi.

Amara dönüp Avşîn'e baktı. Avşîn daha ağırdan alıyor gibiydi ama o da bitirmişti işini. Banyo yapmak için yeni ekledikleri suyun ısınmasını bekleyeceklerdi. Birkaç dakika demekti bu. Avşîn de durup ona baktı. Giysilerini güneş gören bir ağacın üzerine serdikten sonra gelip Amara'nın yanındaki taşın üzerine oturdu.

- Heval Amara. Bence ne olursa olsun ateşe küsmemelisin. Hele hele bizler için ateşin anlamı daha bir başkadır değil mi? Ateşin ve güneşin çocukları diye boşuna demiyorlar. Düşünsene ateş olmasaymış bu dağ başlarında analarımız ve atalarımız nasıl hayatta kalmış! Ve de bizler tabi ki. Bunu en iyi bilecek, kendi yaşamlarımızdan bilecek olanlar bizleriz değil mi?

- Evet öyle. Söylediklerin doğru Heval. Hepsini kendine çok defa söyledim. Özellikle gerillaya katıldıktan sonra bunları söylemediğim gün yoktur hemen hemen.

- Yani bu kadar güncel olarak yaşıyorsun ateşle çelişkini öyle mi?

- Ateşin insanları ısıtmak için değil de yakıp yok etmek için kullanıldığı bilgisine sahip olduktan sonra nasıl bilmezmiş gibi davranabilirim ki!

Amara'nın son cümlesi biraz öfkeli çıkmıştı. Hızla söylemişti sözünü. Ve susmuştu.

Avşın uzun bir zaman yaşayan ama kabuk tutmuş bir yaranın kabuğunu kaldırdığını anladı. Utançla başını öne eğdi. Pişmanlıkla. Avşın'ın suskunluğu pişmanlığını, utancını, o birkaç saniyeyi geri çevirme istemini yansıtıyordu. Amara bunu anladığı anda sertçe söylediği sözlerin Avşın'deki derin etkisini fark etti.

- Heval Avşın, sen hiç gördün mü ateşin sadece insanları yakmak için kullanıldığını?

- Yok Heval, nerden göreceğim?

- Ben de görmedim!

- Ay Heval, öyle bir söyledin ki ben de gördün sandım.

- Görmedim ama onu gören insanların gözlerini göre göre yaşadım bu yaşamı.

- Nasıl?

- Biliyor musun, mücadeleye katılmamın temel gerekçesi de işte öyle insanlardan, gözlerinden alevlerden ölümlerin hiç sönmediği insanlardan kaçmaktı benim. Kendime çok defa sordum kim olduğumu. Ve her sorduğumda 'sen insansın' cevabını veriyordu içimdeki bir ses. Ve ben bu sesin bana verdiği cevabı kabul lenemiyordum.

"İnsan neydi, ne demekti! Her gün ölümü gözlerinin derinliklerinde yaşaya yaşaya yaşamı unutanlarla yaşamak ve onların gözlerine ölümü çivileyenlerden olmak beni utandırıyor. Ve utandıran gerçekten kaçmak istedim hep. Küçüktüm bunu fark etmeye başladığımda. Ama mutlu değildim. Tüm çocuklar gibi yaşıyor-

dum. Onlar gibi oynuyor, koşuyor, üzerimi kirletiyor tüm oyunlara katılıyordum ama onlar gibi mutlu olamıyordum.

Sanırdım ki bir şeylerin eksikliğindendir bu mutsuzluk. Sanırdım benimle oynayacak kardeşlerim yok diyesidir, onların eksikliğinedir mutsuzluğum. Ben kendi kendimi tamamlayamayacak kadar küçük olduğum içindir sanırdım mutsuzluğum. Öyle bilirdim. Onlar olsa mutsuzluğum bitecek sanırdım. Öyle olmadı. Büyüdüm. Arkadaşlarım oldu, oyunlar oynadım, koştum yoruludum. Ama eve gelince biterdi her şey. Filmin bitmesiyle ekranın kararmasına benzerdi her akşamüstü.

Ev sessizlik hükmündeydi. Kardeşlerimden hiç söz edilmezdi evde. Kimi zaman adları geçse bir fırtına eserdi. Ve o fırtına herkesi susturduktan sonra dinerdi. Kimse konuşmazdı onlar hakkında. Ben de küçük olduğumdan bilmezdim ve sormaya da cesaret edemezdim.

Yaşamı anlayacak ve karşılayacak yaşa gelmiştim. Ama mutsuzluğum yokolup gitmiyordu. Bir gün nenem bana bakarken onun gözlerinde ölümün kılıç keskinliğini, ölüm korkusunu, insanın sınırlarını, insanın kimi zaman kötülükte sınırsızlaşabileceğini anlattığını sezinledim.

Neneme her sorduğumda geçiştirdiği soruları bir kez daha sormuştum o gün. Hayatımda hiç unutamayacağım gözlerle baktı bana. Gözlerinde iki ateş topu vardı sanki. Gözler gitmiş ve yerine közler gelmişti. Sonra önüne baktı. İç çekti ve ardından ‘ya staaar’ diyerek ellerini havaya kaldırdı. Bir şeyler mırıldandıktan sonra ellerini indirdi ve elimi tuttu.

‘Artık büyüdün, artık yaşadıklarımızı öğrenme zamanın geldi. Ama hiçbir zaman sana, bu evin tek çocuğu olan sana bunları anlatmayı düşünmedim. Hep senden gizlemek istedik. Anan ve baban da öyle düşündüler. Çünkü şimdi anlatacaklarım hiçbir zaman bir insan evladının duymaya layık olmadığı şeylerdir.’ ”

Amara nenesinin söylediklerini anlatırken bir an durdu ve Avşîn’e baktı. Durmakla devam etmek arasındaki kararsızlıkta gibiydi. Bakışlarını Avşîn’den aldı ve devam etti:

“Farzet ki başka bir ülkeye gezmeye gitmişsin ve sen yokken ülken tümünden yok olmuş. Sen say bir adadır senin ülken ve sen dönene kadar tümünden batıp gitmiş. Enkazı dahi kalmamış. Deprem değil ki evinin yıkıntıları arasında anılarından bir kendin kurasın. Yıkıntının dahi bırakılmadığı bir insan nasıl yaşayabilir ki... Ama yok. Nasıl bir şey bu?”

Kendini hiçbir şeysiz ve hiçbir mekânsız nasıl varedersin demek istiyordu. Sorusu Avşîn’i korkutmuştu. Avşîn sessiz kalarak konuyu anlamadığını ve hiçbir yorum yapamayacağını anlatmak istemişti. Daha çok Amara’nın yaşadıklarını dinlemek, onu tanımak istiyordu. Dinlemeleri aynı zamanda Onu tanımadığı zamanların da özeleştirisi oluyordu. Avşîn bir süre susunca Amara yeniden devam etti anlatmaya:

- Enkaz diyorum da ortada bir enkaz yok aslında. İnsanların yüzlerinde ülkelerinin, tüm varlıklarının, tüm anlamlarının yakılarak yok edildiğine dair izler var. Bir tek kül kalmış sanırsın o zamandan. Oysa kül nedir ki! Bir küçük rüzgâr alıp götürür külleri. Evet Heval. Ateşten izlerin insanların gözlerini dağladığı bir zamandan söz ediyorum. Ben görmedim o zamanları. Yangını görmedim. Ateşleri görmedim. Ama ateşten geçmiş, üzerine yangının külleri serpilmiş insanların capcanlı hafızasıyla yaşadım yaşamı.

“Cehennemdeki yangını anlatmak zor olmasa gerek. Okullarda zaten öğrenmek zorunda kalmışız hepimiz. Ateş kuyularıyla korkutulmuş insanlık. Ateş kuyularıyla, kaynar kazanlarla ve erim erim eritecek ateşler ortasında yaşamak zorunda kalmakla... Ama bu ateş yerin yedi kat altında değil. Yaşarken bize uzak bir cehennemde de değil. Günahkârların cezalandırılacağı öbür dünyada değil, bu dünyadadır. Tam da yanı başında insanlığın, gözlerinin önünde, gözlerinin içinde. Vebali tanrıların boynuna kutsal kitapları ardına alıp yangınları çoğaltmak kutsallık olabilir mi sence? Cennetimsi yaşamların cehenneme çevrilmesi bu olsa gerek.

Soğuk bir kış gecesiymiş alevler yükseldiğinde. 78 yılının Aralık ayıymış. Nurhaklar, Engizekler, ateşi söndürmek istercesine soğuk rüzgârlar estiriyormuş. Belki de nenemin bugün etmeye de-

vam ettiği duayı duymuştu dağlar. İnsanların hawarını ilk duyan dağlardır. Kanlı ve ateşten bir zaman yazılmış tarihe o zaman. O zaman tekmił yangına dönüşen bir zaman aralığıymış. Öyle bir zamanmış ki, çıra ışıklarının uzaktan soluk soluk sızdığı her bir ev ateşten bir topa dönüşmüş. Mevsimi hepten yakmış bu yangın. İklimi yakmış. Toprağı, insanı... İnsanı yakmış. Öyle bir yakmış ki, yangından geriye kalanlar çok uzak, hayal dahi edilemeyecek kadar uzaklara savrulmuş. Bu yangın her yangın gibiymiş biraz. Biraz da hiçbir yangına benzemezmiş. Kara kış bu. Ateř ısıtmaz mı insanı? Isıtmamış. Yakmış kül etmiş.

Kendi cehennemlerinden kurtulamayanların cennetsizliklerinin öfkesi belki de.

Dedim ya, 78 kışymış. Beş altı gün boyunca Alevi Kürtlere ait evlerin kapılarına kocaman çarpı işaretleri boyanmış ve bir hafta boyunca işaret konulan tüm işyerleri yakılmış. Bu bir hafta içinde binden fazla ev yakılmış, birçok insan evini bırakıp kaçmak zorunda bırakılmış, birçok değer talan edilmiş. O ateşten zaman aralığında çok insan katledilmiş. Katliamın korkusu derin izler bırakmış. Yüz binlerce insan kendi topraklarında kendisi olamayacağına inanarak terk etmiş binlerce yıllık toprağını.

Bizimkiler de bunlardan biri işte. Çekip gitmişler. Yana yakıla, ateşlerden geçe geçe, ateşleri içe içe gitmişler. Zehir içen gibi bırakıp gitmişler evlerini, bahçelerini, ömürlerini verdikleri topraklarını.

Bir topluma yapılacak en büyük saldırı onu kendi kutsalıyla öldürmektir. Bunu yapmışlar işte. Ateşi ve güneşi kutsal bilen, yaşamının merkezine bu değerleri yerleştiren insanları ateşte öldürmüşler.”

Avşın, Amara’yı dinlerken onda derin izler bırakan özel şeyin ne olduğunu bugün öğrenip öğrenmeyeceğini merakla bekliyordu. Bu arada banyoyu bitirmişlerdi. Saçlarını tarayıp ördüler. Giysileri sıcak güneş altında kurumuştu. Toplayıp temiz giysilerini giydiler. Derenin kenarındaki yassı bir taşın üzerinde durarak karşılıklı şutiklerini bağladılar. Yeleklerini giydikten sonra tenekeyi boşaltıp aldıkları çalılıkların altına bıraktılar. Bidonları doldurdu yine

Amara. Avşın de ateşi söndürdü. Tam da ateşten, yanmaktan ve yakılmaktan söz ederken söndürmüştü ateşi. Bir yangını söndürüp yürekleri serinletmek istercesine su döktü ateşin üzerine. Henüz Amara bitirmemiş olsa da kendi yüreğinin akışını anlatmayı, onun yüreğini serinletmek, onun yüreğindeki ateşi söndürmek istercesine su döktü Avşın.

Kürtlerin eski inançlarına göre ateşe su dökmek günahtı. Her ateş, ateşten inançların sönmediğine tanıklık ediyordu. Dörtler de dememiş miydi “Ateşe su dökmeyin, su döken ihanetçidir!” Unutturulmaya çalışılan bir tarihin zindanlardan bilinçle yükselmesinden başka ne olabilirdi ki bu çılgınlık. Amara’nın anlattığı ise bir başka ateşti. Bir başka dildi. Bir başka zamandı.

Avşın merakla sordu.

- Heval peki sizinkiler nerdeymiş o zaman, ne yapıyorlarmış?

- Bizimkiler de katliamın tam orta yerindeymiş. Faşistler evlere saldırdıklarından kapıları kilitleyip odaların iç taraflarına çekilmişler. Faşistler tüm camları kırmışlar, kimi evlere camlardan gaza batırılmış bez toplarını tutuşturup atmışlar. Çatışmalar giderek artıyormuş. Babam bizim yanımızda durup bizi korumak için kalmış evde. Çatışmalar artınca dayanamayıp o da gitmiş çatışma yerine.

“Babam da genç o zamanda. Ben iki yaşındayım. Annem yeni doğum yapmış. Erkek kardeşim varmış daha dört aylık. Annem kucağına bağlamış onu. Nenem benim elimden tutup alt kata indirmiş kendisiyle. Babamın gittiğini gören faşistler ona yetişemeyince eve saldırmışlar. Kapıları kıramamışlar ilk anda ve gözleri dönmüş. Vahşetin sabırsızlığıyla ateşe vermişler evi.

Nenem evin en alt katında, aslında bodrum gibi bir küçük bölüm var ordaymış. Üst katı görmüyor, yaşlı zaten. Ama gürültüleri duyunca işkillenmiş. Beni bir köşeye gizleyip iyice tembihlemiş. Ben hatırlamıyorum tabi hiçbir şeyi. Hatırlanacak nesi var ki. Kim hatırlamak ister ki böyle bir şeyi.

İçerde yangın çoğalıp dumanlar artınca anam kapıyı açıp çıkmak istemiş. Faşistler kapıyı açıp çıkmak isteyen anamı alevlerin

içine itmişler yine. Anam direnmiş onlara. Yüzlerine geçirmiş tırnaklarını. Kendini korumaya çalışmış. Sonra kucağına bağladığı çocuğu fark etmişler. Anamı çekip almışlar alevlerin içinden. Bir an anam da ‘çocuğu var deyip acıdılar herhal’ diye düşünmüş ya, büyük yanılmış. Acıma duygularının hiçbir şekilde harekete geçmediği eşiktelermiş onlar.

Dört aylık kardeşimi anamın kucağından söküp almışlar. Anam bakmış onlara ne yapacaklar diye. İleri atılmış çocuğu onlardan almak istemiş. Birkaçı anamın üzerine abanıp engellemişler ve sınıksız tutmuşlar onu. Anam dehşet saçan gözleriyle onlara bakarken çocuğu ateşe atmışlar. Anam irkilerek çığlık çığlığa ateşe yönelmiş. Faşistlerin derdi sadece öldürmek değilmiş. Anama yapışmışlar, bırakmamışlar ne çocuğunu kurtarsın ne de çocuğuyla birlikte yansın anam. O minicik beden damla damla erimiş anamın gözlerinin önünde.”

Amara durakladı burada. Hiç görmediği kardeşini mi düşünüyordu. Hatırlamadığı anasını mı?

Amara’nın zihninde insanın insanı nasıl yaktığı sorusu çınlayıp durmuştu yıllarca. Yine aynı soruyla karşı karşıyaydı. Anlatmaya devam etti:

- Anam atamamış kendini ateşe. Kardeşimden tek bir küçük iz bile kalmayana kadar izletmişler anama. Anam kendi bedeninde tek bir anlam damlasının kalmadığını düşünmüş olmalı. Çığlık çığlığa kalmış sonra yığılmış yere kadıncağız.

“Faşist grubun içinde bizimkilerin komşusu olan bir adam varmış. İşte son darbeyi o vurmuş. Anamı tutup atmış alevlerin ortasına. Canından bir parça erim erim eritildikten sonra yaşamın olabileceğini tahayyül edememiş olmalı anam. Ölü bir yığın gibi sürükleyip atmışlar alevlerin içine.

Nenem gürültüler duyunca çıkmış yerinden üst kata gitmeye çalışmış. Kucağında bebeğiyle yukarda kalan gelinini merak etmiş. Tam bodrum kapısından çıkacakken biri tutup onu itmiş geri içeri. Bakmış komşunun oğlu. O da kavganın tam ortasındaymış. Ona sert bir bakmış, kızarak ‘herkesi öldürüyorlar ana, nereye

gidiyorsun, git torununa sahip çık!' demiş. Nenem kalakalmış yerinde.

Bizimkilerin evinden karşı binanın arka cephesi görünüyormuş. Bunların hepsini işte orada ikinci katın bir köşesine gizlenmiş bir komşu görüyormuş. Orta yaşlı bir amcaymış. Binanın yıkılan duvarının bir köşesine gizlenmiş seyrediyormuş olanları. Aslında bina yıkılırken ordaymış ve kalmış orada. Çatışmalar artınca orada kalmanın daha güvenli olacağını düşünmüş ama zaten oradan çıktıktan sonra da pek yaşadığı söylenemezmiş. Ondan söz ederken 'O gün, onları seyrederken ölmüştü o da' diyorlardı hep.

Elinden hiçbir şey gelmemiş o amcanın. O yıkıntılar arasında yıkılmış yaşamı. Ne görmüşse insanlığın utancına dair, orda görmüş. Kardeşimi alevlerin içine atan adam dedim ya, o da komşumuzmuş. Hem de 'güler yüzlü, iyi huylu, temiz bir insan' dedikleri biriymiş. İşin en kirli tarafı da, katliam başladıktan sonra saldırılarda en fazla yer alması, en çirkin girişimleri başlatan gruplarda onun bulunmasıymış. Hatta komşusunun kızı olan bir küçük kız çocuğuna tecavüz edip onu öldürdüğünü de görmüş o amca.

O amca bir insanın görmemesi gereken ne varsa görmüş enkazın altından. Zaten olaylar yatıştıktan sonra da çıkamamış bir süre. Gelip onu bulmuş birileri tesadüfen. Enkazın altında enkazla bütünleşecek kadar yıkılmış adamcağız. Gördükleri karşısında yüreğinin enkazını ömrünün geri kalan kısmında hiçbir zaman yok edememiş.

Nenem anlatırdı onun ilk çıkarıldığı günkü bakışlarını. Konuşmaya yeltenmiş sesi çıkmamış. Bir hırıltı duymuşlar sadece. Komşuları biraz sıcak çay içirmiş, çorba yedirmiş, biraz sıcak tutup kendine getirmişler. Birkaç yıl boyunca deliler gibi dolaşmış, sonunda acıya yenilmiş o da. Hiç konuşmuyor diyorlardı. Sadece susuyormuş. İnsanın insana yaptığı karşısında söyleyecek bir şey kalmadığını düşünmüş olmalı.

Ben nenemle kalmışım işte o zaman. Öyle kurtulmuşum. Babam da yaralananların içindeymiş. Uzun bir süre gelmemiş, bizi bulmamış. Nenemle ben de sözde faşist gruptan korunma adı altında kışlada toplananlar arasındaymışız. Orda da ölümüne bek-

letmişler bizi günlerce de ölmemişiz işte. Sonra konu komşu toplanmış, bir süre bakmışlar bana. Anam yok. Ağlayıp duruyorum zır zır.

Bir yıl geçmiş ortalıkta iyice kötü olmuş durumum. Bunu da gerekçe yapmışlar ve babamı evlendirmişler bizim oralardan biriyle. Beni o büyüttü. Ana dedim ona. Ama anamın alevlerin ortasına atıldığını, çocuğu erim erim eritildikten ve ona seyrettirildikten sonra onun da vahşice katledildiğini çok sonra öğrendim.

Böyle işte Heval. Ateşin insanları, hatta bir insan bile sayılamayacak kadar minik yavruyu damla damla erittikleri zamanların izlerini gördüm ben. Hiçbir şey hatırlayamayacak kadar küçüktüm o zamanlar ama tüm acının nenemin bakışlarından benim benliğime taşındığını hep duyumsadım. Sonradan öğrendiğimde de bu acıyı yaban bulmadım. Ama kolay da kabullenemedim tabi.

Nenemin gözleri tüm hikâyenin acısını veriyordu ona bakan herkese. O günleri yaşayan insanların acılarını sürme yapıp gözlerine sürmüştü nenem. Acı onun gözlerinde sabitlenmişti. Sanırsın nenemin gözleri acının has evidir. Kendi eviymiş gibi orda duruyor, hiçbir yere gitmiyordu acı. Nenem bana bunları anlattığında ortaokulu bitirmiştım. Anlam veremedim. Bir korku filminden kesitler anlatıyor gibime gelmişti. Nasıl bir insan başka bir insana bunları yapardı? Nasıl güvenecektik insanlara, ben nasıl güvenecektim bu genç yaşımda insanlara, nasıl yaşayacaktım onlarla?

Hele insan komşusuna böyle bir şey yapabilir miydi? Yapmıştı işte, anlatıyordu nenem. Film de değildi. Acı onun içine işlemişti. Ona yapışmıştı acı. Bırakmıyordu onu ve ölene kadar da bırakmadı. Nenem gördüklerinin, duyduklarının utancını hep yaşadı. Sırtındaki kamburu insanlığın utancını yüklenmişçesine artıyordu giderek. Hayat ona fazla geliyor derdim. O hayatın bunca kirli yanını taşıyamayacak kadar narin yürekli bir kadındı. Ama yürek mi kalır! Paramparça olmuştu onda yürek denen şey. Bir topak pıhtılaşmış kandı yürek onda. Başka bir şey kalmamıştı yürek namına.

Nenem bana anlattıktan birkaç yıl sonraydı. Bir arkadaşımдан daha benzer şeyler duydum. Gittim yanına sordum. Neydi bu, o ne

biliyordu o ateşten zamanlar hakkında, ne duymuştu? Onu dinledikten sonra nenemin anlattıklarını ona anlattım. O arkadaşımın hep tartışmaya başladık. Genç olmamıza rağmen yüreğimizdeki yarımlığın, içimizdeki mutsuzluğun o zamanların hafızalara kazındığı acılardan kaynaklandığını anlayacak kadar şey öğrenmiştik.

Bir zaman sonra o arkadaşımın birlikte derneğe gitmeye başladım. Bizim arkadaşlarla tanıştım. Ve en sonunda da bu acıyı gerilaya katılarak aşacağım inancını yaşadım. Bizlere bu acıyı yaşatanlara karşı savaşılmadıkça, dört aydan fazla yaşamasına izin verilmemiş olan o insan yavrusu kardeşimin acılarının hesabını onlara sormaya, nenemin gözlerindeki acı hafızayı hangi cesaretle yaratıklarını faşistlere ve bize düşman tüm sisteme sormaya karar verdim. Ondan sonra katıldım ben Heval.”

Amara sustu bir an. Avşin o zamanlara gitmişçesine derin bir sessizlik içindeydi. Başını diğer tarafa çevirmişti. Amara ona seslendi, Avşin cevap vermedi. Amara yaklaşıp baktı yüzüne. Avşin’in sessiz gözyaşlarını gördü. Ona sarıldı. Avşin’in başını göğsüne bastırdı. Avşin hiç direnmedi bu sarılışa. Sessiz ağlaması sesli devam etti kısa bir süre. Sonra Amara’ya dönerek:

- Heval, Başkan, acılarla örülen ilişkilerinize layık olun derken aslında sadece buradaki ilişkilerimizi kastetmiyor bence. Tarihimizin öyle çok acıları var ki. Aslında acılarımız da parçalı olduğu için mücadelemiz bu kadar zorlu geçti. Bunları bütünleştirdikçe de kendimiz oluyoruz. Parçalılıktan kurtulup belki de aradığımız bütün oluyoruz.

- Hıı. Zaten beni buraya getiren de bu acılı tarihin ortaklıklarıydı. Acıyla örülüyorsa tarihimiz, acı aynı zamanda bizi birleştirici bir unsur oluyor. Tabi bunu her zaman olumlamak iyi bir şey değil ama tarihi de yok sayamayız. Nihayetinde bizleri buluşturan ve ortaklaştıran da bu yeni toplumsallığımız değil mi?

Avşin cevap vermekten çok onun iki elini birden tutup sıktı. Oturdıkları kayadan birbirlerine tutunarak kalktılar. Raxtlarını bellerine taktılar. Silahlarını omuzlarına attılar. Birbirlerinin dünyasına kucak açmanın, acılarla örülen yoldaşlıkların, yaratmaya

ömürler adadıkları anlam dünyasını büyüttüğünü yüreklerinde duyumsayarak patikada ilerlemeye başladılar.

Amara anlattığı acı hikâyelerin ağırlığındaki Avşın'ı düşünüyordu. Onun yüreğine yüklediği ağırlığı az da olsa azaltmak istiyordu. Sessizlik sürdükçe o ağırlığın giderek çoğaldığını ve Avşın'den taşıdığını görüyordu. Anlattıkları onu da başka bir zamana götürmüştü. Ve başka bir mekâna... O mekânı düşünüyordu. O mekânı düşünürken adımlarını taşıyan toprağı bir başka duyumsuyordu.

Birden konuşmaya başladı.

- Heval, biliyor musun bizim oralarda kutsal türbeler var.
- Nasıl türbeler, öyle bildiğimiz mum yakılan falan mı?
- Evet tam da öyle türbeler. Tabi bunlar ermiş insanların türbeleridir. Bizim akrabalarımızın komşu köyünde bir Hemê Tozî türbesi vardı. Türkçe Çıplak Ahmet anlamındadır. Çocukluk yıllarımda ailemle birlikte ziyaret ettiğim kutsal bir mezardı.

Mezarları ziyaret etmek dinsel bir inanca bağlanmış bir yapıtımdan kaynaklı değildi. Ya da benzer amaçla ödenmesi zorunlu olan bir borcun yükünden kurtulmak anlamındaki bir gerekliliğı yerine getirmekten değildi. Aslında bir zamanlar yaşamış olan insanlara, onların yarattıkları anlam damlalarına ve bizlere bıraktıkları özgür zamanlara inanç mirasına saygının bir ifadesiydi ve çocukluk yıllarımıza tutunarak kendini ölümsüzleştiriyordu.

Elbistanlı bir dervıştır Hemê Tozi. Tarihin tanıkları, Hasanali aşiretinden olduğu ve Mistê Mala Çellê adında bir seveninin O'nu alıp Pazarcık'taki Kirne köyüne getirdiğini söyler. Hemê Tozî'nin kendi köyünü bırakıp bu köye geliş nedenlerini bilmiyordum. Tabi kendi yerleşik algılarımla bunun illa geçerli bir sebebi olmalı diyordum. Hem de büyük ve önemli bir sebebi... Bir keresinde o köyden bir amca gelmişti. Ben o zamanlar liseyi bitirmişim, üniversiteye gideceğim. Sorayım dedim Hemê Tozî'yi. Anlattı o amca. Anlatırken o da dedi gelmiş Elbistan'dan Pazarcığa. "Neden gelmiş, Mistê Çellê O'nu niye getirmiş?" diye ısrarla sordum tabi. Soruma karşılık aldığım cevap çok sade. Sadece insanlara özgü ve

de hiçbir karşı sav ileri süremeyeceğimiz kesinlikte... “Sevmiş getirmiş...”

- Ne cevap verdiler?
- Sevmiş getirmiş dediler.
- Öyle mi dedi o amca?

- Evet, aynen öyle dedi. Ben de bekliyorum, işsizlik desin, arsa, bağ bahçe kavgaları falan desin. Âşık olmuş bir kıza da peşinden gelmiş desin. Yok. “Sevmiş getirmiş işte” dedi durdu o amca. Sebep sonuç ilişkilerine alıştırılmış zihnimde böyle bir cevap bir duvara çarpmış gibi oldu ilkönce. Bu cevap tüm boşlukları doldurmayacak diyordum ama inan Heval Avşîn, o söz, o yarım sandığım cevap, o söz yüreğimden taşacak anlamlara kapı araladı.

Bir dervişin yüreğini alıp bir yerden başka bir yere götürmesi için yeterli bir gerekçeydi sevmek ve sevilmek. Hem sevmekten daha büyük bir gerekçe olur muydu insanı yürütmek için. Tanrı “yürü” derse kul durabilir miydi? Tutup elinden aşığın “gel” dese maşuk, kim durdurabilirdi aşığı bir noktada.

Aşığın yüreğinde maşuğun yaktığı ateş dağ dağ dolaşmayı arzularsa, hangi âşık durabilir yerinde? Maşuğun bir işaretiyle içinde volkanlar tutuşan âşık, o andan itibaren çıkar yürek yolculuğuna. Bir sevenin istemini bir tanrı buyruğu bilip O’nun ardından gitmek, gittiği her zaman ve mekânda tanrıyla bir olacağı, tanrı-sallaşacağı inancından kaynaklanır. Yürekte daha güçlü tanrı olur mu ki insanı alıp bir diyardan başka bir diyara götürsün. Kiminde diyar diyar dolaştırsın, dağ dağ gezdiresin.

Başka bir tanrı var mıydı ki yerleşik anlamları yerle bir etsin, rüzgâra savursun her bir zerresini ve anlamı evrenin tüm zamanlarına dağıtsın?

Hemê Tozî bizim oralarda iyi tanınır. Herkes türbeye ziyaretine gider. Sağken onca severler miydi diye merak da etmedim değil. Ama anlatılanlara göre yaşarken de öyle sevilen biriymiş. Halk O’nun kerametini inanmış ve kendi utangaç giyinikliğine rağmen O’nun cesaretli üryanlığını kabul etmiş. Belki de kabul etmekten başka çare görmemişlerdir. Bu kabullenişin bir yanı da Hemê Tozî’nin kendini herkesin kabullendiği bağlardan koparmasına,

kendini özgür yaratışına bağlıdır. Kendi varlığını kendisi olarak tanımlamak ve bu tanımdaki varlığını toplumuna kabul ettirmek sadece özgür yüreklere mahsustur.

Ben küçüklüğümden beri Hemê Tozî'nin kerametlerini dinlemiştim. Her bir kişi ona dair bir kıssa bilirdi bizim orda. Giderek kısıliyordu bu kerametleri anlatanların sesleri. Kerametler yok oldu denecek kadar azaldığından onların şahitliğini yapan sesler de giderek azalıyordu.

- Heval Amara, kerametler kalmış mı aklında, anlatılan o hikâyeler ya da?

Amara, Avşîn'in o ağır havadan az da olsa sıyrıldığının sevinçiyile heyecanla devam etti.

- Onun verdiği kuru bir dalın yeşerip kök saldığı, bir yemyeşil ağaç olduğu söyleniyor.

Çocukları olmayanlara verdiği elmanın kerameti de anlatılanlar arasında. Hemê Tozî çocuğu olmayan birine elma vermiş ve ona demiş ki, "Al bu elmayı eşine ver, yesin ve bir Hasan bir de Hüseyin'in gelsin!" Yıllardır çocuğu olsun diye dualar eden adam büyük bir inançla sarılmış elmaya. İnanç işte, "nereye yöneltsen, nerden gerçekten istesen ordan gelir" derdi annem. Belki de karşılıklı iki inanç gücüdür burada arzuyu gerçek kılan.

Hemê Tozî'nin yüreğinin gücü o çaresiz adamınkiyle elmanın zerreciklerinde buluşarak birleşmiş ve ikisinin hayali henüz doğmamış olan Hasan ile Hüseyin'in annesi olacak kadının rahminde hakikate dönüşmüş. Bu inançla dolan adam dervişin söylediklerini aynen uygulamış. Aradan bir yıl kadar bir zaman geçmiş ve adamın ikiz çocuğu olmuş. Dervişin söylediği gibi birinin adını Hasan ötekininki ise Hüseyin olmuş.

Kimileri kara kışın ortasında, kar yağarken çırılçıplak gezdiğini söyler. Kimileri de kurt sürülerini yaydığını. Kış günlerinde özellikle karın çok olduğu zamanlarda aç kurtların köylere saldırdıkları, hayvan bulamadıkları, avlanamadıkları zamanlarda insanlara saldırıp onları parçaladıkları ve yedikleri bilinir. Hemê Tozî'nin karda kuzu yayar gibi kurt sürülerini yayması ise kurtlardaki saldırganlığı giderecek bir enerjiye, bir yürek gücüne sahip olduğun-

dan olmalı. Öldürmeye, kesinlikle yok etmeye kodlanmış saldırılar karşısında yüzyılın öğrettiği silahlanmak, çelik zırhlarla donanmak ve nihayetinde ölmek için öldürmek anlayışından çok uzakmış O. Onun yaptığı silahlarla, kalın giysilerle ya da korunaklarla kuşanmak yerine tam tersine soyunmak, ne varsa üzerinde sıyrıp atmamış.

İnsanın ve çıırılçıplak insan yüreğinin en büyük güç olduğuna inanan insan felsefesini kendi bedeninde somutlaştırmış bir hakikattir Hemê Tozî. Bu hakikat onu kendi köyünden çıkarıp kendi topraklarından taşırdığı gibi bizim memleketin her yerine de durturmuştur adını. Üryan yürek kendini doğayla bütünleştirmiş ve görünür bir hakikat olarak yöre insanının yüreğinde yer edinmiştir.

Kendi zamanının dışına çıkmış bir yürekmiş Hemê Tozî. Yaşamın gerçek anlamını sevdiği ve seveniyle sürdürmekte bilmiş. Anadan üryan gezdiğini söylüyor onu görenler. İlginçtir bizim çağımızda üryan deseler, tozî deseler de giyinik insanlar geliyor aklımıza. Senin de öyle mi oluyor Heval Avşîn?

- Heval doğrusunu istersen ben de çıplak düşünemiyorum koca bir adamı. Yaşlı başlı bir adamın çıplak gezmesi için deli olması gerekir diye düşünüyorum. Aklıma ak sakallı ama giyinik, beyaz uzun elbiseli, elinde asa olan bir pir geliyor. Ne garip!

- Ne yazık ki çağımızın hastalığına sen de tutulmuşsun.

- Ne hastalığı Heval Amara?

- Ne hastalığı olacak, sana çıplak diyorum sen hala uzun beyaz elbiseli diyorsun. Algı tutulması hastalığı sanırım. Söylememe rağmen kafadaki yerleşik düşünceyi gerçek sanma hastalığı.

- Sen nerden buluyorsun bu tanımları Heval Amara?

- Valla ne bileyim düşündüm ve uydurdum sanırım.

- İyi uydurdun valla. Neyse iyi gidiyordun. Hemê Tozî ne oldu sonra?

- Kışa yaza aldırmadan, mevsimlerin iklimlerine teslim olmadan kendi zamanını yaşamının özgürlüğünün tadına varmış bir yürekmiş dedik... 20.yüzyılın tam ortasında bir zaman aralığı Hemê Tozî. Savaşların, atom bombasının ve ölümlerin böldüğü

yüzyılı Hemê Tozî bir de kendi çırlçıplak bedeniyle bölmüş. Kimbilir, belki de üryan varlığıyla birleştirmektı istediğı yüzyılımızı. Parçalanın hakikati görmüş ve çırlçıplak bir duruşla birleştirmek istemişti diyorum aslında.

O zamanlarda Çıplak Ahmet olarak Türkçesini düşünmediğim Hemê Tozî türbesine yaptığımız ziyaret çocukluk yıllarımın en berrak zamanlarından biri olarak ölümsüzleşti. Zaman içinde o hatıra demlenerek beni çıplaklığa, kendini yaratma arayışına, hakikatin insan bedeni ve ruhuyla ilişkisine yoğunlaştırarak ömür çizgimde yaşamsal bir yer edindi. O zamanlar çocuk yüreğimle sorgulamadığım çıplaklık gün geçtikçe, zamanın ve zamana işlenen inşa edilmiş davranış kalıplarının ve her kalıbın bir esnemez giysi gibi bedenlerimizi ve ruhlarımızı kapladığı zamanlarını düşündürmeye başladı.

Çocuk yaşlarının bunu düşünmemesi çocuk aklının ermeyişinden değildi. Çocuk yüreğinde çıplaklık algısının, şaşılacak bir garipliğı olmayışındandı o yıllarda konuyu ayırt etmeyişim. Verili aklın oluşmadığı zamanlarda çıplaklık doğal olandı. Sonrasında çıplaklık doğal olmaktan çıkmaya başladıkça, Hemê Tozî'nin belleğimdeki yeri yavaş yavaş belirginleşmeye başladı. Çünkü garipti. Herkesin durmadan kat kat giyindiğı, habire örtünüp durduğu, bir çıldırma belirtisi gösterip soyunanların da hiçbir anlam yaratmadığı, tam tersine mevcut anlamları yozlaştırarak tükettiğı bir zamanda capcanlı hatırladım Hemê Tozî'yi. Ve o zamandan beri de üryan olma üzerine düşünür oldum. Yürek ve ruhta üryan olma, örtünmeme ve örtünecek utançlara ev sahipliğı yapmama...

- Heval Amara, aslında üryan gelip üryan gittiğimiz bu dünyanın evren ömründe kapsadığı yeri ve zamanı kestirebilmek zor.

- Evet. Çırlçıplak olan doğum ve ölümlerimiz arasındaki giyiniklik, bedenimizle birlikte ruhlarımızı da örtmekte, kat kat örtülerin altına gizlemekte. Tanrı bizleri çıplak yaratırken utanmıyorken, bizlerin çıplak bir adım atmaya utanıyor oluşu, tanrıdan daha ahlaklı-namuslu olduğumuzu göstermiyor. Aynı şekilde, tanrısal anlamları yaratmadan soyunmak da hiçbir anlam yarat-

mıyor, tam tersine mevcut kısıntı halindeki anlamları çürüterek hâkim sisteme hizmet ediyor.

Çıplaklık nedir? Bedensel çıplaklık yanında bir gerçeği tüm en-dişe, hesap, örtü, yalan ve yanlışlardan kurtarıp ifade etmeye de çıplaklık deriz. Örtü ve giysilerden kurtulmak, yalın, üryan olmak ve gerçeğe, öze, ilk olana yakınlaşmak anlamında caziptir. Kimile-ri korkar bundan ama korkulara rağmen güzel ve anlamlıdır çıp-laklık. Çıplaklıktan korkmak giyinikliğin koruyuculuğu yanlışsın-dan sıyrılamamaktadır. Giysileriyle kendini daha rahat hisset-mek, giysisiz saldırıya açık bir pozisyonda olduğunu düşünmek, bedensel olduğu kadar ruhsal olarak da bizlere yapışıp kalmış olan yanlış bilmelerdir. Verili sistemlerin hakikat diye bizlere öğ-rettiği bu yalanlar, özgür iradeye vurulan en büyük darbedir. Çün-kü sistem, kendi kurumsal yapılanmaları dışında, bizler somutun-da kendini an an gerçekleştirmekte, bizleri başka insanlarla karşı-laştırarak ilişkiler yoluyla kendi sisteminin ilişkileri içerisinde kendi güvenliğini almakta, bizlerin başkalarıyla sağlamasını yapı-rak kendini süreklileştirmektedir.

İnsan, kendi özünü kendisi olarak ifade etme, o özü yaşamaya, hiçbir sistem güvencesi olmadan ve hiçbir sistem saldırısının yok etme tehlikesine maruz kalmadan kendi yalın özünü aynı yalınlık-ta yaşama inancına kavuştuğunda çıplaklıktan korkmaktan vazge-cecektir. Giysiler, mevcut sistem içinde kurşungeçirmez yelekler gibidir. Özellikle kadınların her an her yerden gelebilecek ruhsal-bedensel saldırılar karşısında örtünme ihtiyacı duymaları bunu açıklar. Aynı şekilde bu yaralanışı sistem içinde derinden yaşayan ve özgürleşmenin ancak bundan kurtulmakla olacağını bilen ka-dınların tam tersi bir yöntemle, kendilerine ait olduklarını düşün-dükleri ilk adımlarında bedensel çıplaklığa yönelmeleri de bunu açıklayacak örneklerdendir. Amacımız ne türbanı ya da çıplaklığı yüceltmek ne de ikisinden birini yermektir. Özellikle kadınlar ola-rak bizlerin, neden giyinip neden soyunduğumuzu bilmemiz için bu sorgulamalar önem kazanmaktadır. Kadının giyindikçe kendini pasif bir savunmaya hapsettiği, saldırılara kapattığı kadar kendi özünü de evrenin tüm dış varoluş biçimlerine kapattığı gerçeği

karşısında soyunmanın nedenleri ve sonuçları da insandaki anlam zerrelerini dahi yozlaştırması itibarıyla sorgulanmak durumundadır.

İlginçtir ki, deliren, cinnet geçiren insanların ilk tepkilerinden biri, üzerlerindeki giysileri parçalamak ve çıplak kalmaya çalışmaktır. Cinnet hali mevcut akıl sınırlarının dışına çıkmamanın bir biçimidir. Deliliğe övgü yapmak istemiyorum ama verili akılların dışında evrensel hakikatimizi bizlere anlatan anları kavramaya çalışmanın önemli bir varoluş gereği olduğunu düşünüyorum.

Dervişler “bir lokma bir hırka” derken çıplaklığa fazlasıyla yatkın bir duruşta seyrederek. Giysilerin çokluğundan sıyrılmak, hâkim sistemlerin özgür iradede uzaklaştıran zihniyet kalıplarının örtülerinden kurtulmaktır. Bununla somut bir mertebeye ulaşan dervişlik-kalenderlik, bu yaşam felsefesiyle özgür iradenin gerçekleşmesini kendi kişiliklerinde somutlaştırmış insan örnekleridirler. Bugün bizlere özgürlüğü isteme-arama umudu, inancı ve gücü verenin bu özgürlük mirasları olduğunu bilmek, kendimizi bilmenin ilk koşullarından olmuyor mu?

- Öyle değil mi Heval Avşîn?

Avşîn soruyla irkildi. Aslında Amara'nın anlattıklarına dalıp gitmişti. Bir tarihin ve yakılmış bir coğrafyanın harabelerinde gezintideydi. Amara'nın sorusuyla, aslında adını duymasıyla sıyrılmıştı bu arkeolojik zaman şeridinden. Soruyu anlamadığını, duymadığını anladı Amara. Elini omzuna koyarak,

- Hadi hızlanalım, hava kararıyor Heval, dedi.

Avşîn başını salladı. Avşîn, acılı tarihlerin harabelerinde gömülü olan kutsallıkları düşünüyordu. Amara'ya sorduğu soruların ardında böyle acılı bir tarihin onu beklediğini tahmin edemezdi. Onun kötü bir şey yaşadığını ve yaşadıklarının etkisiyle insanlara güvensizleştiğini düşünürdü hep. Amara'nın herkesle bir düzeyde geliştirdiği ve öyle tuttuğu ilişkilerini güvensizlik olarak yorumlardı. Yüreğini açmadığını düşünürdü hep. İşte açmıştı yüreğini. Onu dağlara getiren gerçeği de görmüştü işte.

Amara'nın yüreğinde de her dağlı gibi kimsenin görmediği dağlar olduğunu görmüştü. Öyle ya, gerillaların yüreklerinde yükse-

len bu dağları ancak dağlılar görebilirdi. Amara yüreğini Avşîn'e açtıkça Avşîn Onun yüreğinde yükselen dağları görmüştü. Açmıştı yüreğinin kapılarını ve onu kendi avuçlarından Avşîn'in avuçlarına bırakıvermişti. Avşîn hazır mıydı böyle bir yüreği taşımaya. Tutup o kan topağını yüreğine koymaya hazır mıydı?

Amara'nın yüreğindeki yaranın kabuğunu kaldırmış yeniden kanatmıştı o yarayı. Ama o yara kanarken Avşîn de yüreğinde derin bir sızı duymuştu. O sızıyı gerçekten tam da kendisi yaşamışçasına hissediyordu. Bakıyor ve o sızıyı yüreğinin çeperinde görebiliyordu.

Oysa gerçek ne kadar da farklıydı. Amara'nın kendisinin yaşadığı bir şey yoktu belki. Onun direkt olarak yaşadığı ya da başına gelen tekil bir durum da yoktu ortada. Ama insan tarihsiz olabilir miydi? Dünsüz bugün mümkün müydü? Olmuyordu işte. Acılar ve yıkımlar da olsa, kendi tarihiyle yaşıyordu herkes.

Avşîn kendi içine bakmaya devam ediyordu. Birkaç haftadır süren sessizliğin kendini tanımlaması için ona verilmiş bir zaman aralığı olduğunu düşünmeye başlamıştı ve bu fırsatı değerlendirmeyi kendini gerçekleştirmenin bir şartı sayıyordu.

Amara'yı düşündü yine. Kendi akışı başka akışlarla buluştukça ve o akışlara karıştıkça karmaşılaşıyordu. Ama karmaşılaştıkça da kendi akışının tanımı oluşuyordu. Tek renkli durgun akışlar tanımlamıyordu insanı. Onu tanımlamıyordu. Arkadaşlarının akışlarıyla buluştukça kendi akışının renk kazandığını düşündü yine. Yine tanrıların kapısını çalmak üzereydi. Onu arkadaşları yaratıyordu biraz da.

Bedeninden geçerek akan bir zamanın ne kadar farkındaydı insan? Ne kadar bu akışa dokunabiliyor, o akışla yüreğini serinletebiliyordu? İnsan nasıl bir varlıktı? Yürümek, konuşmak, gülmek, herhangi bir bedensel eylemde bulunmak, düşünmek, sevinmeye ya da öfkelenmeye karar vermek nasıl oluşuyordu?

Aslında gülmenin ya da ağlamanın bir enerji adası olan insan varlığındaki anlamı aynıydı. Negatif ya da pozitif yöne meyleden iki enerjinin akışı arasında hiçbir fark yoktu. Birine kızmak, şiddet

uygulamakla sevmek ve sarılmak aynı değil miydi? Yola çıkmaya karar veren enerji toplamı aynıydı, kendine bir form arayan enerji aynıydı. Aynı rahimden çıkan iki yavrunun iki zıt karakter taşıması gibiydi. İkisini ayıran, her iki meylin tam zıt yönlerle akmasıydı. Aynılığın zıtlığı da işte burada gizliydi. Aynı enerjiyi harcayan iki kişinin biri yaratıp tanrısal bir anlamla bütünleşirken diğeri yıkıp kölece bir anlamla yokolmaktaydı. Bir anlamda bütünde oluşan ikilem bu zıtlıkların da yaratıcı tanrısı oluyordu.

Belki de ikisini de yola çıkaran aynılık, onları zıtlaştıran kaos aralığında kimlik kazanıyordu. Kaos aralığı enerjinin akışına karakter veren onun formunu oluşturan bir yer olmalıydı. Öyleyse şunu diyebilir miydi Avşîn: İnsanları yaratan, içlerindeki kaostur. İnsana şekil veren yüreğinin, beyninin gizli mekânlarındaki kaostur. Kaos, forma karakter kazandırıyor öyleyse.

Peki, insan bunu bilinçli planlı bir biçimde belirleyemez miydi? Kendisi yanlış buluyorsa, başkaları yanlış buluyorsa, sonuçları yanlış oluyorsa, kazandırmıyorsa, güzelleştirmiyorsa ve anlam yaratmıyorsa değişmeye karar veriyorsa insan, tabi ki bu kaosun işleyişini tüm mekanizmasını değiştirip yenileyebilirdi. O zaman işte buna kendini kendi toplumsal algılarıyla özgür yaratma denebilir. Kaos anında kendini, kendi toplumsallığı içinde yaratmak da ancak böyle anlam kazanabilirdi.

Avşîn bunları düşünürken içindeki ayrı bir düşünce adacığını habersiz yakalamışçasına durdu birden. Kendinden ve bilincinden içeri bir akışın varlığını duyumsadı. Öyle ki akış su gibi akıp gitmiyordu. Eritilmiş şekere az su katılarak oluşturulan yoğun bir kıvamdaki akışlardaydı. Akıp gitmiyordu. Dura dura, değe değe, kendini yakınından geçtiği her şeye bulaştırı bulaştırı akıyordu.

Beyninde yorgunluktan başka bir enerji akıtmışlık hissini fark etti. Ağır bir yükü kaldırdığını, uzun bir yolu yürüdüğünü bilip de yorgunluk duymamak gibiydi. Avşîn kim olduğu sorusunu sorarken kim olmalı, nasıl yaşamalı, nasıl kendini yeniden yaratmalı sorularını sormuştu kendine. Aldığı cevapların bunu yapabileceği yönünde olduğunu fark ettiği an, yoruldu... Ve durdu.

Bunu gerçekleştirebilecek olması, belki de en korktuğu cevaptı. Gerçekleştiremeyecek olanların, mevcudu kabullenişlerindeki kolaylığını asla yaşayamayacağını anlamışçasına bir yorgunlukla durdu. Yapabilecek olmasının onu hiçbir zaman yalnız bırakmayacak bir evrensel sorumluluk olduğu anlayışıyla duraladı.

Her şeye rağmen bu yorgunluğu seviyordu ve sevecekti. Yaşadığını ona hissettiren bu zamanın işlenmişliği duygusunu aşkla karşılayacaktı. Bu aşkı, insanlara, doğaya, yürüdüğü yola, adımladığı patikalara, dokunduğu ağaçlara, dinlediği sulara, sonbaharda dans ederek toprağı öpen yapraklara, onu deli edercesine vızlayarak başının etrafında uçan sivrisineğe, defalarca seyrettiği ve dünyalarını anlamayı, yer altındaki evlerini görmeyi deliler gibi dilediği karıncalara ve daha birçok şeye nasıl verecekti? Nasıl bulacaktı onların dilini? Arının polenleri bala dönüştürdüğü anı nasıl yakalayacaktı? Yakalasaydı o anı, kendinde bir anlama dönüştürebilecek miydi? Bir an kaygıyla düşündüyse de içinde oluşacak aşkın, bir taşma biçimi bulacağı inancıyla ferahladı. Sonsuzlaşmak da bu olmalıydı.

Sonsuzlaşmak diye bir şey var mıydı? Sonsuzlaşmak, evrenin sonsuzluğunda onun payına düşen sonluluğu, onun payına düşen sınırlılığı en anlamlı bir şekilde karşılayabilmekti. Korkularının da onu bu sınırlılıkta bir anlam yaratmaya yöneltten seziler olduğu kanısına vardı. Ancak sonsuzluğun içindeki sınırlılıkta kendini varedebilecek ve sınırlılığını bildikçe kendi kendisinin de farkında olacaktı.

Düşündükçe, evrene ve yaşama dair bildiklerini, yaşamın süregelen akışında görünenlerin ötesindekini sezmeye ve bütün olanla birlikte anlamaya başladıkça kendi sonsuzluğunun gerçek tanımının bu olduğunu düşündü. Bu duyumsama, bir tür zirveydi. Yükselerde olduğunu yüreği de ona hatırlatıyordu her an. Hemen kendini uyardı. Zirve duygusu başını döndürmüş olmalıydı. Bu hissi yaşadığı an, çevresine yeniden bakma ihtiyacı duydu. Bir an içinde baktıklarının renklerindeki parlaklık tonunun arttığını düşündü. Bakış değiştiriyordu her şeyi. Nasıl bakıyorsa öyleydi ev-

ren. İnsan kendi anlamını yücelttikçe evrendeki anlamı da yüceltmış oluyordu.

Ve Avşîn kendi payını anlamsızlaştırmayacaktı. Kendi payına düşen anlamı kesinlikle kirletmeyecekti. Duygularının yüreğinden fışkırdığını, dışarı çıkmak ve kendi payına düşen yaşam parçalarıyla bütünleşerek yaşamı oluşturmak istediklerini hissetti bir an. Yarışırçasına dışarı akmaya çalışıyordu kalbinin tıptırları. Koca evrenden onun payına bu akışın anlamını yakalama imkânı düşmüştü. Ve Avşîn bu imkândan vazgeçmeyecekti. Kalkıp o imkânla birlikte yürümeye karar verdi. Onu bütünlüğe götürecek olan da patikalardı.

Baktı. Gördü. Ve yürümeye başladı.

“Ben kimim?” sorusuna yanıt,
evrenin nihai amacı olabilir.

İki Akışın Ayrışması:

Rêdûr Esmâ

Dört saattir yürüyorlardı. Yorgundular. Küçük molaları uzatıklarında üşüyecek kadar terliytiler. Ve daha yolun bitmesine epey vardı. Aslında yol hiç bitmiyordu. Yol ve zaman birleşince insan oluşuyordu. Her insanın yürüdüğü bir yol vardı. Kimine göre yol aynıydı ama insanların onu algılaması farklıydı. Kimine göre ise yol farklıydı. Herkesin kendi yolu vardı. Kiminin yolu kıl kadar inceydi. O yolda yürümek öyle çok dikkat gerektiriyordu ki, yolcu her anını kısacık bir an sonrası yolda olmama ihtimalinin bilinciyle yürümeliydi. Sakin, hissederek ve duyarlılıklarını hiçbir zaman yitirmeden. Hep uyanık olmak zorundaydı böyleleri. Yaşam onlara uykuyu, uyku halinde geçen yaşamı yasaklamıştı. Böylelerinin ömürleri kendine uyanıklıkla geçirdi hep.

Kiminin yolu ise alabildiğine genişti. Yolun o tarafından bu tarafına salınıp dururdu böyleleri çoğunda. Yolun genişliğinin farkına dahi varmadan yolu katederlerdi. Yolu sonsuz genişlikte sanarak bu sonsuzluk sandıkları genişliğe teslimiyete rıza gösterirlerdi.

Kiminin yolu ise başını ve sonunu görmeyi düşünmeden yolun genişliğini kucaklayacak bir yaşam anlayışı yaratacak kadardı. Aslında bu yol, onların zihinlerindeki yol tanımıydı. Öyle bir şey de yoktu elle tutulup gözle görülecek. Onların nazarında yaşam bir yoldu. Payına düşen kadarını kucaklayabileceğin, buna gücünün kesinlikle yettiği, kucaklayabildiğin kadarıyla yolun da seni kucakladığı bir tanımlama sınırındaydı onların yolu. Açıl susam açıl demelerine gerek yoktu. Yaşam yolu, acı tatlı her şeyiyle tam karşılarındaydı işte. Yol kendini karşılarına çıkarıvermişti. Yürümek ise insanlara kalıyordu.

Yollardayken yolları düşünmüyordu gerilla. Yollardayken sadece yürüyordu. Yola çıkmadan önce ve yolun durağındayken yolları anımsıyor, birbirine anımsatıyorlardı kiminde. Avşın yollardaydı. Avşın yolun içindeydi ve belki de diğer gerillalardan farklı olarak düşünüyordu yolu. Yolun içindeyken yolu düşünebilmek için kendi kendini alıp yolun bir kenarına koymayı başarabilmek gerekiyordu. Kim bilir, Avşın bunu başarabiliyor, kendinden içre kendine bakabiliyordu.

Avşın yorgundu. Yolculuğun başında ayakkabısına yarım nohut tanesi kadar küçük bir taş girmişti. Ve yolun başından beri taşıyıp getirmişti kendisiyle o taş. Yürürken hiç aklından çıkmıyordu o taş. Çünkü her adımında ayağına batıyor ve canını yakıyordu. Her adımında, ilk molada çıkarmayı kendine telkin ediyordu. Ama her nasılsa tüm molalarda da oturur oturmaz unutuveriyordu o taşın varlığını. Böyle böyle onunla gelmişti o minik taş da.

Acaba bu yolla ne kadar ülke parçası gezip durmuştu o taş parçası? Gerillalar, ne kadar taşı toprağı, tozu yaprağı kendileriyle taşımışlardı başka alanlara. Zorlu bir çatışma sonunda ağır yaralı bir şekilde düşmana esir düşen bir gerilla arkadaşı saçlarına takılan kuru yapraklarla zindana kadar gitmişti bir keresinde. Gerillalar gittikleri yerlere kendileriyle birlikte anlamları ve doğanın her bir parçasına yüklenen hakikat izlerini de taşıyorlardı.

Bunları düşünüyordu yürürken. Taşın onun tenine değen acısından öte taşı düşünerek acısını metafizik gücüyle telafi etmeye çalışıyordu. O taş salt o taş olmaktan çıkarmaya çalışıyordu. Aya-

ğına batıp duruyordu yine de. Acısı da kendisiyle duruveriyordu karşısında. Öyle durdurmayan, yoldan alıkoymayan ve geri gö-türmeyen bir acı parçası olduğundan olmalı onu aşamayışı. Büyük bir acı olsaydı, onu yoldan geri çevirecek bir tehlike barındırsaydı ya da yoldan alıkoysaydı kesinlikle böyle kalamazdı o acı. Acılar böyleydi. Öyle büyük bir acı orta yerde duramazdı. Ya hepten kendisi olacaktı ya da hepten yok olacaktı. Ama o minik taş yok mu, ne hepten kendisi oluyor ne de yok oluyordu. Hem var oluyordu hem de bir minik his parçası olarak kalakalıyordu.

Mevsim yaz sıcaklarıydı. Bahar serinliği ve bahar gecelerinin üşüten iklimi gitmiş yerine kavurucu sıcaklar gelmişti. Öyle sıcaktı ki gündüz saatleri damarlarının patlayıp kanının fışkıracağını sanırdı Avşin. Alev alevdi her an. Yürüyüşün zorluklarına rağmen geceyi sevmesi bundandı. Geceler her mevsimi taşırdı omuzlarında. Karanlığın içinde ne barınmazdı ki. Soğuk havanın kendini serinlikle katlanılır kıldığı tek zamandı yaz mevsimi dağ ikliminde. Yürümek ise apayrı bir zamanı yaşamak gibiydi bu mevsimde. Hem serin hem de sıcak. Üşümenin olmadığı, yürümekle durmak arasındaki dengenin hayatın en zevk alınası biçimini oluşturduğu bir aralıktı. Sıcaklığın kuraklık yarattığı ama devinim halindeki insanın sürekli terleyerek kendi canından bir can suyu süzmesiydi toprağa. Avşin bunları düşünürken alnında biriken ter damlalarını eliyle sildi. Elleri öyle ıslanmıştı ki, ellerini de şalına, dizlerinin üst kısmına sürerek kuruttu. Avşin ter damlalarıyla uğraşırken ayağındaki taşı unutmuş muydu acaba?

Tam o anda Zelal'in sesi duyuldu:

- Heval, bir ara verelim burada bir pınar var, arkadaşlar bidonları doldurabilirler.

Herkes yakınındaki arkadaşın çantasına bağlı olan bidonları açmaya başladı. Bidonlar birer birer çantalardan iniyor, elden ele dolaşarak pınarın başındaki arkadaşın eline gidiyor, dolduktan sonra aynı silsileyi tersten takip ederek sıranın sonuna kadar ulaşıyordu. İlk bidon en son sıraya kadar gittikten sonra diğer bidonlar da birer ikiye kayarak gerillaların susuzluktan kuruyan dudaklarıyla buluştu.

İki gündür yola çıkmışlardı. Geceleri yürüyor, gündüzleri uygun yerlerde gizlenip hava kararana kadar bekliyorlardı. Grup kalabalık olduğundan çok dikkatli olmaları gerekiyordu. Uzun süredir ilk kez büyük miktarda erzak gelmişti. Haberi alır almaz hemen erzak taşıma işine göre örgütlenmiş, bir küçük birim bırakarak randevu yerine gelmişlerdi. Çok dikkat ettiklerinden şimdiye kadar yakınından geçtikleri köylerden dahi kimse onları fark etmemişti. Kuralların yerine getirilmesinin rahatlığı her gerillanın yüzünde belli oluyordu.

Erzak için yola çıkıp da şahadet verdikleri az olmamıştı. Kayıp vermeden noktaya dönmek, erzakların da tamamını alana ulaştırmak bir karakol eylemi kadar büyük başarı demekti. Ne de olsa, yok etmeye çalışan bir düşman karşısında gerillanın yaşamını örgütlemesi, yaşıyor olması en büyük başarıydı. On on beş dakika geçmemişti ki esen rüzgârın üşüten havasıyla terlerinin soğuduğunu fark ettiler. Teri soğuduğunda durmak istemez gerilla. Avşın bunları düşünürken Zelal seslendi:

- Kalkalım Heval. Bundan sonra ara vermeyeceğiz! Zaten yarım saat kırk dakika sonra randevu yerine ulaşırız. Randevu yeri köye uzaktır ama yine de dikkatli olalım, arazide çobanlar olabilir.

Rüzgâr yola devam etme zamanını haber vermiş gibiydi. Hepsi birlikte kalkıp yola koyuldular. Karanlığın yüreğinden bir başka karanlığın yüreğine yöneldiler.

Randevu yerine ulaştıklarında hepsi kırk elli metre kadar uzağında durup bir nefes aldılar. İki gerilla önden gidip işareti verdi ve gelen milislerle görüştü. Milisler erzakları teslim edip bedeli olan parayı aldıktan sonra sessizce uzaklaştılar. Milislerin randevu yerinden iyice uzaklaştığından emin olduktan sonra gerillalar erzakların yanına geldiler. Hızla herkes yükünü hazırlayıp sırtına almaya başladı. Kimi kefiyesini çıkarıp torbaya bağlıyor, kimi şutiğinin üzerine sardığı bir iki metrelik ek şutiği çıkarıp yük yapıyor, kimi de yanında getirdiği çantasına telsiz için kullandıkları piller gibi küçük ama ağır olan bazı malzemeleri yerleştiriyordu.

Birkaç dakika içinde herkes yükünü hazırlamış, milisler ordayken bekledikleri noktaya çekilmişti. En son Zelal bir gerillayla

birlikte erzak yerini kontrol etmek ve kalan izleri silmek üzere kalmıştı. Biraz uzaktaki bir ağaçtan kopardıkları bir iki dalla doğal arazi görüntüsü vererek torba ya da karton kutuların izlerini sil-dikten sonra mekap izlerini silmeye başladılar. İzleri sile sile arkadaşlarının bulunduğu ağaçların altına kadar geldiler. Zelal seslendi:

- Heval buradan birkaç dakika dağınık yürüyelim ki ayak izlerimiz oluşmasın, arkadaşlar mümkün mertebe iz çıkarmamaya, taşlara basarak ilerlemeye dikkat etsinler.

Bu sözü duyan gerillalar sabırsızlıkla Zelal'i beklermişçesine hemen ayağa kalktılar. Harekete geçer geçmez Zelal "sayı gelsin!" diye seslendi arkasındaki gerillaya ve yürümeye başladı.

Bu komut tüm gerillaların diline dokunarak en arkadaki gerillaya ulaştı. Artçı olan gerilla "yek!" diye sayı verdi. Sonra "didu, sise, çar..." diye devam etti sayılar. Zelal'in arkasındaki gerilla "On" deyince Zelal durakladı.

- Heval sayı eksik bir daha, hızlı verin! diye komut verdi.

Aynı gerilla ritüeli tekrarlandı. Birkaç dakika içinde sayı yine geldi. Yine Zelal'in arkasındaki gerilla "on!" demişti. Zelal hızla geriye doğru gidip arkadaşlarına göz atarken "kim eksik Heval, on iki kişiyiz ama sayı on bir çıkıyor!" diye hızla söylendi. O arada bir gerilla,

- Heval çok yaptığımız bir hata, kendini saydın değil mi?

- Evet Heval, kendimi de saydım. İki kere sayı aldık, eksik var. Kim yok, manga komutanları sayı alsın, getirsin, diye hızla ön sıraya gitti.

Hızla randevu yerinden uzaklaşmak gerektiğini düşünerek adımlarını hızlandırdı. Bir dakikaya kalmadı manga komutanları geldiler. Rêdûr'un grupta olmadığını söyledi manga komutanı olan Şoreş.

- Heval Zelal, Rêdûr noktadayken biraz rahatsız olduğunu söylüyordu birkaç gündür. Yükünü hazırlarken çok yavaş hareket ettiğini fark ettim. Hastadır, söylemek istemiyor diye düşündüm.

- Heval yükünü yavaş hazırladı dedin, o tamam, yola çıktığımızda o da çıkmadı mı?

- Grup yürümeye başladığında dönüp ona seslendim, hala yükün üzerine eğilmiş uğraşıyordu, herkes onun için kalsın istemedim. Gidip baktım, bağlamaya çalışıyordu kefiyeyi. “Ne yaptın?” diye sordum. “Sen ilerle, ben size yetişirim” deyince ben de geldim. İsterseniz biraz duralım.

- Heval çok risklidir. Hepimiz duramayız bu köyün yakınında. Şafağa kadar bu tepeyi çıkamazsak iyi olmaz. Siz ilerleyin ben kontrol edeceğim. Bir arkadaş benimle kalsın.

Zelal’in sözleri ardından Şoreş dimdik oldu.

- Sen niye kalıyorsun Heval, sen grup sorumlususun, grupla ilerle, ben gidip bakacağım. Başka arkadaş da gerek yok.

- Var Heval! Başka arkadaş da gerek var. Tamam sen kal, ama tek kalmayacaksın. Cihazı da aç, bir şey olursa bağlantı kurarsın.

Şoreş Zelal’in uyarısının keskinliğinin onun yüzünü kesen bir rüzgâra yol açtığını sandı bir an. Neden böyle bir keskinlikle, neredeyse öfke sayılabilecek bir keskinlikle söylemişti Zelal son uyarıyı.

Şoreş’in teri o an dondu bedeninde. Ne olmuştu? Kendi bednine şaşırmıştı. Yeni görev almıştı ve kendine bir savaşçı olarak güvenine rağmen savaş içinde insanların sorumluluğunu almak, onların can sorumluluğunu almakla özdeşti. Şoreş bunu bilecek kadar yaşamı tanıyordu. Ve kendisini de devrim içinde vicdansız yürünmeyeceğini bilecek kadar kendini yaratma arzusundaydı.

Beyninden şimşek gibi düşünceler geçti. İçini donduran o hissin ne olduğunu sonradan anlayacaktı. Hızla geriye döndü. Randevu yerine yaklaştıklarında adımlarını neredeyse bir dağkeçisi inceliğinde atmaya başladı. Diğer gerillaya,

- Sen dur burada, ben erzak yerine bakacağım. Yol boyunca yoktu, orada değilse hızla tedbir almamız gerekecek. Farklı bir şey olursa sen git, arkadaşlara yetiş.

- Ama Heval, ben...

Arkadaşı daha sözünü bitirmemişti ki Şoreş oradan uzaklaştı. Varlığını yokluk kılacak kadar koyu sessizliğin sardığı bir dikkatle erzakları aldıkları yere yöneldi. Geldikleri yoldan çıkarak ters yönden oraya bakmanın daha uygun olacağını düşündü. Randevu

yerine iyice yaklaştığında hiçbir şey göremedi. Etrafı kolaçan etti. Yoktu. “Nereye gitti bu adam, birkaç dakika içinde yok mu oldu, ma bir de hastayım diyordu” diye düşündü içinden. Handiyse sesli düşünenecekti ki tuttu kendini. Artık aramaktan vazgeçti ve patikaya yöneldi. Tam o anda köyden randevu yerine gelen patikaya bakmak geldi aklına. Oraya yöneldi. Patikaya girdi, on beş yirmi metre ilerlemişti ki, patikanın solundaki ağaçlıkların arasında bir şeyin parıldadığını gördü.

Birden durdu Şoreş. İyice eğilerek orayı izledi. Hiçbir şey yoktu. Neydi bu parlayan? Bir iki dakika bekledikten ve kımıltısızlığına emin olduktan sonra oraya yöneldi. Tam önüne geldiğinde bir metal olduğunu fark etti. Elini uzattığında bunun bir kalaşnikof olduğunu gördü.

Yakınlaştırdık bakınca geçen hafta Rêdûr’a yaptığı silah kayışını elinde buldu. Buz gibi namlu elinde ateş kesildi. Buz gibi bir rüzgâr içini kesip geçti. Kendine hâkim olmasa düşeceğine emindi. Biraz durdu. Silahın dayandığı ağacın yanında erzak torbası ve raxt vardı. Hemen hepsini alıp geldiği yöne doğru bu defa hızla yöneldi. Onu bekleyen arkadaşına dişlerinin arasından “Rêdûr gitmiş, haydi gidiyoruz” diye söyledikten sonra hiç durmadan yoluna devam etti.

Arkadaşları öyle hızlı ilerlemişlerdi ki onlara ulaşmak için neredeyse koşmaları gerekmişti. Onlara yetiştiklerinde boğaza kadar olan yol neredeyse yarılanmıştı. Zelal merakla onları bekliyordu. Şoreş ulaşır ulaşmaz Rêdûr’un silahını gösterdi ona. O silah her şeyi anlatıyordu. Rêdûr kaçmıştı.

Silahını raxtını bırakarak kaçmıştı. Silah götürmemesi iyi bir şey olmasına rağmen sevinmediler. Çünkü onu bile taşıyacak ruhu, gücü kalmamıştı Rêdûr’un. Tüm benliği, zayıflamış bir karakterin gölgesinde günden güne kararmış, erimiş ve nihayetinde çekip gitmişti.

Felat’ın kendini yoldaşları için feda ettiği o amansız çatışmadan sonra hep hastalıklıydı Rêdûr. Her gün bir yerleri ağrıyordu. Hep yarımdaydı hep eksikti o zamandan beri. Zaten kısa bir süre sonra hasta olduğunu, manga komutanlığını başka bir gerillanın

yapmasının daha uygun olacağını belirtmiş ve görevi bırakmıştı. Gerillada böyle durumlarda görev bırakmak mücadeleyi bırakmak olarak algılanırdı. Görev demek mücadeleyi hiçbir gerekçeye mahal vermeden yürütmek demektir. Mücadelenin karşısına çıkarcacağı her engeli aşma gücünü kendinde yaratmak demektir. Militalık akışında engelleri ortadan kaldırmak demektir. Ve bu tanımlardan sıyrılmak aslında akmamak, akıştan sıyrıp kendini kıyıda bir kenarda tutmak demektir.

Görevi bırakmak mücadele azmi zayıflayan kişiliğin kendini hastalıklar ya da her hangi zayıflıklara karşı açık hale getirmesi, bir anlamda yaşanan zorlu süreçlerin acısına yenilmektir. Teslim olmak da diyordu kimi gerillalar. Düşmanın yaşattığı acılar, yürütülen savaşta zirveleşen bir saldırıydı ve ancak bunlar karşısında direniş gerillaları varediyordu. Direniş zayıfladığında varoluş da gölgemsi bir mecraya yöneliyordu.

Zelal, Rêdûr'un böyle bir ruh haliyle savaş sahasında kalamayacağını örgüte bildirmişti. Ama koşullar da onun hemen çekilmesini mümkün kılmamıştı. Zaten sorunlarla karşılaşan herkes çekilseydi kimse sorunlarını çözecek mücadele ortamı bulamayacaktı. Yaşandığı yerde sorunları aşmak çoğunlukla esas alınan yöntemdi. Eğer mekân ya da mekâna ruh veren insanlar kişiyi çok engellerse ya da çağrışımlar düşünceyi engelleyecek düzeye gelirse mekân değişikliği yapılabilirdi. Bundan dolayı Rêdûr'un savaş sahasında kalarak kendini yenilemesi uygun görülmüştü. Böylece Rêdûr birkaç ay görevsiz bir şekilde o sahada kalmıştı.

Rêdûr'un bırakıp kaçtığı silah, raxt ve erzak da gerillalar tarafından paylaşıldı ve kısa bir açıklamadan sonra yola devam edildi. Hızla tepe aşılacak, bu defa gündüz gizlenilecek yer operasyon ihtimali düşünülerek belirlenecekti. Gelişte kaldıkları yerlerde kesinlikle kalınmayacaktı. Grup hızlandıkça toprağa dökülen ter damlaları artmıştı.

Ufukların kızardığı bir zaman aralığında tepiyi aşırp sırtın diğer yamacına geçtiler. Hızla bir iki yer kontrolü yaptıktan sonra sık ağaçlıklı tahmin edilemeyecek bir yere gizlendiler.

Herkes yükünü hemen yanına koydu. Yoldaki pınardan aldıkları suyun bir kısmını içtiler. Kuruyan ekmeklerinden yediler. Nöbetçilerini çıkarıp dağınık bir şekilde dinlenmeye çekildiler. Öğlene kadar bir şey çıkmazsa sorun yoktu. Ama ihanet vardı işte. Daha ne olsundu. İhanetin kendisi sorundu zaten. Düşmanın ayrıca gelmesi ne demektir ki? Zaten düşman buradan, onların yanından gitmemiş miydi?

Avşın, Felat'ı hatırladı hemen. Felat kendini feda edene kadar Rêdûr onun yanında kalmıştı. Son anlarına o tanık olmuştu. O biliyordu her şeyi. Ne konuşmuşlardı, ona neler söylemişti? Son anlarında gözleri nasıldı? Nefes alış veriş hızlanmış mıydı, yoksa daha bir sakinleşmiş miydi? Yaptığı eylemi anlatabilecek ya da hissettirebilecek bir küçük ipucu dahi vermemiş miydi?

Birkaç defa Avşın bunları Rêdûr'a sorduğu halde Rêdûr kendini duygusallığa vurmuydu. "Bana ağır geliyor, bu konu hakkında konuşamıyorum" gibi sözlerle Felat'ın hakikatini kendi zihninden uzak tutmaya çalışmıştı. Felat'a dair hiçbir anlamı, hiçbir çağırışımı yakınında hissetmek istememişti Rêdûr. Felat'a dair her çağırışım onda o zaman ve mekânda oluşan ruh halini çağırıyordu hızla. Işık hızıyla aynı ruh haline giriveriyordu.

Rêdûr o gün öleceğini sanmıştı. Ölümü ilk kez onca yakınında duymuştu. Gelmişti işte ölüm, Rêdûr ne yapabiliirdi ki ölümün acımasızlığı ve kaçınılmazlığı karşısında... Silahını kullandığında tabi ki karşısındaki düşman askeri de kullanacaktı. Her mermi düşman askerine bir adres beyanı olacaktı ve her beyanda birkaç ölüm meleşti onun konuğu olacaktı. Her mermi ölüme bir davetiye olacaktı. Rêdûr bu düşünceler içinde giderek büzülmüştü. Duldasına sığındığı kaya parçasının önünde neredeyse nokta olup kalacaktı. Yok olmak böyle olmalıydı. Gerilla arkadaşlarından biri görseydi o anda onu, kesinlikle şaşılacak kadar küçüldüğünü söyleyecekti. Büzüldükçe büzülmüş, ölümün gözüne görünmemeye çalışırcasına ufaltmıştı cüssesini.

Aslında Rêdûr o gün ölmüştü. O gün bedeninden tek damla kan akmamıştı. Belki de bir mermi değseydi tenine yine akmazdı kanı. Donmuş gibiydi. Bıçak atsan kanı akmaz denilen türden bir

donmaydı bu. Ölmeyip ölümü görmenin öldüren gücünü o gün görmüştü Rêdûr. Ve o güç karşısında yenilmişti. Felat'a dair sorulan her soru onda o güçsüzlüğü, o küçülmüşlüğü, o yenilgiyi çağırıyordu. Felat'ı her sorduklarında bir kez daha yokoluyor, bir kez daha yeniliyor ve bir kez daha küçülüp noktaya dönüşüyordu. Her soruda bir kez daha ölüyordu Rêdûr.

Rêdûr'un bu ölümlerini kimse bilmedi. Onun hastalıklarını bü-zülüp küçülüşünü bildi arkadaşları. Bu küçülüşün Felat'ın şehit düştüğü gün başladığını da bildiler. Ama onun o gün ölecek kadar yenildiğini, gücünü o gün o kayanın dibinde tükettiğini bilemediler. Tamir edilecek bir mücadele zamanı olarak baktılar Rêdûr'da giderek artan renksizliğe ve onu aştırmak için de yaşamın her anında onunla birlikte oldular. Birlikteliğin sağaltıcı gücüne inandılar. Gerilla yüreklerinin birlikteliklerden süzdükleri sağaltımı onun da hissedeceğini sandılar. Yanıldılar.

Avşîn gözlerini kapatmıştı. Felat gitmiyordu gözlerinin önünden. Kim kimdi, kim ne olacaktı, kim ne oluyordu? Yaşamın anlarının garip bir oluşma, gerçekleşme anlayışı vardı. İnsan nasıl karşılıyorsa anları, gerçek o oluyordu. Felat yaşamın o anını fedai bir ruhla karşılamıştı. Rêdûr ise yaşamın bu anını işte böyle karşılamıştı. Hiçbir şey başladığı gibi bitmiyordu. Başlangıçtaki gibi ilerlemiyordu hiçbir şey. Başladığındaki ruh haline kattıkların ve ondaki fazlalıkları çıkarıp attığınla oluşuyordu yaşam.

Avşîn, Felat ile Rêdur'un an'ı karşılamalarındaki farkın sonuçtaki etkisini düşünürken bir hışırta duydu. Gözlerini açtığında Esmâ'nın ona doğru geldiğini gördü. Hemen doğruldu.

- Bir şey mi oldu Heval Esmâ?
- Yok Heval, bir şey yok.
- Nöbetçi değişti mi?
- Evet, ben Heval Şoreş'e devrettim.
- İyi... Neyin var? Yüzün solmuş sanki.
- Heval, şey, ben biraz rahatsızlandım.
- Nasıl Heval Esmâ?
- Adet olmuşum Heval ya?

- Heval sen daha bir hafta önce adet olmamış mıydın? Hatta bir gün arayla birlikte girmiştik.
- Doğru Heval. Ben de şaşırdım.
- Yükün çok ağırdı değil mi? Ondan olmalı...
- Ondan olabilir ama herkesin yükü ağırdı Heval.
- Tamam yükünün birazını ben alırım yola çıkınca, yardım ederiz, sen git dinlen bari.
- Heval şey...
- Ne oldu Heval Esmâ? Başka bir şey var sanki.
- Ya Heval, senden bir şey isteyeceğim ama nasıl söyleyeceğimi bilemiyorum.
- Halla halla, nasıl mı söyleyeceksin, pat diye söyle Heval, insan arkadaşından çekinir mi? Ma bana söylemeyip kime söyleyeceksin?
- Ya tamam da, ben utanıyorum.
- Esmâ beni çatlatma, söyle ne varsa.
- Tamam söylüyorum. Heval yol uzun ve hava sıcaktı. Ben de bacaklarım yanıyor diye iç çamaşırımı giymedim göreve gelirken. Ne bileydim yolda adet olacağımı. Şimdi de bu geldi başıma.
- Eeee.
- Eeesi. Böyle yürüyemem ki!
- Tamam da ben ne yapayım Heval Esmâ?
- Sen, ıııhm, iç çamaşırını istiyorum.
- Ne yani üzerimdekini mi istiyorsun?
- Eveeet!
- Ya sen ne garipsin!
- Heval ne yapayım başka yol yok.
- Doğru valla, başka yol da yok görünürde.

Avşîn hem gülüyor, hem şutiğini açmaya çalışıyor hem de “Allah allaah” deyip duruyordu. Hayatında başına böyle bir şey gelmemişti. Giydiği iç çamaşırını arkadaşına vermekten de utanıyordu ama buna mecburdular. Avşîn oturduğu yerden şutiğini açtı. Üzerine kefiyesini örtüp şalını çıkardı, iç çamaşırını çıkardıktan sonra hemen giydi şalını.

- Bak göreve gelirken yeni giydim, çok kirli değil ama giymişim işte. Amaaan, sen de ters çevirip giy Heval. Sana havlu mendilimi de vereyim. Onu kullanmadım daha. Yeni yıkamışım. Koyarsın genişçe tertemiz oldu bitti.

- Sağ ol Heval.

Esmâ iç çamaşırını aldığı gibi koşarak büyükçe bir ağacın arkasına gitti. O dönene kadar Avşın uzanmış ve yüzünü kefiyesiyle örtmüştü bile.

Nöbetçi değişimi dışında hiçbir hareketlilik yoktu. Öğlen olmamıştı henüz. Birden helikopter sesi geldi. Bu da neydi? Nöbetçi durduğu ağacın altından gökyüzüne doğru baktı. Normal uçuşlar olmalı diye düşündü. Çünkü hiç görüntü vermemişlerdi. Hiç kırmıldamamış ve hiçbir iz bırakmamışlardı.

Ama helikopter sesi giderek yakınlaşıyordu. Birden bir patlama sesi duyuldu. Etraftaki tepeler kobralar tarafından vuruluyordu. Tüm gerillalar uyandı. Hemen mevzilendiler. Nöbetçi bu arada köyden taraf bir hareketlilik göründüğünü söyledi. Tedbirleri vardı ama yine de bulundukları yer çatışma için pek uygun bir yer değildi. Mecbur kalmadıkça çatışmayacaklardı.

Birkaç saat de olsa dinlenmişlerdi. Bunun verdiği rahatlık vardı ama henüz öğlen olmamış olması kötü bir durumdu. Geceye daha çok vardı ve bu düşman askerleri için bir avantajdı.

Mevzilenmiş ve silahlarını kontrol etmişti gerillalar. Bu arada nöbetçinin verdiği köyden taraf hareketlilik bilgisi operasyon olarak somutlaşmıştı. Askerler köy sakinlerinin hepsini dışarı çıkarmış bağıra çağıra bir şeyler söylüyorlardı. Arada çığlık sesleri geliyordu. Erkekleri kadınların karşısında dövmek ve kadınlara erkeklerin karşısında taciz uygulamak düşman askerinin temel yöntemlerindendi. Ve her zamanki gibi bunu uyguluyordu askerler. Köy evleri aranıyor, gerillalar soruluyordu.

Düşman askerlerinin içinde birisi çok belirgindi. Onlar gibi kendini koruma dikkatinde ya da çevikliğinde değildi. Belki de yorgun bir askerdı, kim bilir. Operasyona böyle iki büklüm gelen bir asker ölümünü alıp gelmiş demektir. Karşılıklı silahların patladığı bir ortamda bu kadar da olmazdı! Acaba asker değil de başka

biri miydi o? Asker elbisesi giymişti ve onlarlaydı ama onlar kadar canlı değildi. Kimdi bu, neden askerlerden farklıydı?

Aynı dakikalarda askerler köyden çıkıp araziye dağılmaya başlamışlardı. Cemseler onları köyün dışına yolun bittiği yere kadar getiriyordu. Gerillalar hakkında bilgi net olmalıydı ki hiç durmamış yola çıkmışlardı. Havanın sıcaklığı gerillaların lehineydi. Bu sıcakta hareket etmek asker için de çok zordu. Öğlene kadar ancak tepeye ulaşmışlardı. Zaten çoğunun öyle tepeye hızlı ulaşma gibi bir amacı da yoktu. Tepeye geldiklerinde artık gerillaların görüş alanına girmişlerdi. Tepeye ulaşan her bir asker sıcak ve yorgunluğun etkisiyle kendini yere atıyor, kollarını bacaklarını sağa sola açıyordu. Yaz sıcaklığının kızgın toprağı yakıyordu tenlerini. Sıcak bir rüzgâr da toprağı destekliyordu. Buna rağmen askerler, o kızgın güneşin altında atıyorlardı yorgun terli bedenlerini yere.

Bir saat kadar böyle devam ettikten sonra diğer gelenlerle birlikte sayıları epey artmıştı. Sonra içlerinden biri kalkıp birkaç kişiyi bir yöne, birkaç kişiyi de başka bir yöne yönlendirdi. Komutan olmalıydı. Askerler dağıldıktan sonra bir grup askerin aşağı doğru indiğini gördü gerillalar.

Bir grup yükünü sırtlanmış aşağı doğru geliyordu. Gerillalar mecbur olmadıkça çatışmama kararlarını birbirlerine teyit ettiler bir kez daha. Sırtlarında bunca erzakla, çok tehlikeli durumdaydılar. Biraz daha açıldılar. Çembere girmeyecek bir konum almalarının daha avantajlı olacağını belirten Zelal'in komutları üzerine biraz daha açıldı gerillalar. Orman oldukça sık ağaçlıklıydı ama yine de somut bilgiler olması, verilmiş bir görüntü kadar kesin bir bilgi oluşturmaktaydı. En azından asker sonuç almadan kolay kolay çekilme kararı vermeyecek gibiydi.

Askerler tepede bir süre kaldıktan sonra bir manga askeri tepede bırakıp patikadan aşağı doğru inmeye başladılar. Zirveden biraz indikten sonra birkaç kişilik küçük bir grup pınarın olduğu ormanlık yamaca yöneldi. Askerlerin o yamaca yönelmesi gerillaları biraz tedirgin etti. Su alırken iz bırakmış olma olasılıkları vardı. Gerçi artçı olan iki gerilla tüm izleri yapraklı uzun dallarla süpürerek geliyordu ama bu da ayak izlerini sildiği gibi az da olsa

süpürülmüşlük izi bırakıyordu. Üzerinden bir gün geçtiğinde bu izler görünmez oluyor ama henüz birkaç saat geçmemişken fark edilme olasılığı yüksekti.

Zelal bunları düşünürken pınarın olduğu yamaca giden askerlerin yüksek sesli konuşmalarını duymaya başladı. Sesler geliyordu ama ormanın içinden ne söylendiği tam anlaşılmıyordu. Biraz dikkat kesildi Zelal. Bu arada askerler pınarın olduğu yerden çıkarak patikaya yöneldiler. Zelal “acaba izleri görmediler de ondan mı böyle rahat yaklaşıyor, yüksek sesle konuşuyorlar” diye düşünürken birden aklına izleri görmüş oldukları ve denetimsiz bir temas yaşamamak için geldikleri yola girdikleri, tepeden saldıracakları düşüncesi geldi. Bu düşünce bir şimşek gibi çakınca hemen yakınındaki arkadaşlara dönerek,

- İzlerimizi gördüler, gidip mevzilenecekler, dedi. Hemen mevzilenelim, bir grup arkadaş onlar tepeye ulaşana kadar daha geniş bir araziye yayılalım. En azından bir kısmımız çatışmaya girince onlar savunabilsin ki çemberde kalmayalım.

- Tamam, ben sürünerek gidip Avşın onlara haber vereyim, onlar biraz açılsın. Cihazlarını ayarlayıp gözlemlesinler.

- Tamam Heval, biz de silahlarımızı açıp bekleyelim.

Onlar mevzilenmelerini konuşurken askerler tepenin hemen yamacındaki yerlerine ulaştılar. Onların ulaşmasının üzerinden on dakika geçmemişti ki birden bir patlama sesi duyuldu. Zelal gözlerini açmaya çalıştı. Göremiyordu etrafını. Elini gözlerine attı. Yüzü gözü toz toprak içindeydi. Biraz yüzünü silip gözlerini kırptırtınca bulanık görüntüler gördü. Her yer toz içindeydi. Askerler gerillaların mevzilenecekleri yerleri tahmin etmiş ve lav silahı atmışlardı. İlk atıştı ve kimse yaralanmamıştı. Hiçbir gerillanın yaralanmaması çok iyiydi.

Her şey başladığı gibi sürmese de nasıl başladığı önemliydi. Henüz birkaç dakika geçmemişti ki bir patlama daha duyuldu. Aynı yere bir lav silahı daha atılmıştı. Zelal büyük ağaçların arkasına mevzilenilmesini söyledi. O patlamayla birlikte yükselen tozlar bir avantaj oluşturmuştu. Hemen birkaç metrelik de olsa yer değiştirdiler. Yamacın en uzağındaki grup patlamanın etkisinin

dışında sayılacak kadar bir mesafede duruyordu. Onlar dürbünle gözlüyor ve olacaklara göre hareket etmek üzere hazır bekliyorlardı.

Esma, Zelal'in yanındaydı. Bir yılı dolmamıştı daha ve neredeyse hemen hemen katıldığından beri hep Zelal'le birlikte kalmıştı. Esma, Onunlayken kendini güvende hissediyordu. Zelal'in tecrübeleri herkeste bu izlenimi bırakırdı. Herkes savaşta, eylemlerde onun yanında olmak isterdi. Onun yanında olduktan sonra en yeni gerilla dahi kendini tecrübeli gerillalar gibi hissederdı. Esma da öyle hissediyordu. Zelal da bunu bildiğinden çatışma çıktığında Esma'yı yanından ayırmamaya dikkat ediyordu.

Esma henüz on sekiz yaşındaydı. Gençliğin en deli çağındaydı. Gerillada gençler erken büyür diyorlar ama bazen de tam tersi oluyordu. Bazen de çocukluğunu yaşayamamış Kürt çocukları her zaman çocuksu kalıyorlardı. Bu da hiçbir zaman büyümek oluyordu. Genç kızlığın tüm merak ve heyecanlarıyla köylerinin yakınına gelen gerilla grubunu görmeye gelmiş ve bir daha da onlardan ayrılmamıştı.

İlk ulaştığı gruptaki gerillalar epey bir süre elbise bulamamışlardı. Öyle kendine sivil elbiseleriyle gezmişti Esma birkaç ay. En sonunda güneye gidecek bir gerilla grubundan elbisesi en yeni olan gerillanın elbisesi alınmış o gerillaya da bir köylü kıyafeti bulunmuştu. Böylece Esma'nın bir gerilla giysisi olmuştu. Esma gerilla elbisesini giydikten sonra kendini gerçekten bir gerilla gibi hissetmeye başlamıştı.

Zaten elbiseleri temin ettikten çok kısa bir süre sonra ana karargâh komutanlığının yeni katılımları çağırması üzerine güneye doğru yol almış, orada kısa bir eğitimden sonra yeniden savaşın kızgın zamanlarının yaşandığı kuzeye dönmüştü yüzünü.

Şimdi gerilla saflarında komutan olma yolunda kararlı bir savaşçıydı. Zelal'e bakıyordu hep. Komutan deyince aklına Zelal geliyordu. Ona göre komutan tanımı yapmak için Zelal'e bakmak yeterliydi. Zelal'i anlatsan başka bir şey eklemeye gerek kalmazdı komutanı anlatmak için. Öyle bağlanmıştı Zelal'in yoldaşlığına ve komutanlığına.

Zelal de Esmâ'ya bir yıllık tecrübelerine rağmen genç olmasından dolayı korumacı yaklaşıyordu. Tabi ki savaşın içinde onu savaş dışı tutamazdı. Korumak da böyle olmuyordu zaten. Az olmamıştı ailedeki şehitlerin çokluğundan ya da ailenin durumundan dolayı koruma amacıyla kızgın savaşın olmadığı sahalara çekilen gerillaların savaşın hiç olmadığı alanlarda nadiren gerçekleşen bir temasla şehit düşmesi...

Zelal bundan dolayı savaşa gelmeye karar vermiş insanların savaşmasının en anlamlı yaşam anlayışı olduğunu düşünüyor, buna göre de yaklaşıyordu. Yine de Esmâ'yı korumayı ihmal etmiyordu. Zelal ikinci lav silahının tozu içinde yer değiştirirken Esmâ'nın elini tutmuş, büyük bir ağacın gövdesine kadar götürmüştü. Sonra da ona,

- Sen sürünerek Avşîn onların olduğu tarafa doğru ilerle biraz. Hepimizin burada kalmasına gerek yok, dedi.
- Ama Heval, ben burada kalmak istiyorum! Ben senden...
- Heval sanki nereye gideceksin, aha orda, on beş yirmi metre ilerisi, bak o çiloları görüyor musun, köylüler dalları kesip iki küçük ağacın dalları üzerine yerleştirmişler. Hah, işte oraya kadar ilerle sen. Bir durum olursa diğer grupla hareket edersin. Burada benimle iki arkadaş kalsa yeter. Savunmamızı iyi yapın haa.. dedi gülerek. Esmâ bunca konuşmayı boşa çıkarmayı göze alamazdı bu çatışma ortasında.

- Tamam Heval, diyerek sürünerek ilerlemeye başladı.

Gerillalar görüntü vermemişlerdi ama askerler onların oralar da bir yerlerde olduklarını bildiklerinden birkaç lav silahı daha attılar etrafa. Bir süre sonra durdular. Hava kararmadan gerillaların yerlerini tam olarak tespit etmek ve sonuç almak istiyorlardı. Gerillalar ise geceye kadar çatışmaya girmeden günü geçirebilme-yi, gecenin karanlığından faydalanarak alandan çıkmayı ve sırtlarındaki erzakları noktaya sağlam ulaştırmayı hedefliyorlardı.

Askerler görüntü alamayınca taktik değiştirdiler. O patikadan inerek gerillalara doğru ilerlediler. O arada Esmâ Zelal'den epey uzaklaşmıştı. Zelal'in içi rahatladı. Avşîn onların grubu biraz daha lav silahı atılan yerlerin uzağındaydı. Esmâ oraya ulaşsaydı yeter-

di. Zelal Esma'yı izledi. Çok dikkatlice sürünerek ilerliyordu. Bir ağacın arkasından diğerine gidiyordu. Böyle böyle Esma oldukça ilerlemişti ama henüz Avşîn'in grubuna yetişmemişti. Zelal Esma'nın yolu yarılacağını düşündü. Esma'nın onun yanından ayrılması iyiydi ama Avşîn'in yanına ulaşmaması pek iyi değildi. Askerler o hizaya yetişmeden Esma kendini Avşîn'e ulaştırsaydı çok iyi olacaktı.

Zelal bunları düşünürken askerler onun olduğu yamaca kadar gelmişlerdi. Zelal kendini yere yapıştırmıştı. En ufak bir hareket, bir derin nefes dahi son nefes olabilirdi. Sadece onun mu, tüm grubun son nefesi olabilirdi. Bunu bildiğinden oldukça dikkatli nefes alıp veriyordu Zelal. Askerler onu geçti gitti. Askerleri saydı, on yedi, on sekiz, on dokuz, yirmi... Toplam yirmi iki asker vardı o grupta. Bir kısım da tepede kalmışlardı. Ordakilerin sesleri geliyordu. Zelal duyuyordu. Aslında karıncanın ayak seslerini duyacak kadar dikkat kesilmişti Zelal. Hiçbir gürültüyü kaçırmak istemiyordu. Ona ait bir sesin mevcut seslere karışmasını hiçbir şekilde istemiyordu.

Askerler duralayarak ve etraflarını kontrol ederek ilerliyorlardı. Patikanın her iki yanı da ağaçlıklı olduğundan eğilerek ve aralıklı olarak gidiyorlardı. Asker geçişi tamamlandığında o tepeye ilk çıktıklarında dikkati çeken kişi görüldü. Asker giysiliydi ama diğerlerine benzemiyordu. Hasta askerleri savaşa, çatışma yerine getirmiş olabilirler miydi? Ya da başka birini getirip çatışmada öldü süsü mü verilecekti? Zelal bunları düşünürken o kişi iyice yaklaşmıştı. Tam da onun önünden geçerken birden onun Rêdûr olduğunu gördü. Şaşkınlıktan az kalsın yerini deşifre edecekti. Elini ısırdı.

Bu neydi? Bu ne haldi? Rêdûr henüz yirmi dört saat geçmeden nasıl bu hale gelmişti? Onun hastalıklı yüzüne bakmaya çalıştı. Zaten hastalıklı olan yüzüne ölüm gelmiş gibiydi. Solgunluğun renksizliği gitmiş yerine ölümün karanlığı gelmişti. Yüzü çökmüş, kapkara olmuştu. Yüzünün kimi yerlerinde morartılar vardı. Aca-ba giderken yolunu kaybetmiş ya da bir yerlerde düşmüş müydü? Zelal bunları düşünürken Rêdûr tam onun önünden geçiyordu.

Rêdûr'un ellerinin arkadan baęlı olduęunu fark etti. İçi bir tuhaf oldu. Rêdûr kaçmıř, dűřman askerinin giysilerini giymiř ama elle-ri baęlı! Neden, ne olmuřtu acaba?

Zelal merakla Rêdûr'a bakmaya devam etti. Rêdûr bedenini taşımaktan aciz ayaklarının üzerinde zorla durarak ilerliyordu. Askerlerin peşinden sürükleniyordu. Sanki ona daha dikkatli baksa anlayacaktı ne olduğunu. Daha iyi baksa, yüz yüze gelseler, gözle-rine baksa bir an, anlayacaktı neler olduğunu sanki. Zelal karmaşık duygular içindeydi. Sanki özenle dizdiği boncuklar birdenbire bir el tarafından dizildikleri ipten sıyrılıp çıkarılmış, tam karşısın-da duran bir cam bardağın içine konulmuş, bazıları da yerlere dökülmüştü. Öyle dağılmış, karışmış hislerle baş başa buldu ken-dini.

O sırada askerler onu tamamen geçtiler. Yanındaki iki arkadaşı da aynı Zelal gibi kendilerini yere yapıştırmışlardı. Kuru yaprakla-rın çokluğu da onların gizlenmesine yardımcı olmuştu. Askerler şimdi her iki grubun tam ortasındaydı. Avşın ve grubu bir tarafta kalmıştı, Zelal ve grubu da başka bir tarafta. Zelal ani bir hareket-le Esm'a'nın olduğu tarafa yöneldi. Askerler tam da Esm'a'nın ol-duğu hizadaydılar. Ve Esm'a kımıldayamıyordu. Biraz daha iler-lemek için askerlerin ilerlemesini beklemesi gerekiyordu. Askerler yine ilerlemeye başladılar. On on beş metre yrrmşlerdi ki en öndeki asker durdu ve birkaç sıra geride duran kişiye dönerek,

- Komutanım, burada dursak daha iyi olabilir. İlerde boğaza geliyoruz, alandan çıkan gruplar pusu atabilirler. Boğazı kontrolde tutarsak bizim için iyi olur.

- Tamam Hakan, duralım burada. Ramazan oğlum, siz bir etrafı kontrol edin, biz bu ormanlıkta duralım. Bu teröristler her an her yerden çıkabilirler.

- Tamam komutanım!

Askerlerin orda durup içeriye doğru hareket etmeleri Zelal'i kaygılandırdı. Askerler Esm'a'yla aynı hizadaydı ama aralarında on beş yirmi metre kadar mesafe vardı. Esm'a kendini iyice gizlemiş, sessizce durmuştu. Tam o anda Esm'a'nın olduğu yöne doğru iler-lemeye başlamışlardı ki Zelal silahını doğrultup ateş etti. Birkaç

mermi attıktan sonra durdu. Bir asker ılık atarak yere dşt. Diğrleri bir anda kendilerini yere attılar. Biraz geriye doğru kaçmaya başladı bir ikisi. Birkaçı da büyükçe ağaçların arkasına gizlendi. Kendini ilk patlamayla yere atan grup hemen Zelal'e doğru ateş etmeye başladı. Zelal, ateş ettikten sonra hemen yandaki ağaın arkasına doğru yuvarlamıştı kendini. İyi de yapmıştı. Askerler panik halde olduklarından bunu görmemişlerdi.

Zelal, Fırat ve Devrim birbirine çok yakın durmuşlardı ve ateş ettikleri zaman nerdeyse aynı kişi ateş ediyormuş gibi oluyordu. Bu durum askerler için avantaj oluyordu. Ne de olsa tek hedef olmuş durumdaydılar ve hemen yer değiştirip biraz mesafe amaları şarttı. Hem tek kişi sanıp zayıf görüyorlardı hem de aynı noktaya ateş ettikleri için hedefleri dağılmıyordu.

Bir lav silahı attılar, büyükçe bir ağaın önünde patladı. Yerdeki kuru yapraklar, dallar, ağaın yeşil yaprakları havada uuştu. Bu toz dumandan faydalanan Fırat hızla kendini birkaç metre ötedeki ağaın arkasına attı ve hemen ateş etti. Bu iyi olmuştu. Orda başka bir gerilla daha olduğunu sanmıştı askerler. Ki bu da gerillalar için avantajdı. Askerlerin şimdi iki hedefi olmuştu. İki ayrı yeri gözlemleyecek, iki ayrı hedefe vurmaya çalışacaklardı.

Bu şekilde çatışma bir süre daha devam etti. Askerler atışmanın kızgın bir anında Rdr'u ayağa kaldırıp çatışmanın tam ortasına attılar ve Rdr kimin mermisiyle olduğu belli olmayan bir ölümün pençesinde son nefesini verdi. Neden Rdr'u öldürmek istemişlerdi? Neden onu alıp zindana falan gtrmemişlerdi? Acaba Rdr kaçtıktan sonra pişman mı olmuştu?

Ölüm ölümdür. Ölümün iyisi kötüsü olmaz derler kimileri. Ne kadar da yanılığlıdır bu söz. Kimi lmler vardır ki, ölmekle lnmez işte. Yaşarken yaşanılmadığı gibidir bu durum. Uzun bir ömrün sonunda 'ben tek bir an dahi kendimi yaşayamadım' diyen insanların sayısı az değildi. Hele hele kadınların... Kadınların çoğu, erkeklerin kurduğu dünyada, bu dünyanın yaşam sınırlarında bulamıyordu kendini. Kendini bulanlar da kendilikleriyle yaşayamıyordu erkek dünyasında. Paradoks kadınların kaınılmazıydı.

Ya kendini kaybedecek ve öyle yaşayacaksın ya da kendini bulacak ve kendini yaşamamayı kabulleneceksin.

Her yaşam güzel değilken her ölüm de kötü değildir. Ama kimin kurşunuyla öldüğü belli olmayan bir gerillanın ölümü kötü bir ölümdür. Sözüünü etmenin dahi insanı kirleteceğine inanılan bir kirlilik sayılır böyle ölümler.

Zelal Rêdûr'un ölümünü gördü. Bu ikinci kezdir görüyordu Rêdûr'un ölümünü. Bir kez Felat öldüğünde, bir kez de işte bugün... Aslında Rêdûr binlerce kez ölmüştü iki ölüm arasında. Ve bugün bu Sisyphos işkencesi sona ermişti. Bu defa taşı tepeye çıkarmıştı ve düşürmeden zirveye yerleştirmişti. Ama o taşın altında kalmıştı Rêdûr. Ölmüştü işte.

Askerler Rêdur'un cenazesine -gerillaların onları gördüğünü bildiklerinden olmalı- şehvetli sesler çıkararak işkence yapmaya başlamışlardı. Onlar Rêdûr'un cansız bedeniyle uğraşırken Esmâ biraz daha yerini düzeltmeye, kendini iyice gizlemeye çalıştı. Zaman ilerlemişti ve güneş artık aşağı doğru ilerlemeye başlamıştı. Bu saatler gerillalar için oldukça avantajlıydı. Birkaç saat daha direneceklerdi ve gün batımıyla iyi bir saldırı yapıp çatışma alanından kaçacaklardı.

O sırada Avşîn'in olduğu taraftan ateş edildi. Askerler o anda anladılar iki grup arasında kaldıklarını. Her ne kadar gerillalar yerlerini deşifre etmiş olsalar da askerler üzerinde ruhsal üstünlük sağlamışlardı. Bunun üzerine askerler de etraflarının sarıldığı bilincinin verdiği deneyimle hareket etmeye başladılar ve sürüne sürüne ormanın içlerine doğru ilerlediler.

Neyse ki hava kararmaya başlamıştı. Esmâ gün batımından faydalanıyordu. Zamanın daha hızlı akması için dualar edip duruyordu. Biraz daha hızlı, birazcık daha... Askerler arada yapılan ateşle yerlerinde duruyorlardı. Zelal Esmâ'nın yerini bildiğinden biraz durup yine bir iki el ateş ederek askerleri yavaşlatıyordu. Esmâ'nın duygularını duyması gereken tanrıların yerini almış bir tanrıça gibiydi Zelal. Esmâ'nın yüreğinin haritasına ayna tutulmuş gibiydi Zelal'ın beynindeki yansımalar. Birinin hissettiklerini di-

ğeri düşünerek anlıyordu. Duygu ve zekânın kadın ruhunda birleşmesinin güzel bir örneğini oluşturmuşlardı birlikte.

Bu mevsilenme yavaş yavaş ilerlerken hava kararmıştı. Zelal bir iki el daha ateş etti. Askerler kendilerini korumaya almış, adeta yere yapıştırmışlardı. Esmâ o andan faydalanarak Zelal'ın ona işaret ettiği yere yöneldi. Bir iki metre ilerisindeki debinin hemen altına gelmesi bir iki saniyeyi bulmadı. Köylülerin sonbaharda hayvanlara verilmek üzere kesip istifledikleri, iyice bastırarak güneş görmeyecek hale getirdikleri ve bundan dolayı aylar boyunca soluklaşsa da yeşilini koruyan dalların oluşturduğu debi denilen yığının altına kadar geldi. Yapraklar sararıp döküldükten ve kuruduktan sonra köylüler gelir o debileri istifledikleri ağacın dallarından birer ikiye ayırarak aşağı atar ve etraflarına toplanan sü- rünün taze yeşil yapraklarla beslenmesini sağlarlardı. Esmâ hızla o debinin üzerine çıktı ve üzerine de birkaç dalı çekştirerek kendini gizledi.

Hava kararmaya başlamıştı. Zelal bir iki el daha ateş edip yerini işaret ettikten sonra ateş etmeyi bıraktı ve yerini değiştirip başını bir ağaca yaslayarak birkaç dakika dinlendirdi.

Esmâ debinin üzerine yerleşmiş ve yok olduğu söylenecek kadar sessiz kılmişti kendini. Varolma savaşının en kızgın zamanlarından birindeydi. Ve bu kızgın savaşın ortasında varolmak için yokolacak kadar gizil bir mevcudiyete ulaşması gerekiyordu. O bunu yapmasa düşman yok ediyordu.

Esmâ o debinin üzerinde hiç kımıldamadan duruyordu. Şimdi neredeyse hareketsiz kalmıştı. İnsan durduğunda dahi bedeninin tüm işlevleri aynen devam ediyordu. Kalp yine atıyor, beyin yine düşünüyor, göz yine görüyor, akciğer oksijenle dolup boşalıyor, damarlar binlerce kilometrelik yol boyu taşıdıkları kanı temizlemeye devam ediyordu. Tüm bunlar kendi başına bir evren devrimini anlatmaya yetiyordu ama insan yürümeyince, konuşmayınca, gülüp ağlamayınca, bir şeylerle uğraşmayınca, hâsılı hareketin görünür olan kısmı durunca zamanın da durduğu algısına kapılıyordu.

Esma'nın zamanı durdu duracaktı. Esma bu debinin üzerinde duralı dört beş saate yakın bir zaman geçmiş olmalıydı ama bu zaman Esma'nın zamanı değildi. Evrensel bir zamandı işleyen ve geçen. Esma'nın zamanı ise oldukça ağırdı, sanki birkaç saatlik zaman içine yıllar doluşmuştu. Birkaç yıl kendini birkaç saat şekline büründürmüş ve gelip Esma'nın hayatının içinden geçmeye başlamıştı.

Esma büyük bir sabırla yıllara bedel saatlerin geçmesini bekliyordu. Kimi zaman uykuya dalarak, kimi zaman uykuyla uyanıklık arasındaydı. Kimi zaman serin geceyi ateş başı hayalleri kurarak ısıtmaya çalışıyordu. Sabaha doğru hava biraz daha soğuduğundan Esma'nın düşünce dünyasındaki ateş kor kor közlere dönüşmüştü. Üzerine bir de çaydanlık eklenmiş ve gecenin soğukunu kıran ateşî hayaller tamam olmuştu.

Esma'nın ateşten hayallerine tan kızılığın cevap vermeye başlamıştı işte. Zaman geçiyor deniyordu. Oysa zaman geçmiyor akıyordu ve geçip giden ise insan oluyordu. İnsanın zaman içinden geçmesi yaşamı oluşturunuyordu. Ve işte burada da zaman tüm ağırlığına rağmen akıp yaşamın bir kesitini oluşturmıştı.

Gün doğumunda Esma ayaklarının ve kalça kemiğinin uyuduğunu hissetti. Şu an dünya dursa, her şey sağır eden bir zamansızlığa ve mekânsızlığa dursa, sadece ve sadece Esma hareket edebilseydi keşke. İşte o zaman hemen bir saniyede ayaklarının pozisyonunu değiştirecek, diğer yanına dönecekti. Esma bunları düşündükten sonra uyuşan ayaklarını kımıldatmadan içten sıkarak ve kasarak bir iç devinim yaratmaya çalıştı. Bu biraz iyi geldi Esma'ya. Bir ağırla birlikte uyuşmanın azaldığını hissetti.

Hava aydınlanmış sayılırdı. Evren Esma'nın yaşamak için dile gelen istemlerine kulak vermiş gibiydi. O an bir rüzgâr esti. Esma, yaprakların arasından yan taraftaki yamaca düşen ağaçlara baktı. Rüzgâr sesiyle hemen hareket etmek istemedi. Kısa süren bir rüzgârı geçecek uzunlukta bir hareket hayatının sonu olabilirdi. Ağaçların yapraklarının hala sallandığını görünce rüzgârın süreceğini anladı. Rüzgâr ayaklarını oynatacak ve duruşunu değiştirecek kadar bir zaman bahşetmişti ona. Esma, evren hakikatinden

kendi payına düşen bir kısa zaman aralığını büyük bir kıvançla karşıladı ve yaşamın, varolmanın bir gerekçesini o zamana işledi. Oturuşunu tam olarak değiştiremediyse de hareket ettirmesi ve yeni konum alması iyi gelmişti.

Askerlerin sesleri oldukça yakından geliyordu. Yakında duran askerlerin nöbet değişimlerinden saati takip edebiliyordu. Nöbetçinin gidip tüm askerleri uyandırmasından rojbaş saatlerinin beş olduğunu düşündü Esmâ. Tüm askerler birer ikişer uyanmışlardı. Gerinme sesleri ile fermuar sesleri birbirine karışırken sağa sola gidiş gelişler de artmaya başladı.

Uzandıkları yerdeki yağmurlukları toplayan bir asker, bir yağmurluğu katlayıp sıkıca sardıktan sonra çantasına bağladı ve çantasını getirip debinin altına bıraktı. Çantayı bıraktıktan sonra başını kaldırıp debiye bir baktı. Ne olduğunu anlamaya çalışır gibi bir süre baktıktan sonra çantanın yerini düzelterip sağlamlaştırdı ve arkasını dönüp üç dört metre ilerdeki arkadaşlarının yanına gidecek kahvaltıya katıldı. Esmâ o an nefesini kontrol altına almış, tek saniye nefes dahi almamaya çalışmıştı. Heyecanlanıp nefes alış verişinin kontrolden çıkması ihtimaliydi tek sorun. O sorun da yaşanmadı. Asker giderken Esmâ nefes alış verişini dinledi ve gerçekten hemen hemen hiç ses çıkarmadığını gördü.

Askerler kahvaltıdan sonra grup grup ayrışıp dağıldılar. Dün atış yapılan yerleri kontrol ediyorlardı ama hiçbir şey görünmüyordu. Zelal ve Avşin'in grubu yerlerini değiştirmişlerdi. Gece boyunca ne bir ses, ne bir görüntü yansımıştı. Hiçbir şey duyulmamış, hissedilmemişti. Askerler büyük tedbirler almışlar, üç taraftan nöbet tutmuşlar ve uyku dışında her an çatışmaya hazır halde durmuşlardı. Şimdi çünkü atışların kaynağına bakarken gerillaların orda olmadıklarını çok iyi bilerek, gittikleri yöne doğru bir iz bulmak istercesine bakıyorlardı. Yoktu. Hiçbir iz hiçbir ses yoktu.

Zelal ve Avşin ise kendi gruplarını bir adım geriye çekmişlerdi. Esmâ'nın askerlerin içinde kaldığını biliyorlardı. Zelal, Esmâ'nın diğer gruba yetişmeye çalıştığı için diğer yönde ilerlediğini görmüştü. Arada kaldığı konusunda hemfikirtiler. Askerler yakalamış olsaydı büyük ihtimalle işkenceyle katlederlerdi ve seslerini

duyuracak kadar gürültü çıkarırlardı. Bunlar olmamıştı. Bu gürültüsüzlük Esma'nın kendini arazide gizlediği düşüncesini oluştuyordu ki Zelal umutluydu. Esma yeni olmasına rağmen disiplinli bir gerillaydı ve disiplin en iyi, yaşam konusunda sınanırdı. Esma'nın yaşam anlayışı, tüm gerillalarda onun kendini gizleme, koruma konusunda becerikli olduğuna inancı yeşertiyordu.

Buna rağmen bu askerlere bir darbe vurmak şarttı. Hem Esma'dan haberleri olmasa da askerlerdeki ilgiyi geniş bir alana dağıtmak ve çatışmaya çekmek açısından bir eylem iyi olabilirdi. O gün tüm bekleyişlerle birlikte içinde bilinmeyen ve öngörülen birçok sesi taşıyan bir ağır sessizlikle geçti. Hava kararır karmaz Avşın, yamacın diğer tarafındaki Zelal'in yanına gitti. Büyük bir dikkatle ve çeviklikle ilerlemişti. Sessiz ve hiçbir görüntü vermeden, dikkat çekmeden, şüphe dahi uyandırmadan...

Zelal, Avşın, Fırat ve Devrim kısa bir değerlendirme yaptıktan sonra ne yapacaklarını ele aldılar. Hemen gece yarısını geçmeden bir grup çıkacak ve askerlerin olduğu yere eylem düzenleyeceklerdi. Askerlere bir darbe vurmak kadar Esma'nın durumunu netleştirmek gerekiyordu. Eğer saklanmışsa, hangi konumdaydı, ne kadar daha dayanabilirdi bilmiyorlardı ve süreci hızlandırmak şarttı. Hemen bir plan yapıp harekete geçtiler.

Zelal ve Fırat, Avşın ile birlikte diğer yamaca doğru gittiler. Devrim orda kalacak, bir durum çıkarsa müdahale edecek ve hareketlilik olursa iyi takip ederek Esma'nın durumuna dair bir şeyler öğrenmeye çalışacaktı. Avşın, kendi grubunun yanına yaklaştığında arkasına dönerek eliyle işaret edip Zelal'i durdurdu. Grubun yanına gitti ve ordan Hamza ile Murat'ı Zelal'in yanına gönderdi. Kendi de grubun diğer üyelerini toplayıp planlamayı anlatmaya başladı.

Askerler onların dün gece bulunduğu tarafı biliyorlardı ve biraz farklı da olsa şu anda hemen hemen aynı yerde bulunduklarından bu yöne karşı duyarlıydılar. Bundan dolayı zor da olsa diğer taraftan dolanıp saldırmayı uygun buldular. Her şeye rağmen saatler gece yarısını geçmeden ulaşp vurmaları gerekiyordu. Yoksa çatışma gündüze kalırsa iyi olmayacaktı.

Belirledikleri gibi hareket ettiler. Avşin ve grubu aynı yerlerinde kalacak, kendilerini az bir kaydırarak ve ordan savunma yapacak, bir sorun olursa takviye olacak ve hedef şaşırtacaklardı.

Esmâ, arkadaşlarının şu anda planlar yaptıklarını ve harekete geçtiklerini tahmin ediyordu. Saat tam on iki olmuştu. Nöbetçi değişti, diğer asker yeni nöbeti devraldı. Gece yarısı olmuştu. Esmâ “acaba arkadaşlar ne yapıyorlar?” diye düşünürken birden patlama sesleri geldi. Nöbetçi asker çığlık atacak zamanı bulamamıştı. Son nefesini çığlık için değil, bir saniye daha yaşam için kullanmıştı. Patlama sesi tüm askerleri uyandırmış ayağa kaldırmıştı. Dün gece bir şey olmaması askerler arasında rehavet yaratmıştı. Aslında dün gece saldırı olmayınca gerillaların birbirinden koparak kaçtıklarını düşünmeye başlamışlardı. Esmâ’yı bilmediklerinden bu düşünce en mantıklı olanıydı.

Ama Esmâ vardı. Tam da yanıbaşlarındaydı.

Askerler bunlardan habersizdiler ve sabah kışlaya dönme hayallerindeydiler. Ama her kurşun bir şeyleri yıkıyordu. Bu kurşun da Esmâ’nın gizli esaretini yıkacağı gibi askerlerin sağ selamet kışlaya dönme hayallerini yıkmıştı. Çatışma uzun sürmedi. Askerler sızma yapan gerillaların nerede olduklarını tespit edemiyorlardı. Geçici olduklarından ve sabah gitme planlaması yaptıklarından mevzi de kazmamışlardı. Kendilerini büyük ağaçların arkasına veriyorlardı. Koca ağaçlar ancak onlara siper oluyordu.

Kaç saattir ayakları yerden kesilmişti Esmâ’nın. Bir yükseklikte ama aynı zamanda bir boşlukta idi şimdi. İçinde onun disiplinini, yaşamak için verdiği sabır savaşının temposunu düşürecek bir korku yoktu. Ama her şeye rağmen, az önce ağzında kötü bir tat bırakan bir şeyler yemiş de tadı kalmış hissediyordu kendini. Yerden sadece iki üç metre yukarıda da olsa yüksekçe bir yerdeydi. Yükseklikler her zaman düşme korkusunu da kendileriyle getirir miydi? Neydi düşme korkusu denen şey? Var mıydı gerçekten böyle bir korku, yoksa bizi yükseklerden alıkoymak için üretilmiş bir şey miydi? Yüksekte olanlar her zaman yaşar mıydı düşme korkusunu? Yükseliş ile düşüş, birbirisiz olmayacak bir kaçınılmazlık mı oluşturlar?

Kiminde düşme korkusu düşme arzusundan, boşluğun kişiye kendine çekişinden kaynağını alır. Boşluğun içindeki doluluk arayışına özlemdir bu. Arzu ile korkunun bitmez tükenmez kardeşliği yine bu duygu ikiliğini yaratan. Bunu fark eden insanın gösterdiği korku gizlenememekte, açığa çıkmakta ve yükseklik korkusu olarak kendine bir ad bulmaktadır.

Neden her insan korkmaz yükseklikten? Çünkü bazı insanlar boşluğu tanımazlar. Boşluğu tanımamak kimi zaman cesaretle anılsa da, özünde bir cehalettir. Boşluğu bilmek yaşamın doluluğunu bilmektir. Doludan alıp boşa koymayı bilmek gerekir yükseklik korkusu için.

Yaşamının dolusundan alıp boşuna koyabilmeyi kim başarabilir ki... Aşağıların boşluklarla, birçok farklı boşlukla dolu olduğu bilincini hiçbir zaman benliğinden silemeyenlerin yaşayabileceği bir şeydir yükseklik korkusu.

Yaşamın doluluğunu biliyordu Esmâ. Küçük küçük anlamların toplanarak büyük anlamlar binasını ördüğünü, küçük başarıların birikerek zafer dağını yükselttiğini bilecek kadar farkındaydı hayatın. Gerilla yaşamından edindiği deneyimler henüz bunca birikmemişti ama yaşadığı anları biriktirmeyecek kadar deneyimlemeyi başaramayanlardan değildi.

Esmâ başını iyice dalların arasına gömmüştü. Yanından vızıldayarak geçen mermilerin farkındaydı. Bir mermi debinin içinden geçmişti ve Esmâ kuru yaprakların kırılışını duyumsadı. Her şeye rağmen debinin içindeki araf sonsuz olmamalıydı. Bunu bildiğinden çatışmanın kaçınılmaz olduğunu ve onun konumuna da bir nokta koyacağını anlamıştı. Bulunduğu ağacın altına gelen askeri göremiyordu ama iniltilerini duyuyordu. Yaralı olmalıydı. Öyle çok inliyordu ki sesini yükseltmese de, giderek kısılan sesi yarasının ağır olduğunu düşündürüyordu Esmâ'ya.

Bir an silah sesleri durdu. Askerin iniltileri hala sürüyordu. Ama bu defa silah sesleri olmadığından onun sesi daha net geliyordu Esmâ'nın kulağına. Esmâ'nın inilti dediği şey askerin ardı arkası kesilmeyen dualarıymış meğer. Bildiği tüm dualar askerin takırdayan dişleri arasından tekrar tekrar dökülüyordu. Birkaç

dakika sessizlikten sonra yeniden ateş başladı. Askerin tanrıyı çağıran duaları mermileri çağırmış gibiydi. Sessizliği bozan tek ses onun iniltileriydi ve gecenin karanlığında en küçük bir ses dahi ölüme çağrı olmaya yetiyordu.

Dua okuyan askerin fatihası dudaklarında donup kalmıştı. Ölüm duasını ölümler olmadan okumaması gerektiğini biliyordu oysa. O anda hangi duanın ölüm duası olduğunu ayırt edemeyecek kadar kendinden uzaklaşmıştı. Sadece yaşam ve ölüm vardı ve ölümün yakınlığı tanrıya yalvararak yaşama yaklaştırmayı isteyecek kadar acı veriyordu ona. Ve yaşama yaklaştırmasını arzuladığı tanrı sözleri onu ölüme yaklaştırmıştı. İnemelerini duyan bir gerilla onu görmüştü. Önce vurmak istememişti ama elinde silah vardı ve parmağı tetiğin üzerindeydi. Bir mermiyle asker dayandığı ağacın gövdesinin önüne yığılıverdi. Artık dua etmiyordu.

Esmâ onun dualarını duymuştu. Titreyişini görmemişti ama hayal edebiliyordu. Şimdi dualar durmuştu. Koyu bir sessizlik başlamıştı. Askerler bu sessizliği bozmaya karar verdiler ve sağa sola koşturmaya bırakıp mevzilendikleri yerlerden ateş etmeye başladılar. Sızmanın olduğu yerden başlamak üzere her yana ateş ediyorlardı. Çembere alınmış olmaktan duydukları korkudan olmalı her yöne ateş edebilecek şekilde gruplara ayrılmışlardı ve habire ateş ediyorlardı.

Kayıpları da beklemedikleri kadar çok olmuştu. On beş yirmi kişilik bir grupta dört kayıp vermeleri çok denebilecek bir kayıptı. Dahası avantajlı konumdan dezavantajlı konuma düşmek demekti ve bu da yenilgiyi anlatıyordu. Karşı ateş olmadı. Gerillalar vurup kaçmışlardı. Sıkı mevzilenmiş de olabilirlerdi ama saatler ilerledikçe vurup kaçtıkları olasılığı ağır basıyordu. Bir süre sonra ateşi kestiler. Birkaç dakika geçince yine ateş ettiler. Bundan sonra periyodik olarak yarım saat ya da kırk dakikada bir etrafı tarıyor ve duruyorlardı. Savunma duygusunun getirdiği bu tarz hiçbir şey kazandırmasa da onlara bir güven veriyordu.

Sabahın ilk ışıklarıyla birlikte yerlerini sağlamlaştırıp ateşi tümünden kestiler. Esmâ üçüncü gününü bu debinin içinde geçirmekteydi. İki koca gece geçirmişti bu debinin içinde ve işte üçün-

cü güne evrilmişti zaman. Esmâ, güneşin ilk ışıklarıyla zamanın kendini denediğini düşündü bir an. Zaman onunla acelesiz, yüzeysel olmayan bir yaşam kıvamı yakalamaya çalışıyordu sanki. Ve Esmâ zamanın ondan beklediği direnişini göstermek, aslında bu kıvamı yakalamak istiyordu.

Zamanın yaşam parçaları arasındaki uyumu, disiplini oluşturuyordu gerilla yaşamında. Neyin, ne zaman, nerede ve nasıl yapılacağı yaşamın neredeyse tamamını oluşturuyordu. Ve bu anlaşıldıktan sonra katlanılması gereken bir durum değil bir yaşam biçimine dönüşüyordu. Esmâ bu yaşam biçimini seviyordu. Zamanın yaşam parçaları arasındaki uyumunun onun yaşamını oluşturmamasını seviyordu. Ama bu defa bu uyum sevginin ötesinde bir yeni anlama kapı aralıyor gibiydi. Eğer bu debiden sağ olarak inerse yaşamı hiçbir şekilde eskisine benzemeyecekti.

Bu üçüncü günün düne benzemeyeceği gibi.

Hava aydınlandı. Askerler çok temkinli hareket ediyorlardı. Debinin altında bir ceset vardı. Esmâ bunu biliyordu ama göremiyordu. Askerlerin oraya gelmesini, cesede bakmalarını birbirlerine nasıl olduğunu göstermelerini istiyordu Esmâ. Bir süre sonra bir asker sürünerek oraya geldi. Gelirken kepini bir kuru dal parçasına takıp havalandırdı, bir süre bekledi ve bir şey olmadığını görünce biraz daha rahat davranmaya başladı. Gelip ağacın altında durdu. Hiçbir şey söylemedi. Nefes alış verişlerini duyuyordu Esmâ o askerin.

Asker sessiz ağılıyordu. Ağacın altında yatan askerin elini avuçlarına almış kendini bastıra bastıra ağılıyordu. Bir süre sonra uykuya dalmışçasına, kalakaldı o ağacın altında. Sesler gelince kendine geldi. Birkaç asker daha gelmişti yanına. Cesedi biraz ileriye doğru çekip uzattılar. Esmâ görebiliyordu onu. Ölen askerin dünkü dualarını duyar gibiydi. Gözleri açıldı. Dualarına devam ediyor gibi bir bekleyiş vardı gözlerinde. Ettiği dualara bir tanrısal yanıt bekliyordu hala.

Bir asker gözlerini kapattı. Üç asker ölmüştü. Gerillalar eylemden sonra geri çekilmişlerdi. Ölen askerlerin cenazelerinin alınması için de böyle yapıyorlardı. Askerler cenazelerini patikanın

köye en yakın olan tarafına doğru taşıdılar. Bulundukları alan helikopterin iniş yapmasına uygun değildi. Sırtlarında taşıyacaklardı. Bu arada bir asker merkezle bağlantı kurmuş durumu bildiriyordu. Ölen askerlerin teknilini verdikten sonra telsizi yukarıda tuttuğu eli, yerçekiminin farkına yeni varmış gibi aşağı doğru iniverdi. Aslında düşüverdi eli. Bir grup asker çevreyi kontrol için geniş bir çemberde duruyordu. Verilen bilgiler doğrultusunda kobralar alan üzerinde bir iki uçuş yaptılar. Gerillalar bunları tahmin ettiklerinden hiçbir görüntü vermeyecek bir ciddiyetle gizlenmişlerdi. Kobralar genel bir tarama yaptıktan sonra gittiler.

Helikopterler alanda uçuyordu. Aldıkları bilgiye rağmen gerillalar avuçlarının içinde olmasına rağmen hiçbirini öldürememiş üstüne de kayıp vermişlerdi. Bu onlar için bir yenilgiydi. Askerler de telsiz bağlantısından sonra çantalarını alıp yola koyulmaya başladılar. Bu yenilginin üstüne bir hezimet yaşamamak için geri çekilmeleri en uygun olanıydı.

Cenazeler için köyden katır istediler. Yarım saate kalmadan üç katır geldi. Cenazeleri getirdikleri patikada durdu iki köylü. Katırları ağaca bağladılar. Cenazeleri katırlara yükleyip düşmemesi için sıkıca bağladılar. Üç gün önce sırtlarında koca çantalarıyla gelen, yan yana mevzilerde çatıştıkları, askerliklerinin bitmesi için birlikte gün saydıkları, dertleştikleri arkadaşları şimdi katırın üzerinde cansız duruyordu.

Askerler o yıl birkaç defa operasyona çıkmışlardı ve çok olmasa da cenaze görmüşlerdi. Ama bu defa böyle bir şey olacağına ihtimal vermemişlerdi. Bundan dolayı ilk kez cenaze görmüşçesine ürkmüştü hepsi. Hepsinde bir donukluk vardı. Mevsimin en sıcak günleri, günün en sıcak saatleriydi. Yine de donmuştu onlar. Değil mi ki insanı ısıtan yüreğiydi. İşte onlar yüreklerinde bir buz dağı keşfetmişlerdi dün gece. Bakıp bakıp o dağa üşüyorlardı. Ölümün soğukluğunu üzerlerinden atamıyordu hiçbiri. Zaman ve mekânın değişmesi, akıp gitmesi onların yüreklerindeki buzları çözecekti muhakkak. Bu düşüncelerle yola koyuldular.

Esmâ askerlerin gidişini büyük bir korkuyla izledi. Askerler de binin altındayken dahi kalbinin çarpıntılarını duymuyordu. Ama

şimdi kalbi küt küt atıyordu. Neydi bu? Son anda fark edilme korkusu muydu? Mümkün değil. Hangi asker bunca kayıptan, üç günün içine doluşan bunca acıdan sonra geriye dönüp bakardı ki...

Esmâ kalp çarpıntıları arasında duygularını izledi. Bir yeni anlam kapısının eşiğinde olmanın heyecanı öyle artmıştı ki, heyecan olmaktan çıkmış artık bir korkuya dönüşmüştü. Biten bir zaman ardından başlayacak yeni zamanın heyecanıydı. Olmasını çok fazla istediği şeyin gerçekleşme arifesindeki korku, belki de arzu ile korku arasındaki paradoksal ilişkiydi.

Tabii ki kurtulma anının yeni bir zamanı başlatacağı ve başlayan yeni zamanın asla eskisi gibi olmayacağı gerçeğinden doğuyordu bu korku. Esmâ bunları tanımlayamıyordu henüz. Ama bunları derinden duyumsuyordu. Başlayacak olan yeni yaşam kesitinin eskisi gibi olmayacağına şimdiden karar vermişti bile. “Buradan kurtulursam...” diye başlayan ve duadan çok yeni yaşam iddiasını ortaya koyan öyle çok şey söylemişti ki kendisine.

Yıllara yetecek kadar iş belirlemişti o ağacın dalları arasında. Ayakları havada kalmıştı üç gün ama o üç gün ayakları yere bastığı zamanlardakinden çok daha ciddi yaşam kararları almıştı. Belki de insanın güçlü yaşam kararları verebilmesi için fizik kanunlarının dahi dışına çıkması gerekirdi. Tüm kanunlardan bağımsız olmak, tüm bağlarını kopararak anlamı orada bulmak gerekirdi belki de. Nerde ve nasıl durduğunu, hangi bağlarla bu evrensel hakikate bağlı olduğunu anlaması için kişisel bir kaos aralığıydı belki de Esmâ’yı bulan.

Esmâ tam orada durmuştu bir an. Sonsuz olup olmadığı bilinmeyen zamanın akışı içinde bir an sayılırdı onun üç günü. Bu üç günü uyanış günü olarak adlandıracaktı Esmâ kendi yaşam seyrinde.

İnsan bir toz zerresi olacak kadar küçüktü bazen. Bazen de evrenin ta kendisi olacak kadar büyük. Bunu Rêdur olmak ile Esmâ olmak olarak tanımladı bir an. Ölüm ve yaşam. Ve benzer birçok ikilem gelip geçti belleğinden.

Orada düşündüklerini, orada neler hissettiğini, nelere yoğunlaşarak zamanın ağır akışını hızlandırdığını anlatacaktı arkadaşları-

na. Ama o üç güne uyanış günü adını verdiğini kimseye söylemeyecekti.

Uyanışını yaşamın farkındalığıyla tüm yoldaşları hissetsin isteyecekti. İsmi ilan etmeyecekti o keşfin. Kim olduğuna dair verdiği cevapların en güzeli, uyanan ve farkına varan insan olacaktı. Bunu sadece ve sadece anlamlı yaşayarak yoldaşlarına hissettirecekti. Belki de evren kim olduğunu bilen insanla gerçekleşme olasılığına kavuşacaktı.

Esmâ bu zaman aralığında yaşadığı ateş çemberlerini düşündü. Çemberlerde olmasa da henüz ateş sönmüş sayılmazdı. O ağacın üzerindeydi hala ve zaman yol arkadaşlarıyla onu buluşturmamıştı henüz. Avşîn'in ona yazdığı yazı sürekli yeleğinin üst cebinde taşıyordu. Böyle bir zamanda aklına gelmişti yine. Elini cebine götürdü. Yol arkadaşlarına dokunur gibi dokundu eskimiş, bantlandığı yerden yazıların dağılmaya yüz tuttuğu süt rengindeki yaprak:

“Can Heval,

Yaşam akıyor işte. Kararlı ve sürekli... Ve o akışın içinde kendimizi su gibi hissetmiyorsak yaşamıyoruz demektir. Ne keskin bir sağlama değil mi? Yaşam çok keskin zaten. Tüm evrensel akışı bir ırmak gibi. İçinde insanların, anlamların, yaşamların, sevinçlerin, ormanların bilcümle her şeyin barınabildiği bir ırmak işte. Ve biz aynen o akış gibi akamıyorsak, su gibi olduğumuzu bilmemekten öte, ki bilmemek her zaman yaşamamak anlamına gelmez, hissedemiyorsak vay halimize. Öyle taş gibi dururuz işte ırmağın içinde. Bir evren parçası olarak taşı küçümsediğimden değil ama bir taş imgesi ve verili bir taş algısı var işte şu kalın kafamızda ya, ondan taş örneğini veriyorum. Zavallı öküz, kazma ve taş da bizim bu sapmış algılarımızdan dolayı neler çekti değil mi? Yeni kavramsal çerçeve oluşturunca kadar da çekecekler sanırım. Hala benzetmelerimiz eskiye çok benziyor. Azıcık törpülenmeler var tabi ama köklü değişimler henüz oluşmadı. Önderliğimizin dili bu anlamda ne güzel değil mi? Hem yeni kavramlar hem de yeni anlam yüklemelerle bizim kendimizde gerçekleştiremediğimiz zihinsel inşayı Önderlik hızla gerçekleştiriyor. Nasıl bir müdahale diyoruz

çoğunda belki ama, yıllar öncesinden söylemişti Önderlik: Herkes içinde gömülü insanı bende bulur. Bu söz Önderliğin bizdeki yaratışlarını, günlük inşalarını, yeni anlam yükselişlerini daha iyi özümsememizi de sağlıyor.

Kadınların ruhlarından süzülüp gelen kendimi başkalarının aynasında görmek istiyorum. Kadınların ruhunda bir değirmen vardır. Bir şeyleri öğütür durur. Öğütürken buğdayın parçalanması gibi parçalanır bir şeyler. Acı verir, acıtır, kanatır belki de. Ama sonunda ekmek olup insanlarla bütünleşmeye meyilli un çıkar ortaya. O güzel kokusuyla doğanın olgunlaştırdığını alır, kendi değirmeninde öğüterek yeni bir olgunluk kazandırır.

Hamalık olgunluğa dönüşür ve ateşle buluşma meylini ilan eder o vakit.

Kadınların benliğinde bu olgunlaşma işini üstlenen psişik bir değirmen vardır. Kadınların bu ruh değirmeninden geçmeyen hiçbir şey olgunlaşamaz ve doğanın bir maddesi olmanın ötesine geçemez. Kadınların ruhlarındaki duygu kaynakışları işte bu değirmenin döndüğünü, devinimde olduğunu gösterir. Eğer yoksa bir kaynakış, değirmen dönmüyor demektir. Ve değirmen dönmüyorsa, devinim yoktur. Hızlı değişen duyguları değişimin dönüşünden olmalı diyorum bazen. Devinim sürdükçe kadınların gü-lüşleri hüzne, acıları mutluluğa dönüşür.

Koyu bir acının ortasında bir erkek kakhaha atamayabilir ama kadınlar bunu başarabilir. Ya da kakhahalarla gülerken hüngür hüngür ağlamayı erkekler başaramaz. Ama kadınlar başarır. Bu, kadınların kendi benliklerindeki içsel devinimi duyumsamalarıyla ilgilidir. Duyguların, düşüncelerin ve davranışların terbiye edilmesi, bu devinimlere kulağını kapatmakla başlar.

Kadınlarda devinim biterse hayat biter can. Devinim ruhtur can. Devinim biterse can gider, ceset kahr.

Evet can, kadınların ruh değirmeninden geçmemiş olanlar olgunlaşmış olduklarını iddia edemezler. Olgunlaşmak dedim de, meyveler olgunlaşırken acaba biz insanların olgunlaşırken yaşadığı gibi acı çekiyorlar mıdır? Aslında ben bu olgunlaşmak kavramını pek sevmiyordum, bir hâkim gelenek dayatması diyordum.

Ama düşündüm de hamlık varsa bunun karşısında kesinlikle küçümsenmemelidir olgunlaşma. Hele hele ham meyvenin erik dışında neredeyse hiç yenilmeyeceği düşünülürken olgunlaşmanın gerekirliği daha da anlaşılır oluyor.

Velhasıl eğer meyveler de bizim gibi acı çeke çeke olgunlaşıyorsa, kendi oluşum merkezlerine -artık onlardaki adı yürek değil tabi, her neyse oraya- sükün ediyorsa acılar ve sancıların içinden kendi yeni olgun hallerini doğuruyorlarsa, onlara da öyle sıradan ya da sadece tüketip unutacağımız nesneler olarak bakamayız. En azından daha bilinçli yeriz yiyince. Her varlıktaki olgunlaşma denen aşama, evrenin kendini tatlandırma sürecidir belki de.

Kendini tatlandırmaya karar veren evrenin sancılarına hangi birimiz katlanabiliriz acaba? Ya da bu acıları, sancıları hissedebilecek yüreğe kimler sahiptir? Depremler evrenin olgunlaşma isteminin eyleme geçmiş hallerinden olabilir mi diye düşünürüm böyle zamanlarda.

İnsan türünde olgunlaşma ardından mevcut hiyerarşiler üstüne bir de jerontokrasi eklendiği ve kavramın kendisi kalıplara girmek ve doğallıkları öldürmek olarak algılandığından, bizler bu kavramı biraz öteliyoruz. Hâlbuki olgunlaşmış tatlı mı tatlı üzümü hor gören ya da onunla alay eden, öyle bir cesaret sergileyebilen bir koruk görülmüş müdür? Çok mu ileri gittim acaba... Neyse bazen oluyor böyle zihin uçuşları. İyi de geliyor.

Düşüncenin sınırları yok diyoruz ama öyle çok sınırlar var ki, sınırsız düşünmek mümkün değil. Bir kere düşünmek toplumsal bir çerçevede oluşur. Toplumsallık da bir sınırlandırılmışlıkla bağlantılı oluşmaktadır. Dolayimsız olarak düşüncenin sınırlı bir şekilde varolduğunu söyleyebiliriz. Ama yine de sınırsızlığa ulaşma biz insan evladının kendi avuntusudur. Yoksa bu koca evren iradesinde toz zerreciği kadar bir yer kaplayabilen naçiz varlıklarımızla kendimizi nasıl varederdik ki?

Hamlık ya da olgunluk, aynı anlamın iki ucudur. Ama hamlık deyince nesneleştirdiğimiz meyveler, olgunluk deyince de özneleştirdiğimiz insanlar gelir aklımıza. Oysa meyvelerin ikili doğası vardır. Her meyve hem ekşi hem de tatlıdır. Birçok kültürde oldu-

ğu gibi bizim kültürümüzde de kadınlar ya da kadın bedeninin kimi organları meyvelere benzetilir. Birçok kadın adı meyve ismidir aynı zamanda. Sevê, Xoxê, Zeytûn bunlardan birkaçı sadece. Bir yanı aşırı parçalayan ve cinselliği bu parçalanmanın üzerinden sürdüren bir metalaşma eğilimidir. Bu çirkindir. Bir yandan da kadın doğasındaki dengeyi, ekşi-tatlı buluşmasındaki kadını anlatma çabasının beceriksiz izleridir.

Evet can, kadınlar, kadınlarımız alıp götürüyor beni kestiremediğim zamanlara. Kendimi böyle zamanlarda zamansızlıkta hissediyorum. Zamanı saatle eş tutmak kadar kötü başka ne yapılabilir ki zamana. Haksızlık tabi. Aslında bir tür zamansızlıktır bu. İşte ben de böyle duyumsuyorum kendimi kimi zamanlarda. Hiçbir tarih kesitinde yer almayan, zaman olan ama kimliği olmayan, bir yere gidip konaklamayan, kendince öylesine uçuşan bir anlam parçası...

Yeter bu kadar can. Bizim gibi ölümsüzlüğe meyletmiş ölümlüler için, bir zaman parçasına ancak bu yapılabilir.

Sevgilerimle

Avşîn”

Esmâ yazıyı bitirdikten sonra aynı şekilde katlayıp cebine koydu. Seslerin, bedenlerin ve mermilerin giderken bıraktığı boşluğu yol arkadaşlarıyla doldurmuştu. Bir iki saate kadar askerlerin tamamı çekildi. Patikadan gidenlerin en sonuncusu boğaza ulaştığında cenazelerin köye gitmiş olması gerekirdi çünkü köy tepenin hemen ardındaydı. Son askerin görüntüsü de kaybolduktan beş on dakika sonra helikopterler de son turlarını atıp gittiler.

Her yer birden derin bir sessizliğe büründü. Bir şeyler eksilmiş gibiydi. Kobralar, askerler, helikopterler ve savaş gerçeğinin yaz mevsiminde suların çekilişi gibi çekilmesi bir an sessizlik yaratmıştı. Öyle ya, eksilmişti işte bunlar. Bunların eksilmesi demek yaşamın çoğalması demekti. Esmâ birkaç dakika daha geçtikten sonra uyuşmuş kol ve bacaklarını hareket ettirdi. Omuzlarını yukarı aşağı kıvıldattı. O derin sessizlik yavaş yavaş doğallaşıyordu. Görünmesin diye üzerine attığı dalları elleriyle kenara itti. Saçlarına dolan yaprak parçalarını silkeledi.

Biraz etrafı açılmıştı. Sonra doğrulup oturdu. Şalvarına baktı. Çok zamansız adet olduğunu düşünmüştü üç gün önce. “Noktaya gider gitmez banyo yapacağım!” diye düşündü. Bu defa tedbirsiz yakalanmıştı. Aslında insan çoğu zaman hayatın bütünü karşısında da tedbirsiz oluyor ve zamansız yakalandığını düşünüyordu. Bunları aklından geçirince yeni bir yaşam döngüsünü başlatan adet kanamasına zamansızlık olarak bakmaktan vazgeçti. Tabi ki üstü başı kirlenmiş, şalvarının birçok yeri kan lekesi olmuştu. Havadaki bir şeyi geçiririr gibi salladı elini. Zaten akşam olacaktı ve kimse onu görmeyecekti. Sabaha kadar da hallederdi. Yeni anlam ve yeni yaşam kararını bunca sınımışken, Esmâ’yı üzmeye yeter miydi şimdi bu konu. O lekeler yarın yıkanacak ve yok olacaktı. Ama o debinin üzerinde onun zihninde ve yüreğinde oluşan izler asla silinmeyecek, en güzel yaşam kararı olarak hep kalacaklardı.

Yüz yıl uyumuş da yeni uyanmış gibiydi. Dipdiri, taptaze duyumsuyordu hayatı. Toprağa basışı, oksijeni içine çekişi bir başka olmuştu. O uyanışı öyle derinden duyumsuyordu ki hemen kalkıp yürümek, toprağı hissetmek, ırmaklara dokunmak ve otların yağmurla buluşmasını bekleyen doğanın özlemini yoldaşlarında gidermek istiyordu. Hepsini kucaklamak istiyordu şimdi. Hepsini tek tek yüreğine basmak istiyordu.

Biraz gerilla gülüşü sürmek istiyordu gözlerine işte bu zamanda. Yanık tenli gerillaların dağ gülüşlerinden sürmek istiyordu gözlerine yaşam diye. Yüreğı kıpır kıpırdı. Yaşıyordu. Bir çemberden daha geçmişti. Soluk soluğa bir yaşam savaşımdan işte bu coşkularla çıkmıştı Esmâ.

Her şeye rağmen ağaçtan inmedi. Arkadaşlarının bir bütün alanı bırakıp gitmediklerini tahmin ediyordu. Askerlerin çekildiğini netleştirdikten sonra gelirlerdi ne de olsa. Bu düşünceler içindeyken hışırtılar duydu. Yamaçtaki ormanlıktan hışırtılar geliyordu. Dikkat kesildi. Reflektif bir şekilde sessizce eğildi. Birkaç saniye sonra hızlı adımlarla gelen arkadaşlarını fark etti. Hemen doğruldu. İnmeye hazırlandı. Heyecan içindeydi. İnerken ayağını dayadığı küçük dal kırıldı ve ayağı kaydı. Az bir incindi ayağı. Bu

arada arkadaşları ona yetişmişti. Onun inmeye çabalarırken epey zorlandığını fark ettiler. Gülümseyerek,

- Heval sen o ağacın tepesine nasıl fırlayıp çıktın? dedi Şoreş.

- Ma Heval o heyecandan nasıl çıktığımı nerden bileyim? İnan hatırlamıyorum. Ama çok kolay olmuştı onu hatırlıyorum.

Hep birlikte gülüp selamlaştılar. Şoreş ve Fırat, Esmâ'nın ellerini tutmuşlardı sımsıkı. Esmâ bayram çocukları gibi gülüyordu. Zaman tazelenmişti onda. Gençleştirmişti onu.

Üç günlük ayrılığı gözlerine dolan özlemle anlatıyordu herkes. Zelal ve Avşîn de yetişti onlara. Koşarak Esmâ'ya sarıldılar.

Gözleri dolmuştu kadın gerillaların. Uzun sürmeyen ama onlara uzun gelen bir ayrılığın ertesindeki buluşma herkes için yeni bir başlangıçtı. İlk adımların heyecan rengi tüm gözlerden yansıyor-du. Hepsi Esmâ'nın etrafında durmak istiyor, onu seyrediyor, onun sabırlı ve dikkatli geçirdiği üç günden gıbtayla söz ediyorlardı. Gerillacılığın bazen tez canlı olup koşarak mevzi almak, bazen de iç disiplin içinde sabırla ve özenle hayatı karşılamak olduğunu biliyordu hepsi.

Akşam olmaya az kalmıştı. Avşîn'in grubunun ilk gittiği yamaca doğru gittiler. Hava tam kararına kadar orada kalıp yarım saat dinlendikten sonra yola çıkacaklardı.

Zelal Esmâ'ya dönerek,

- Heval sen yola çıkmaya hazır mısın? Yorgun falan değil misin?

- Yok Heval, çıkalım yola.

- Bak yorgunsan, sen ve bir arkadaş bu gece biraz ilerdeki sırtta kalıp yarın gelirsiniz. Ne diyorsun?

- Yok Heval, o üç günün üstüne bir gün daha ekleyemeyecek kadar acelem var yoldaşlarımla yaşamaya..

- Hadi gidelim o zaman.

- Hadi gidelim.

“ ‘Ben benim, ben evrenim, öncesi-sonrası, yakını-uzağı olmayan zaman ve mekânım!’ cevabı nihai amaç olabilir.”

Avşîn'in Akış Kararı

Avşîn gözlerini kapatmıştı. Uyanıktı ve bulutların arasında uçtuğunu duyumsuyordu. Doğayla baş başa kaldığında evrenin insanı kucaklayışını izliyordu yürek ve beyin gözüyle. Gözleri kapalı görüyordu evren zerreciklerini. Bakıyor, bakıyor, bakıyordu durmadan devinen zerrelere. Ağaçların dimdik yükselişi bir gurur abidesiydi yanı başında. Meydan okuyordu. Kışa, kara, fırtınaya, yağmura ve yakıcı güneşe rağmen ayakta durmanın ona kazandırdığı gururu okuyordu göğe yükselişinden.

Avşîn, düş gücünün ağaca yakıştırdıklarının farkındaydı ama bu düş ürünü anlamları ağacın gerçeğiymiş gibi ele almaktan da kendini alamıyordu. Gözlerini açıp yanındaki ağaca baktı. Ağaçların kökleri içinde can taşıdığını nasıl da haykırıyordu. Yükselirken büyüyen ve toprağa tutunan kalın damarlarda takılıp kaldı gözleri. Damarlar öyle sımsıkı durmuş, öyle toprakla bütünleşmiş ki, bir tutunmanın çok ötesinde anlamlar barındırıyordu. Zorluklar arttıkça kendini büyüten, kopmamak ve kırılmamak için esneklesen, yok olmamak için güçlenen kökler. Ve büyürken yanında yamacında kök salmaya yeltenmiş küçük damarcıkları kendi sarıp sarımalayışında boğan...

Kim bilir bir koca ağaç kendi hayat akışında kaç ölüm yaratmıştı. Bir insanın kaç canlının ölümüyle koşullandığı sorusuna benziyor bu. Kökler azametli, ısrarlı, iddialı ve kaçınılmaz duruyor minik damarların karşısında... Belki küçük bir ihtimal bir damarın kıyısından kurtarıverir boğulup yok olmayı diye bekliyor gibiler. Ve bu ağaçlar büyürken kendi gölgelerinde bıraktıklarını güneşten mahrum bırakıyor, ömür boyu bir cezaya çarptırıyorlardı. Her büyümenin gölgesinde bir küçülme ya da yok olma mı vardı? Kimseyi ya da hiçbir şeyi gölgede bırakmadan, güneşten mahrum etmeden büyümek mümkün değil miydi?

Kimdi o kökler, nasıl varolacaklardı?

Ya o köklerin arasında boğularak can veren minik bitkiler... Onlar nasıl varolacaktı? Onların toprak, su ve güneş arasındaki ilişkilerinin kısacık bir zamana sıkışmasını kim izah edecekti? Evren böyle bir izah bekleyecek miydi?

Avşın doğayı izlerken, yaşam hakkı üzerine düşünüyordu. Kızgın bir savaşın ortasında duran gerillaların çok düşündükleri bir konuydu yaşam hakkı. Savaşın ölümle özdeşleştiği gerçeği ona yaşam hakkını düşündürüyordu. Ve yaşam, insandan öte canlılık ve yaşam kavramıyla buluşarak gerillaların zihninde yeni anlamlar yaratıyordu.

Kiminde insanın duyguları bir adım geriden takip ederdi insanı. Bazen bir çocuğun ölümünü görmekten daha ağır gelirdi ölümüne ağlayan ananın gözyaşları. Acının yoğunluğu kanla ölçülemezdi her zaman.

Acılarla diyalogu bir dem geride bırakmıştı. Şimdi yine tüm yoğunluğuyla yapışmıştı yakasına acı. Kalbini bir hüznün adası gibi duyumsamıyordu artık. Kavramın tüm naifliğine rağmen hüznü deyince acılar ortadan kalkmıyor, hafiflemiyordu.

Yaşamak... Deliler gibi sevdiği yaşamak... Bir kadın güzelliğini, hırçınlığını ve anlamını gördüğü farkedmişti yaşamak... Yaşadığı her anın kendilerini bu yaşam akışına katanların can pazarına bağlı olduğunu duyumsuyordu bazı zamanlarda. Her bir saniyenin bir insanın cesedinden geçtiğini bilerek ve ürpererek yaşıyordu. Kor-

kuyula yaşıyordu. Yaşamıyordu aslında böyle geçen her anda. Ölüyordu.

İhanet bilinciyle yaşamak için Rêdûr'un o asla kabullenemeyeceği ölümünü görmek zorunluluk muydu? Çirkinlik ne kadar büyükse güzellik o kadar gerçek olabiliyordu. Kötülük büyüdükçe görünür olabiliyordu iyilik. Her oluşum tersinin büyüklüğü ölçüsünde gerçek olma şansına kavuşuyordu. Her doğruluk, birlikte var olduğu yanlışlığın acısını da çekmek durumunda değil miydi?

İkilem böyle uzayıp gidiyordu. İki ırmak hep birlikte akıyordu. Yan yana akıyordu. İç içe akıyordu karışmadan birbirine. Bu evren nasıl işliyordu öyleyse? Her şey kendi zıddıyla birlikte var oluyor- duysa, bir şeyin kendisi değil de zıddı olmasının vebalini o şeyin kendisi mi çekecekti, yoksa evrensel yasalar mı? Ve bunu kim belirleyecekti?

Evrensel irade dedikleri şey bu olmalıydı diye düşünürken ürperti. Bu ürpertiyle yaşamak onu zayıf kılıyordu. Yaşam karşısında zayıf ve anlam bakımından eksik kılıyordu. Eksiliyordu. Ölüyordu.

Acı, Avşîn'in katlanma sınırını aşmış mıydı? Acılara katlanma gücü yüksek olsa da, bu oran kişinin kendi acılarına dairdi. Başkalarının acıları karşısında kişi her zaman aynı dirayeti gösteremezdi. Kişi ya kendini sağır-kör yapacak ya da yaşamdan vazgeçecek kadar uzaklaşacaktı o gerçeğin acısından...

Her acı aynı değildi. Her acının ayrı bir kimliği vardı. Acı çoğunda bir kadın oluyordu. Savuruyordu saçlarını, rüzgâra inat kendi rüzgârını estiriyordu. Tüm kokuların içinde kendi kokusu vardı. Başkaydı. Her acı diğer acılara hem çok benziyordu, hem de diğer acılardan çok ayrı, bambaşkaydı. Kadınlar gibiydi. Hem birbirine benziyorlardı, hem de bambaşkaydılar. Ve kar gibiydi. Birbirine benzeyen ve aynı olmayan bembeyazlık. Yaşamın içine yerleşen, aslında yaşam dediğimiz gerçeği oluşturan tam da bu ikilemdi. Her şeyin bembeyaz olduğu ama birbirinin aynısı olmadığı bir paradoksa sıkışıyordu kiminde yaşam.

Kendini nasıl çoğaltıyordu yaşam?

Yaşamı kavramak için çoğalmanın yetmeyeceğini, anlam keşfi olmadığı müddetçe çoğalmaların anlamsızlığı çoğalttığını anlayacak kadar yaşamla haşır neşir olmuştu. Ağacı yapraklarıyla tarif etmek de mümkündü ama bir tek yaprağı anlatmak için milyonlarcası şart değildi. Bedensel olarak çoğalarak yaşayacağını sanmak evrenin insana verdiği zekâyı potansiyel halde bırakmak, hatta hiçe saymak olurdu. O zekâyı değerlendirmemek, işletmemek aslında onu cesetteki diğer parçalar gibi araçsallaştırmaktı.

Avşîn, çoğalmak istiyordu. Çoğalmak, çoğalmak, bir sürü Avşîn olmak ve evrenin her zerresine karışmak istiyordu. Yaşadığı, duyumsadığı her şeyi topladığı karakterini bir soy kılıp sürdürmek istiyordu Avşîn. Bu yüzden şarkı söylüyordu. Rüzgârın sesine kulak veriyor ve o sesi duydukça kendindeki kısırlığın farkına varıyordu. Güçlüydü rüzgârın sesi. İfadesiz değildi. Sürüyordu rüzgâr soyu. Avşîn şarkı söyleyemiyordu böyle zamanlarda. Böyle zamanlarda kısır buluyordu kendini. Bitti bitecek bir hissediş sarıyordu tüm benliğini. Bitti bitecek sanıyordu kendini.

Kalkıp odun toplamaya başladı. Eğilip bir iki küçük dal aldı eline, sonra onları bir ağacın köküne bıraktı yine. Yan taraftaki vadide bahar sularının getirdiği kuru dallar bol olmalıydı. Dökülen yapraklar örtüyordu her şeyin üstünü ama Avşîn vadiden büyük kuru dallar toplamak istedi. Zaten çok kullandıkları bir arazi olmadığından kimse oralara gitmemiş diye düşündü. Rahatça iyi bir yük odun toplayabilirdi. Yönünü oraya verdi.

Vadi çok geniş değildi. Yamaçtan aşağı indikçe güneşin etkisi azalıyordu. Tam aşağıda bir ince su akıyordu. Ve üşütecek bir serinlikteydi vadinin içi. Bu mevsime payıza dereng deniyordu Kürtçede. Geç sonbahar. Kış arifesini böyle adlandırıyorlardı. Geç sonbahar kar soğuşunu taşıyan bir aylık dönemi anlatıyordu. Avşîn geç sonbaharda olduğunu bu vadiye girince daha iyi anladı. Mevsimleri takvimlerden öğrenmeyeli epey olmuştu. Güneşin ve toprağın adres gösterdiği zamanları tanıyor, biliyordu gerillalar. Bir de yüreklerinin adres gösterdiği zamanları...

Sonbaharlar hep bir hüznü çağırırdı Avşîn'in yüreğine. Gidenleri hep bu mevsimde anımsardı. Hangi mevsimde olsa da gidişle-

ri, kendilerini bir sonbahar iklimine yazdırırdı gidenler. Avşîn her sonbahardan farklı karşılıyordu bu sonbaharı. Gidenlerin ardından yana yakıla ağlamaların çok ötesinde bir zaman akışındaydı. Gidenler, gitmemişti. Gidenler Avşîn'in kendisinde yaşıyordu. Bunu büyüyen yüreğinin zamanı daha güçlü ve anlamlı karşılama kararlılığından biliyordu.

Yaşamın anlamı gidenlerle ölümsüzleşiyordu. Ölümsüzlük gidenlerin ardından yaratılan bir yürek avuntusu olamayacak kadar yüce bir duyumsamaydı. Şehitlerin ölümsüzlüğünü her an onları yaşaya yaşaya, onlardan kalan zamanları, anıları ve anlamları yüreğine basa basa biliyordu.

Değerleri ölümsüzleştirenler insanlardı. Sözleri, yaşamları, insanları, toprağı, havayı, türküleri ve insanlık değeri diyebileceğimiz her şeyi ölümsüz kılacak olan yine onlardı. Eskiden kaldıkları noktalar değişiyor, yaşlı ağaçlar devriliyor, yeni genç fidanlar büyüyüp gölgesine yeni bir yaşamı davet edecek kadar serpiliyor, küçük taşlar ağaç kökleri arasında kayboluyordu. Ama her şeye rağmen yüreklerine o noktaları bir anlam zamanıyla işleyen gerillaların yüreğinde ölümsüzlük sıfatına erişiyordu o mekânlar.

İnsanın ölümsüzlük atfettiği değerleri kendi ölümlülüğünün bilincine rağmen, kendinden sonra da yaşatma kararlılığını sergiledikçe ölümsüzlük oluşmaktaydı. Ve insanlar bu değerleri ölümsüzleştirecek değerde yaşamlar yaratamadıklarında ölüm doğuyordu. Ölümsüzlük alıp başını gidiyordu o zaman. Bu bilinç, her şeye rağmen anlamlı yaşamayı ibadet sayanların temel yaşam ilkesiydi. Yaşamın en doğal akışı sayılan mucizevî değerleri yaratacak olan da bu ilkeyle yaşayanlardı.

Gidenlerin yaşayarak ördükleri kadar gidişleriyle de varettileri değerleri süreklileştirmek, onlardaki iyi, güzel, doğru olan değerleri kendinde yaratmak, onların yaşadıkları hatalara düşmeme, eksikliklerini tamamlama ve yaşamı onların öncülüğünde gerçekleştirmek kararlılığındaydı. Her bir gerilla gibi Avşîn de, kendinde kendini feda eden yol arkadaşlarının ölümsüzlüğünü anlayarak ilerliyordu yoluna. Bu ölümsüzlüğü, yapılamayanları yaparak, yapılan yanlışlardan imtina ederek, eksik kalanları tamamlayarak

ve yapılan güzel örnekleri her an yanında duyumsayıp kendinde gerçekleştirerek ölümsüzlüğü yaratmaya yönelişin kendisini yaratacağı bilincindeydi. Her gerilla, ölümsüzlük değerlerini kendi yaşamıyla varederken kendini de ölümsüzleştiriyordu. Ölümsüz insanlık değerlerini yaşadığını söylüyordu Avşın. Ölümlü olduğunu bilerek ve ölümsüzlük değeri taşıyarak yaşadığını her zaman aklında tutarak kendi anlamını da yüceltiyordu.

Yaşamın kendisi ölümsüzlüktü. En küçük zaman parçasının evren ömründe kapsayacağı küçük bir anlam parçasına denk gelmesi evrensel yaratıcılığın, diğer deyişle ölümsüzlüğün ta kendisiydi. Yediği yemeğin insan canlılığına kattığıyla eşdeğerdi insanın evren canlılığına kattıkları. Bu bilinci evren gerçeğinde derinleşmiş yaşam farkındalığına dönüştürmek de onurun zirvesi oluyordu. Avşın de tüm kadın gerillalarla birlikte, bu onursal zirveyi büyük bir sevgiyle taşımayı sonbaharlarda giden yoldaşlarına layık olmanın, yoldaşların yoldaşı olmanın bir şartı sayıyordu.

Kar altındaki toprakta cana dursun diye toprağa kendini anlam tohumu yapıp ekiyordu bu mevsimde gidenler. Bu mevsimde gidenleri anlamın ekildiği yerde yeşeren özgürlük gülleri biliyordu Avşın. Kayalarda gül açtıran gerçeğin, onların gerçeği olduğunu biliyor ve o gerçeğin ışığında yeşermeye bırakıyordu yüreğini.

Bu düşüncelerle ilerleyerek epey bir odun topladı. Şutüğünü açıp en üstteki katını yere serdi. Üzerine yerleştirdiği odunları sımsıkı bağlayıp sırtına aldı. Su kenarından biraz uzaklaşarak yamaca doğru ilerlemeye başladı. Suyun sesi azalmaya başlamıştı ki ince bir ıslık sesi duydu. Sesin tizliği içini ürpertti Avşın'ın. O ürpertiyle arkasına döndü. Bir çığlık mıydı, çağırış mıydı tam anlayamamıştı. Kiminde kuş sesleri acılı bir çığlığı andırıyordu. Bir kuş sesi miydi duyduğu?

Tam zihninde bir tanım aramaya başlamıştı ki bir daha geldi o çığlık. Bu defa tanımlamıştı işte. Bir çığlıktı. Bir çığlıktı ama kime aitti? Kaldıkları yönün tam ters istikametinden gelen sesin bir gerillaya ait olma ihtimali çok azdı. Yine de netleştirmesi gerekirdi. Noktaya gidip gelmesi zaman alacaktı. Silahsız bir şekilde noktadan daha fazla uzaklaşması ise daha fazla zaman alacaktı. Avşın

bir an duraksadıktan sonra odunlarını büyük bir ağacın köküne bırakarak sesin geldiği yöne doğru yapraklara basmamaya dikkat ederek yürümeye başladı.

Biraz ilerlemişti ki ses bir daha geldi. Çığlıklar bir insanın ağıtlara karışan haykırışına benziyordu. Sevdiği birinin ardından ağıt yakamadan yüreğindeki acıları haykıran bir ses... Avşın içinde kötü ihtimallere yer vermemeye özen göstererek ilerledi. Sadece çığlığın nereden geldiğini öğrenmek, nasıl yardım edebileceğini anlayarak ona göre hareket etmek istiyordu. İlerledikçe çığlık daha bir tiz ve yüksek çıkıyordu.

Vadinin derinliklerinde ilerliyordu. Büyükçe birkaç kayayı geçtikten sonra bir şelalenin eteğinde durdu. Büyük bir sessizlik vardı. O çığlık nereye gitmişti? Belleğindeki soruyu bedenine sorup etrafa göz gezdirmeye zamanı geçmemişti ki çığlık onun durduğu yerin tam üzerinden bir daha yükseldi. Avşın korkuyla irkildi. Başını kaldırıp şelalenin çıktığı yerdeki kayalıklara bakınca bir ceylanın yaşlı gözlerini tam karşısında buldu. İçi ürperdi. Dipsiz uçurumlarda salınırken tutunduğu ipin koptuğunu sandı bir an. Bir an duyduğu sesin o ceylandan geldiğine emin olamadı. Ceylan, Avşın'ın gözlerindeki tereddüdü sezdi ve o tereddüdü gidermek istercesine bir kez daha çığlığını koyverdi.

Avşın şaşkınlıkla ve acıyla ellerini ağzına götürdü. Ceylanın acılı çığlıkları yürek parçalayan türdendi. Etrafına baktı, nedenini anlamaya çalıştı. Kendi kendine söylenerek, ne olduğunu soracak birini arayarak bakındı etrafa. Ceylanın bulunduğu kayalıklara çıkması mümkün değildi ama o yöne doğru biraz daha yaklaşabilirdi. Şelalenin akış yönünde kayalıkların katmanları vardı. Ceylan kararlı duruyordu. Sanki oraya sabitlenmiş, oradan bir adım öteye atsa ölecekmiş gibiydi. Kaskatı kesilmiş, hareketsiz duruyordu.

Avşın bir üstteki katmanlara kadar çıktı kendini zorlayarak. Kayalıklar nemliydi ve ayakları kayıyordu. Birkaç kez düşmekten kurtulduysa da pes etmedi. Bir üst katmana çıktığında karşısındaki manzara o ceylandan daha acılı bir çığlığı Avşın'ın diline taşıdı. Avşın ürpererek ince bir çığlık attı. Yerde bir ceylan kanlar içinde yatıyordu. İnliyor, hırıltılı nefes alışverişleriyle ölümün onu alıp

götürmesini, çabuk götürmesini bekliyordu. Avşın bir an ne yapacağını şaşırıldı. Onu çağıran ceylan artık çığlık atmıyordu. Sadece sesli nefes alıp veriyordu. Yaralı ceylanın inleyişleri, yaşamın son demlerinde olduğunu gösteriyordu. Avşın iyice yaklaştı. Hiçbir korku belirtisi yoktu yaralı ceylanda. Olsa da yürüyecek hali olmadığından kımiltısız duruyordu.

Avşın iyice yaklaşıp ayaklarına baktı. İki ayağı kırılmıştı. Ayrıca düşerken çarptığı başı da kanlar içindeydi. Bir sivri kaya parçası karnına batmıştı. Öyle çok yarası vardı ki, Avşın bu yaraların iyileşmeyeceğini biliyordu. Bunu düşündüğü an başını kaldırıp onu çağıran ceylana baktı. Yaralı ceylanın acılarını yüreğinde duyumsamış olmalıydı. Acı çektiği o kadar belli oluyordu ki ona bakınca insanın kendini tutması, gözyaşlarına hâkim olması mümkün değildi. Avşın, gözlerine bulutların indiğini sandı.

Ağlaması gelip de onu bastırdığında insanın gözleri bulutlarla dolardı. Ya yağmurun yağıp bulutların dağılması gerekirdi ya da bulutların geri çekilmesi ve hiçbir şey yokmuş gibi yoluna başka bir yerde devam etmesi.

Bir daha dönüp yaralı ceylana baktı. Son nefesine yaklaşıyordu. Nefesi, sesi giderek kısılan her canlı gibi yavaşlıyor, azalıyordu. Yavaş yavaş sönen bir lambayı andırıyordu yaralı ceylan. Gözleri kapanmaya başlıyordu. Avşın ona bakıyordu. Gözlerini bir an dahi ondan kaçırса acısının çoğalacağı hissine kapılmıştı Avşın. Yukarıdaki ceylan son bir kez uzun bir çığlık koyverdi derinden. Ardından içli bir iki nefes aldı. Başını yavaşça çevirdi ve dönüp gitti.

Avşın dönüp yaralı ceylana baktı. Artık yaralı bir ceylan yoktu. Son nefesini arkadaşının son çığlığıyla birlikte vermişti. Avşın o çığlığın kendisi olup evrenin kalbine saplandığını hissetti bir an. Acıtan kendisiymiş gibi suçluluk hissine kapıldı. Ceylan onu çağırılmıştı ve o gelmişti çığlığın peşinden. Ama hiçbir şey yapamamıştı. Yaptıkları yanlışlıklardan daha fazla yapamadıkları şeyler yazılıyordu, insanların suçları olarak ömür hanesine.

Herkes işlediği suçtan yargılanırdı. Devrimciler ise yapmadıklarında suçluluk duyuyor, kendilerini kendi yürek mahkemelerinde yargılıyorlardı. Kendi eksikliklerinin yol açtığı sonuçlar onları

ilgilendiriyordu. Yapabilecekken yapmadıkları bir şey onların hayatlarında telafisi zor olan bir suçluluk, eksiklik hissi bırakıyordu. İzi kapanmayan derin bir yarayı anımsatıyordu yapılamayanlar. Gerillalar, hayat aynasına baktığında önce olanları değil olmayanları görüyorlardı.

Avşın de işte o derin yara izini şu anda bıraktı yüzüne. Yüzüne gözüne, kalbinin derinliklerine kapanmamacasına bir yara izi bıraktı o çığlğın ardından. Çığlık alıp başını gitti kayalıklardan uçarcasına. Ama iz gitmedi. Kaldı orada. Hep kaldı.

Bir kurşun delip geçse de bedeni, delemeydi insan ruhunu. Bunu çok defa görmüştü Avşın. Ama bir çığlık delip geçerdi insanın ruhunu işte. Kalbini paramparça eder sonra alıp başını giderdi rüzgârla birlikte. İçinde kan topağı kalbinin paramparça olduğunu ve damla damla içine aktığını düşündü. Bir şeylerin çekildiğini sandı içinden daha içeriye doğru.

Bir kuş uçu, geçip gitti sonra. Ardından birkaç kuşla birlikte geldi. Avşın'ın etrafında daireler çizip durdular. Yaralı ceylanın bedeninden akan kana sinekler kondu. Büyük sarı arılar koşup geldiler. Ormanın tüm canlıları haber almış ve koşup gelmişlerdi bu akıştan paylarına düşeni almaya.

Anlamadı bu yeni akışı Avşın. Kendi akışında olsaydı anlayacaktı ama değildi. O çığlıktaydı hala. Evrenin kalbine o çığlıkla saplanmış kendisini çekip çıkaramamıştı hala. O ceylanın gözlemindeydi. Çığlğın kanatlarına tutunmuş lokman hekimi arayan bir maşukun amansız serüvenindeydi. Korkuyordu. Korktuğu kadar tutunmuştu o çığlğın kanatlarına. Çığlığı bıraksa düşüverecekti o kayalıkların üzerine. Bu serencam korkutuyordu onu. Sımsıkı tutunuyordu kanatlarına çığlğın.

Bir zaman sonra yoruldu Avşın. Kendine geldi. Ne kadar zaman geçtiğini anlayamadı. Zaman kavramının ne olduğunu da anımsayamadığından saate bakmak aklının ucuna bile gelmedi. Epey bir zaman geçmiş olduğunu anladı sadece. Bir zamandan başka bir zamana geçiş yaptığı hissindeydi. Ve kalkıp o kayalıklardan yavaş yavaş indi. Yavaş inmesi düşme korkusundan değildi. Yavaş inmesi zaman ile mekânın arasına kendini yerleştiremeyişindendi.

Kendi varlığını nereye koyacağını bilemedi bir an. İnerken ayağı kaydı, düşecek gibi oldu, irkildi. O andan sonra uykudan uyanırcasına tutundu etrafına. Zaman yeni akmaya başlamıştı sanki. Bir akıştan bir başka akışa geçtiğini düşündü.

Yaralı bir sabah vakti gibi ilerledi ormanın derinliklerinde. O andan çıkmak istiyordu. O andan çıkmak ve kendi anına dönmek istiyordu. Gidip odunlarını almak, geç kaldığı kaygısını duymak ve acele etmek istiyordu. Bunları duyumsayamaması onu korkutuyordu. Acele etmenin zamanla en güzel ilişki olduğunu biliyordu Avşîn. Acele etmek zamanı karşılama heyecanını her zaman yüreğinde duyumsamaktı. Avşîn şu an acele etmiyordu. Edemiyordu. Rüzgâr gibi esip gitmek, rüzgârın hızında bir zamana tutunmak istiyordu.

Rüzgâr olmak istiyordu Avşîn. Rüzgârın sesiyle şarkı söylemek ve anın ona yüklediklerini rüzgârla paylaşmak istiyordu. Rüzgârın sesiyle şarkı söyleyebilmesi için rüzgâr olması gerekirdi. Rüzgâr olmak düşüncesi Avşîn'i ağır düşüncelerden çekip çıkardı.

Gözlerini açıp etrafına baktı. Ağaçlar, otlar ve yaprakların her biri tek tek yıkanmış gibiydi. Renklere bir canlılık gelmişti. Her rengin üzerine yeni bir hayat cılası vurulmuş olmalıydı. Hayatın ağır da olsa anlam kazandıkça daha da güzelleştiğini gördü bir kez daha. Sırtını dayadığı ağaca sevgiyle dokunarak ayağa kalktı. Topladığı odunları şutiğinin bir parçasıyla bağlayıp omzuna attı ve noktaya doğru ilerlemeye başladı.

Zelal artık Avşîn'in bu odun toplama ritüellerine alıştığından onu aramaya çıkmıyordu. Avşîn'in gelişini görünce gülümseyerek seslendi:

- Oooo, bizim Avşîn inzivadan döndü demek.
- Ne inzivası Heval, odun topluyordum.
- Odun toplamak için biraz fazla ayrılmış bir zaman değil mi?
- Evet, biraz fazla. Ayrıca bir ceylan gördüm.
- Ne ceylanı Heval?
- Yaralanmıştı. Kayalardan düşmüş, her yeri kırılmıştı. Kanlar içindeydi ve inleye inleye can verdi.

- Niye erken gelip haber vermedin? Arkadaşlar gidip getirirlerdi. Belki de hala getirilebilir, ne dersin?

- Yok Heval, çok oldu. Zaten sinekler kondu üstüne. Şimdiye bozulmuştur.

- Tamam, öyle diyorsan kalsın. Geç geldin de merak ettik.

- Onu gördükten sonra oturup biraz dinlendim, yoğunlaştım işte kendi kendime.

- Ne yoğunlaşması yaralı ceylanın başı ucunda?

- Yaralı yoldaşlarımızı düşündüm. Gidenleri ve gidişleri... Her gidişin kendi içinde, bizim dışımızda ama kendi içinde ne kadar acı barındırdığını...

- Evet. Sonbaharın huyudur. Gidişleri düşündürür hep. Haa, bu arada arkadaşlar geldi diğer takımdan. Seni soruyorlardı. Geç geleceğini düşünerek “siz dinlenin sonra görüşürsünüz” dedim.

- Neden sormuşlar dersin?

- Bilmiyorum, selam getirmişlerdir kesin, ne olacak.

- Hııı, evet. Ben gidip bir bakayım, uyumamışlarsa görünürüm onlara.

- Heval ne acelen var, bugün burada kalacaklar zaten.

- Hııı, tamam.

Gönlü razı olmasa da oradan uzaklaştı Avşın. Merak etmişti. Neden onu soruyorlardı ki. Neyse artık, birkaç saat sonra öğrenecekti işte. Şunun şurasında ne kalmıştı ki. Getirdiği odunları mutfağa bıraktıktan sonra çaydanlığı kontrol etti. Közler vardı ama çay soğumuş olmalıydı. Çaydanlığın kapağını kaldırıp baktı. Yarıdan fazlası dolu olan çaydanlıktaki su kıpırtısız duruyordu. Közleri karıştırdı biraz. Bir iki ince kuru dal parçası atıp üfledi. Beyaz bir duman yükseldi çaydanlığın altından. Hızla bir iki üfledi ve odunlar tutuşunca doğruldu.

Alev yükselince çaydanlıktan ses gelmeye başladı. Demek ki çok soğumamıştı. Yine de kaynatmak iyi olurdu. O sırada demliğe baktı. İçinde çay vardı. Yeni bir çay demlemeye gerek yoktu. Bir bardak alıp sıcak suyla çalkaladıktan sonra kaynama sesleri gelen çaydanlıktan bir bardak doldurdu ve demlikteki koyu çaydan üze-

rine ekledi. Güzel bir çay olmuştu. Bir parça kırtlama şeker alarak gidip bir ağacın altına oturdu. Yeri düzeltip bardağını koydu.

Ardından cebindeki defterini ve albümünü çıkardı. O yaralı ceylanın gözlerindeki anlamı nasıl tarif edebilirdi bu satırlarda? Ya arkadaşının acılarını kendi yüreğinden kopardığı çığlıklarla evrene duyuran ceylanın yürek haritasını kim söyleyebilirdi Avşîn'e?

Defteri bir zaman ırmağını andırıyordu. Rastgele sayfaları karıştırıyor, herhangi birinde durup birkaç satır okuyor ve zaman ırmağının akışının o kesitine gidiyordu. Kendisinin içinde olduğu duyumsamasını hiçbir zaman yitirmediği zaman ırmağı, işte böyle anlarda tam da karşısında capcanlı oluveriyordu. Tohum olup toprağa düşen yoldaşlarının yazdığı kısa yazılar, aldığı notlar, notlarla gelen kartlar ve şiirler birer birer çıkıyordu karşısına. Yoldaşlıktan örülü bir zaman akışıydı karşısındaki. Durup bazılarını okuyor, bazılarında ise sadece durup bakıyor, o zamanın ruhunu belleğinde yeniden duyumsuyor, o anları yeniden yaşıyordu. Güncelin gelenekten hiç kopmadığını, geçmişin aslında geçmemiş olduğunu böyle zamanlarda daha iyi anlıyordu.

Kime ait olduğunu çıkaramadığı bir ses onu zaman ırmağının dalgaları arasından çıkardı.

- Heval merhaba, nerelerdesin, kaç saattir gelmişiz yoksun ortalıkta?

Avşîn selam veren arkadaşın kim olduğunu tam çıkaramadı ama selamına hemen karşılık verdi.

- Merhaba Heval!

Bunu söylerken arkadaşın kim olduğunu hatırlamaya çalışıyordu. Yüzü çok yabancı değildi ama çıkaramıyordu işte. O an anlamaya çalışırcasına öyle derinden bakmış olmalı ki,

- Heval Avşîn tanımadın galiba, eee insanlar değişiyor ne de olsa. Ama ben seni hemen tanıdım. Zaten dünden beri soruyordum seni. Sana mektup getirdim.

- Yaa Heval, kusura bakma hatırlamaya çalışıyorum ama çıkaramadım.

- Sorun değil. Yaralandıktan sonra değiştim biraz. Saçlarımı da kestim ya, ondan olmalı.

- Hııı.

- Heval Avşın, ben Nukan, sen ilk katıldığın yıl aynı kampta kalmıştık. Hatırlamadın mı hala? deyince Avşın'ın çığlık atmasıyla bir hamleyle Nukan'a sarılması bir oldu.

- Ayyy, Heval Nukan, çok değişmişsin, nasılsın? Gerçekten çok özür dilerim. Nasıl tanımadım! Diğer takımdan gelenler var dediler de, bağlantı kuramadım. Allahım, ben ne yüzeysel olmuşum. Heval valla biraz dalgındım. Defterimi karıştırıyordum... Ben aslında...

- Heval Avşın bir dur. Dur Heval. Sorun sende değil. Ben değişmişim dedim ya, yaralandıktan sonra biraz değiştim. Eee bir de epey zaman geçti aradan.

- Nasılsın? Buralara gelmişsin yine.

- İyiyim Heval, geldim yine. Uzun yıllar ayrı kaldım buralardan. Dayanamadım, geldim yine.

- İyi yapmışsin. Buraların taşı toprağı seni özlemiştir tabi.

- Evet ben de bu taşları toprakları özledim. Bu arada sana mektup getirdim. Buralara ulaşması zor oluyor ama seni tanıdığımı bildikleri için sanırım bana epey selam ve not verdiler.

- Yaa, kimler göndermiş.

- Raperin arkadaşın sana bir mektubu var. Çok çok selam söyledi. Gel onun yerine de sarılayım sana. Seni çok özlemiş, sevgilerini gönderdi.

Nukan konuşurken elini cebine atıp notu çıkardı. Notu verirken de Raperin'in yerine de sarıldı Avşın'e. Avşın sımsıkı sardı onu Raperinmiş gibi. Yüreğine koydu bir sıcak yoldaşlık anını. Mektubu aldı, heyecanla açmaya başladı. Güzelce kapatılıp bantlanmış, sımsıkı korunmuştu. Bantın kenarları toz tutmuştu. Epey bir yol yürümüştü bu mektup da. Epey bir sınır kesmişti. Avşın bir kutsal kitabın ayetlerinin yazıldığı sayfalara dokunur gibi dokunuyordu mektuba. Normal zarfların yarısından daha küçüktü. İyice katlanmış ve bir kılıfın içine konularak kapatılmıştı.

Avşîn, şöyle bir duraklayıp Nucan’a baktı. Nucan “hadi açsana” der gibi ona ve mektuba bakınca Avşîn mektubunu açmaya başladı. Önce cebindeki küçük bıçakla bantı kesti. Öyle büyük bir sessizlik sarmıştı ki etrafını, zarf niyetine sarılan kâğıdın hışırtıları ormanı doldurdu. Birazdan özlemlerle yıkanmış yoldaşlıklar doluracaktı ormanı. Biliyordu Avşîn ve sabırla, o sabra işlenen sevgiyle zamanın rüzgârına bırakarak açtı mektubu. Mektup aldığında önce en sonuna bakardı. Önce kimden geldiğini bilmek isterdi. Bu defa öyle yapmadı. Raperin adını duyduğu birkaç dakika içinde sanki Raperin kuş olmuş, gelip konmuştu yüreğine:

“Böyle olurmuş insan
Böyle deli yürekli
Böyle dilsiz, ağlamaklı...
Böyle olurmuş insan
Gecelerden,
Bir şeyler umarak
Beklermiş sabahı
Her şeyde bir işaret ararmış
Her anıda bir teselli
Yaslanırmış geçmişe
Bir yüzün çizgilerini
Yol bilirmiş kendine...

Böyle olurmuşum yüz çizgilerinde kendimi bulduğum, yolumu bulduğum yoldaş. Uzaktan bir ses olmak zamanı gelince uzaklar dile gelirmiş de yüreğimin orta yerine otururmuş bir kez daha. Ondanmış seslenmektense içli bir türkünün ezgisini yaşamak gibi ve hiçbir dokunuşun gölge düşürmesine izin vermemecesine sözsüz yaşamak hayatımın anlamlarını. Böyle gizliden gizliye hasreti büyütmekteymiş yüreğim. Tesellisi olmayan şeyler var hayatta ve ne kadar izah etmeye çalışsan da ikna olamayan, başkaldıran bir yanı oluyor insanın. Ayrılıklara kızıyorum şimdi. Neden mecburuz buna ve neden bu adaletsizlik diyorum bu kısa yaşamda. Hâlbuki neleri neleri hak etmiyoruz ki. En azından sevdiklerimizle bir arada olma ve onlarla yaşayabilme, bu acılara alışmış yüreklerimize

bir torpil yapmak çok mu fazla. Bence çok mütevazı bir istem, insanlığın gözü doymaz talepleri yanında.

Eskiden uzaklardan sevmeyi severdim ve heval Berfin'e bir keresinde sık görüşünce onu özlemeyi daha çok sevdiğimi söylemiştim. Berfin bana kırılmış ve 'bakalım ne olacak' diye arayı bayağı uzatıncaya kadar kırıldığını anlamamıştım. Ama şimdi öyle düşünmüyorum. Belki de gereğinden fazla oldu uzaklar ve yüreğim artık bu kadarını kaldıracak kadar güçlü değil. Yani uzaklarda anlam büyür, yanındayken anın soluğu hâkim olur diyorsun ya katılamıyorum sana. Çünkü ben en anlam dolu düşünce derinleşmelerini, duygu yoğunluklarını beraberken yaşadım. Uzaklarda sadece onların anılarını, izlerini büyüttüm.

Her şeyin anlamı onun kendi gerçekliğindeymiş. Yanı başında olan, kusurları olan, bazen kızdığın, bazen alıp içine koymak istediğin o güzel şey dokununca çiçekleniyormuş içinde ve bunun hayali uzaklarda bir buluta sarınıp kusursuzlaşıyormuş.

Acaba aradığımız o kusursuzluk mu anlam. İnsanların ulaşmak istediğinin hep bu olduğu düşünülür ama ben şunu anladım ki ondan çok, gerçek ve yaşamsal olana ulaşmak, onların bilgisine, özüne ulaşmaktır amaç yani kusurlu dünyamızın gerçek güzelliğini sevmek.

Yüz çizgilerindeki gerçek en değerli hazinemdir ve bu yolun yolcusuyum ben. Tek sorun bunu hak etmek olabilir belki, onun için de uzaklarda sınıyorum yüreğimi işte.

Tüm güzel kadınları sevgiyle kucaklıyorum.

Kendinize iyi bakın, sevgiyle kalın.

Raperin ”

Avşın, hızla okuyup bitirdi. İnsanın nefes almak için hiç beklememesi gibi hızla aldı onu yüreğinin içine. Raperin bir de taşları tek tek delerek yaptığı bir bileklik göndermişti Avşın'e. Mektubu hızla okuduktan sonra kâğıdı güneşe tutar gibi havaya kaldırıp göz gezdirdi. Baktı harflerin şekillerine ve mektubu öperek yüreğine bastı. Raperin'e sarılır gibi sarıldı mektuba. Bu kareli sayfalarda boydan boya tüm ülkeye taşınan yürek atışlarını hangi okyanus

toplayabilirdi kendinde? Hangi ırmak taşıyabilirdi akışlarında bunca yüreği... Bilekliği hemen taktı koluna, öbür eliyle sımsıkı sardı onu.

Avşin yaşadığı yoğunluğun gözlerinden taşmasına izin verdi. Öyle bir yoğunluk ki havanın içinden çıkıp suyun içine girmiş hissi uyandırıyordu onda. Suyun içinde adımlamak gibiydi o anlarda yaşamak. Hareket etse, elini kaldırırsa ya da saçlarını düzeltmek istese rüzgârın karşısında onu tutan bir gücün varlığını farkedecek gibiydi. Öylesine yaşamak sınırından sıyrılmaktı. Öylesine yaşamamaktı. Her kıpırtısının anlamını hissetmek, ne kadar güç gerektirdiğini bilmektir. Karıncanın adımlarını duyumsamakla eşdeğerdi. Avşin şimdi o yoğunluğun içinde hissetti kendini. Dünya su dolu bir küre ya da bir okyanustu işte. Her bir kıpırtı, her bir hareket bir su dalgasına çarpıyor gibiydi. Hava dalgalarını göremediği için yok sayan insan hafızasına karşı derinleşen insan belleginin bir oyunuydu kimbilir.

Elini bilekliğine götürüp bir daha okşadı. Raperin'in yüreğine dokunurcasına dokundu ona. Onu hissettiği anda bilekliği kaybetme korkusu düştü yüreğine. Attığı düğümleri kontrol edip iyice sıkılaştırdı. Varlık ve yokluk ikilemiydi yine karşısına çıkan. Oluşanına gelip yerleşen yokoluş korkusuydu işte Avşin'in aşamadığını düşündüğü tek şey. Kendini bu duygudan kurtararak Raperin'i düşündü yine. Böyle zamanlarda etrafındaki her bir varlığın bir kalp taşıdığını düşünürdü. Varlıkların kalp atışları gelir kulağının içine yerleşirdi. Aslında o kulağının içine yerleştiğini sanırdı ya beynine yerleşirdi o kalp atışları. Avşin o kalp atışlarında yolunu bulurdu.

Özlem miydi yaşadıkları? Bir kavram, kavramaya yeter miydi onun duygularını? Kucaklayabilir miydi bir tek sözcük onun yüreğinin o anki şelale akışlarını? Özleyi özleyi yüreğine izleri kazınan can parçalarının yanı başındayken öyle kalakalması, anlamsız bir söz dahi sarfetmeme çabasının amatörlikleri, başaramayınca ifadesiz kalışlar, kiminde kendini hissiz hissetmesi, kiminde korku hatta bu hissizlikten, söyleyecek söz bulamayış ya da soluğunun anlamını alıp götüren bir ikili, çoklu ve belirsiz istemler silsilesi...

Çekip gitmek uzağına, bir dağ başına, bir vadinin derinliklerine, bir ormanın karanlığına, bir yaylanın kavurucu sıcaklığından kaçıp kayalıkların serinliğine sığınma ya da o an'da sonsuzlaşma istemi.

Nasıl da yüreğı deli deli atıyor, bir şeyler söylemek istiyordu. Hep uzaklarda olana, yüreğinin kıyısına, anlam denizine, düşüne düşene birkaç söz... Bu bir birliktelik özlemiydi. Birliktelik ve ayrılık ikilemi salınıp duruyordu belleğinde. Ayrılık ve özlem ne demektir, hangi yürekte nasıl farkedilirdi bu anlamlar?

Kiminde insan en yakınındakini özlediğini duyumsar. Neden özlem duygusu uzaklıkları, ayrılıkları anlatmasına rağmen bunca yakınlarla odaklar kendini insan? Yanındayken bile özlem duyuyorsa bazı şeylere neden diye sormak gerekir. İnsan kendine bir uzaklık yaratır ve uzaklığı gidermeyi bir amaç olarak ortaya koyar. Amaç insanı yaşama bağlayan en önemli etkidir. Amacına insanı koymak ise bu önemi güzelleştirir. Amaç olarak belirlediğı insanları çoğaltmak ise bu güzelliğı kutsallaştırır.

Bu gerçek ayrılık değildir. İnsanın güzellikleri çoğaltmak için kendine bulduğı bir bahanedir.

Ayrılık deyince ne gelirdi akıllara? Birbirine sarılan iki insanın kollarını umutsuzca yer çekiminin yasalarına teslim ederek arkalarını dönüp birbirine uzaklaşmaları değil mi? Oysa ayrılık bu değildi. Ayrılıkların öldüren gerçeğinin bilinmesi ve ölüm karşısında duyulan korku, ayrılıklar karşısında çaresiz kılan insanları. Neydi ayrılık? Bir uzaklık imgesi. Yüreğın derinliklerinde koyu karanlıklardan oluşan bir uçurum açıyordu. Boyun eğdiriyordu insana. Ardından araya bilinemeyen zamanların, milyonlarca farklı an'ın gireceğı, özlemlerin dağ rüzgârlarıyla yıkanacağı, kiminde yorgun düşüp bir dağ yamacında soluklanmaya duracağı ve gözlerin kıyısında bir ırmak özentisiyle kendini varedeceği bilinen, küçük sanılan ama küçük olmayan boyun eğdirmeler. Ayrılıkların yüreğinde açtığı uçurumu kapatmayı yaşamın gayesi sayıyordu Avşın.

Özlemler kadar buluşma sevincini paylaştıkları toprak ve insan gerçeğı bir kardeşlik ilişkisi yaratıyordu. Kardeşlik, akrabalık ya

da arkadaşlık ilişkileri aynı yolun ehilleri olma ırmağına akıyor, birbirine karışıyor ve bu karışımlar yaratıyordu yeni olan her şeyi. İşte bu, onların kabilesinin kuralıydı.

Bilinen güncel kalıpların silinip gitmesi, yerine yeni toplumsallıkların, yeni akrabalık anlayışlarının, yeni kan bağlarının ve yeni maneviyatların oluşmasına tanık bir kuşak oluvermişlerdi işte. Tüm gerillalar toprağa akıttıkları kan yoluyla kan kardeş olmuyorlar mıydı? Toprağın şahitliğinde oluşan bir kardeşlik bağından daha güçlü ne olabilirdi ki? Ana değil miydi toprak?

Avşîn'in yüreğindeki kardeşlik bağları yenilenmiş, güçlenmiş ve gelişmişti. Her şeyle, herkesle kardeş olduğunu düşünüyordu Avşîn. Aynı anadan doğmuş gibi bakıyordu tüm çiçeklere, taşlara, dağlara, onlara gölge yapan ağaçlara ve tüm yol arkadaşlarına. Dağlar onları kucakladıkça onlar da zaten dağları ve birbirlerini kucaklayacaklardı tüm zamanlarda. Her bir kucaklayış, yüreğinde yalnızlıkların yerini daraltan buluşmalara vesile oluyordu.

Her an onu yalnızlıklardan kurtaracak birliktelikleri yüreğinde, belleğinde yaratma çabasına dönüşüyordu. Avşîn insanın anlam arayışındayken yalnızlıktan korkmaması gerektiğini biliyordu. Vurup yüreğin ve yaşamın yollarına, yalnızlığıyla barışmayı, yalnızlığında büyük kalabalıklar yaratmayı bilmeli diyordu insan. Diyordu ama içinin kuytu bir yerinde duran ve böyle zamanlarda adımlarına kımıldatamayacağı ağırlıkta taşlar bağlayan, onu olduğu yere sabitleyen duygu da neyin nesiydi? Onunki yalnızlıktan korku değildi. Az da olsa yalnızlığı tanıdığını düşünüyordu. İçinde en huzurlu ve dingin olacağını sandığı anların tenine değen bir köz damlasının izlerini bırakması nedendi?

Yaşamın sırrı nerdeydi, nasıl bulunurdu?

Hangi ırmağın köpüğünde dokunabilirdi yaşamın sırrına?

Yaşam sürekli yükselen bir akış olabilir miydi? Yaşamda hep yüksekere çıkmak mı vardı?

Ya düşüşler... Düşüşleri yaşamın neresinde anlatmalı insan? Yüksekler hep aşağıları hatırlatırdı. Işık deyince belki de aydınlıktan daha fazla karanlık anımsanırdı. Uzun zamanlar öncesindeki inançlardan arta kalanlar mıydı bu ikilemler? Zirveler hep düşme

ya da aşma potansiyellerini barındırıyordu. Zirveye çıkanlar aşağılara düşme tehlikesini barındırdıkları kadar zirveleri aşma ve nirvanaya ulaşma şansına da vasil oluyorlardı. Zirvelerden korkulurdu bu memlekette. Zirveden sonra düşüş olduğuna öyle bir inanılmıştır ki, düşmemek için çıkılmaz en yükseklerle. Hep başka birinin çıkması beklenir yüksekliklere. Yüksেğe yaklaşıldıkça adımlar yavaşlar, gitmez olur. Zamansa kendi iniş ve çıkışlarını kendine göre belirler.

Kiminde hayat kendini acımasız kılmak için garip yöntemler kullanır. Çığlık çığlığa aradığın bir şeyi bulduğunda susarak yaşamak anlaşılmaz gelir kimilerine. Ummanları gezip de bulamadığını bir yağmur damlasında bulmak mucize sayılır. Ve kiminde insan, karşısına çıktığında evrenin, doğanın ona vereceğı dersi anlamayacağı korkusuyla, merakla bekleyip durur.

Zamanın farkına vardıkça, ruhunu bir yaşam rehberinin öncülüğünde duyumsadıkça arınıyordu gerillalar. Avşın ise yaşamı ve insanı okudukça kendindeki geri, kirli olan ve içinden söküp atması gereken yanları daha çok, daha net ve keskin görüyordu. Hakikatin öyle güllük gülistanlık havalarda doğan bir güneş olmadığını biliyordu. Fırtınalı havaların konuğuydu hakikat. Kanlar içinde doğuyordu. İnsan yavrusu gibi kanlar içinde ve hayata ilk adımını attığı kapıyı parçalayarak doğuyordu. İlk anda gülümse-miyordu insana ve sevimli bir görüntüsü de yoktu. Ama giderek güzelleşiyor, gülümsemeye başladığında dünyanın en güzel ve anlamlı gerçeğı olup çıkıyordu.

İnsan yaşadığı hakikate değeri kattıkça, onu işledikçe, o şey hakikat oluyordu. Yoksa sıradan bir bilgi olup çıkardı Hallac'ın bildikleri. Ve yüzölmezdi derisi. Olmazdı taa bugünlere ulaşan bir Hallac bilgisi. Belki de deli deyip gülüp geçerlerdi. Ama onu ciddiye aldı herkes. Çünkü insanlar onun ciddi olduğunu, söylediğı sözleri yüreğinde nakış nakış işlediğini ve yüreğine naksettiğı bu hakikatin bir daha asla insanlığın yüreğinden silinmeyeceğini anlamışlardı. Anlamış ve korkmuşlardı.

Avşın o zamanlarda her gün duydu o ceylanın çığlığını. Çığlık yoktu. Geçip gitmişti. Ama Avşın'ın yüreğinden geçip gitmemiştii.

Yüreğinin tam orta yerinde duruvermişti. Avşîn o ceylanın çığlığını alıp götürdüklerini yerine koyma istemindeydi.

Üslenme süreci de başlamıştı. Kış kampını yapma hazırlıklarındaydılar. Bu süre içindeki dinlenme saatlerinde milislerin getirdikleri kitapları okumaya başlamıştı. Çoğu tarih ve edebiyat kitaplarıydı. Mem û Zîn'i okumaya karar verdi Avşîn.

Eline aldığında her dizede bir ülke tarihi olduğu bilinciyle okumaya başladı. O zamana gitme çabası yüreğini kendi zamanından taşan aşkların ve hayatların hikâyeleriyle doldurdu. Her satırında söylenenlerin, anlaşılanların ve düşünülenlerin ötesindeki anlamaya, bilmeye ve düşünmeye çalıştı.

Herkes Mem ya da Zîn'den söz ederken o Heyzebûn'u düşündü. Onun söylenmemiş sözleri nelerdi, dile gelmemiş duyguları... Uğruna Tajdinler'in evlerini yakmadığı illegal heyecanlarını kimler anlayabilmişti? Heyzebûn'u düşündü durdu bir zaman. Kimdi o? Neden bunca dillere destan bir aşkın gölgesinde bunca dilsizdi? Kadın yüreğinde neleri saklıyordu? Tarihin suskunluğu Heyzebûn'un susması mıydı yoksa? Yüzyıllar boyunca konuşmamış mıydı Heyzebûn?

Heyzebûn'un
(Ya Da Başka Kadınların)
Dilinden

(Aşklar ülkesidir yaşadığım. Yakıp kül eden aşklar ülkesi. Herkes her şeyi kendine göre değiştirir. Kendinden bir şey katar herkes her şeye. Herkes biraz kendinden başkası olur. Tüm diğer şeyler de biraz kendisi...

Bense herkese kendimden bir şey katmadım.

Herkes ne ise o olsun mu dedim? Yok. Onu da demedim. Ben dedim ki, seyreleyeyim şu canı canan ile dokuyan zamanın suretini, de bileyim hele hüznün adını herkesin diline yapıştıran o merhametsizlik iklimini.

Kaç kez doğardı insan? Ben kaç kez öldüm? Ne oldum bu zamanda? Sorup durdum kendime. Hangi tanımın sınırlarına girebilirdim ki bu sınırsızlık yangını yüreğimi sarmışken! Her tanımlama girişimi bir tel örgüydü, bir sınırdı ve ben sınırsızlığın içinde bir tanım aramakla geçirmiştım payıma düşen ömrü.

Bir adım var mıydı benim? Bir adım var mıydı herkes gibi her çağrıldığında bir kez daha oluştuğum, her seslenişte yeniden doğduğum?

Bir adım olmadı. Oysa Heyzebûn demişler doğduğumda. Bunları sizlere söyleyen benim. Benim sesimden dinliyorsunuz bir zamanın çırpınışlarını. Kendi zamanımda vardım. Ama sesim yoktu o zaman. Sadece ben vardım. Şimdi sesim var, ben yine varım.

Şimdi diyorum, hangi zamandaysa beni duyanlar, ben o zamandayım. Kendi zamanımda eksik bıraktıklarımı kendi sesimle söylemeye geldim sizin zamanınıza.

O yaralı zamanların ifrazatını hep yüreğime akıttım. O aşkıta vardım. O lafzından korkulan aşka tanıktım. Tanıdım o aşkın esintisindeki zamanı. O esintisi dahi yakıp kavuran, bugüne değin hakkında konuşulan aşkın yanıbaşındaydım.

Her şeyi gördüm.

Bir Zîn açılması gördüm ki ne diyeyim! Paramparça bir kristal... Her bir parçada bir başka Zîn... Ve fakat kendisi yok. Kendisi paramparça. Bir de Mem eriyişi gördüm Zîn'in ateşinde. Güneşe âşık bir buz kütlesi Mem. Aşkının karşısında erimeyi vuslat bilen, vuslatı eriyiş olan...

Tüm demeler bitti ve ben, sustum. Hep sustum. Susa susa kendi sesimi unuttum.

Artık bir sesim yoktu.

Tek heceli adların zamanındaki çok heceli aşklara tanık oldum. Yaşadığım zamanda aşkın şahitliğini yapmadım. Konuşmadım o zaman, şimdi konuşuyorum. Çağların birbiri ardına ilerleyişini, yaralı iki bedenın ardında bıraktıklarıyla izledim. Onların aşkıdan akan kanı yüreğime damlattım.

Meğer ki, dilim damağıma yapışmamışsa, içimde acının seyircisi olmanın yangını beni kül edip savurmamışsa bir şafak vakti serinliğinde söyleniyorum bir iki. Şimdi konuşuyorum zaman zaman.

Zaman beni her gün kendi yangınında kendini tamir ettiren bir cezaya mahkûm etti. Kendimi yaka yaka yaşıyorum zamanı. Hep yanıyorum. Her gün yüreğimin yangınıyla karşılıyorum şafağı. Ölmüyorum. Aşkın ölümsüzlüğünü görüp kıskandım da ondan mı dersiniz ölmeyişim? Ölümsüzlüklerin seyrine adadım yüreğimi. Ölümsüzlük diledim tanrıdan. Çok heceli aşklar kadar ölümsüz olma muradına yattım kaç gece. Doğmamış güneşe adaklar adadım. Her bir adağın yolculuğunda kendi adanışımı gördüm. Duy-sun istedim yüreğimi.

Duydu.

Duydu ve yüreğimi çok heceli aşkların seyrine mahkûm etti.
Yüreğim kanla doldu.

Topak topak kan oldu yüreğim.

Ten öldü.

Can kaldı.

Zaman damla damla gelip geçti yangın yeri yüreğimden. Yangınlar kan topağını eritti elbet. Akıp gitti içime kendi kanım. Şimdi taşıyor.

Sizin seyrine durduğunuz zaman, yüreğimdeki taşmanın sizin zamanınıza akan damlalarıdır. Kendini size ulaştıran bir yürektir o. Yaban demeyesiniz. O sizdendir. Zamanı kendinden süzen, zamanın içinden süzülen bir candır. Her can gibi bir candır ama hüznün deminde konuk olmuş her cana biraz daha yakındır. Sizin derinliklerinizdedir. Farkında olmadığınız yanınız, işte O'dur.

Heyzebûn. Bu benim adım. Ana derlerdi bana. Ana olmadığımı bilirdim. Bir bakıcıydım ben. Diğerleri gibi bir bakıcı da değildim. Bir ana ile bakıcı arasında bir yerlerdeydim. Kendi rahminden evreni doğurmayan bir ana ne kadar olabilirse o kadar anaydım ben de.

Anaların da çocuklarına hizmet etmeyi, bakmayı kutsal görev sanan yanları vardı ya, ben de öyleydim işte. Kutsal bir görevdi çocuklara bakmak ve ben onlara yaşama bakar gibi bakıyordum. Öyle olduğunu bildiklerinden olmalı, ana derlerdi bana o çocuklar.

O çocuklara her baktığımda, onların an an büyümelerine, evren yaşamı içine adım adım girişlerine tanık oldukça tanrı gelirdi aklıma. Çocuklarda tanrısallık iklimi vardı. Ve analar bunu bildiklerinden çocuklarına delicesine bağlı oluyordu. Çocukları analarını yaratan tanrı bilirken, analar da çocukların varlığında tanrının oluşmasını görürlerdi.

Ana yüreği dedikleri aslında bir tarikat gizliliğiyle sakladıkları ve çocuklarına tapınışlarını yüreklerinin bir köşesinden izledikleri tanrısallığın adı oluyordu. Baktıkça çocuklara tanıdık tanrılara inat evrenin uzak köşelerinde kalmış, şimdiki tanrıların uzağında olan tanrıları anımsardım bir bir.

O zamandan sonra çok sordum kendime. Tanrı hiç âşık olmuş muydu? İlahların aşkı deyince, neden bir yalan iklimi sarardı temimi. Bir aşkla yarattıklarından sonra, aşkının ürünlerini gördükten, o ürünlerin mutluluklarından kat kat fazla acılarını, mutsuzluklarını ve onulmaz yaralarını bildikten sonra, tanrının âşık olamayacağını düşündüm. O âşık olamazdı. Âşık olamayacak kadar acıya uzaktı. Âşık olamayacak kadar uzaktı acının damla damla yüreğin çeperine değen hüznlerine. Yine de acıyı tamidik kılmıştı kendine. Yaşamamış ama bilmişti acının iklimini. Ve âşık olamayacak kadar ululuyordu uzaklıkları.

Oysa uzaklık aşkı büyütüyordu. Aşkı imkânsız kılıyordu. İmkânsızlıktaki süregelen arzuyu aşk sanıyordu insanlar. Ama arzu kendi başına aşk olamazdı.

Acı, keder, hüznün, dermansız dert, onulmaz yara, uzaklık, kutsal uzaklık ve kutsal acılar... Meğer hepsinin toplamından aşk doğuyormuş benim ülkemde. Tanrının tüm bunları taşıyamayacağını bildiğinden olmalı âşık olamayışı. Taşıyacak gücü olmadığından acılara bedel verdiği aşkı kendisi yaşayamıyordu.

Ben gördüm. Acıyı duydum. Âşıkların gözbebeklerine bir kutsal kitap dokunulmazlığında yazılan hüznün kendi gözlerime iz düşürdüğü zamanı soludum.

Ben, duydum. Uzakları. Gördüm.

Aşk harmanına yüreğini verme hevesiyle kendi zamanlarını bekleyen iki evren parçasının aşk çöllerinin iki ayrı ucunda kalışlarını, sevdiğine su verme niyetine yüreğin kendini çöl ateşinde damla damla eritişini seyreyledim. İki ayrı uzaklıktaki katiyen kopmaz, katiyen birleşmez ve birbirinin karşısından katiyen ayrılmaz evren parçası...

Bir aşkın kavuşmasızlığına koşullanmış bir oluş, nasıl olabilir-di? Hep iten, hep çeken ama hep aynı mesafeye kadar götüren bir yaklaşıp birleşememe... Ve bu birleşememede bir bütünleşme, bir varoluş... Tende birleşmenin yokoluşa evrildiği, bir uzaklığın yakınlığı... Yoklukta varolan... Eridikçe yükselen... Erittikçe büyüyen... Kavuşmasızlık ikliminde kendi hakikatini bulmuş bir kavuşma düşü. Kavuşmasızlık ikliminde kendi alevlerini sulayan bir

yangın... Çöl iklimindeki aşkların susuzluğundan çok uzakta, kendi nehir yatağında alevden bir akış...

Bunca kavuşmasızlıkla örülen bir hakikati anlamak, farkına varmak ve o hakikati yaşamaya cesaret etmek nasıl bir duyguydu?

Yıldızsız bir gökyüzü müydü acısız aşk. Eşdeğer miydi her ikisi birbirine... Evrendeki kavuşmasız aşklar, evrene de acı veriyor muydu... Yoksa acının haz ile kurduğu denkleme, evren de ev sahipliği yapıyor muydu? Bu aşk nerden gelmişti bizim dünyamıza. Yok muydu bizden başka bir evren zerresinde. Ki eğer bizden başka hiçbir varlıkta yoksa aşk, aşkları kendimiz yaratıyorsak ve yokluk dünyasından getirip kendi dünyamızda mekâna kavuşturuyorsak aşkları, yoktan varediyorsak, bizler de birer tanrı değil miydik? Hangi tanrı aşktan daha yüce bir şey yaratabilirdi ki...

Tanrıyı bilinebilir kılan neydi? Tanrının sırrını aşikâr kıldığından değil miydi tanrının ilk erkeğe öfkesi? Tanrısallığın gizemini bir tel saçıyla yerle bir etmişti ilk kadın. Tanrının tanrısallığı mı sağlam değildi, yoksa o kadının saçları tanrının tanrısallığından daha derinlere mi kök salmıştı, bilinmez.

Ateşin, havanın, suyun ve toprağın nasıl bir cengin arifesinde insanı yaratma iradesine eriştikleri hala bir sır. Ve bu cengin ertesinde aldıkları karara ne derece yakın bir nihayete gittikleri...

Sizler de yüzyıllar boyunca tartıştınız bunları, cevabı her an değişen bu soruları hala sorup duruyorsunuz birbirinize. Nerden geldiğinizi anlamak istercesine soruyorsunuz. Sürüyor merakınız ve bitmiyor.

Bir düşünce oluştuğunda kiminizin aklına kıvılcım gelir, kiminizin aklına bir damla. Ateş ve su, varlığın kökenine yerleştiğinden olsa gerek bu çağrışımların mahal farklılığı.

Bir damla sudan ve bir ten ısısından oluşur insan. Mekânsızlıktan mekâna gelir. Zamanın büyük döngüsüne katılır ve içinde kendince bir döngü kurar. O zaman insan kendisi olur. Cenin, can olur o dem. O dem kendin olma eğilimi vücuda gelir.

Her can, evrende tam karşısına düşen öbür canı bulmak ister. Kendi bütünlüğünü oluşturmak der buna. Tamamlanmak der. Canan der kimi de. Her can, bir başka canın peşine düşer bu ev-

rende. Ki her varlık, öbür yarısıyla birlikte yaratılmıştır. Canan diye kendi can olmağını tamamlama peşindedir her can. Cisimleşmiş olan canın, cisimleşmemiş olanı bulma arayışı, kendin olma arayışı olup sürer.

Peşinden koştuğun kendinsen, ne kadar hızlı da koşsan asla ulaşamazsın. Can isen, cananı aramak zorundasın. Yoksa kendin olamazsın.

Mem ile Zîn, can ile canan mıydı?

Onlar aşklarının ilk demlerinde can ile canan iken, son demlerinde her biri kendi içinde, kendi canlarından birer canan yaratmış ve kendi canlarına katmış birer tanrıydı.

O onulmaz aşk, o mem ve zîn hakikati, o kavuşmasızlık ikliminde onları vareden hakikatin ilk damlası, baharın başlangıcında düştü varlık deryasına.

Ummanda bir katreydi o an. Yeni gündü ve zaman, akrep ile yelkovanın esaretine ve kâğıt parçalarındaki gölgemsi manalara hapsolmemişti o dem. Baharın toprağın karnına değdiği an, insanların yüreğinde yeşermesiydi başlangıç. İşte o zaman, aşkın acısından habersiz olanların yüreğinde bir yangın yeri yarattı o yeşeriş. Âşıklar ve aşklar yazılmıştı belleklere görünmez harflerden.

İşte bu onlardan biri... Mem...

Bizim Mem. Zavallı Mem. O çilekeş, o acınası... O kıvıl kıvıl kurt kaynayan yaralarında aşkını büyüten, hüznünde hakikate çiçekler açtıran, yüreğindeki kederi gözlerine sürme eden ve kendini o kederle ölümsüz kılmaya yeltenen... Ulaşamayan. Ve ulaşamadığının hakikatinden vazgeçmeyen, yaşanmışlığın kaçınılmaz solgunlaştırıcılığına hakikati asla yaklaştırmayan.

Mem işte, bir Kürdistanî soluk...

Soluk bir suret...

Tek heceli bir ad...

Çok heceli bir aşk...

Tanrı nerdeydi o zaman...

Tanrı maşuka muhtaç olmayan bir âşık bildi kendini. Bundan hakiki âşıklarla maşukları yarattı ve kapanmaz bir boşluk bıraktı

aralarına. O tanrıydı. Her şeyi yaratan. Yeri ve göğü. Rahman ve rahim. Esirgeyen ve bağışlayan... Aşk babında ise, yoktu esirgemesi ve bağışlaması. Tüm bildiklerini unuttu bu bahiste. Yoktu bir bildiği aşk ikliminde. Hangi yağmurlar yüreğini ıslatır, hangi karlar üşütür bilmezdi. Ki aşk hırkasını örtsün yüreğinin üstüne.

Âşıkları yazanların kendi aşkını yazacak ve tanrıyı anacak bir kalbi yokmuş meğer. Sen kimin suretinde mazhar olursun bana hey... Kul bildiğine görünen kutsallardan mısın ey hüda... Gücün yetene mi gösterirsin kendini? İnsan evladı sana hem uzak hem yakın bir varlık. Sen insanın en uzağı ve en yakınısın. Uzakla yakın arasında bir yerde. Ne uzakta ne de yakında... Asılı kalmış bir hakikat. En ufak kılmıdanışı yaşam oluveren.

Aşk gibisin ey tanrı. Aşkı yaratan evren gibi. Aşk meclisinde yokmuş meğer her yarattığın. Fakat her yarattığın bilir aşk meclisini. Kiminde girmeyenler girenlerden de öte bilir. Girenler gördüğünü bilir, girmeyenler göreceğinin ötesini de bilir. Değil mi ki gözün sınırı var ama gönlün sınırı yoktur.

Aşk meclisinde yanıp kül olmak vardır. Yanıp kül olan, külleri anlatamaz ne de olsa. İşte, anlatıyorum bu küllerin yangınını.

Bir aşkın yangınını seyreylemiş Heyzebûn ruhunun kendini açığa kavuşturma arzusudur bu satırlar. Benim arzumdur. İçindeki karanlıkların varlığındandır ışığa ulaşma arzusu. Hayat, kendini uçurumundan atıp ölümsüz kılmaya degecek bir aşkı yaşayacak Şirin arayışydı.

Bu satırlar benim arayışımın bir durağıdır.

Gelin seyrettiklerimi göstereyim size. Siz de seyirci olun benim tanıklık ettiklerime. Seyirci olun. Ki, her seyrediş kendi ömrüne başka ömürler katmaktır.

Gelin haydi!

Zîn gelsin.

Yüreğini Mem sevdasına tutan ve karşısında buzdan bir kalıp olan aşkını erim erim eriten O güneş kadın...

Zîn gelsin.

Ve yaşamı Zîn'in yarım kalmışlığıyla meşgul olmakla geçiren tüm kadınlar gelsin. Yaşamı yaşayamamış tüm kadınlar. Yaşamı

sadece düşleyebilen, düşünüy yarım bırakmış, tamamlamamış ve yaşayamamış kadınların hepsi gelip girsin bu satırlara.

Adüle gelsin girsin bu satırlara.

Yaşasın diye Derwêş'e olmadık hakaretleri sayıp duran Adüle, yüreğine basa basa, kendi kelimelerinin dikenini yüreğine batıra batıra nasıl girdi aşkın bahçesine?

“Derwêş, Êzidilerin kapısı önünde bir köpektir!” dedi Adüle.

Dedi ki iğrensinler sevdiğinden. İzin vermesinler altın fincanı almasına ve o zehir tadındaki kahveyi bir yudumda içip yüreğini boydan boya yakmasına... Almasın ki, içmesin fincanın içinde tarihin oluşmasını bekleyen zehre kesmiş kahveyi. İzin vermesinler ki, Derwêş girmesin savaşa.

Ama iğrenmezler. İzin verirler. Alsın Derwêş, içsin kahveyi, girsin savaşa, ki ölsün!

Kavuşmasızlığın hükmü henüz yürürlüktedir çok heceli aşklar ülkesinde. Artık ben çekiliyorum aradan. Bir daha bu sayfalarda çıkmayacağım karşınıza. Aramayasınız beni satırların kudretinde. Her biriniz kendi zamanınızdan bir kesite şahitlik edeceksiniz. Kendi zamanınızın ruhuna dokunarak başka bir zamanın ruhunu seyredeceksiniz. Yüreğinde benden izler taşıyan bir kadının kendi zamanının hakikatini izini sürmesini seyredeceksiniz.

Kendinizi seyredeceksiniz.

Ve sonunda ne olacağına ve hangi zamanda olacağınıza kendiniz karar vereceksiniz.)

Her an bir akıştır.
Tüm akışların birlikteliği hayat ırmağını oluşturur.

Evrenin devranı döndü, ölümsüzler zamanın akışını seyrede ede yorulup düştü. Can çekişen bir tanık vardı. Can çekişen ve bedeninde göz göz yaralar açılan bir tanık. Can çekişen ama ölme-yen bir tanık.

Can çekişenlerin haykırışlarından örülen bir demdeydi. Böyle bir demde aşk yaşanabilir miydi?

Nasıl yaşanabilirdi?

Yaşanmalı mıydı? Tanımlanmalı mıydı aşk? Bir insan algısının sınırlarına sıkıştırılacak kadar tanımlanmalı mıydı yoksa öldürücü duvarların arasından çıkarılmalı mıydı?

Sahi neydi aşk?

Bir kadının yüreği nasıl sevgiyle örülür diye çok defa sordu kendine Avşîn. Bir kadının yüreği, sevdiği an oluşur. Sevmek, anlamın zirvesidir. Sevmek, başka yüzyılda da olsa aynı çağı yaşamının, hissetmenin, aynı anda aynı bulutları seyredebilme ihtimalinin, başka yönlerden de olsa aynı ufuklara göz düşürmenin, toprağa dokunan izler kaybolmadan aynı toprakta iz bırakmanın, aynı patikalara boncuk boncuk ter düşürmenin ve aynı yapraklara dokunabilmenin tanıklığını, ruhsal akrabalığını ve kıvancını tanımaktı Avşîn'in mevsiminde. Yol arkadaşlarıyla anlam dünyasında buluşmaktı.

Avşîn yüreğini yeniden yarattığını, beyninde yeni hücreler oluştuğunu, yeni anlamlar oluştuğunu düşündüğü an kendini yaratabildiğini anlıyordu. Bir insan nasıl yarattırdı kendi yüreğini? Nasıl anları birleştirerek zaman oluşurdu insanın yüreğinde? Zaman kavramının kadın gerillaların yüreklerindeki karşılığı neydi?

Kendini kendinden başka her şey olarak düşündüğü anlarda bir kimliksizlik mi yaşıyordu yoksa o anlarda kendini yarattığı bütünün tüm parçalarını kendinde görmenin korkusunu mu? Kim olduğunu, kendi varlığının evren kalbinde nasıl bir zerreye teka-bül ettiğini sorup duruyordu kendine? Yakını ve uzağı olmayan

zaman ve mekân, yüreğinde tek bir anlam damlasında toplanabilir miydi?

Avşîn kendisiyle konuşuyor, kendisini evrenin, gerilla yaşamının hakikatiyle yüzleştiriyordu böyle zamanlarda.

Bir yerde düğüm varsa, çözmeden yeni bir şey öremeyeceğini anlamıştı. Hayattaki düğümleri görüyor ve çözmek istiyorsa önce deneyimleri olmalıydı. Önce en yakından, kendinden başlamalıydı. Kendindeki düğümleri çözebilenlerin, başkalarının düğümlerini çözebilme cesaretinden söz edilebilirdi. Gerçek ve anlamlı cesaret de ancak böyle yaratılırdı. Her şey an'da toplanıp an'da dağılıyordu. An'da oluşuyordu her şey. Çoğunda başarı dahi sayılmayan küçük başarılarla örülen anlar birleşip bir yaşam zamanını oluşturduğunda, bu anların büyük zaferleri getirmeyeceğini kim iddia edebilir ki... Anlam zamanını yaratmanın başarılı anlarını oluşturacak adımları atabiliyor muydu Avşîn? Zamanın küçük parçalarını küçümseyerek bir kenara mı atıyordu, yoksa o anlara başarılar sığdırarak onları zafer zamanında birleştirme adımları mı atıyordu?

Yaşamın sırrını ararken kimbilir daha hangi sırlarla karşılaşacaktı?

Yaşam, çoğunluğu hayalden oluşan hakikatlerin mekânla kurduğu bağıdı. Hayal ile hakikat arasında olması hayallerin gücünü azaltmadığı gibi hakikatin gücünü de artırmıyordu her zaman. Hayaller değişiyordu. Hakikatler de.

Kimdi Avşîn? Ne yaşamak istiyordu? Henüz kendisinin yapacağı bir yaşam tanımını olduğunu bilmediği zamanlardaki hayalleri nelerdi? Şimdi o tanım neleri barındırıyordu? Yaşam tanımının toprağında yeşeren hayalleri nelerdi? Hayaller neye göre değişirdi? Çoğunda hakikatin acısı hayallerle katlanılır hale getirilirdi. Hayal, insanların kendi hakikatlerini karşılama gücü yaratmaya yöneldikleri bir dünyaydı. Her şeyi yaratanın hayal kurucusu olduğu tek tanrılı bir başka öte dünya.

Avşîn, yaşam ve sonsuzluk arasında bir tanım yerleştirmeye çalışıyordu belleğine. Her insanda sonsuz yaşam arzusu var mıydı? Sonsuz yaşamı kim nasıl algılamaktaydı? Her an yeni anlamlar

kazandırmayan birliktelikler anlam birlikteliği değildi. Aşk hiç değildi. İnsan, uçurumdan düşmesine vesile olduğu kişiyle aşk yaşayamazdı. Kanatlanmaktı aşk. Uçurum kenarında olsa bile birlikte kanatlanabilmektir. Birbirini uçurumun dibine itmeden ya da uçurum korkularına yenilip çekmeden kanatlanabilmektir.

Birlikteliklerde aşk vardı. Bir başınsayken olmayan bir şey, bir başka kişiyle bir araya geldiğinde varoluyordu. Aşk ve nefret böyleydi. Tüm diğer insani duygular da böyleydi. Oluşması için iki yaşam ögesi gerekiyordu. En az iki öge bir araya geldiğinde yoktan varoluyordu duygular. Birliktelikler yoktan varediyordu işte.

Avşin belleğinde tekrar tekrar söylüyordu keşfettiği gerçeği kendine. Aşk vardı birlikteliklerde. Birlikteliklerin tanrısallığı aşkı da tanrısız kılıyordu. Birlikteliklerde aşk vardı ve Avşin bu birliktelikleri kendi yüreğine hapsetmemeye kararlıydı. Çoğalmak istememiş miydi? Evet ya, çoğalmak istemişti Avşin. Böyle çoğalırdı insan. Kadınlar böyle çoğalırdı. Dokuz ay on gün beklemek zorunda değildi her doğum. Her tanışma, her yeni karar, her adım bir doğurmaydı ve yaşamın her anında doğurganlık duyumsaması boşuna değildi. Çekilen sancılar hele hiç boşuna değildi. Her doğuş doğuranın canından bir parça kendine almaktı. Evrenin anlam deryasından payına düşeni her doğan canlıyla paylaşmak, anlamı yaygınlaştırmaktır.

Avşin, “Jin dara şikestî ye” deyimini ilk duyduğunda kanadı kırılmış bir kuş gibi hissetmişti kendini. Karların üzerine düşmüş ve kırık kanadına acıyla bakarken getirdi gözlerinin önüne kendini. Kadın ve yaşam kavramını aynı sözcüğe yükleyen bir dilin sahibiydi Kürtler. Neden kırık daldır demişlerdi kadına? Neden bunca kırıklarla dolu bir yaşam algısına mahkûm edilmişti kadınlar? Artık bu kırıklıklar, bu kanatsızlıklar, bu uçamayışlar son bulmalıydı. Olacaksa bir sonsuzluk işte buradan itibaren olmalıydı.

*

Sonbahar son bulmuş, ilk karlar düşmüştü. Kar düşmeden kamplara girmemişlerdi bu yıl da. Sonbaharın sarı hüznüleri Avşîn'in yüreğine her zamanki bitiş duygusunu yaşatmadı bu defa. Bu defa yeni başlangıçların ve bitişlerin ötesinde, hayatın sürenliğinin değişkenliğini buldu değişen mevsimlerin renginde. Kendi yüreğinde de mevsimin izdüşümü bir renklenme, değişkenlik oluşturdukça mevsimleri ve mevsimleri getiren evren döngüsünü kucaklayabileceğini anlar. Tohumlar nasıl toprağın altında bahara açılmayı bekler ve kendi renklerini oluştururlar, Avşîn de öyle yaptı. Kış kampında, toprağın altında kendi yüreğini meyveye durmuş bir tohum gibi duyumsadı.

Avşîn kendi arayışının onu getirdiği bu durakta yeni okumalar yapmaya karar verdi. Kış boyunca bu okumalarını sürdürecektik ve bahara yeni çiçekler açtıracaktı kendisinde. Yürek okumaları, ruh okumaları diyordu buna. Bu okumaların en güzel gerçekleşme biçimi de yüreğindeki akışları seyretmek ve onları yazmaktı. Bunu en güzel yazarak gerçekleştirebilirdi. Avşîn, her gün bir mektup yazmaya karar verdi. Kime olduğu belli olmayan mektuplar yazacaktı? Okuyan herkes mektubun kendisine yazıldığı hissine kapılacaktı. Herkese ve hiç kimseye yazacaktı Avşîn. Ruhunun akışlarında herkesten bir parça vardı.

Her yerde yaşamı güzelleştirmeye çalışan bir yaşam aşığı anlamlı yaşamalıydı. Avşîn, kendini bir yaşam aşığı saydı. Kendi maşukuna her gün bir mektup yazmaya başladı.

Her canın bir canı vardı. Her canın ağzından dökülen onun kutsalıydı. Her nefes bir ayet gizini barındırırdı kendinde.

Ve Avşîn kendi kutsal kitabını yazacak ayetleri kendi zamanının kalbine düşürmeye, kendinden süzdüğü anlamları birer birer vahyetmeye karar verdi.

Avşîn'in Zamanı

“Ayrılık yokoluştur can. Yokoluş nasıl anlatılır?

nasıl olurmuş insan
nasıl deli yürekli
dilsiz, ağlamaklı...

nasıl da dolarmış yürek sarnıcı
özlemleri gözlerinden akarmış kadınların
kendi yurdu sanırmış aktığı her mecrayı
kanında gezinen apansız yaban
hangi yollardan geçer de ulaşırmış yüreğe
nasıl olurmuş insan
yüreğin bozkırında beklermiş kendi yangınını
kendinden geçer gibi geçermiş gecelerin içinden
nasıl da verirmiş yüreğini rüzgârlara

Kimi yol bulurken bir yüzün çizgilerinde, kimi kaybolurmuş bir
yüreğin sonsuzluğu kucaklayan ululuğunda. Kayboluyorum. Bana
yurt olan yüreğin sınırlarında, bu dünyaya ait izleri kaybediyorum.

Kusursuzluğun olmadığını ve olmayacağını bilsem de, buna inanmak mümkün değil. Yüreğime batan kusurlar, aradığımı sandığım kusursuzluğun beni itelediği huzursuzluktan doğup büyüyor. Kendini kusursuzluğa kilitleyen evrenin yaşadığı kaosların izdüşümüdür yaşadığım bu gel gitler. Kendi kusurluluğunu yene-memenin gerginliği ile başkalarının kusurluluğunu kabulleneme-menin öfkesi buluşup bayram ediyor zaman zaman. Ve bende yas başlıyor.

Ve bir çekilmez huzursuzluk.

Ve kavga...

Ne çok kavga etti insanlık. Ne çok acı çekti, ne çok dua etti.

Çok dua ederdik eskiden can. Dua, fakirlerin tek sermayesidir. Kimsenin ellerinden alamayacağı ve kimsenin onlarsız kullanamayacağı, kimseye onlardan dolayı hesap vermek zorunda olmadıkları tek varlıkları. Üzerinde istedikleri gibi tasarrufta bulunacakları...

Dua ettiğim tanrıların bizlere kulak vermediklerini anladığımda içimdeki tüm tanrılar öldü sanmıştım. Bu katliamın ardından nasıl yaşayabilirim diyordum o zamanlar. Meğer öyle değilmişim, öldürmemişim tanrıları. Tanrılarımı daha da dokunulmaz kılmışım meğer. Bilinen tanrıları fırlatıp yüreğimin uçurumlarından, atmışım ötelere. Yerine arkadaşlarımı koymuşum. Yerine yok arkadaşlarımda yeşeren aşkları koymuşum.

Seni koymuşum yerine can. Yaratmaya can adadığım yeni beni koymuşum. Seni bulmuşum. En tanrısız zamanların bile bir tanrısı olduğunu görmüşüm bir kez daha. Kutsal bir ayın tadında bilmişim bu gerçeği. Lezzet dedikleri dil ile damak arasında değilmiş can. Bunu bulmuşum. Her biri bir vahiy değerindeki sözlerini, bakışlarını ve anlamları duyumsamışım yol arkadaşlarımla. Bir özgürlük rüzgârı gibi nefes alış verişlerini kendi ciğerlerimde duymuş, damarlarımda gezdirmişim.

Çağırdığım zaman beni duyup duymadığına emin olmadığım ve de yüreğime dokunamayan tanrılara niye inanacakmışım ki! Yalnızlıktan kurtulmayı ve tanrılarla birlikte bir yalnızlığı yaşa-

mayı özlediğimde niye onları anacakmışım! Şimdi yüreğimdiki tanrılarla birlikte olabiliyorum özlediğim zamanlarda. Tapmıyorum onlara, inanıyorum. Tanrısallıkları öldürmenin öyle kolay olmadığını da anlıyorum yüreğimin haritasına baktıkça. Mahcupça...

Birlikteliklerde duyumsuyorum aşkı can. Ben birlikteliklerde bambaşka bir varoluş sezinliyorum. Diyorum ki, arkadaşlarımla birlikteyken oksijen bile bir başka oluyor. İçim içime sığmıyor. Yürekte buluşmalar çoğaldığında, evreni içinde hissettiğinde ve varlığın bütünü sende ifade bulmak istediğinde sığmaz tabii içi içine insanın. Nedir ki insan dediğin. Bir küçücük hacim sahibi nihayetinde. Sığdıramaz o hacme tüm evrenleri. O zaman, kendimden öte bir oluş beliriyor can. Her şey benimle oluyor. Her şeyi yüreğimin derinliklerinde hissediyorum. Tüm evreni. Varlığın bütünü sığmaz tabii ki içine hiç kimsenin. Ama sığmayışı hissetmek bile yeter.

Yol arkadaşlığı işte buna benzer can. Tüm benliğinde duyumsadığın an içi içine sığmaz insanın. Yol arkadaşlığı, hakikate ulaşma arzusu, çabası ve sevincini paylaşma ortaklığıdır. Yolu paylaşan birçok arkadaş yanında bunların içinde yolu güzelleştiren, anlamı derinleştiren ve yolculukları tüm hüznlerine rağmen sevdiren, cazip kılan ve çoğunda içindeyken dahi özleten yol ehilleri, aşk ehilleri vardır. Ehl-i yol, ehl-i aşk, ehl-i yürek olmaya aday olur kişi zamanın böyle kesitlerinde. Yol ve yürek ehilleri bulundukları zamana kendilerinden anlamlar katarlar. Bu nedenle kişi tanımasa da bilir, hemen bulup tanır onları. Aşkla, özgürlük heyecanıyla bakınır etrafına onları görebilmek için.

Vakitlerden böyle bir vakitti. Her adımda toprağı hissetmenin yüreğimi kıpraştırdığı bir zaman aralığı. Her adımda bedenimdeki devinimi hücre hücre hissediyor ve bu devinimin toprakla, rüzgârla ve birlikte yürüdüğüm yoldaşlarımla olmanın kıvancıyla yüreğime özgür bir çoğalış hissi yüklediğini duyumsuyordum. Tempo vardı ve temponun ritmi hep aynı olmasa da, soluk soluğa adımlarla alnımızdan süzülen ter damlaları ve ilerledikçe karanlığı yenen gözlerle birleşiyordu.

Hakikat yolunda yürüyenlerin yürek ateşi devinimle birleşerek bedende bir susuzluk yaratıyordu. Susuzluk hissine dönüşüp yürüyüşlerde kolkola ilerliyordu yol ehilleriyle. Su ile ilişki, suyun olmadığı anlarda daha bir derinleşiyordu. Sessiz, lıkır lıkır akan sular gibi damlıyordu adımları gerillanın. Zamana akıyordu her bir damlası. Kiminde şelaleler coşkununluğunda, kiminde eriyen karları kucaklayarak hırçın akan ırmakların tenindeydi. Ama onun kendilik akışı sessiz ve lıkır lıkırdı işte. Gecenin ortasına düşen ay parıltısıydı gerilla.

Gecenin tam ortasında, zifiri karanlığın kalbinde bir gerilla. Bir yol yürüyüşünde... Evreni adımlıyor kendi zamanında. Serin bir esinti terli yüzünü okşayıp geçiyor arada bir. Gecenin karanlığı korkutmuyor böyle zamanlarda. Aksine gözlerin dinlendiği, rahatladığı, ışıkla birlikte işlevli olan gözlerin görevini ayakların üstlendiği saatler o saatler. Çünkü, gece yürüyüşlerinde bastığı yeri görerek atmıyor adımlarını. Hissederek adımını atıyor, toprağı taşı duyumsayarak ilerliyor. Kendi zamanına toplanmış tüm yorgunluğunun her adımda duyduğu esintiyle hafifleyişi karşılıklı, samimi bir ilişkiyi anlatır doğayla. Yorgunlukları bir nebze gideriyor alnına değen rüzgâr.

Sebebi yol ehillerinin ortak yaşam algıları...

Sebebi uzaklardaki yol arkadaşlarının sözlerinin rüzgâra tutunmuş olmasıdır.

Sebebi sözcüklerin sinesine yerleşmiş anlamların rüzgârın kollarına takılıp dağları, denizleri aşması, ırmaklarda, zozan rüzgârlarında yıkana yıkana gelip onun zamanındaki bir rüzgârda konaklamasıdır.

Sebebi gözden kendini gizleyenlerin varlığının görülenlerden daha yakıcı anlamları doğurmasıdır.

Sebebi uzaklıkları aşma isteminin rüzgârla paylaşılmasıdır. Sebebi yürek masalını bir yol arkadaşlarına, bir de rüzgâra anlatabilmektir.

İnsanlara yönelen sevgiyi doğaya yönelen sevgiden üstün tutmak değil, ama insanlara olan sevgiyi en güzel anlatma yönteminin doğa sevgisiyle bütünleştirmek olduğu gerçeği hep çıkıyor

karşımıza. Yüreğimize ayna oluyor doğa, ilham veriyor. Doğayla olan kardeşlik bağları, toprakla, rüzgârla, suyla ve ateşle sınırsız arkadaşlık, süregelen bir beraberlik ve doğayla aracısız ilişkilene gerillaya yeni bir dil kazandırıyor. Yolu, yol arkadaşlıklarını, yolun güzelliklerini, özlemleri, amaçları, birleştiren hakikati anlatmada bir insan bir de doğanın kararlı ev sahipliğini buluyoruz yüreğimizin ifade hazinesinde.

Biraz da alışkanlık oluyor can. Bir dağ yamacına dursak, yamacına tutunduğumuz yürekler geliveriyor aklımıza. Bir ırmaktan geçmeye adım atsak, yüreğimizin ırmak akışlarını anımsamadan geçmeyi kendimize yönelen bir eksiltme sayıyoruz. Bir ateşin kızzılığını görsek, yüreğimizde tutuşan özgürlük yangınına hatırlamadan geçemiyoruz.

Bazen yol arkadaşlarımızdan bize pek fazla somut bir şey kalmıyor. Elle tutacağımız bir şey olmuyor bazen. Ama yol arkadaşlığının hakikati öyle ki, elle tutulur bir şey olmadığında yürekle tutunacak damarları öyle güçlü oluşturuyor ki... Kiminde bir fotoğraf ya da birkaç satıra süzölmüş bir yürek izdüşümü büyüyor ve kişinin hakikatini oluşturanın arkadaşları olduğunu her an vurgularcasına baki oluyor.

İçinden geçtiğimiz zaman parçasının yüreklerimizde bıraktığı acılar bedenlerimiz kül olup toprağa karıştığında da unutulmayacak ve unutturulmayacak değil mi?

Unutmak ölümdür can. Anlam gemisinden ayrılmaktır unutmak.

Bizim kabilemizde ayrılıklara yer yok can. Her an birileriyle ve bir şeylerle buluşmak var bizim kabilemizde. Bizim kabilemizde yürek birliktelikleri tüm yaratımların öz suyudur.

Sevdiklerimizin yollarına yüreklerimizi sersek, üzerine basa basa gelseler de yüreğin çıkıp gittiği mekâna yine de yüreklerimizdeki ateş durulmaz değil mi?

İnsan sevince, sevdiğini söyleme ihtiyacı duymaz. Kiminde sevdiğini bilmez bile. Bilinmezlik bir yaşam biçimidir. Yaşarsın onu, sende erimiştir ve o zaman senle bir olmuştur. Ama söylemek, onu yüreğin derinliklerinden çıkarıp bilinç çizgisine getir-

mektir. Bazen insan sevdiğini söylemeye değil anlamaya bile gerek duymuyor. Yaşamın içine yerleşen öyle çok sevdiğimiz şey var ki imgeleştirmediklerimiz. Belki de gerçek sevgi böyledir. İmgeleştikçe, imgeleşen her şey gibi kendisi olmaktan çıkıp yokoluşa sürükleniyor.

Suskun kalıyorum can. Bildiğim tüm kelimeler kendini yutuyor yaşadıklarımız karşısında. Bir arkeolog nasıl toprağı kazıp geçmişin izlerini bulmaya çalışırsa, içimin derinliklerini kaza kaza, yüreğimin köklerini bulmaya çalışıyorum. İsterim ki kazacak bir şey kalmadığında, kazabileceklerim tümüyle bitmeden önce söylemek istediklerimi söylemiş olayım.

Çığlık atmak istiyorum böyle zamanlarda can. Çığlık atmak da susmak kadar doğanın bir ifade biçimi değil mi? Kuşlar da bazen çığlık atıyor... Ya çiçekler! O esmer tenli topraktan mavi, sarı, kırmızı çiçeklerin rengârenk fışkırmaları da çığlık değil mi... Mezopotamya'nın esmer tenli çocukları olan bizler de toprağımıza benzemeliyiz. E bazen de çığlık atalım. Bazen sesimizle, bazen kelimeleri kâğıtlara işleyerek, bazen rüzgâra, bazen de yüreklere...

Hey can,

Her yürek kendi teninden ibaret mi bilir yaşamı? Değil mi ki tenden öte can var. Candan öte canan var. Kendinden öte bir başka kendiler var. Kendinden ötesini arayan insanın karşısına çıkacak olan her zaman için bir başkasıdır. O başkasına bakmasını başaran insan, bir başkasından içre kendi suretini görecektir.

Kendinden ötesini bulmak için önce kendin olmalısın.

Kendini yaşamadan kendin olamazsın.

Kendini yaşamadan kendin olduğunu sanıyorsan sende yerleşik başkaları olduğunu kabul etmelisin.

Kendini yaşamadan kendin olduğunu sanıyorsan kendini tanımadığını kabul etmelisin.

Kendini yaşamadan kendini tanıdığını sanıyorsan, kendini nerede ezdiğini ve ne kadar kendini yok ettiğini anlamalı, kendini tanımalısın.

Kendini öldürerek kendin olamazsın.

Kendini yaşayarak kendin olabildiğin kadar bir başkasını da anlayabilirsin. O zaman can içinde canan deyişi anlam kazanır.

Bir can bir cana kulak verdiğinde yürek büsbütün ayaklanmaktadır. Yürek ayaklandığında, bir dağ kalkar gelir yüreğe doğru. Üstüne üstüne gelir yüreğin. Sonra sesler yerini buldukça yavaş yavaş açılır dağ. Açar yüreğini ve her iki canı da kendi yüreğine katar.

Bir olmak böyle bir şeydir can. Bir varlığın bir diğerinin varlığında erimesi değildir. İkinin yeni bir varlıkta bütünleşmesidir.

Ayrılık yokolustur diyorum can.

Bir defada yaşayıp bitirilemeyen bir yokolustur ayrılık. Ve ben varoluşu seçiyorum. Serin bir akşamüstünde, birçok dağın birbiriyle kesiştiği bir boğazın esintisinde, ter damlalarının biriktiği alınlarımızı rüzgâra verip, iki ayrı yamacın apayrı ama birbirini tamamlayan farklı renginde-sesinde, özgür bir zamanda, yol arkadaşlarımızla birlikte olmak ve yüzlerce-binlerce yürek olup zamanın ruhunu hissetmek kaç ömrün anlamına bedeldir?

Bazen bazı anlamlar hiç kaybolmuyor ya da değişmiyor. Zaman onlar oluyor bazen can. Bir şeyler yapıyor ve bu hayata bir şeyler katıyorum. Ama yüreğin kimi acıları zamanının ötesine attığı, sonradan azar azar çıkarıp gün yüzüne, acısına vara vara, yüreğe kızıllığını veren her damlaya basa basa gerçek zamanını yaşadığı gerçeğini değiştirmeye kimin gücü yetebilir ki?

Yine de her şeyi de zamanın elinden almamak lazım değil mi? Doğa akışın heyecanını ve sevincini yaşarken çoğunda bizim zamanımıza akışın hüznünü yaşamak düşünüyor ama yine de bu akışın içinde olmak, bunu hissetmek ve yarın nefes alıyorsan bunu yine yaşayacağını bilmek çok güzel ve anlamlı.

İnsanlar karşılaştıkları olaylar ya da durumlar karşısında zamanın ya da zaman içindeki oluşlara yapılan müdahalelerin yaşamlarına yön vermesini isterler. Giderek her şeyin netleşmesini ve ayrışmasını beklerler. Netleşme ve ayrışma geliştikçe sorunlar giderilecek ve çözüme dönüşecektir sanırlar. Oysa netleşen ve ayrışan bir şey yoktur. Olmaz da.

Yaşam karmaşıklılaşarak, birbirine karışarak, her an daha fazla karışarak ve birbirine karıştıkça birbirine dönüşerek sürmektedir. Yeni oluşların önceki süreçlerin karmaşası olduğu çoğu zaman bilinmez. Olgunlaşan her olgunun ya da yaşantının karmaşıklığının zirvesi yeni bir oluş şeklinde zuhur etmektedir. Yeni doğuş ya da oluş adı vererek insanlar kendi hafızalarını karmaşıklığı algılama zahmetinden kurtarırlar. Ve yaşam böylece daha kolay anlaşılır olur.

Karmaşanın yok olmadan giderek varederek yaşamı oluşturması evrenin kendi tanrısallığıydı. Yaşamın kendisi bir tanrısallık disiplini içindeydi. İnsanın, evren sınırsızlığında algılarını kendi yaşamını idame ettirme eşiğiyle buluşturmanın ilk adımıydı.

Toplum olma, sınırsız doğada sınırlılıktı. Hayvan derilerinden de olsa giysi yapmak ilksel anlamda doğal değildi ve sınırsızlığa bir sınır getirmeydi. İnsanın doğa içindeki sonsuzluktan kendine dair bir sınırlılık oluşturarak kendi yaşamını disipline etme yoluyla sürdürmesiydi.

Aslolan bu karmaşıklıkla varolabildiğini bilmek, kabullenmektir. Yaşamın kendisi bu karmaşıklığın içinde kendinin de karmaşayı yaratanın bir parçası olduğunu bilerek ve kendisinin oluşturduğu bütünü kabullenerek soluk almaktır.

Hey can,

Yüreğimdiki esintilere inceden inceye dokunup yazmıyorum sana. Yüreğimden sökerek, tek tek kopararak yazıyorum sana. Sana yüreğimi kanata kanata oluşan dizelerimi duyurmak istiyorum. Her bir sözcük bir doğumun acılarını ve anlamlarını barındırsın istiyorum.

Tüm dağları kucaklayıp vermek istiyorum sana ey hayat. Dağları kucaklayış sevinciyle, bizi vareden yaşam anlamıyla, aşkla, can ve tenin buluşması sevinciyle kucaklıyorum seni ey hayat.

Rüzgârlar alır içimin birikintilerini

Aheste salınır yaprak

Polen kendi arısını çağırır

En uygun andır var olmaya

Rakip tanımaz evrenin izdüşümleri

İnceden bir an geçer bizim zamanımızdan
Nasip... bir garib sevince durur yürek esintisi...

Dağlardayım. İçimde hiç kimsenin görmediği büyük dağlar var. Unutmayacağım hiçbir şeyi. O dağları yok etmeye çalışmayacağım. Hiçbir gerekçeyle unutmaya çalışmayacağım. Unutacağım acıları ya da yaşantıları, başkalarının misliyle yaşayacağını bilerek yaşayacağım.

Unutacağım acıları, bizi de yüreğindeki milyonlara katıp yüreğinde toplayan O büyük yüreğin yaşayacağını bilerek yaşayacağım. İçimdeki gömülü insanı o milyonların sığıdığı yürekte arayarak, o milyonların içinde varolduğumu bilerek arayacağım. Sahi aşk neydi diye sorardım çoğunda. Buldum cevabı:

Aşk, toplanmaktır. Toplanmanın sana verdiklerinden bağımsız, bambaşka bir aşk yoktur. Vererek çoğalıyor ya insan. Vermek çeşitlenmek ve farklılaşmaktır. Vermek, çoğalmaktır. Vermek, er-mektir.

Merhaba doğan güneş,
Merhaba doğan gün,
Merhaba rüzgâr, merhaba ırmak,
Masmavi kuşlar kanat çırpıyor sen doğunca,
Merhaba hayat,

ÖZGÜR YAŞAM ÂŞIKLARI ASLA KAYBETMEZLER.”

Son cümleyi büyük harflerle yazdı Avşîn. Defterini kapattı.

Yaşam, sürekliliğinden taviz vermeyen bir akıştı. Bir ırmaktı belki de. Durdu. Baktı. Su yürüyordu. Düştü peşine. Ay ışığı yoktu. Ama bir yerlerde ay vardı, biliyordu. Varlığının aydınlık verdiğini düşünerek düştü peşine suyun. Yıldızlar düşmüştü suya. Suya düşen yıldızlar artık parlamıyordu. Kimse dönüp bakmıyordu parlamayan yıldızlara. Parlamayan yıldız ölüleriyle dolup taşıyordu su. Gidip geliyorlardı suyun yüzeyinden altına doğru. Dikenler batıyordu parmak uçlarına. Kendini sulara vuran yıldızları seyre duran dikenlerle doluydu kıyı boyu. Yürüyordu suyun izinde ve dikenlerle birlikte.

Zamanı solumayı öğrendi sonunda. Zamana ve anlama katık edip öyle soluyor oksijeni. Oksijenin varlığının farkında olarak yaşamak çok zordu. Farkında olmadan yaşamak da nasıl yaşadığının ayırında olmamak gafletine eşdeğerdi. Onu bilmek ama onun bilgisini yaşamın içinde eriyik olarak bilmek yaşamı anlamlı kılabilirdi. Karmaşayı bilip içinden sadeleşerek çıkmak gibi garipti bu his. Yaşamak zaten çok garipti karmaşıklıklardaki anlam bilinemezse.

Gözlerini kapattı bir an. Yapraklar, böcekler, dağlar, kuşlar, rüzgârla salınan küçük otlar, tüm evren yüreğindeydi. Yüreğinde bir kapanmaz boşluk oluşmuştu. Hiçbir şeyi ve her şeyi yüreğinde toplamıştı. Yüreğinde görüyordu hepsini. Yüreği avuçlarındaydı. Yüreğinin sınırlarını genişletmek istercesine bir derin nefes aldı. Büyümek, yüreğin büyümesini anlattığında en güzeliydi. Ne de olsa, evrendeki milyarlarca canlı arasında, vererek büyüyen tek canlı insandı.

Bizim Zamanımız

Bahar geldi.

Tenler ısındı. Canlar ısındı. Toprak ısındı yine.

Güneş, toprakla aşkını bir kez daha duyurdu tüm evrene. Can yürüdü dallara.

Her bir dal evrenin kalbinde anların kendini yeniden yaratışını anlatırcasına can bürünmüştü bu baharda da. Saçlarını rüzgâra veren bir kadını andırıyordu doğa. Tel tel uzanıyordu her bir yana. Her bir yandan yepyeni yaşamlar, yepyeni anlamlar filiz veriyordu.

Avşın yeni bir baharı yeni bir yürekle, yepyeni bir akılla karşılıyordu. Karların eriyip çekilmesini bekleyen bir tohum gibi beklemişti baharı. Kendinde özgür yaşama dair her şeyi biriktirmişti bu bahara. Kendi anlamını bahara ekmek ve meyveye durmak istiyordu artık. Hayat ırmağına karışmak ve kendi akışını bu büyük akışla bütünleştirmek istiyordu.

Gerillalar kış kamplarından çıkmaya hazırlanıyorlardı.

Newroz gelmişti. Kış mevsiminin tüm ülkeyi işgal eden karları, eteklerini toplayıp dağ başlarına gitmişti.

Yeni gün anlamına gelse de tek mil bir yeni yaşamı müjdelardi Newroz. Her yıldönümünde aynı anlamı yaşatır, dipdiri bir yaşamın kapılarını açardı gerillalara.

Güneşli bir bahar gününün tadını çıkarıyordu gerillalar. Henüz yapraklar açmamıştı. Umut zamanıydı. Umut zamanında gök kubbenin altındaydılar.

Avşîn de bu güneşin tadını çıkaranlardandı. Avşîn pratiğe çıkmanın hazırlıklarındaydı ve çantasıyla uğraşıyordu. Bir yandan çantasının kulplarını dikerken bir yandan da biraz ilerde moral hazırlıkları yapan arkadaşlarını dinliyordu.

Newroz günü yapmayı planladıkları kutlama için hazırlık yapıyordu gerillalar. Bir grup skeç hazırlığındaydı. Konuşma sesleri ara sıra, o da belli belirsiz geliyordu. Ne dedikleri anlaşılmıyordu ama arada onlar durup güldüklerinde sesleri tüm kampı sarıyordu.

Ne konuşulduğunu anlamasa da Avşîn de katılıyordu bu gülmelere. Anlıyordu onları. Ne dediklerini duymasa da anlıyordu arkadaşlarını. Ne de olsa aynı anlam denizindeydiler.

Yan taraftan gelen hışırtıyla başını kaldırdı Avşîn. Zelal ona doğru geliyordu. İlk kez bir işin üstesinden gelememiş gibi kaşlarını kırıştırmış geliyordu Zelal.

- Ne oldu Heval Zelal, seni ilk kez böyle görüyorum. Moral hazırlıkları seni ters etkilemiş gibi...

- Yok Heval, benim moralim gayet yerinde ama sizin görevlendirmeniz biraz sorun oldu. Ben kim, moralde sunucu olmak kim...

- Tabi yılların komutanı nerde, sunucu olmak nerde...

- Öyle değil Heval Avşîn, ben pek beceremem, zaten hiç yapmamışım şimdiye kadar da. Hele sen bunları bırak da, gel bana biraz yardım et.

- Emredersiniz komutanım!

- Emir değil Heval ya, şunun şurasında yardım istiyoruz senden.

- Tamam tamam, şaka yapıyorum, ne yapabilirim?

- Ben iki şiir buldum, biri başkan üzerine, biri de şehit arkadaşlarla ilgili. Hangisini okuyayım, bir bak istedim.

Avşîn şiirlerin yazılı olduğu kâğıtları eline aldı. Hızla bir göz gezdirdi.

- Heval Zelal, seçme yapmak zor, bence her ikisi de okunabilir. Zaten çok uzun degiller ve ikisi de çok güzel.

- Allahım yarabbim, ben birinden kurtulmaya çalışırken sen bana iki iş çıkarıyorsun. Sağ ol Heval, çok iyi yardım ediyorsun hani.

- Ne yapayım Heval, fikrimi sordun, söyledim.

- Tamam tamam, hele şu sözlere de bir bak, varsa ekleyeceğin güzel ve vurgulu sözler ekle. Newrozla ilgili birkaç söz de buldum ama sen de ekleyebilirsin.

- Tamam, sen ver, ben öğleden sonra bakar akşama yetiştiririm sana.

- Tamam. Heval Avşın yarın sabah seninle biraz çikalım moralinden önce. Hem biraz araziyi kontrol ederiz, iz falan var mı diye bakarız. Biraz da ot toplarız.

- Otlar çıkmış mıdır sence? Toprak ısınmadı daha.

- Evet ama onlar şimdi başlarını çıkarmıştır topraktan. Biz de biraz aşağılara ineriz. Güzel güzel tırşık, guhreş ve tabi ki sîrik toplarız. Guhreş şimdi yenmezse zaten sonra tadı kalmıyor. Bir de diğer otlar çıkınca kıymet vermiyoruz guhreşe.

- Tamam o zaman, arkadaşlar başlamadan önce onlara yetişir güzel bir otlu bulgur pilavı yaparız. Çok toplarsak biraz da salata için ayırırız.

Avşın sözünü yeni bitirmişti ki skeç grubunda yer alan gerillalar kahkahalar içinde yanlarına geldi. Avşın sordu,

- Ne oldu Heval, bitirdiniz mi, yoksa gülmekten çalışamadığınız için mi vazgeçtiniz?

- Heval gülmekten bir hal olduk ama yine de vazgeçmedik. Çay içmek için bir ara verelim dedik.

- İyi iyi, ben de bu kadar gülmeye skeçleri oynayamayacaksınız diye korktum.

- Yok Heval, var mı bizde o göz, kim işini yarım bırakabilir ki... Heval Zelal'i da hazır sunucu yapmışken kaçırır mıyız bu fırsatı.

Yeni katılan ve Felat adını alan genç gerillanın sözlerine hepsi gülerken Zelal kaşlarını kaldırarak baktı. Henüz kendi rolüne kendisi de alışmamış olduğu belliydi.

- Hele bakalım, dedi kendi kendine.

O arada koro grubundakiler de ara verip onların oturduğu ağaçlığa doğru geldiler. Sonbaharda katılan Rozerin sevinçle Avşîn'in yanına geldi. Avşîn Rozerin'i görünce çantasını bıraktı. O'na her baktığında şehit Rozerin'i anımsıyordu. Bundan dolayı da yeni katılan genç gerillanın adını Rozerin koymuştu.

- Nasıl geçti Heval Rozerin? Şarkıları ezberleyebildiniz mi?
- Heval Avşîn ezberlemek sorun değil ki, biz katılmadan önce de biliyorduk hepsini. Sorun birlikte söyleyebilmek, uyumu yakalayabilmek.

- Evet ya, ne güzel söyledin. En önemlisi birlikte söyleyebilmek, aynı anda aynı ezgileri dillendirebilmek.

- Sanırım uyumu tam yakalayamadık. Hele bir de size söyleyelim çay içmeye gitmeden önce, nasıl olmuş bir bakın?

Bazı arkadaşlarının mırıldanmalarına aldırmadan şarkıyı söylemeye başladı Rozerin. O şarkıya başlayınca Avşîn de çantasıyla uğraşmayı tümenden bir kenara bıraktı ve arkadaşlarının ellerinden tuttu.

“İşte bu bizim zamanımız” dedi.

Kendi zamanlarının ezgisinde, kendi şarkılarını söyleyerek halaya tutuştu gerillalar. Zelal, Avşîn, Felat, Rozerin, Fırat, Şoreş, Dilan, Devrim hepsi kolkola girdiler ve halaya tutuştular.

Mevziden mevziye fırlayan,
Canımı halkına adayan
Yorgunluk, açlık susuzluk demeden,
Durmadan savaşılan gerilla

Ha gerilla gerilla gerilla,
Halkımın umudu gerilla
Ha gerilla gerilla gerilla
Cihanın umudu gerilla

...

